

Agle. Arcthy u.

Hesperia

ATALANTA
FUGIENS,
hoc est,
EMBLEMATA
NOVA
DE SECRETIS NATURÆ
CHYMICA,

Accommodata partim oculis & intellectui, figuris cupro incisis, adjectisque sententiis, Epigrammatis & notis, partim auribus & recreationi animi plus minus 50 Fugis Musicalibus trium Vocum, quarum duæ ad unam simplicem melodiam distichis canendis peraptam, correspondeant, non absq; singulari jucunditate videnda, legenda, meditanda, intelligenda, dijudicanda, canenda & audienda:

Authore

MICHAËLE MAJERO Imperial. Consistorii Comite, Med.D. Eq. ex. &c.

OPPENHEIMI

Extypographia HIERONYMI GALLERI,

Sumptibus JOH. THEODORI de BRY,

M DC XVII.

Hercules

Venus

Hippomenes

Hippomenes

Atalanta

EPIGRAMMA AUTHORIS.

Hesperii precium juvenis tulit impiger horti
 Dante Deâ pomum Cypride tergeminum:
 Idq̃ sequens fugientis humo glomeravit ad ora
 Virginis, hinc tardas contrahit illa moras:
 Mox micat is, micat hæc mox ante fugacior Euris,
 Alteratum spargens aurea dona solo,
 Ille morabatur vestigia lenta puellæ
 Rursus, at hæc rursus dat sua terga fuga;
 Tertia donec amans iterârit pondera, cessit
 Victori merces hinc ATALANTA suo.
 Hippomenes virtus est sulphuris, illa fugacis
 Mercurii, in cursu femina victa mare est.
 Qui postquam cupido se complectuntur amore
 In fano Cybeles corrigit ira Deam;
 Pelle leonina vindex & vestiit ambos,
 Inderubent posthac corpore, suntq̃ feri.
 Hujus ut exprimeret simulacra simillima cursus
 Vocetibi ternâ dat mea Musa fugas:
 Una manet simplex pomumque refert remorans vox,
 Altera sed fugiens, tertia ritè sequens.
 Auribus istatuis, oculisque Emblemata prostent,
 At ratio arcanas expetat inde notas:
 Sensibus hæc objectâ tuli, intellectus ut illis
 Illicibus caperet, quæ preciosa latent.
 Orbis quicquid opum, vel habet Medicina salutis,
 Omne Leogeminus suppeditare potest.

Amplissimo

Amplissimo, Celeberrimo & Excellentissimo

MÜLHAUSENSIS
IN THURINGIA IMPERIALIS
REIPUBLICÆ SENATORIO ORDINI,
 Viris Virtute, Doctrinâ, & verâ animi Nobilitate
 præstantissimis;

Nec non ejusdem Syndico vigilantissimo,

CHRISTOPHORO

REINART utriusque Juris Doctori

Consultis. P. C. Cæs.

suavis. &c.

*Dominis suis semper honorificè colendis omnibus & singulis hoc benevo-
 lentie suæ gratitudinisq; quaecunque tecmerion, dicat, dedicat &
 obfert officiosissimè.*

MICHAEL MAIERUS Med.D. Imper. Consist. Com.E.E.P.C.

VIRI amplissimi consultissimiq; De T R I-
 P O D E illo Pelopi sponso, cum Hippoda-
 miam Oënomai Regis Elidis filiam in u-
 xorem duceret, à Vulcano dono dato, nar-
 rant, quod, cùm singularis artificii esset, à
 Pelope Apollini Pythio Delphis iterum oblatus sit, ex
 quo deinde per virginem afflatu illius Dei oracula sint e-

A 2 dita

dita: Ita cùm mihi hic *TRIPES* à Vulcano elaboratus ad manum venerit, Pelopis exemplo motus, illum dignissimo loco & ordini consecrare & obferre decrevi, & quidem ante omnes alios, Vestris Amplituddd. & Excellentttt. non quidem eo consilio, ut inde Oracula depromantur (quamvis nec ea, at chymica, hîc desyderari possint) sed ut animi mei promptitudinem voluntatemq; benevolam aliquo modo erga eas publicè testarer, quæ ante paucos annos in transitu mihi, tum Cæsareæ Majestati *RUDOLPHO II.* divæ memoriæ à consiliis medicis existenti, quo animo erga Dominum essetis, ministro declarare volueritis, nempe optimo & vestro statu dignissimo: A quo tempore semper non solum verbis, quoad potui, vestras virtutes apud externos ornavi, sed in hoc quoque incubui, ut re ipsa mentem meam apertiùs iisdem patefacerem, & uberius effunderem. Quod cùm non aliter, quàm literario quopiam Xeniolo fieri posse præsenferim, ac non nihil operæ in hac Atalanta fugiente consumpserim, omne id, qualecunque sit, Vestris Amplituddd. & Excellentit. dicare volui, in hoc imitatus nostri & antiqui temporis scriptores, qui nunquam sine Scipione, duce aut comite in vulgus prodire, sive per ora virum ambulare voluerunt: Si enim cecidissent, quis subvenisset illis? Quæso, ut hujus opusculi Patronos mihi vos appellare liceat, non quod huic, verè dubio, studio manum aut mentem, quantum sciam, adhibueritis, (nec

D E D I C A T O R I A.

(nec enim à gravissimis negotiis tantum superfuit otii)
 sed quia satis mihi videremini, ad quamvis doctrinæ
 partem tuendam, mihiq; non alia materia sive dignior
 sive honestior (excluso abusu) pro tempore occurrerit.
 Quicquid sit, vos meos conatus, non pro chartæ vilitate,
 sed animi mei candore (quod scio) æstimabitis, méque
 inter vestrarum Amplituddd. observantissimos impo-
 sterum habebitis & numerabitis. Valete, Dabam
 Francofurti ad Mœnum, Anno 1617. Mense Augusto.

A 3   Præfa-

Præfatio ad Lectorem.

HOMINEM, lector candide, universi compendium
 sui compositione referre, in confesso est omnium,
 & ternis vite generibus vivendis destinatum es-
 se, nempe vegetabili in utero materno, ubi sal-
 tem planta instar crescit & augmentatur; sensi-
 bili, nimirum in hoc mundo, ubi maxima ex parte sensibus ducitur,
 ceu reliqua animalia, à quibus differt, quod intellectu incipiat
 uti, licet imperfectè; ac denique intelligibili, in altero mundo apud
 Deum, eique assistentes intelligentias seu Angelos bonos; In præ-
 senti vitâ, quò quis magis ad divinam naturam accedit, eò magis
 rebus intellectu indagandis, subtilibus, miris & raris, gaudet &
 delectatur: Et econtrâ, quò quis ad pecuniû genus magis declinat,
 eò minùs his capitur, & sensui corporaliori astrictus est: Utro-
 rumque videmus Exempla, quosdam illis, utpote doctiores, artibus
 & scientiis politos esse deditos, quàm plurimos hisce, nempe volu-
 ptatibus corporis, libidini, gulæ, pompæ externæ, & his similibus.
 Ad excolendum autem intellectum Deus infinita arcana abdidit
 in natura, quæ scientiis & artibus innumeris, ut ignis ex filice ex-
 tunduntur, & in usum transferuntur: Inter hæc sunt Chymica secre-

secreta non postrema, sed post divinorum indagationem, omnium prima & preciosissima, non circumforaneis deceptoribus & fucis pseudo-chymicis (qui in his sunt a fini ad lyram, quippe ab omni bona doctrina & intentione alienissimi) sed ingeniis altioribus, liberaliter educatis, & ad majoranatis investiganda, cum sint valde subtilia, angusta, sacra, rara & abstrusa, ideoque intellectu comprehendenda prius, quam sensu, potius per contemplationem profundam ex lectione authorum, eorumque inter se & cum naturæ operibus comparisonem, quam operationem sensitivam, seu manulem experimentationem, quæ cæca est sine Theorica prævia: Post scientias hujusmodi intellectuales proximè numerantur, quæ de visibili ac audibili objecto tractant, ut sunt Optica seu perspectiva, & pictura, quæ dicitur à quibusdam Poëtis muta, ut hæc vice versa, pictura loquens, nec non Musica sive vocalis seu organica: In hac antiqui Philosophi adeò se exercuerunt, ut indoctus haberetur, & ad myrtū canere cogeretur, qui lyrā recusasset in conviviiis, ut de Themistocle traditur: In Musica Socrates institutus & ipse Plato, qui non harmonicè compositū eum statuit, qui harmonia Musicali non gaudeat: In eadem Pythagoras percelebris fuit, qui manè & vespere musicæ symphonia ad componendos suorum discipulorum animos usus dicitur: Est enim Musicæ hæc peculiaris vis, ut affectus excitet vel mulceat, pro diverso Musicali modo: Sic Phrygius Modus apud Græcos dicebatur bellicosus propterea, quod in bello & in prælio ineundo accinerebatur, & singularem vim haberet ad animos militum concitandos; cujus vice ad eundem usum nunc adhibetur Ionicus, qui olim
ama-

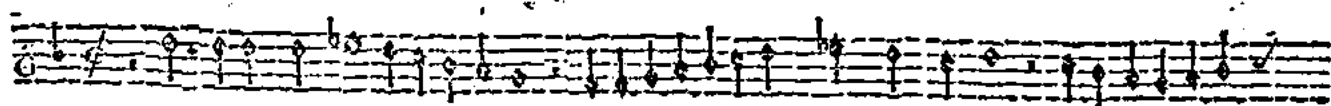
amatorius aestimatus fuit (qualis nunc habetur Phrygius) unde modos inter se mutatos conjicimus: Phrygio Timotheum Milesium usum tradunt ad Alexandrum Magnum in rebus bellicis alacriorem & animosiores reddendum, cujus Cicero meminit. 2. de legib. Terpandrum vero Lesbium Ionico; qui accersitus à Lacedæmoniis, seditionibus inter se tumultuantibus suavitatem cantus eorum animos adeò delinivit, ut redirent in amicitiam & à seditione desisterent: Unde Lesbii cantores primas semper meruerunt Spartanorum judicio: De Musica sic Fabius, Musica, inquit, est honestum & jucundum oblectamentum liberalibus ingeniis maximè dignum: Hæc tria itaque sensuum magis spiritualium, nempe visus & auditus, nec non intellectus ipsius objecta, ut in uno quasi conspectu & complexu haberemus, & magis intelligendū animis simul & semel insinuaremus, En conjunximus Opticam cum Musica & sensum cum intellectu, hoc est, rara visu & auditu cum chymicis emblematis, quæ huic scientiæ sunt propria. Ceteræ enim artes, si emblemata edant de moribus, aut rebus aliis, quàm de naturæ arcanis, alienum hoc videtur ab eorum scopo & fine, cum intelligi omnibus velint & debeant; Chymia nõ itè, quæ ut casta virgo per transfennam, & veluti Diana, non absq; veste variati coloris visenda est, propter causas alibi expressas: Quatuor, inquam, hæc, ficta, poëtica & allegorica, picta, Emblematica, Veneri sive cupro, non sine Venere seu gratia, incisa, Chymica secretissima, intellectu indaganda & denique Musicalia rariora, simul & semel uno libro suscipias inque tuum usum dicata adhibeas, qui si potiùs intellectualis fuerit, quàm sensualis, eò utilior

lior & jucundior olim futurus est: quod si verò primum sensui man-
cipatus, nullum est dubium quin à sensu ad intellectum transitus
fiet, tanquam per ostium: Nihil enim in intellectu esse dicitur, quod
non per sensum aliquem introiverit, cum hominis recens nati in-
tellectus instar tabulae rase habeatur, in qua nihil adhuc scriptum,
sed quod libet sensu mediante, tanquam stylo, scribi possit: Et vulgo
dicitur; Ignoti nulla cupido, quia oportet, ut intellectui, veluti dicta-
tori & arbitro, sensus indagatores & nuncii, omne scibile primitus
apportent & innotescere faciant, tanquam Excubitores ad (sua or-
gana) civitatis alicujus portas invigilantes. De ratione inscriptionis
horum emblematis, ne & hac tibi monstrosa videatur & absona,
pauca adjiciam: Atalanta Poëtis celebrata est propter fugam,
quâ omnes procos in certamine antevertit, ideoque ipsis victis pro
virgine, premio victoriae proposito, mors obtigit, donec ab Hippo-
mene, juvene audacior & provido, superata & obtenta sit trium
malorum aureorum per vices inter currendum objectu, quæ dum
illa tolleret, præventa est ab eo, metam jam attingente: Hæc Ata-
lanta ut fugit, sic una vox Musicalis semper fugit ante aliam &
altera insequitur, ut Hippomenes: In tertia tamen stabiliun-
tur & firmantur, quæ simplex est & unius valoris, tanquam
malo aureo: Hæc eadem Virgo merè Chymica est, nempe Mercu-
rius Philosophicus à sulfure aureo in fuga fixatus & retentus,
quem si quis sistere noverit, sponsam, quam ambit, habebit, sin mi-
nus, perditionem suarum rerum & interitum: Ex Hippome-
ne & Atalanta coeuntibus in templo Matris Deum, hoc est, va-
se, fiunt leones, sive rubeum acquirunt colorem. Obtinuit quoque

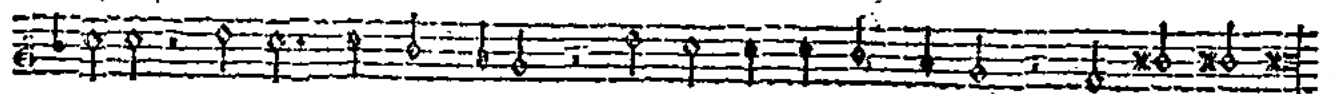
hac virgo victoriam præ viris, apro quodam insignis magnitudinis occiso, unde præmio à Meleagro donata est: Apud Stethæum Æsculapii fanum è saxo percusso aquam elicuit, quàm sitibunda bibit: Quæ cùm allegorica & Emblematica revera sint & nullo modo historica, volui in hujus Heroinæ commemorationem intellectualem hunc tractatum Emblematicum indigetare, præsertim cùm poma ei projecta ex hortis Hesperiiis à Venere, suavitatis Dea, Hippomeni fuerint ministrata: In modulis illis seu fugis Muscis hoc observatum videtis, quod singula disticha ad tres illas voces adaptata convenienter canendo exprimi possint, in quibus cùm uni simplici voci tot varietates fugarum sint accommodatæ, omnis cordatus & intelligens hanc quoque Emblematicam quasi figurationem, in his, ut & in distichis adaptationē ad singulas voculas, boni consulet & pro nonnihil reputabit: Si enim mercatores nonnulli pro magna pecuniæ summa artificium picturæ aliquod æstimant & emunt, ubi soli oculi falluntur, cùm naturæ propinquissimum judicent, quid ni literati has figuras, quæ & intellectui & sensibus pluribus inserviunt ita, ut magnâ inde speranda sit utilitas præter oblectationem, in precio habeant & magni censeant? Vale.

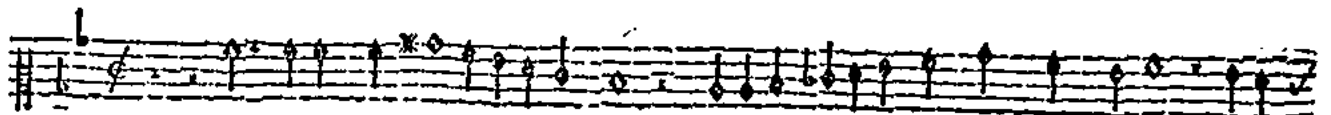
Es hat ihn der Wind getragen im Bauche.

Atalanta
seu vox
Fugiens.

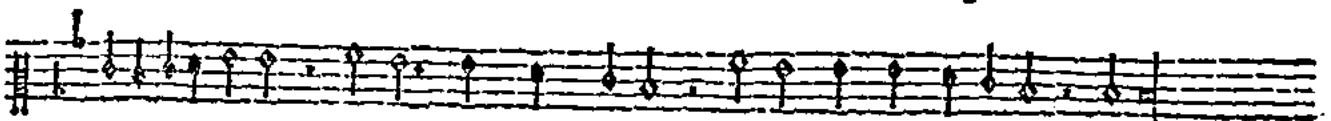
Embryo vento sâ Bore æ qui clauditur al-

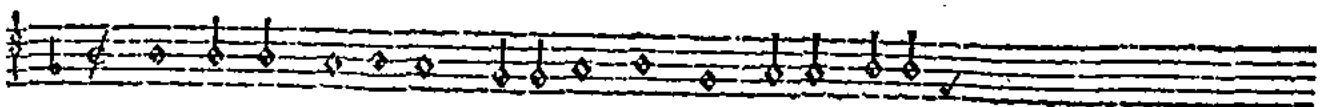
vo, Vivus in hanc lucem si semel ortus erit, or tus e rit.

Hippome-
nes seu vox
sequens.

Embryo vento sâ Bore æ qui clauditur al-

vo, Vivus in hanc lucem si semel ortus erit, erit.

Pomum ob-
jectum seu
vox Mo-
rans.

Embryo ventosa Boreæ qui clauditur alvo,

Vivus in hanc lucem si semel ortus erit.

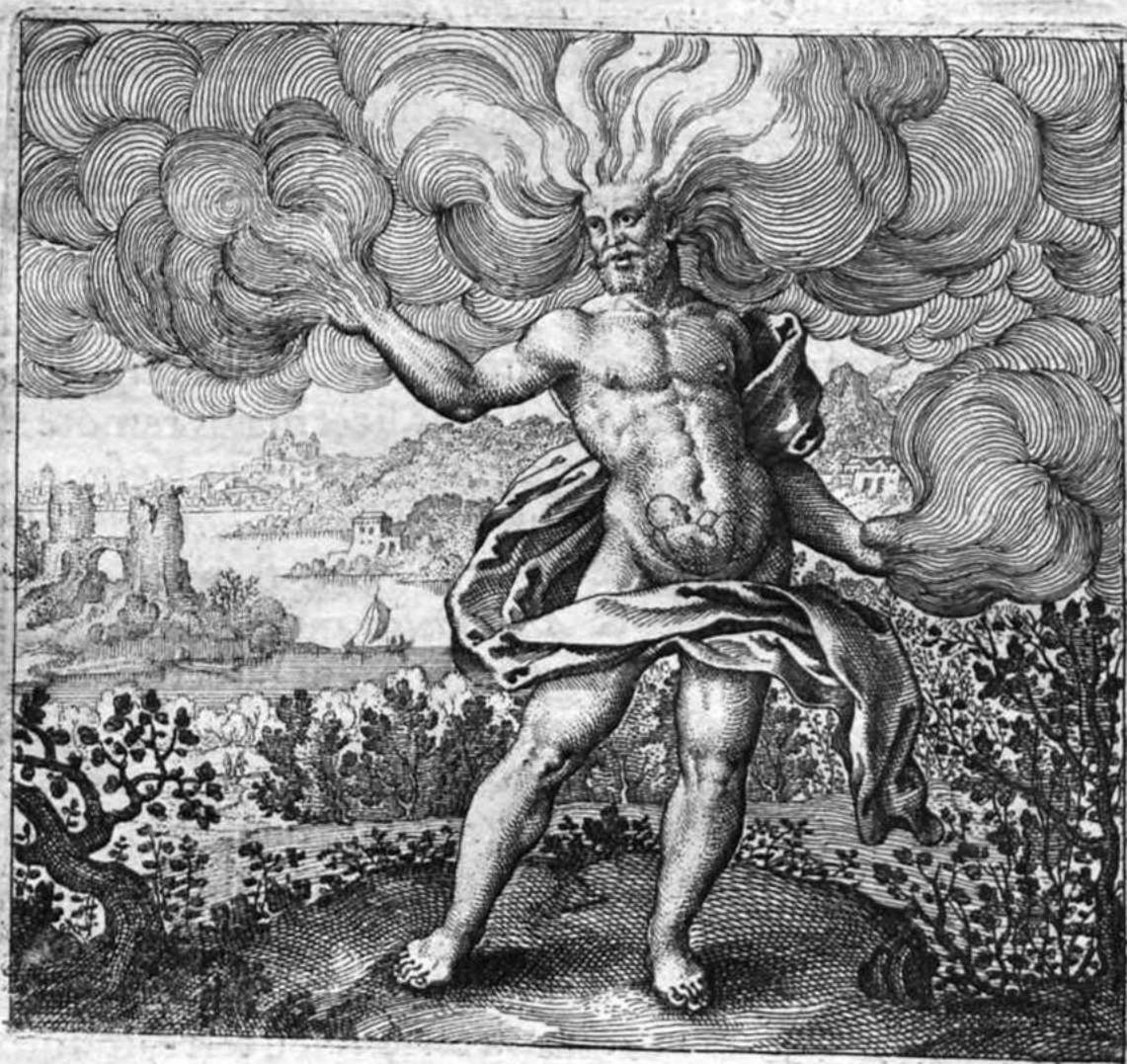
I. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Die Frucht im Bauch des Winds/welche noch verborgen lebet/
 So ferne in dieses Liecht dieselbe wirt erhebet/
 Kan aller hohen Helden That und That vbergehen weit
 Durch Kunst und starcke Gewalt und seines Leibes Arbeit;
 Schaw/das er nicht unziemlich vor der Zeit geboren werd/
 Sondern in rechter Maß komme lebendig auff die Erd.

EMBLE-

EMBLEMA I. *De secretis Natura.*
Portavit eum ventus in ventre suo.

13

EPIGRAMMA I.

EMbryo ventosâ BOREÆ qui clauditur ab eo,
Vivus in hanc lucem si semel ortus erit;
Unus is Heroum cunctos superare labores
Arte, manu, forti corpore, mente, potest.
Nec tibi sit Cæso, nec abortus inutilis ille,
Non Agrippa, bono sydere sed genitus.

B 3

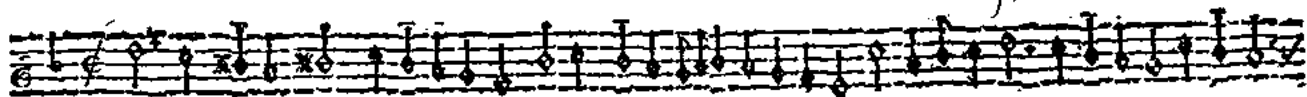
HER.

Hermes omnis secreti naturalis indagator diligentissimus in tabula sua smaragdina graphicè, licèt succinètè, describit opus naturale, ubi inter alia inquit: *Portavit eum ventus in ventre suo*, quasi dicat, Ille, cujus pater est Sol, mater verò Luna, antequam in lucem edatur, portabitur à fumis ventosis, quemadmodum avis ab aëre, dum volat: Ex fumis autem seu ventis (qui sunt nihil aliud, quàm aër motus) coagulatis fit aqua, ex qua cum terra mixta mineralia & metalla omnia: Imò hæc ipsa ex fumis constare & coagulari immediatè statuuntur: Sive itaque in aquam seu fumum ponatur, eodem res redit, quia utraque venti materia est: Idem dicendum de mineralibus & metallis, licèt magis remotè: Quæritur autem, quis ille sit, qui à vento portari debeat? Respondeo, *chymicè*, est sulphur, quod portatur in argento vivo, ut Lull. Codicill. cap. 32. testatur, cæteri quæ omnes; *Physicè*, est foetus, qui mox in lucem nasci debet: Dico & *Arithmeticè*, quod sit radix Cubi; *Musicè*, quòd sit Disdiapason; *Geometricè*, quòd sit punctum lineæ fluentis principium, *Astronomicè*, centrum Saturni, Jovis & Martis, planetarum: Hæc licèt diversa sint subjecta, tamen si bene inter se comparentur, foetus venti facile demonstrabunt, quòd cujuscumque industriæ majori aut minori relinquendum erit. At rem planius sic indigeto: Omnis Mercurius ex fumis est compositus, hoc est, ex aqua sublevante terram secum in aëriam raritatem, & ex terra cogente aërem redire in aqueam terram seu terream aquam: Cum enim Elementa in eo sint per omnia, & mixta, & invicem in quandam viscosam naturam conculcata & redacta, non facile ab invicem recedunt, sed vel volatilia sequuntur superius, vel apud fixa inferius manent, quorum primum in vulgari Mercurio, alterum in Philosophico & metallis fixis apparet: In his Elementa fixa prædominantur volatilibus, in illo volatilia fixis. Nec verò absq; causa est, cur Mercurius Deorum reliquorum nuncius, interpres & quasi minister intermedius currens dicatur & habeatur, alis ad caput & pedes adaptatis: Ventosus enim est & volat per aëra, ut ipse ventus, ut in communi, multorum cum damno re ipsa vincitur

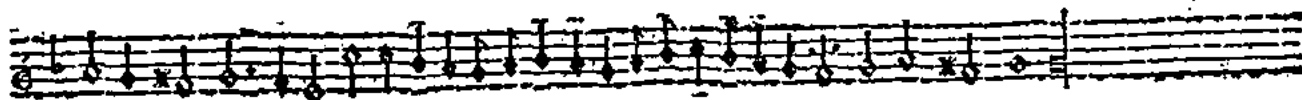
Lull. ibi.
portat il-
lum ventus
in ventre
suo, hoc est,
sulphur por-
tatur in ar-
gento vivo.
Et C. 47.
Lapis est
ignis de-
portatus in
ventre aë-
ris.

vincitur: At quia caduceum gestet binis serpentibus transversim cinctum, qui animas ex corporibus ducat & reducat, & multa ejusmodi contraria efficiat, Philosophici Mercurii symbolum optimè exprimit. Mercurius itaque est ventus, qui sulfur seu Dionysium, aut, si mavis, Æsculapium adhuc imperfectum foetum ex ventre materno, vel etiam ex cineribus corporis materni combusti accipiat & portet eò, ubi maturari possit; Et Embryo est Sulfur, quod à Sole coelesti *Boreæ* vento infusum est, ut is maturatum pariat, qui gestationis suæ absoluto tempore gemellos edit, unum albis capillis, Calaim dictum, alterum rubris, Zeten: Hi *Boreæ* filii fuere (ut *Orpheus* poëta Chymicus scribit) apud *Jasonem* inter Argonautas ad vellus aureum à *Colchis* auferendum: *Phineus* verò vates cæcus ab Harpyjis infestatus, liberari non potuit, nisi à dictis *Boreæ* filiis: Pro quo beneficio ab iis impetrato ille gratus *Argonautis* omnem viæ rationem declaravit. At *Harpyje* nihil aliud sunt, quàm sulfur corrumpens, quod abigitur à *Boreæ* filiis, cum ad justam ætatem pervenerint, & ex imperfecto seu molestato à volatilibus noxiis fit perfectum, illi malo non subjectum, quod deinde ad vellus aureum *Jasoni* medico obtinendum viam indicat. Horum vectorum meminit quoque inter alios *Basilii nostras*, qui clarè 6. inquit: *Nam geminus ventus venire debet, Vultur nus dictus, ac deinde simplex, Notus appellatus, qui ab oriente & meridie impetuosè spirabunt, quorum motione cessante, ita ut ex aëre facta sit aqua, audacter confides, quod ex spiritali corporale fiet.* Et *Ripheus* port. 8. dicit in aëre nostrum infantem debere renasci, hoc est, in ventre venti: Ad eundem sensum *scala philos.* gradu. 6. Et sciendum, inquit, quod natus sapientis in aëre nascitur: Et gradu 8. spiritus aërei simul in aërem scandentes se diligunt, ut *Hermes* inquit, portavit illum ventus in ventre suo: Quia generatio generati nostri fit in aëre & nascens in aëre sapienter nascitur: Ascendit enim à terrain cælum, iterumque descendit in terram conquirendo vim superiorem & inferiorem.

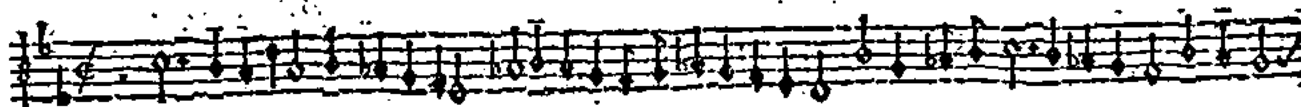
Sein Säugmutter ist die Erden.

*Atalanta
Fugiens.*

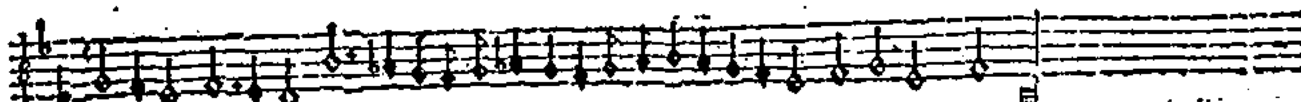
Romu lus hir ta lu pæ pressisse sed ubera capræ

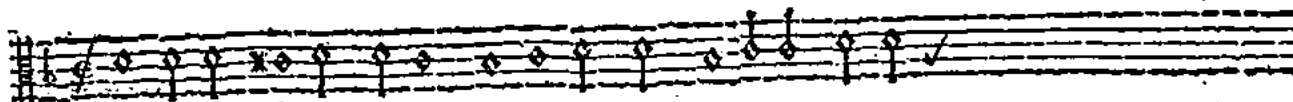
Jupiter & di ctis fer tur adesse fides.

*Hippomen.
Sequens.*

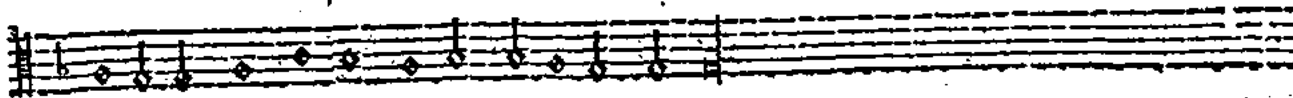
Romu lus hir ta lu pæ pressisse sed ubera capræ

Jupiter & di ctis fer tur adesse fides.

*Pomum
Morans.*

Romulus hirta lupæ pressisse sed ubera capræ

Jupiter & dictis fertur adesse fides.

II. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Romulus von einer Wölffin ist/ aber Jupiter gesäugee.
 Von einer Geiß/ wie solchs das Gerüchte bezeuget.
 Was Wunder ist/ so wir sagen/ daß der Weisen Kindermehret
 Sey von der Erd/ so ihm ihre Milch hat gewehret?
 So dann die Thier gespeiset han solche grosse Helden gewiß/
 Wie groß mag dann der seyn/ dessen die Erd Säugmutter ist?

EMBLE-

Nutrix ejus terra est.

EPIGRAMMA II.

Romulus hirta lupæ pressisse, sed ubera capra
 Jupiter, & factis, fertur, adesse fides:
 Quid mirum, teneræ SAPIENTUM viscera PROLIS
 Si ferimus TERRAM lacte nutrisse suo?
 Parvula si tantas Heroas bestia pavit,
 QUANTUS, cui NUTRIX TERREUS ORBIS, erit?
 C Apud

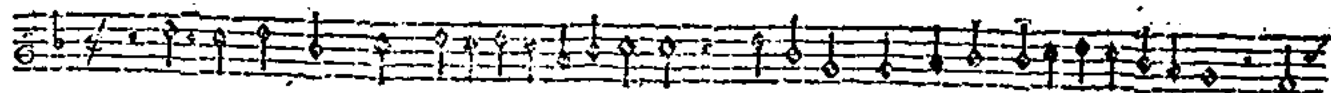
APUD Peripateticos & rectè judicantes Philosophos statuitur; quod Nutriens vertatur in substantiam nutriti, ei que assimiletur non quidem ante, sed post alterationem ejus, id que verissimum Axioma habetur: Quomodo enim nutrienti, quod jam ante simile & idem sit cum nutrito, opus esset mutatione suæ essentia, quæ si accideret, non maneret idem nec simile; Aut quomodo ea, quæ assimilarinutrito nequeunt, pro nutrimento assumerentur, ut sunt ligna, lapides & ejusmodi alia? Primum itaque ut inane, sic alterum, naturæ adversum est. Lactē autem animalium nutriri hominem recens natum, non alienum est à natura: quia assimilatio ejus fieri potest, at longè facilius materni, quàm alterius: Unde medici concludunt, ad sanitatem, similitudinem substantiæ & morum, nec non robur conferre infanti, si propriæ matris lactē semper foveatur & educetur, e contra, si alieno. Hæc est harmonia omnis naturæ, quod simile gaudeat suo simili, ejusque vestigia imitetur, quantum potest, in omnibus ex tacito quodam consensu & conspiratione. Idem usu venit in naturali Philosophorum opere, quod æquè à natura regitur in sui conformatione, quàm infans sub utero materno: Et licet pater & mater, ipsaque nutrix illi similitudinariè ascribantur, non tamen artificiale est magis, quàm animalis cujusque generatio: Semina bina quodam delectabili artificio conjunguntur ab animalibus & utroque sexu hominis, ex quibus unitis per successivam alterationem fit Embryo, qui crescit & augetur, vitam & motum acquirit, deinde lactē nutritur: Mulier verò conceptionis & imprægnationis tempore in calore, cibo & potu, motu & quiete, aliisque se temperatè ut gerat, necesse est, alias abortus sequetur & concepti foetus destructio, quæ observatio in 6. rebus nō naturalibus, quia à medicis secundum artem suam præscribitur, artificialis quoque est. Eodem modo semina si sint non conjuncta in opere Philosophico, conjungi debent: Quod si verò alicubi conjuncta invenirentur, ut in ovo semen galli & gallinæ substantia habentur simul in uno continente, tum esset Philosophorum opus adhuc magis naturale, quàm generatio animalium. At demus, ut philosophi

testan-

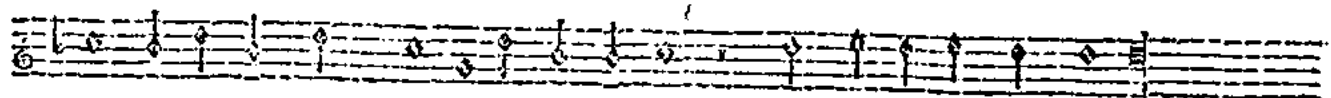
restantur, quod unum veniat ab orienti & alterum ab occidente, fiantque unum, quid plus administratur hisce, quam mixtio in suo vase, calor temperatus & nutrimentum? Vas quidem artificiale est sed in hoc differentia non committitur, siue nidus ab ipsa gallina fiat, siue à rustica incerto quodam loco (ut solet) ordinetur, eadem erit ovorum generatio & ex illis pullorum exclusio. Calor est res naturalis, siue ab igne temperato veniat furnorum & fimi putredinis, vel sole & aëre, vel matris visceribus, aut aliunde: sic Ægyptus calorem ovis excludendis arte naturalem administrat per suos furnos: Bombycum semina, imò & ova gallinacea virginearum mammarum tepore exclusa leguntur: Ars itaque & natura mutuas sibi manus conferunt, ita ut hæc illius vicaria fiat & illa hujus: Nihilominus Natura manet Domina & ars ancilla. CUR VERO TERRA dicatur nutrix Nati Philosophici, dubium alicui movere posset, cum terra inter elementa sit maximè exucca & arida, cui siccitas ut propria qualitas accidat? At respondendum, quod terra elementata hic intelligatur, non Elementum, cujus in Septimanæ philosophicæ primo die abundè meminimus, naturamque explicavimus: Hæc nutrix est Cœli, non quod solvat, lavet aut humectet foetum, sed coagulet, figat & coloret, inque succum & sanguinem merum convertat. Nutritio enim augmentationem in longum, latum & profundum, hoc est, per omnes corporis dimensiones se extendentem complectitur, quæ cum hic adsit & à sola terra præstetur foetui philosophico, non immerito nutricis nomine terra appellanda erit: At contrarium quid cœteris lactis generibus, quæ convertuntur & non convertunt, in hoc admirando succo terrestri contingit, cum propter vim ejus fortissimam valdè alteret naturam nutriti, quemadmodum lupæ lac Remuli corpus in naturam animosam & ad bellum promptam disposuisse creditur.

Gehe zum Weibe/das wascht ihre Lachen/
thu dergleichen auch.

*Atalanta
fugiens.*

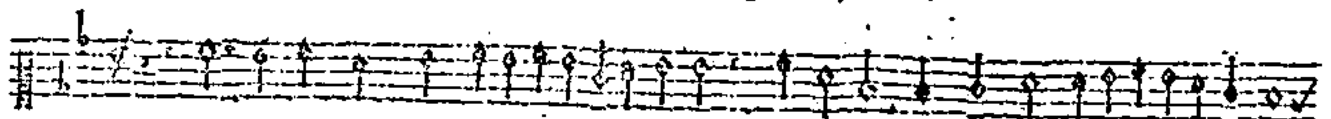

Abdita quisquis a mas scrutari dogmata, ne sis De-

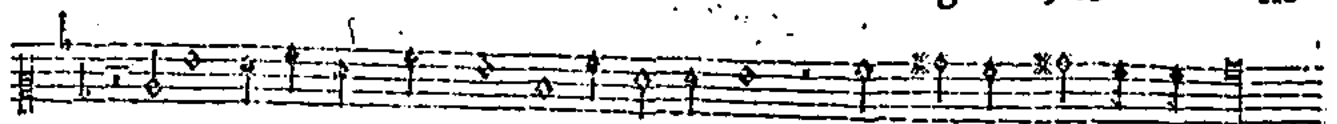

ses in exemplum, Deses in exemplum, quod juvet, omne trahas.

*Hippom.
sequens.*

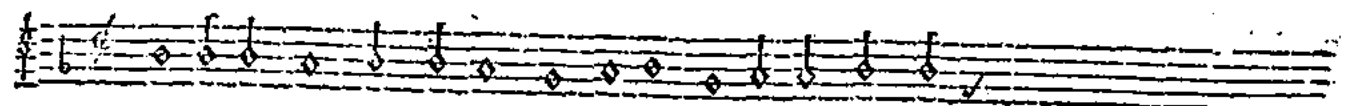

Abdita quisquis a mas scrutari dogmata, ne sis

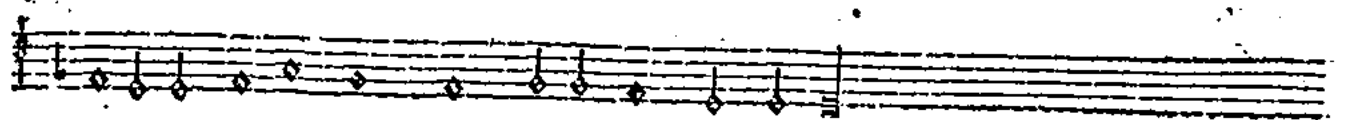

Deses in exemplum, deses in exemplum, quod juvet, omne trahas.

*Pomum
morans.*

Abdita quisquis amas scrutari dogmata, ne sis

Deses in exemplum, quod juvet, omne trahas.

III. Epigrammatis Latini versio Germanica.

W Er da begehrt in geheimer Lehr sich z' vben/sol achten
Alles Exmpels weiß/vnd weißlich solch betrachten:
Schau an ein Weib/vnd lern/wie sie thut ihr Leinlachen waschen
Mit Wasser auffgeschütt warmlich/vnd mischt mit Aschen:
Folg dieser nach/so wilt dir alles gerathen wol vnd fein/
Dann den Leib/so ist schwarz/waschet das Wasser ganz rein.

EMBLEMA

EMBLEMA III. *De secretis Natura.*
Vade ad mulierem lavantem pannos, tu fac similiter.

EPIGRAMMA III.

Abdita quisquis amat scrutari dogmata, ne sis
Deses, in exemplum, quod juvet, omne trahas:
Annè vides mulier maculis abstergere pannos
Ut soleat calidis, quas superaddit, aquis?
Hanc imitare, tuâ nec sic frustraberis arte,
Nàmque nigri faciem corporis unda lavat.

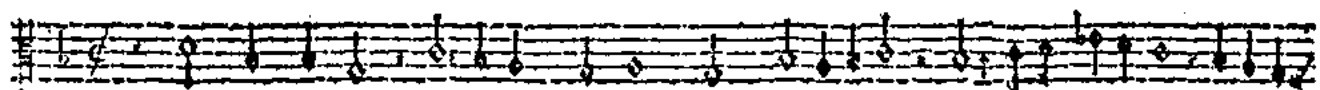
SI pannis lineis sordes quædam advenerint, quibus maculentur & nigrescant, utpote terreis recrementis, per proximum elementum, nempe aquam, eluuntur, & aëri panni exponuntur, ut calore solis, tanquam igne, quarto elemento, humiditas unà cum fœcibus extrahatur, hoc si sæpius contingat, qui prius erant sordidi & foetidi, fiunt puri, & a maculis purgati: Hæc est ars mulierum, quam ab ipsa natura didicerunt: Videmus enim, quod animalium ossa aëri exposita, quæ primò sunt nigra & squalida, si pluvia sæpè madefiant, & superveniente solis calore iterùm exiccentur per multas vi-
ces, ad summam albedinem reducuntur, ut Isaac annotat: Eundem ad modum in subiecto philosophico, quæcunque adfuerint cruditates & fœces suis aquis superinfusis purgantur & delentur, corpusque ad magnam claritatem & perfectionem redigitur. Tota enim operationum chymicarum, utpote calcinatio, sublimatio, solutio, distillatio, descensio, coagulatio, fixatio & reliquæ, una ablutione absolvuntur: Nam qui abluit aquis rem impuram, idem præstat, quod tot operandi formis perficitur: Igne enim, ut Rosarius Philosophorum inquit, lintheamina Duenech principis sudore maculata, lavanda sunt & comburenda aquis: Unde ignis & aqua videntur mutuas sibi invicem dedisse qualitates, aut quod genus ignis Philosophici non sit idem cum communi, idemque de aqua sentiendum. De calce viva & igne Græco exploratum habemus, quod aquis incenduntur, & neutiquam extinguantur, contra naturam aliorum inflammabilium: sic camphoram in aquis ardere ante accensam affirmant: Et Gagates lapis (ut Ansel. de Bood testatur) accensus oleo faciliùs extinguitur, quàm aqua: Oleum enim commiscetur ei, ac ignitum corpus suffocat: Aqua cum pinguedini misceri non possit, ignito cedit corpori, nisi omnino id totum tegat & obruat: Verùm id non faciliè fieri potest, quia lapis est, & suprema aquæ, ut oleum omne, petit: Sic naphtha, petroleum & his similia incensa aquas non valdè reformidant. De carbonibus subterraneis Leodiensis ditionis quidam scribunt, quod incensi sub terra, non aquis, sed terræ pulveribus superingestis solùm extinguantur, quemadmodum

modum cor. Tacitus de simili ignis genere narrat, quod non aquis, sed fustibus & vestibus corpori detractis saltem opprimi potuerit: Ignium itaque magna est diversitas, & in excitando & in extinguendo, nec minor liquorum, quia lac, acetum, spiritus vini, aqua fortis, Regia & communis valde inter se differunt, quò ad collationem cum igne: Nec hoc solum, sed & ipsa materia aliquando ignem sustinet, ut panni illi byssini, antiquitus in precio & usu divitibus habiti, qui igne, non aqua lavabantur, seu ad munditiem pristinam redigebantur, utpote fœcibus combustis: Quicquid alii de pilis Salamandræ reptilis nugantur, quasi inde Elychnia incombustibilia fiant, non audiendum: De Talco, alumine plumoso & hujusmodi aliis materiis aliquando texturam præparatam, quæ igne purgari fuerit solita, sed artificium cum sciente (muliere Antwerpiensi) ex invidia extinctum periisse, nec post repèriri id temperamentum potuisse, sunt qui revera adfirmant: De materiis combustibilibus hic non loquimur: Secundùm omnes has differentias subjectum Philosophicum considerandum erit, si quando præparetur: Ignis enim, aqua & ipsa materia hic non est communis: Philosophis enim ignis aqua est, & aqua ignis: Aqua eorum simul lavat & calcinat, ita & ignis: Et panni abluendi habent naturam byssinorum sive talci præparati, quorum temperies & præparationis artificium quoque non omnibus obvium est: Hos ut lavent, lixivium faciunt non ex cineribus quernis, eorumve sale, sed metallico, quod est durabilius cæteris, nec ex aqua communi, sed eâ, quæ sub signo Aquarii in glaciem, nivesque concretâ fuerit, utpote quæ sit tenuiorum partium, quàm stagnantes aut lacunarum palustres aquæ, unde magis ad interiora corporis Philosophici, nigri & immundi penetrare poterit, ad id abluendum & purgandum.

Fuge

Füge den Bruder der Schwester zu/ vnd gib ihnen
den Becher der Liebe.

*Atalanta
fugiens.*

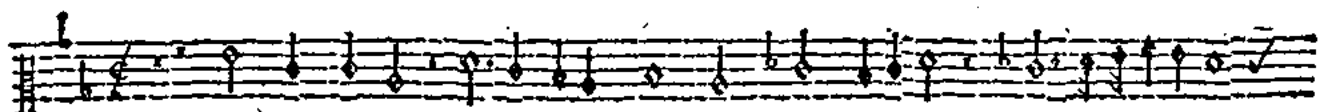

Non hominum foret in mundo nunc tanta pro pago, si fra-

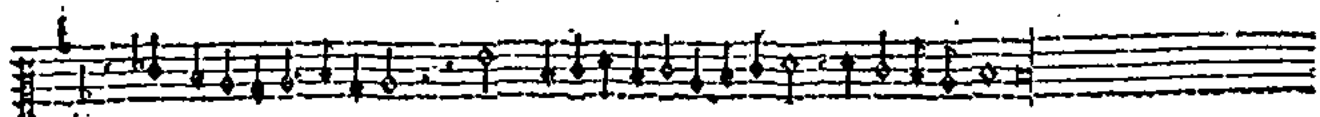

tri Conjux non data prima soror.

*Hippom.
sequens.*

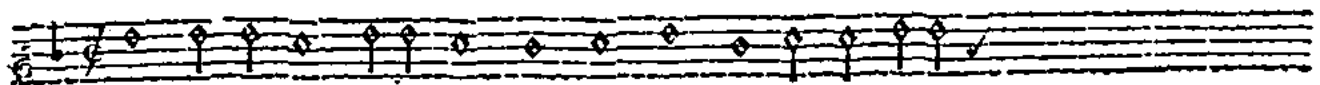

Non hominum foret in mundo nunc tanta pro pago

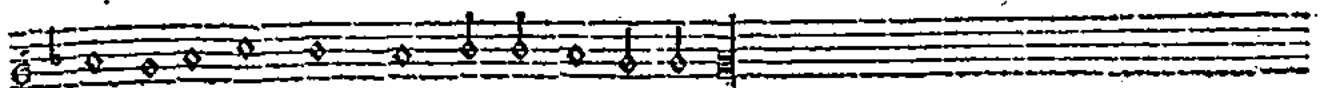

si fra tri non data prima soror.

*Pomum
morans.*

Non hominum foret in mundo nunc tanta propago,

si fratri conjux non data prima soror.

IV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

S Er Menschen Geschlecht in dieser Welt war nicht so wol vermehret!
Wann nicht zum Bruder die Schwester sich gekhret.
Darumb zusammen füg zwey Geschwister eines Geblütes!
Daß sie chlig leben/ Mann vnd Weib eins Gemüthes.
Schenck ihnen ein der Lieb Becher mit süßem Reben Safft!
Solchs gibt ihn zur Hoffnung der Frucht ein groß vnd starcke Krafft.

EMBLE.

Conjunge fratrem cum sorore & propina illis poculum amoris:

EPIGRAMMA IV.

Non hominum foret in mundo nunc tanta propago,
 Si fratri conjunx non data prima soror.
 Ergo lubens conjunge duos ab utroque parente
 Progenitos, ut sint fœmina māsque toro.
 Præbibe nectareo Philothesia pocula liquore
 Utrisque, & fœtus spem generabit amor.

D

Lex

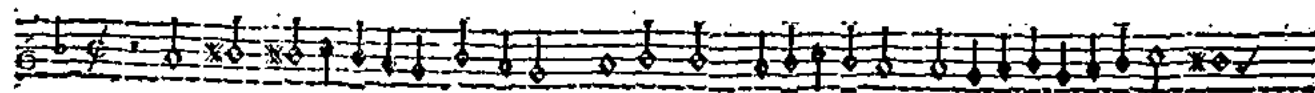
LEx Divina & politica prohibet gradu sanguinis propinquiore per naturam conjunctos, matrimonio copulari, quales sunt directe ascendentes & descendentes in arbore genealogica & ad latera concurrentes, idque propter causas certissimas: At quando philosophi de matre cum filio, aut patre cum filia, seu de fratre cum sorore, conjugio jungendis loquuntur, non contra dictam legem quid dicunt aut faciunt: Quia subjecta distinguunt attributa & causæ effectus: Personæ enim Philosophorum ab iis differentiis sunt liberæ æquæ ut Adami filii filiaque, qui se invicem in conjuges ducebant absque ullius criminis imputatione: Ratio autem potissima videtur, ut genus humanum affinitate & amicitia firmius coalescat & confocietur, nec in factiones familiarum inimicas & hereditarias dividatur: Eadem causa quia primis fratribus & sororibus Adamicis integra manserit, nil prohibuit, quo minus matrimonio conjungerentur: In ipsis enim solis genus humanum tum extitit, nec alii præter ipsos, eorumque parentes, vixerunt ideoque ut sanguine connexi, sic affinitate connectendi necessario fuerunt: At succrescente hominum multitudine, quæ in innumeras familias distributa, causa hæc vera & æqua inventa est, ne fratres sorores ducerent: Apud philosophos alia ratio est, cur sorores nubant fratribus, nempe similitudo substantiæ, ut simili jungatur: Sunt autem in hoc genere saltem duo sibi quo ad speciem similia, quo ad sexum differentia, quorum unum fratris, alterum sororis nomine salutatur: Hæc itaque eadem & libertate & conditione, imò & necessitate inevitabili, quæ primi homines consanguinei, uni matrimonio legitime committenda sunt: Frater est ardens & siccus, ideoque valde cholericus; soror est frigida & humida, multum phlegmaticæ in se habens materiæ: Quæ in temperie adeo differentes naturæ, in amore & fecunditate, liberorumque propagatione optimè convenire solent: Utenim non ex chalybe & chalybe durissimo corpore, nec ex silice & silice fragili, excutitur facile ignis, qui propagari possit, sed ex duro & fragili, hoc est, chalybe & silice; sic non ex ardente mare & ignea foemina, ut nec ex

utrisque

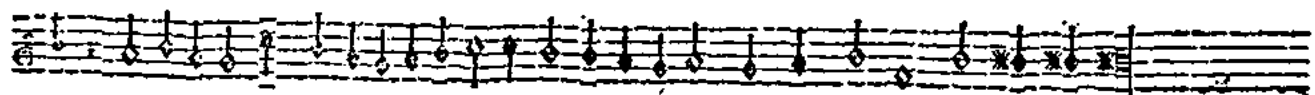
utrisque frigidis (frigiditas enim maris infœcunditas est) proles vivax suscipitur, sed ex illo calido, hac frigidior: calidissima enim mulier, in temperamenti humani latitudine, frigidior statuitur frigidissimo sui sexus (at sano) viro, ut Lev. Lemnius in lib. de occ. nat. mirac. probat. Soror itaque & frater à Philosophis rectè conjunguntur. Si quis ex gallina, canicula, capra, ove vel aliis brutis fœtum nasci debere desyderet, is gallum, canem, hircum, caprum, quodque animal suæ speciei, cui similis existit, adjungit, atque sic voto suo non frustratur; nec verò respicit consanguinitatem brutorum, sed saltem generositatem cujusque & naturæ convenientiam. Ita dicendum de trunco arboris, & surculo ei inferendo? Imò de metallica natura, quæ tamen omnium maximè similitudinem & homogeneitatem substantiæ ut habet, sic, ubi quid sibi conjungi postulet, requirit: Verùm frater & soror conjuncti, fœcundi non fiunt, nec in amore diu persistunt, nisi Philothesium illis seu poculum amoris, instar philtiri, propinetur: Hoc enim sedantur & conciliantur eorum animi adeo, ut quasi ebrii (instar Lothi) inter se, pudore abiecto, congregiantur & prolem (non spuriam, sed) legitimam progenerent. Quis enim ignorat, humanum genus Medicinæ plurimum debere, propterea, quod multæ hominum myriades, ejus beneficio & operâ, nunc in mundo extent, qui non fuissent, nisi eorum parentes aut proavi à vitio sterilitatis per remotionem causæ & sublationem, seu impediementi proximi, & remoti, vindicati & liberati, aut ab abortu matres præservatæ forent? Datur itaque hoc poculum amoris easdem ob causas his novis nuptis, quas quilibet ex jam dictis ternas perspicere poterit, ut pote amoris constantiam, sterilitatis remotionem & abortus prohibitionem.

Setz dem Weib die Kröte auff die Brüst/ daß sie sauge/
vnd das Weib sterbe/so wirt die Kröte von Milch sehr groß.

*Atalanta
Fugiens.*

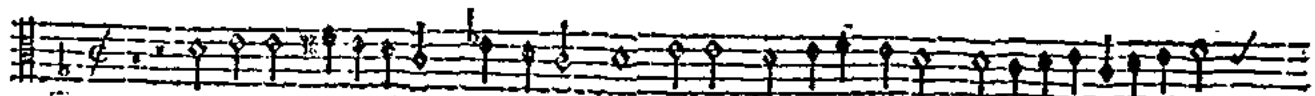

Fœmine o gelidus ponatur pecto re bu fo

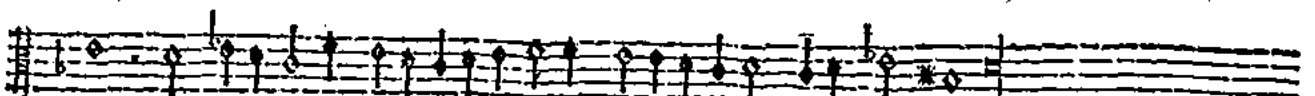

Instar ut infan tis lacte a pocla bibat pocla bibat.

*Hippomen.
Sequens.*

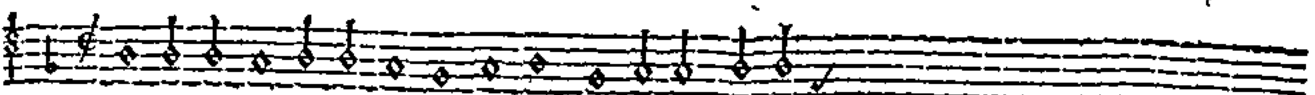

Fœmine o gelidus ponatur pecto re bu-

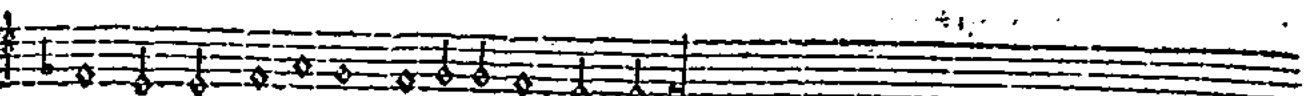

fo Instar ut infan tis lacte a po cla bibat.

*Pomum
Morans.*

Fœmine o gelidus ponatur pectore bufo

Instar ut infantis lactea pocla bibat.

V. Epigrammatis Latini versio Germanica.

L In Kröte bald dem Weibe setz auff die Brüste geschwindel/
Daß sie solche ernehr mit Milch/gleich einem Kinde/
Vnd wachse auff in grosser Gestalt durch außgesogner Speiß/
Vnd das Weib sich röthlich erzeig in aller Weiß/
Denn mach hir ab ein Arzney/so sey solcher edlen Kräfften/
Daß sie lasse kein Gift an des Menschen Herz haßten.

EMBLE-

Appone mulieri super mammas bufonem, ut ablactet eum,
& moriatur mulier, sitque bufo grossus de lacte.

EPIGRAMMA V.

Foemineo gelidus ponatur pectore Bufo,
Instar ut infantis lactea pocula bibat.
Crescat & in magnum vacuata per ubera tuber,
Et mulier vitam liquerit agra suam.
Inde tibi facies medicamen nobile, virus
Quod fuget humano corde, levétque luem.

TOTA Philosophorum congregatio in hoc consentit, quod opus eorum nihil aliud sit, quam mas & foemina: Maris verò est, generare & dominari foemina; hujus concipere, impragnari, parere, lactare & educare sobolem, mari q; imperio subjici: Ut enim conceptum foetum, antequam edatur in lucem, sub sanguine, ita editum lacte foveret & nutrit. Hinc natura præparavit tenello pusioni in mammis muliebribus cibum digestibilem & proportionatum, qui expectate ejus adventum, tanquam primus commeatus & viaticum in hoc mundi curriculo: Lacte itaque alitur, crescit & augmentatur eò usque, donec instrumenta panis comminuendi habeat, hoc est, dentes, tum ablactatur merito, quia natura illi providit de alio solidiori nutrimento. Athic Philosophi dicunt, quod mulieri bufo super mammas apponendus sit, ut eum instar infantis suo lacte alat: Misèrum hoc & horrendum spectaculum est, imò & impium, quod lac infanti destinatum bufoni, bestiae venenosae & naturæ humanæ adversanti præbendum sit: De serpentibus ac draconibus vaccarum ubera exiccantibus audivimus & legimus: Fortè idem bufones appeterent, si occasio offerretur in bobus. Historia de bufone nota est, qui rustico cuidam dormienti ita occupavit os & interiora labra, ut nullo astu inde abigi potuerit, nisi violentiâ, quæ cum periculo mortis, veneni ejus expuitione (quâ uti dicitur pro telis defensivis aut offensivis) conjuncta fuisset, ideòq; non tentanda: Ex antipathia itaque remedium misero homini inventum, nempe aranei prægrandis & bufonis, qui se invicem lethali prosequuntur odio: Portatus itaque est cum bufone directè ad locum, ubi araneus prætumidus suas texturas exposuerat, qui cum bufonem vidit, mox se dimisit in tergum bufonis, eumque suo aculeo pupugit: Cum verò nihil inde damni acciperet, secunda vice descendit, & iterum illum fortiùs fixit; Unde mox bufo intumuit, & ex hominis ore mortuus decidit, absque ulla ejus noxa. Sed hic contrarium accidit: quia bufo non os, sed mammam mulieris occupat, cujus lacte adeò increfcit, ut ingentis magnitudinis & roboris evadat: Mulier verò viribus absumptis extabescat & moriatur: Venenum enim facile per

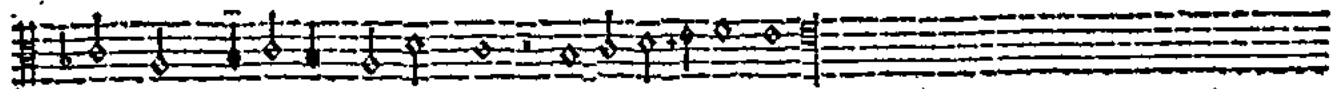
venas

venas pectotales comunicatur eordi, idque inficit & extinguit, quemadmodum ex Cleopatrarum casu constat, quæ viperas mammis admovit, cum voluntaria morte præveniri voluerit, ne viva in victorum manus ac triumphos traheretur. Verum ne quis Philosophos adeo crudeles existimet, quasi mulieri venenosum reptile admoventi jubeant, sciendum hunc bufonem esse ejusdem foeminae foetum seu filium, monstroso partu editum, ideoque jure naturali, lacte materno frui & ali debere, quod verò mater moriatur, non est in voluntate filii: Nec enim matrem inficere potuit, qui in visceribus ejus concretus, & ex sanguine augmentatus fuerat usque ad partum. Ominosum sane quid est, bufonem ex muliere nasci, quod alias contigisse novimus: Guilielmus Novobrigensis, Anglicus scriptor, in suis commentariis scribit (quam fideliter, alii judicent) in lapicidina quadam ditionis Vintoniensis Episcopi, cum lapis quidam magnus divideretur, intus inventum bufonem vivum cum aurea cathena, eumque ex Episcopi jussu eodem loci reconditum & perpetuis tenebris immersum, ne quid mali ominis secum portaret: Talis est & hic bufo: Auro enim insignis est, etiam si non extrinsecus, artificiali cathenæ operè, tamen intrinsecus naturali, nempe lapidis, quem alii Boracem, Chelonitum, Batrachitem, Crapaudinam aut garatronium vocant. Hic enim auro longè prævalet virtute contra venena quaecunque animalium, & auro inferi solet, tanquam thecæ aut coopertorio, ne lædatur aut perdatur. At legitimè esse oportet ex animali petiitum, si verò ex subterraneis fossis, ut solet, depromptus lapis ejus formam concinnetur, & vice usurpetur, ex optimis mineris, cordi subvenientibus, eligatur: In his enim bufo Philosophicus reverà invenitur, non in lapicidina (ut ille fabulator asserit) aurumque in se habet, non extra ad pompam: Ad quid enim se ornaret bufo in tenebris & claustris delitescens? Forte ut a scarabæo magnificè salutaretur, si in crepusculo illi obviis incederet? Quis aurifaber subterraneus fabricasset illi auream cathenam? Forte viridium puerorum pater, qui ex terra S. Martini, imò ex ipsa terra, ut & duo canes ex lapicidina, eodem authore, prodierunt?

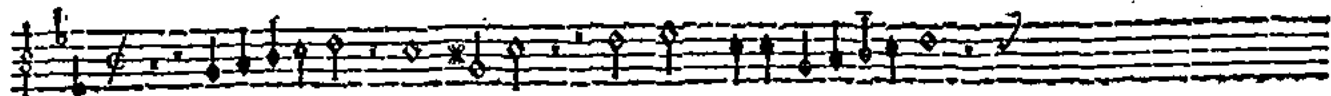
Sæet nur Goldt in die weisse geblätterte Erden.

Atalanta
Eugiens.

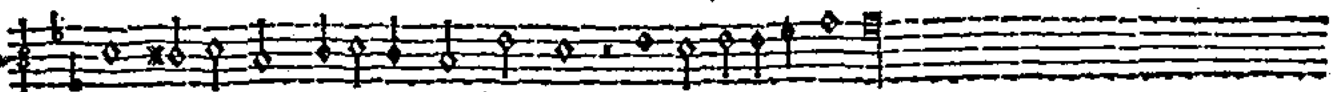
Ruricolæ pingui mandant sua se mina ter-

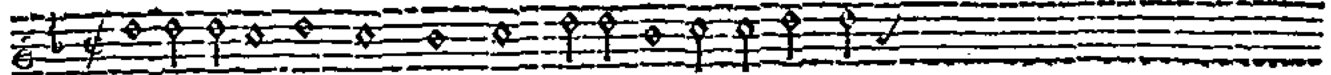
ræ cum fuerit rastris hæc foli a ta suis.

Hippom.
Sequens.

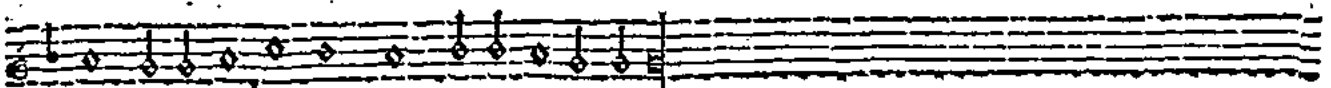
Rurico læ pingui mandant sua se mina

ter ræ cum fuerit rastris hæc folia ta suis.

Pomum
Morans.

Ruricolæ pingui mandant sua semina terræ

Cum fuerit rastris hæc foliata suis.

VI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Ze Ackerleut in die feist Erden sähen ihren Samen/
 Wenn sie wol zermalmet ist mit eisenen Sänen/
 Die Weisen abr lehren ihr Gold werffen in die Erden/
 Den Blättern gleich ganz weiß/das Gold darauß mag werden/
 Daß du solches recht machst/schau auff der Bawren Werck ganz eben/
 Dann Gold wachst wie Weizen/vnd hat sein eignes Leben.

Seminate aurum vestrum in terram albam foliatam.

EPIGRAMMA VI.

Ruricolæ pingui mandant sua semina terra,
 Cùm fuerit rastris hæc foliata suis.
 Philosophi niveos aurum docuere per agros
 Spargere, qui folii se levis instar habent:
 Hoc ut agas, illud bene respice, namque quod aurum
 Germinet, ex tritico videris, ut speculo.

E

PLATO

PLATO civitatem constare dicit non ex medico & medico, sed ex medico & agricola, hoc est, diversarum functionū hominibus: Agricola verò & medici in primis meminit, quia horū opera sunt valde conspicua in imitatione, emendatione, & perfectione naturæ. Nā uterq; subjectū naturale assumit, in quo secundū artē quædam addit necessaria, deficientia, vel etiā superflua removet: Unde utriusq; ars per adjectionem defectus & subtractionē superflui (ut ab Hippocrate medicina) definiri potest: Quid enim facit amplius agricola, quàm ut agro, à natura relicto, addat arationem, lyrationē, occationē, lætificationē seu stercorationē, seminationē, & reliqua, nempe incrementū & proventū naturę committat, quæ calorē solis & pluviā administrat, & his semina multiplicat & in segetes mox sternēdas provehit: Interim pullulante herbā agricola tribulos & impedimēta omnia removet, segetes maturas demetit, de messis superflua tollit, nēpe stramina, paleas & ejusmodi alia: Ita & medicus (qn & chymicus diverso respectu) corpori humano sanitatē præsentē conservare, absentē recuperare diversis remediis instituit, causam morificam tollit, morbū curat, symptomata sedat, superfluū sanguinē venæsectione diminuit, deficientē bona victus ratione ordinata restaurat, humores noxios purgatione evacuat, & sic mille modis naturam imitatur, supplet & corrigit intellectus & artis operibus, quæ cū notoria sint, Chymica potius nobis consideranda veniunt: Chymia enim agriculturæ operationes in primis testatur suis secretis terminis & operandi modis: Agricola habent terram, cui semina inseminant, ita & Chymici: Habent simū, quo lætificent agros, ita & hi, sine quo nihil fieret, nec fructus aliquis sperāndus esset: Illi habēt semina, quorū multiplicationē desiderant: Hæc nisi chymici haberēt, imitarentur pictorē (ut Lullius inquit) exprimere conantē faciē cujusdā viri, quē ipse nunquā vidisset, nec imaginē ejus: Agricola expectant pluviā & calorē solis, sic & reverà chymici calorē administrāt suo operi convenientē & pluviā: Quid multis? Chymia est omninò parallela agriculturę, ejusq; vicaria, quæ per omnia ejus vices exprimit, at sub allegoria absolutissima: Hinc antiqui produxerūt Cererē, Triptolemū, Osiridē, Dionysum, Deos aureos, seu ad chymiā spectātes

quasi docētes mortales semina frugū in terrā suā projicere, agriculturā & vitiū propagationē, vinūq; usū monstrātes, quæ omnia ignari ad rustica opera detorserunt, at falsò: Sunt n. illa arcanissima naturæ mysteria, quæ hisce agriculturæ velamentis præ vulgo absconduntur & sapiētib. declarātur: Hinc dicūt Philosophi, q̃ aurū eorū in terrā albā foliatā seminandū sit, quasi velint, seminationē tritici spectandā esse pro exēplo & imitandā, q̃ author tractatus de tritico & Jodoc. Greverus optimè in suis descriptionib. fecerūt: Uterq; n. agriculturæ operationes singulas in producēdo tritico, auri seminationi seu tin-cturæ generationi venustissimè accōmodavit: Terra alba, utpote arenosa, rusticis parū fructus suppeditat, quib. nigra & pinguis magis ad nutū; at Philosophis in primis illa cōfert, si foliata sit, hoc est, bene præparata: quia hi eā stercoreare fimo suo noverūt, illi ne utiquā: Est autē seminatio mundi propagatio, quā id q̃ in individuo perdurare nequit, specie permanere curatur: Hæc est in homine, animalibus & plantis, in his hermaphroditicè, in illis sub gemino sexu distincto: In metallis autē longè alio modo: In iis n. ex puncti fluxu fit linea, ex lineæ superficies, ex superficie corpus: Punctū autē istud astra produxerūt ante lineā, superficiem, & corpus, quia est eorū omniū principū: Fluxū natura addidit longo tēporis spacio interposito, hoc est, Phœbus cœlestis generavit sub terra filiolum, quē Mercurius Vulcano educandū obtulit & Chironi, hoc est. artificii manuali, ad erudēdū, quemadmodū de Achille scribūt, qui à Thetyde matrē sub ignib. detētus & induratus fuit: A Chirone ille, inter alia, didicit Musicā & Cytharæ tractandæ artificium: Cū verò *Achilles* nihil aliud sit, quàm subjectū Philosophicū (cujus filius Pyrrhus rubro capillitio, sine quibus duob. Troja expugnari non potuit, ut copiosè in nostris Hieroglyphicis lib. 6. demonstravimus) ideò Musicā in hoc ipso nostro opere, ubi Achillē, ejusq; heroicas virtutes & facta describimus, nō absq; causa (licet obiter) tractamus: Nā si Musica ornavit tātū Heroa, quid nō & nostrū hoc opusculū magis variegatū & acceptū reddat: Canūt n. Angeli (ut sacræ testatur literæ) canūt cœli, ut Pythagoras statuit, & enarrāt gloriā Dei, ut Psalmista ait, canūt Musæ & Apollo, ut poētæ, canūt homines etiā infātes, canūt volucres, canūt oves & anseres in instrumētis musicis, si ergo & nos canamus, non abs re facimus.

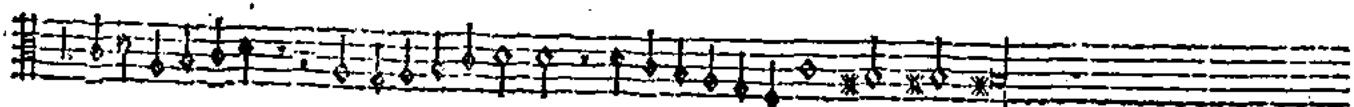
Hinc Ovid. Phyllides puerum Cythara præfecit Achillem.

Der Vogel jung vom Neste flucht/und fällt
wider ins Nest.

Atalanta
fugiens.

Rupe cava nidum Jo vis a les struxerat in quo Deli-

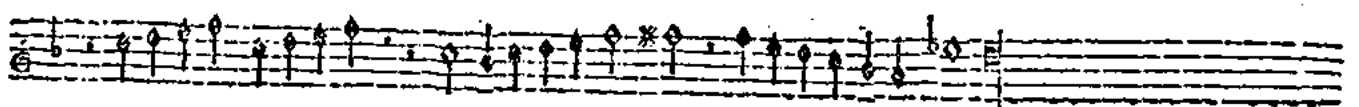

tuit, delituit, pul los enutri itque suos.

Hippom.
sequens.

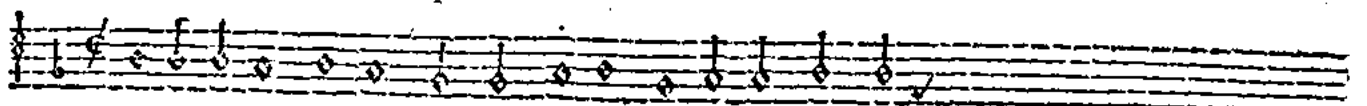

Rupe cava nidum Jo vis a les struxerat, in quo

Delituit, delituit, pul los enutritque suos.

Pomum
morans.

Rupe cava nidum Jo vis ales struxerat, in quo

Delituit, pullos enutritque suos.

VII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Meinem holen Stein der Adler sein Nest gemacht hat/
Darein er verborgen sein Jungen ernehren that/
Von diesen einer kont mit Federn leicht sich erheben/
Aber der andr federloß wolt solches nicht nachgeben.
Drumb der fliegende widerfällt in sein Nest/daraußergangen/
Süß ihn das Haupt zum hindern/so wirstu es erlangen.

EMBLEMA

EMBLEMA VII. *De secretis Natura.*
Fit pullus à nido volans, qui iterùm cadit in nidum.

37.

EPIGRAMMA VII.

RUpe cavâ nidum Jovis ALES struxerat, in quo
Delituit, pullos enutriitque suos:
Horum unus levibus voluit se tollere pennis,
At fuit implumi fratre retentus ave.
Inde volans redit in nidum, quem liquerat, illis
Junge caput cauda, tum nec inanis eris.

E 3

Quod

QUOD Hippocrates, medicorum antesignanus, de humoribus asserit, eos esse diversos ac plures numero in homine, nec saltem unum, alias morbos varios exoriri non posse, id nos de Elementis mundi verum dici animadvertimus. Si. unum saltem elementum esset, nulla mutatio ejus in aliud, nulla generatio nec corruptio cōtingeret, imò omnia essent unum immutabile, nec meteora, mineralia, plantæ ac animalia inde naturaliter producerentur. Hinc Creator summus totum hoc mundi Systema ex diversis & contrariis naturis concinnavit, nempe ex levibus & gravibus, calidis & frigidis, humidis & siccis, ut una in aliam per affinitatem transiret, & sic compositio fieret corporum, quæ in essentia, qualitatibus, viribus & effectibus longè inter se differrent: sunt enim imperfectè mixtis Elementa levia ut ignis & aër, nec nō gravia, ut terra & aqua, quæ æquilibriis ita inter se temperantur, ut unum non aufugiat ab alio, sed singula à singulis, vicina à vicinis facillè se capi & detineri patiantur: Terra & aër sibi invicem adversantur, sic ignis & aqua; attamen ignis cum aëre per caliditatem utrique communem, cum terra per siccitatem amicitiam fovet: sic aër cum aqua & hæc cum terra: Unde omnia affinitatis aut potius consanguinitatis vinculis connectuntur & manent simul in una cōpositione, quæ si abundet levibus, elevat secum gravia, si gravibus, premit secum levia: Hoc declaratur per duas Aquilas, pennatam & implumē, ex quibus illa volare conata ab hac retinetur: In Falconis & ardeæ pugna exemplum hujus rei evidens est: Ille enim celeri volatu & alis pernicious superior in aëre factus hanc unguibusprehendit & lacerat, cujus pondere in terram uterque decedit: Contrarium in Archytæ columba factitia seu Automate apparuit, ubi gravia à levibus sublata sunt, hoc est, à spiritu interius incluso ligneum ejus corpus in aëra raptum: In philosophico subiecto primò levia prædominantur gravibus, quo ad copiam, attamen à virtute gravium vincuntur: successu autem temporis alæ aquiline præscinduntur, & fit ex duabus una avis prægrandis (nempe Strutio camelus) quæ ferrum consumere possit, quæque magis in terra sub pondere præpedita currat

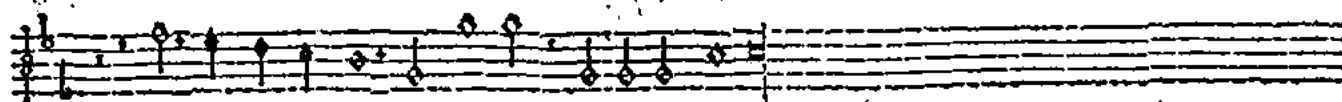
rat, quàm per aëra volet, licet pennas speciosas habeat: De hac aut simili Hermes (ut Author Auroræ cap. 5. testatur) ita scribit: confyderavi avem sapientibus venerabilem, quæ volat, dum est in Ariete, Cancro, Libra aut capricorno: Et acquies eam tibi perennem meris ex mineris & montanis petrosis: De eadem Senior in Tabula, ubi gemina visitur, volatilis & sine pennis, quorum una rostro alterius Caudam invicem tenet, ne facile separari possint. Hæc enim est naturæ Universæ machinatio, ut gravia semper levibus attollat, & vicissim levia gravibus deprimat, ut Author perfecti Magisterii declarat: qui septem spiritus minerales, veluti stellas Erraticas, & totidem corpora metallica, ceu stellas fixas, hasq; cum illis maritari debere statuit. Inde & Aristoteles Chymicus; cum Spiritus, inquit, solverit corpus & animam, ut existant in forma sua, nō permanet fixum, nisi occupaveris ipsum: Occupatio verò est, ut jungas ipsum cum corpore, de quo præparasti in principio; Quoniam in eo occupatur à fuga spiritus ad supersistentia corporis. In camphora, ut Bonus commemorat, Elementa levia, nempe aër & ignis, prævalent gravibus; ideòque dicitur tota exhalare & in aërem abire. In argento vivo, floribus sulfuris, antimonii, sale sanguinis cervini, armoniaco & ejusmodi aliis terra cum aëre volat in alembicum, nec separatur ab illo. In auro, vitro, adamante, lapide Smiri, granatis, & similibus, Elementa diutissimè illæsa permanent conjuncta, igne urgente & terra retinet reliqua apud se. In aliis combustibilibus fit divisio & separatio unius ab alio, ita ut cineres in fundo relinquantur, aqua, aër & ignis superiora petant. Non itaque ad horum ultimorum compositionem inæqualem, haud ita fortiter mixtam, respiciendum, nec ad primorum commistionem, licet durabiliorem, tamen volatilium, sed ad mediorum soliditatem, constantiam & fixitatem: sic enim implumis avis detinebit plumatam & fixa substantia figet volatilem, quod fieri oportet.

Nimm das Ey/ vnd schlage es mit einem
glühenden Schwerte.

*Atalanta
fugiens.*

Est a vis in mundo sublimior omni bus, o vum

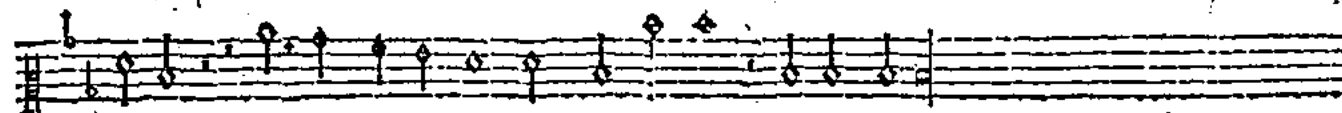

Cujus ut inquiras cura sit una tibi.

*Hippom.
sequens.*

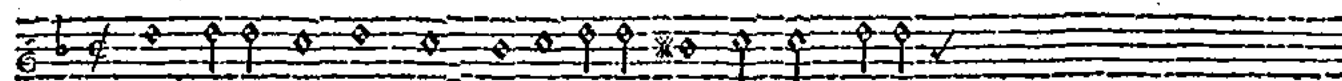

Est a vis in mundo sublimior omnibus o-

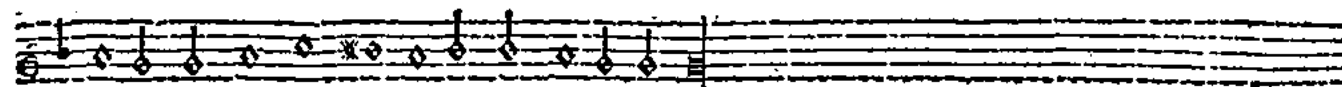

vum Cujus ut inquiras cura sit una tibi.

*Pomum
morans.*

Est avis in mundo sublimior omnibus, ovum

Cujus ut inquiras cura sit una tibi.

VIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

En Vogel in der Welt höher wirt/dann andere gefunden/
Dessen Ey zusuchen mit Verstand sey verbunden/
Das Weiß umbfengt den gelben Dötter/solch ganz vorsichtig
Mit einem güenden Schwert brenne(wie es ist pflichtig)
Laß Marten dem Fiergott hülff thun/so wirt drauß gebohren
Ein Vogeljung/so Fier vnd Eisen kan zerstören.

EMBLE-

EMBLEMA VIII. *De secretis Natura.*
Accipe ovum & igneo percute gladio.

41

EPIGRAMMA VIII.

Est avis in mundo sublimior omnibus, Ovum
Cujus ut inquiras, cura sit una tibi.
Albumen luteum circumdat molle vitellum,
Ignito (ceum mos) cautus idense petas:
Vulcano Mars addat opem: pullaster & inde
Exortus, ferri victor & ignis erit.

F

MULTA

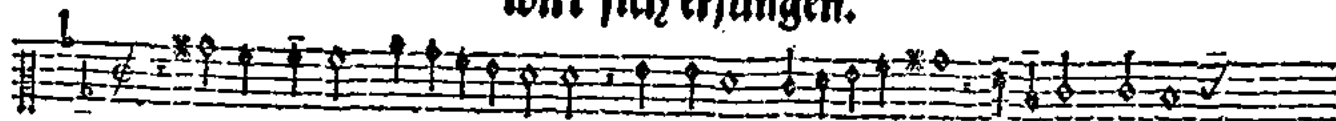
MULTA & varia sunt avium genera, quæ ut numero indefinita, ita nominibus incognita nobis existunt. De quadam prægandi Ruc dicta in insula parva oceani certo anni tempore apparente narrant, quod Elephantum secum in aëra possit attollere. India & America dant, varii coloris psittacos, corvos & his similes. Verum harum ova conquirere non est intentionis Philosophicæ; Ægyptii ova crocodilorum ferro annuatim infestant & veluti publico indicto bello prosequuntur; Philosophi ovum suum igne percutiunt, non ut deleatur & pereat, sed vitam accipiat & crescat. Dum enim pullus inde producit animatus & vivens, non ejus corruptio, sed generatio dicenda est. Desinit quidem esse ovum per privationem ovalis formæ, & incipit esse animal bipes & volatile per introductionem formæ nobilioris: Sunt autem in ovo semina maris & foeminæ simul conjuncta sub uno tecto seu cortice. Vitellus pullum ejusque radicalia membra & viscera constituit, semine maris formatore & efficiēte interno existente. Albumen materiam seu subtegmen & incrementum dat rudimento seu stamini pulli. Calore exterior primum movens est, qui circulatione quadam Elementorū uniusque in aliud commutatione formam novam introducit, naturæ instinctu aut ductu. Aqua enim in aërem, & aër in ignem, ignis in terram transit, quæ omnia dum copulantur, ab astris specificā formā demissā fit individuum certæ speciei volucris, nempe ejus, cujus est ovum & illi infusum semen. Gladio vero igneo percuti dicitur, dū Vulcanus pullo sua securi (ceu ex cerebro Jovis Palladi) exitum præbet obstetricis functus munere. Hoc est quod Basilii Valentini assertit Mercurium à Vulcano carceri inclusum esse Martis jussu, nec emissum, antequam putrefactus totus & mortuus fuerat: Verum hæc mors illi vitæ novæ initium existit, ut ovo corruptio seu mors novam pulli generationem & vitam adfert: sic foetui humanā vitā vegetabili (qua solā in utero matris fruebatur) defuncto, alia perfectior per transitum in hanc lucem mundanam sive per nativitatem accedit. Imò et nobis hac præsentī vitā, quam agimus, privatis; alia perfectissima & æterna imminet,

sic

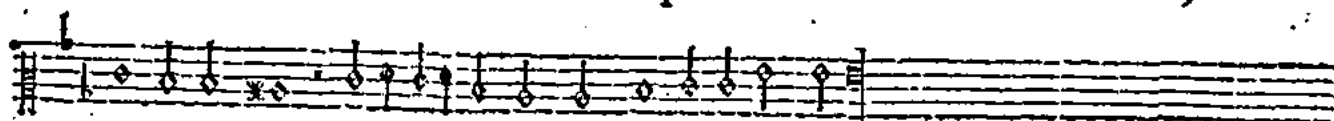
sic Lullius hunc gladium igneum, acutam lanceam vocat multis in locis; Quia ignis, ut lancea seu gladius acutus perforat corpora eaque porosa & pervia reddit, ut aqua penetrare possit ad solvendum ea & à duritie ad mollitiem tractabilitatemque reducendum. In stomacho corvi marini, qui avium omnium est voracissimus, inveniuntur longi & teretes vermes vivi, qui illi sunt quasi instrumentum caloris, dum anguillas ab ipso captas, piscesque è vestigio invadunt & tanquam acutissimæ acus perforant (ut ipsi aliquando observavimus) & ita absument brevissimo tempore, mira naturæ operatione. Calor itaque ut pungit, sic pungens aliquando caloris vices gerit. Unde non immeritò igneus gladius dici poterit quo ovum philosophorum stringendum seu plectendum erit. Verùm Philosophi potius de temperato calore id intelligi volunt, quo ovum fovetur, ut Morfoleus in turba declarat dum inquit. *Oportet, sapientes viri, lento igne primùm humiditatem comburi, ut exemplo nobis monstratur in generatione pulli, & ubi augmentatur ignis, vas undique obturetur, ne corpus æris & spiritus ejus fugiens extrahatur.* At cujus avis ovum est? Moscus ibidem; *Ego autem dico, inquit, quod nulla instrumenta sunt, nisi ex nostro pulvere albo, stellato, splendido & ex lapide candido, è quo pulvere apta sunt instrumenta pro ovo; non tamen nominaverunt ovum, vel cujus avis ovum sit.*

Schließ ein den Baum sampt dem alten Mann in einem
Hauß voll Thaw/vnd er essende von seiner Frucht/
wird sich erjungen.

Atalanta
Esquens.

Arbor inest hor tis Sophiæ dans aurea mala,

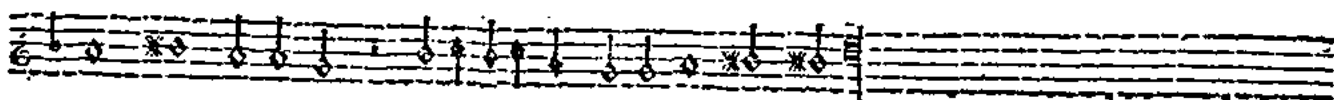

Hæc tibi cum no stro sit capienda sene.

Hippom.
Sequens.

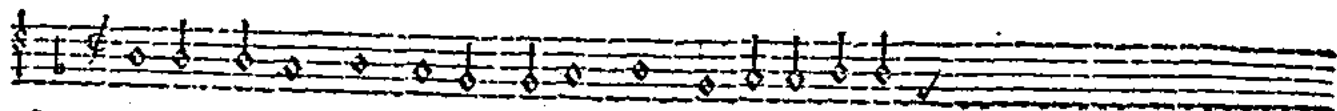

Arbor inest hōr tis Sophiæ dans aurea ma-

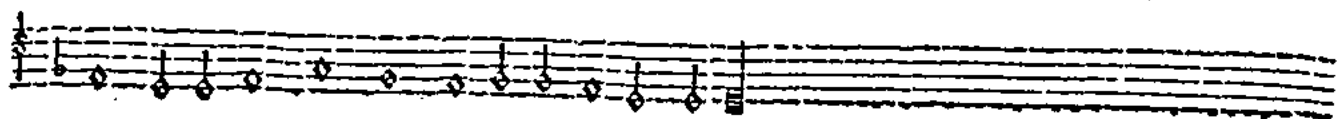

la, Hæc tibi cum nostro sit capienda sene.

Pomum
Morans.

Arbor inest hortis Sophiæ dans aurea mala,

Hæc tibi cum nostro sit capienda sene.

IX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In Garten der Weißheit ein Baum guldner Frucht man spüren kan/
Welchen soltu fügen zu vnserem alten Mann/
Vnd schließ sie bey in ein Hauß von Glase mit Thaw vmbgeben/
Vnd laß ihn da viel Tag also verschlossen leben.
So wird der Mann (wunderlich) essen deß Baums Früchte gang bald/
Vnd werden jung/ der war zuvor von Jahren sehr alt.

EMBLE-

Arborem cum sene conclude in rorida domo, & comedens
de fructu ejus fiet juvenis.

EPIGRAMMA IX.

Arbor inest hortis Sophia dans aurea mala,
Hæc tibi cum nostro sit capienda sene;
Inq; domo vitrea claudantur, rorèque plenâ,
Et sine per multos hæc duo juncta dies:
Tum fructu (mirum!) satiabitur arboris ille
Ut fiat juvenis qui fuit ante senex.

QUÆGENQUE crescunt in longū, latū & profundum, hoc est, oriuntur, nutriuntur, augmētantur, ad acmē perveniunt, propagātur, eadē quoq; decrescunt, hoc est, in virib. diminuūtur, moriuntur, & omninò cōcidūt, ut patet in vegetabilib. & animalib. omnib. Hinc homini quoque, cū ad summū augmentū venerit, decremētū, hoc est, seniū accidit, quo in virib. sensim diminuitur eò usque donec mors accesserit: Senectutis verò eadē causa est, quæ lāpadis oleo ferè absumpto emarcescētis, & obscurè lucētis. Nā ut in lāpade tria, Elychnium, pinguedo & flāma, sic in homine Elychnium sunt mēbra vitalia, viscera & artus; pinguedo, humidū radicale; flāma calor nātivus: sola differētia est in eo, q, flāma lāpadis luceat, calor nātivus neutiquā, cū nō sit ignis, sed saltē calor, & q, pinguedo sit oleosa, humidū radicale viscosum, utpote seminalis principii: Ut quoq; lāpas extinguitur ex defectu olei, sic homo ex senio, absq; alio morbo, in marasmū & tabē senilē ac deniq; mortē incidit: De aquila referūt, q, in senectute rostro præcurvo impedita fame moreretur, nisi à natura rostro abjecto quasi juventuti restitueretur: Sic cervi cornibus depositis, serpentes pellibus sive exuviis, cancri testis rejuvenescere vidētur; nō quidē reverà, quia absūptū humidū radicale illis non restituitur, sed quoad aspectū: Hominem, q, rejuvenescere faciat, nihil est, nisi mors ipsa & sequētis æternæ vitæ initiū: quo ad externā formā & viriū aliquo modo restaurationē, rugarū & canorū ablationē sunt, qui dicunt, remediū inveniri, q, Lullius de Quinta essentia, Arnoldus de auro præparato affirmat. Verū hīc Philos. dicūt, senē, ut juvenis fiat, cum arbore quadā includendū esse in domo rorida, tūmq; eum de fructu arboris comesturū, & ita juventā recuperaturū: Esse arbores ejusmodi nunc in rerū natura vix à vulgo creditur: De myrobalanis, fructib. arboreis, medici mira scribūt, quasi tale qd præstēt, canos tollāt, sāguinē purificēt, & vitā prolongēt: At hæc à multis in dubiū vocātur, nisi per accidēs id efficere dicātur, ut & alia, quæ purgāt massam sanguinis à fœcib. illi admixtis, & canos inficiūt nigredine, qua myrobalani capillos & pupillā oculorū colorare tradūtur. Marsilius Ficinus in libro de studio forum vita conservāda scribit, ad ætate longā attingendā utile esse, ut quis lac exuberib. cujusdā fœminæ pulchræ & juvenis quotidie exugat; cujus vice aliū viperinā carnē

comestā laudāt: Sed sanè hæc media sunt ipsa senectute rigidiora, & vix millesimo usurpanda, etiā si effectu certissimo nō carerēt: A Paracelfo in lib. de vita lōga scribitur, q̄ quis per solā imaginationē alterius sanitatē æger, juventutē senex sibi attrahere possit, sed hic author in hoc imaginatione sua sola, non experientia usus videtur. De Psyllis cum duplici pupilla & strigibus q̄ fascinēt, solo aspectu pueros & pecudes, unde illud Virgilii: Nescio quis teneros oculus mihi fascinet agnos, indubitātū est: Sed hæc abiq; contactu fiūt, quo arbor juventuti senē restituit: Habet n. hæc arbor fructus dulces, maturos & rubeos, qui facile in optimū sanguinē transeūt, cū sint facilis digestionis & optimi nutrimenti, ita ut nihil superflui aut fœcū in corpore relinquāt: senex verò abūdat phlegmate albo, albiq; est coloris & capillitii, qui humor, color & capilli mutātur esu horū fructuū, & fiūt rubei, qui sunt juvenū. Hinc Philos. dicūt, lapidē primò esse senē, hoc est, album, deinde juvenē, id est, rubeum, quia hic color sit juventutis, ut ille senii: Additur, q̄ concludi debeat senex cum arbore, nō sub dio, sed in domo, nō sicca, sed rose humida. Pro miraculo habetur, arbores enasci vel vegetare in concluso loco, attamē si ille sit humidus, nō est dubiū, quin diu perdurēt: Arboris n. nutrimentū humor & terra est aërea, hoc est, pinguis, quæ ascendere possit in truncū & ramos, ibiq; folia, flores & fructus producere: In quo naturali opere omnia elemēta cōcurrunt, dum ignis dat primum motum, ut efficiēs, aër tenuitatē & penetrabilitatem, aqua lubricitatē, terra coagulationem: Aër n. in aquā, & aqua in terrā redit, si quid superflui illorum ascenderit: Per ignē calorē nativum intelligo, qui cum semine propagatus fructus similes illis unde semen venit, ceu faber fabricat & efformat, astrorū potentiā. Nō solūm verò prodest rorida evaporatio arbori humectandæ, ut fructus dare, sed & seni, ut rejuvenescere illis fructib. facilius possit, dum scilicet ejus cutim rugosam, & aridā tēperato calore & humore emollit, replet & restaurat: Medici n. in marasmo & tabe senili balnea tepida cum ratione, magna utilitate imperāt & præscribunt: Si verò res bene cōsideretur arbor illa est filia senis, quæ ut Daphne mutata est in vegetabile ejusmodi, unde senex non immeritò juventutem sperat ab illa, cujus ipsa, ut esset, causa extitit.

Gib Feuer zum Feuer/Mercurium zum Mercurio,
vnd es ist dir genug.

*Atalanta
Fugiens.*

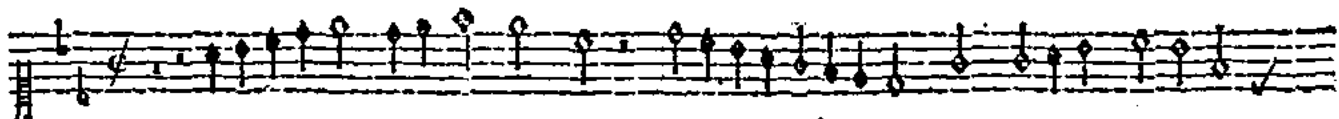

Machina pendet ab hac mundi connexa catena To-

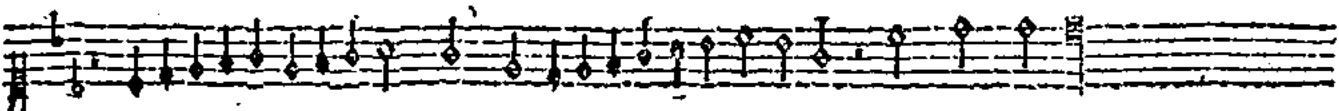

ta su o quod par gaudet omne pari, pari.

*Hippomen.
Sequens.*

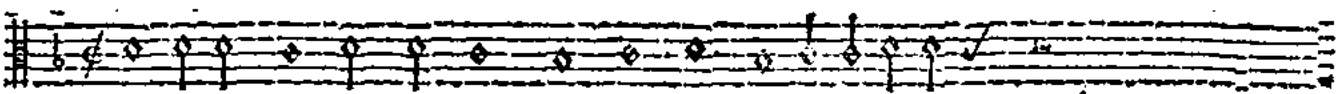

Machina pendet ab hac mundi connexa catena

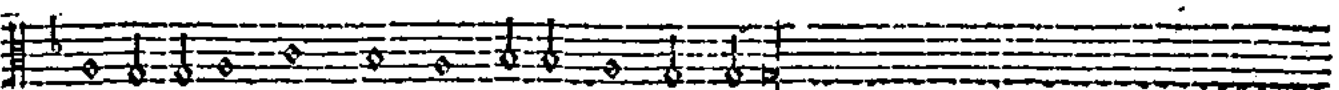

To ta su o quod par gaudet omne pari.

*Pomum
Morans.*

Machina pendet ab hac mundi connexa catena

Tota, suo quod par gaudet omne pari.

X. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Das ganz Gebäu an dieser Ketten hängt der ganzen Welt/
Daß ein jedes zu dem/das ihm gleicht/sich gefällt:
Mercurius wirt so zu seiner Art gefügt/vnd das Feuer
Zum Feuer/diß laß dir seyn ein Ziel dieser Kunst so theur:
Vulcanus treibt den Hermetem, der Hermes wider entbinde
Cynthiam, so sich rächet an dich/ Apollo, geschwinde.

EMBLE-

Da ignem igni, Mercurium Mercurio, & sufficit tibi.

EPIGRAMMA X.

M Achina pendet ab hac mundi connexa catena
 Tota, suo quod par gaudeat omne pari:
 Mercurius sic Mercurio, sic jungitur igni
 Ignis, & hac arti sit data meta tua.
 Hermetem Vulcanus agit, sed penniger Hermes,
 Cynthia, te solvit, te sed, Apollo, soror.

G

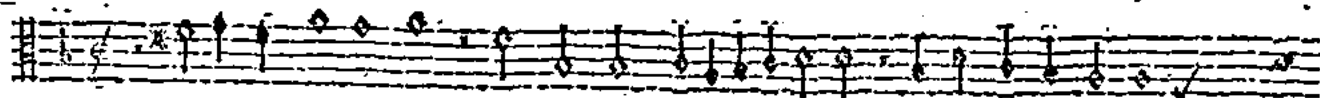
HÆC

HÆc sententia, si, ut sonat, accipitur, quantitatem ignis & Mercurii saltem auget, nec aliquam novam qualitatem subiecto inducit: Omne enim simile suo simili additum, magis fit tale: Hinc medici contraria contrariis mederi, & hæc ab illis tolli asserunt, ita ignem ab aqua extinguere, ab igne addito foveri videmus: Idem Poëta sentit, cum dicit: Et Venus in vinis, ignis in igne furit: Verum respondendum, quod ignis & ignis, Mercurius & Mercurius longe inter se differant: Multa enim sunt ignium genera apud Philosophos, multa quoque Mercurii. Ad hæc idem calor & frigus distas saltem loco aut situ, ab alio sui generis differt, ita ut id, quod sibi simile sit, ad se evocet, ut animadvertimus calorem ignis alicui membro impressum, ab eodem calore attrahi & evocari artusque frigore hyberno torpidos, & ferè emortuos aquam frigidam, si in eam mergatur, non calore externo immediate adhibito, restaurari: Ut verò lumen majus obscurat minus, sic & major calor minorem, & frigus majus, minus: Nihilominus oportet calorem & frigus externum minus esse, quam ante impressum membrum aut artum. alias eadem impressio fieret, quæ ante, & simile à simili multò magis augeretur, quam evocaretur: Evocatio enim frigoris ab aqua frigida, & caloris ignei à calore, naturæ conveniens est, quia omnis repentina in contrarium mutatio ei periculosa, & minus accepta est, quæ verò fit sensim, & quasi per gradus tolerabilis: Ita dicimus, aliud ignem esse internum, in quo subiecto Philosophi jam ante infixum seu essentialiter existere, aliud externum, quod quoque de Mercurio intelligendum. Internus ille ignis est æquivocè propter igneas qualitates, vires & operationes, externus univocè. Datus igitur ignis externus interno & ejusmodi Mercurius Mercurio, ut artis intertio fiat: Ad omne durum aut crudum coctione emolliendum vel maturandum, igne & aqua utimur: Aqua enim duritiem solvit & in partes compactas penetrat, calore vires ei addente & motum, ut apparet E.g. in coctione pisorum, quæ per se sunt integra & dura, verum ab aqua intumescunt, franguntur & in pulvorem rediguntur, calore ignis per ebullitionem aquam rarefaciente, & tenuioris seu ferè aeris substantiæ reddente: Sic ignis calor crudas partes fructuum aut carnum resolvit in aquam, cumque ea in aerem evanescere facit: Eodem modo ignis & Mercurius hic sunt ignis & aqua, ac idem, ignis & Mercurius sunt partes maturæ & cru-

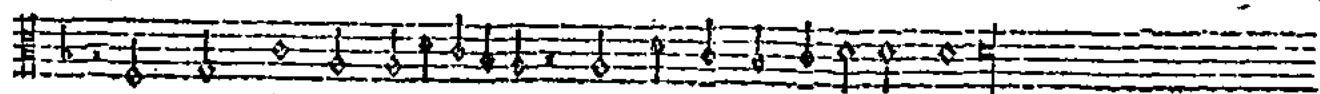
dæ, ex quib. crudæ per coctionē maturadæ sunt, aut maturæ à superfluitatib. purgæ de ignis & aquæ ministerio: Esse autē hos duos ignes, duosq; Mercurios ad artē in primis & unicē necessarios, breviter hīc demonstrabimus: Empedocles duo principia rerū omnīū statuit, litē & amicitia: Per litē corruptiones fieri, per amicitia generationes: Ejusmodi lis inter ignē & aquā manifestē cōspicitur, dū ignis aquā evaporare faciat, si potest, aqua ecōtra ignē extinguat, si illi adhibeatur: Attamen ex iisdē generationes amicitia quādā fieri conspicuū est: Calorem. ex aqua fitaëris nova generatio, & eodem aquæ in lapidē induratio, & sic ex his duob. elementis, quāsi primis fiūt, & reliqua duo, & per cōsequēs, omnīū rerū productio: Aqua, fuit materia cœli & omnīū rerū corporaliū: Ignis materiā hāc, ut forma movet & informat: sic aqua seu Mercurius hic materiā præbet, & ignis seu sulphur, formā. Quæ duo ut ad operationē perveniāt, & se invicē moveāt solvendo, coagulando, alterando, colorando & perficiendo, opus fuit externis adminiculis, tanquā instrumentis, sine quib. nō effectus sequeretur. Ut n. faber absq; malleo & igne nihil efficit, sic nec Philos. absq; suis instrumentis, quæ sunt aqua & ignis: Atq; hæc aqua dicitur à quibusdā nubiū, ut ignis hic occasionatus: Aqua nubiū absq; dubio vocatur, quia distillata est, velut ros Maji, tenuissimarū partiū: Ut n. ros dicti mensis inclusus cortici ovali affirmatur calore solis in altum sublevare ovū, aut ejus cōtinēs, ita & hæc aqua nubiū sive ros, ovū Philos. ascendere facit, hoc est, sublimat, exaltat & perficit: Est quoq; eadē aqua acetū acerrimū, q̃ corpus fecit merū spiritū: Ut n. acetū diversarū qualitatū est, nēpe ut in profundū penetret & astringat, sic hæc aqua solvit & coagulat, nō autē coagulatur, quia nō est de subiecto proprio. Est autē hæc aqua ex Parnassī petita fonte, q̃ præter naturā aliorum fontium in verticem mōtis existit, ab ungula Pegasi, volatilis equi, factus. Oportet præterea adesse ignem actualē, q̃ tamen suis gradibus, tanquam frenis, temperetur. Ut enim Sol ab Ariete in Leonē procedens sensim calorem rebus crescentibus adauget, semper propiūs accedendo, si hic necesse est fieri: Infans enim Philos. igne, ut lacte, nutriendus est, quò magis crescat, eò uberiore.

Machet weiß die Latonam/ vnd zerreisset
die Bücher.

Atalanta
fugiens.

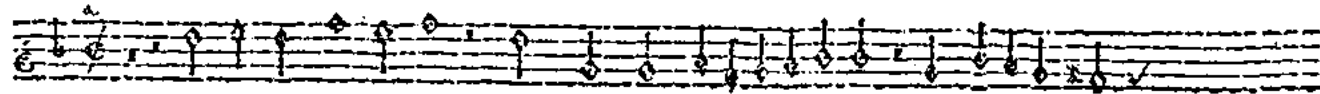

Latonæ sobolem non novit ne mo ge mellam

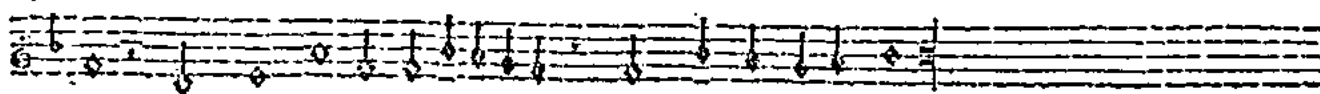

(Ceū fert fama ve tus) quæ Jove nata fuit, fuit.

Hippom.
seguens.

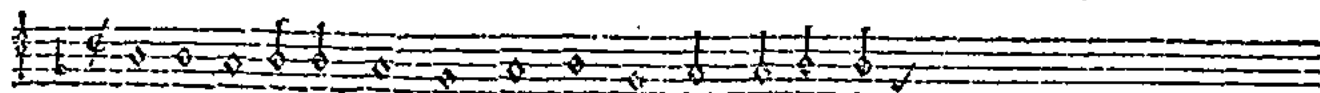

Latonæ sobolem non novit ne mo gemel-

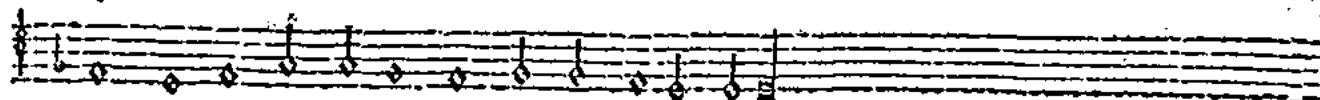

lam (ceū fert fama ve tus) quæ Jove nata fuit.

Pomum
morans.

Latonæ sobolem non novit nemo gemellam

(Ceū fert fama vetus) quæ Jove nata fuit.

XI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In jeder kennet der Latonæ Zwilling Geschlecht wol/
(Wie das Gerücht zeugt) welchs vom Jove geböhren seyn soll/
Diß andre nennen Sonn vnd Moñ verknüpft aller massen/
Darin schwarzer Flecken sich viele spüren lassen/
Drumb mache Latonam von Farben am Gesicht gar weiß/
Vnd daß dir nicht schaden die Bücher/in Stücken reiß.

EMBLEMA

EPIGRAMMA XI.

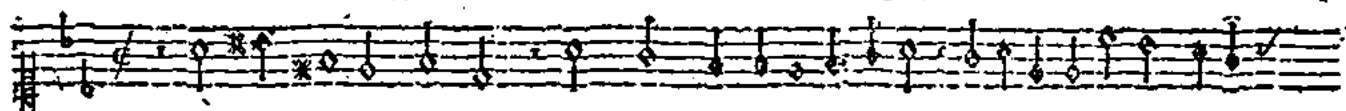
Latona sobolem non novit nemo gemellam,
(Ceufert fama vetus) quæ Jove nata fuit.
Hanc alii tradunt cum luna lumina solis
Mixta, nigra cui sint in facie macule.
Latonam ergo pares albescere, damnâque dantes
Ambiguos, adsit nec mora, rumpe libros.

TANTA est authorum inscribendo diversitas, ut ferè inquisitores veritatis de artis fine inveniando desperent. Cùm enim per se allegorici sermones sint captu difficiles & multorum errorum causa, tum in primis, si vocabula rebus diversis eadem & iisdem diversa applicentur. Ex quibus si quis se extricare velit, oportet eū aut divini esse ingenii, ut perspiciat sub tantis tenebris latentem veritatem, aut laboris & sumptus inexhausti, ut experiatur, quid verum, quid non sit. At philosophi unum absque alio non sufficere dicunt, ingenium acutum absq; manuum labore, aut hunc absq; illo, ut nec thec- riam absque praxi & vice versa. Nemo enim adeò discreti intel- lectus est, ut centies mille ambages, errores, ad vocem falsitates, di- verticula & ambiguitates declinet & in vera Naturæ semita persi- stat. Unde dicunt Philos. Qui nondum erravit, nondum incepit, & errores esse magistros eorum quæ fieri debeant aut non. Ita iidem inculcant, quod quis totam vitam distillando & redistillando consumere possit, etiamsi mille annos viveret, antequam per solam Experimentationem ad veritatem perveniret. Quod absque studio & lectione authorum parum proficiatur, Corrector fatuorū innuit, cùm dicit: Studium amovet ignoratiam & reducit humanum inge- nium ad veram cognitionem & ad cujuslibet rei scientiam. Ergo in- primis est necessarium per studium hujus suavis operis scientiam acquirere & per physica dicta ingenium acuere, cùm in ipsis sit co- gnitio veritatis. Si ergo laborantes studium nō despexerint, fructum inde perveniētē dulciter degustabunt. Qui autem studere abhor- ruerint & tamen laborare voluerint, videant, an ars ipsius naturæ sit imitatio, quam ars ipsius emendare cupit. Quoniam impossibile est ei secreta Philosophorum ad perfectum finem præparare. De his sapientes dicunt, quod ii transeant ad practicam sicut asinus ad fœnum, nescientes ad quid rostrum porrigant, nisi in quantum sen- sus exteriores sine intellectu per visum & gustum ad pabulum ad- ducit. Hæc ille. Verùm ne quis nimio studio, quod mare est inex- haustum & immensæ profunditatis, se maceret, omnēque lite- ram, etiam cum multis aliis concordantem, in actum ducere con-
tur

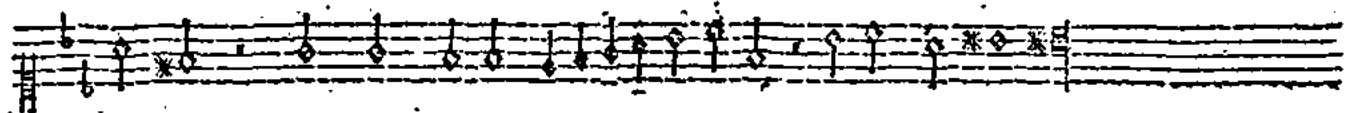
tur (licet frustra) vires, corporis ætatem, famam, opes & facultates interim absumendo aut diminuendo, Philosophi Emblematico hoc utuntur sermone, quod LATONA dealbāda sit, & libri illi rumpendi, ne corda eorum rumpantur: sunt enim plerique libri adeò obscure scripti, ut à solis authoribus suis percipiantur. Non pauci ad seducendum alios ex invidia relictī, aut potius ad remorandum in cursu, ne absque difficultate metā attingant, aut ad obscurationem à se antesciptorum. Quid autem sit, Latonā dealbare, hoc opus hic labor est, inquirere. *Latona esse ex sole & luna compositum corpus imperfectum* Clangor buccinæ asserit. Poëtæ & antiquissimi scriptores, Latonā solis & Lunæ seu Apollinis & Dianæ matrem statuunt, Alii nutricem. Prius autem Dianā editam (Luna enim & albedo primò apparet) quæ deinde obstetricis munere functa sit eādē die in edendo suo fratre Apolline. Est autem Latona una ex 12. diis Hieroglyphicis Ægyptiorū, à quib. hæc aliæq; allegorię ad reliquas gētes propagatæ sūt, solis paucissimis sacerdotib. Ægyptiis harū verā mētē & sententiam intelligentibus, cæteris omnibus ad alia subjecta, quæ in rerum natura non essent, nēpe varios Deos Deasque, ejusmodi interpretantib. Hinc post Vulcanum Latona ibidem habuit templum sumptuosissimū, auro tectum & exornatū, quippe quæ Apollinis Philos. & Dianæ mater fuerit. Est autem hæc Latona fusca & subnigra, multosq; nævos habet in facie, qui artificio tollendi sunt nempe per dealbationem. Quidam ex cerusa, mercurio sublimato, talco in oleū redactō & similib. dealbationes faciunt, quibus externam cutim incrustant, tegunt & sic dealbant. At hæc incrustationes dealbativæ quolibet flatu aut liquore decidunt: quia non penetrant ad interiora. Sed Philos. de talibus non curant coloritiis, quæ magis ad fallēdum oculos, quàm tingēdū substantiā corporis interiorē adhibentur. Volunt enim, ut Latonæ facies dealbetur penetrativè & ipsa cutis alteretur, hoc est, verè & nō fucosè. Quæri autem posset quomodo contingat? Respondeo, Latona primò inquirenda & agnoscenda est, quæ etiā si ex vili loco extrahatur, tamen sublimāda est in digniorē, si verò ex digniori, in viliorē submergēda, nēpe infimū. Ibi n. albescet reverà & fiet plūbū albū, quo habito, nō est, q. dubitetur de successu, seu plūbo rubeo, q. est opis initiū & finis. Des

Der Stein/welchen Saturnus vor Jovem seinen Sohn
 gefressen/außgespenet/ist den zur Menschen Gedächtnuß
 auff den Berg Heliconem gesehet.

Atalanta
 fugiens.

Nöſſe cupis cauſam tot cur Helico na Poëtæ Poëtæ di-

cant Quodque ejus cu ique petendus apex.

Hippom.
 sequens.

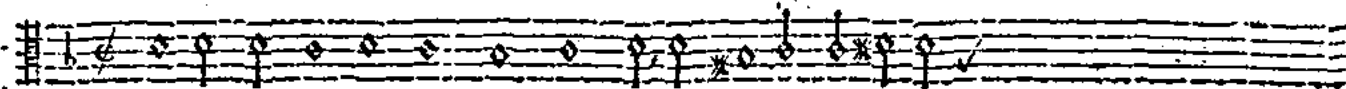

Nöſſe cupis cauſam tot cur Helico na Poëtæ, Po-

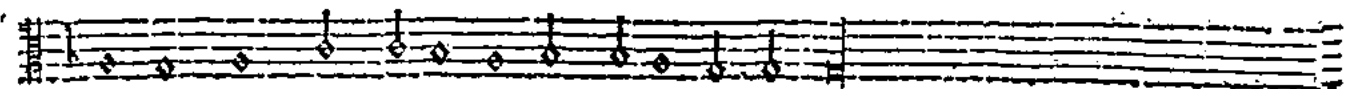

ëtæ dicant, Quodque ejus cuique petendus apex, apex.

Pomum
 morans.

Nöſſe cupis cauſam tot cur Heliconæ Poëtæ

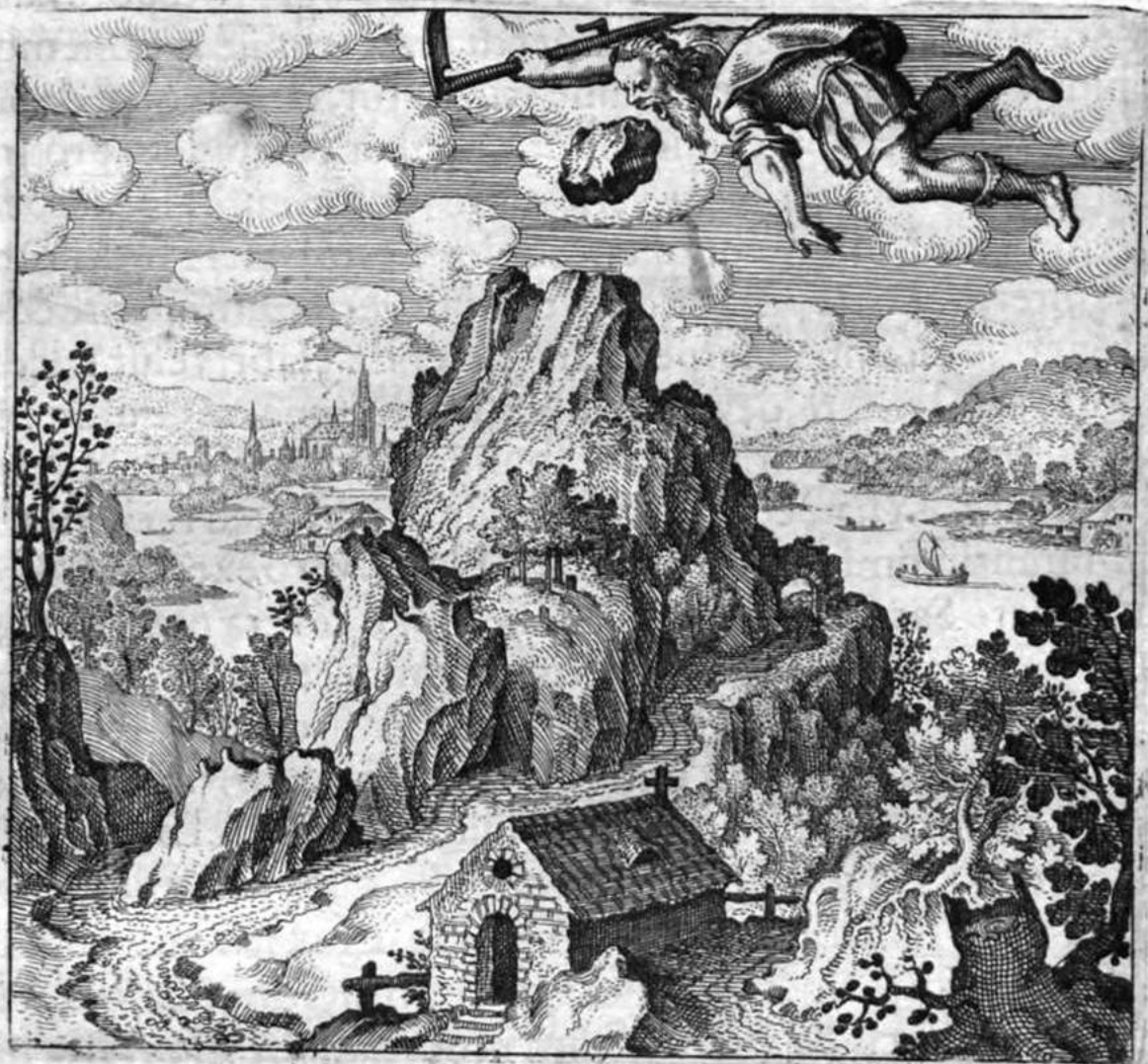
Dicant, quodque ejus cuique petendus apex.

XII. Epigrammatis Latini verſio Germanica.

S Du wolſt wiſſen/ warum die Poeten oft thun gedencen/
 Daß man nach dem Helicon all ſein Begierd ſel lencken/
 Es iſt der Stein zum Gedächtnuß da berühmet weil/
 Welchen Saturnus fraß vor Jove vnd widerſpenet/
 Ob du wiſt ſehen nur auff der Worten gethôn/ biſtu nicht klug/
 Dann daß der Stein Chymisch ſey geweſen/ iſt klar genug.

EMBLE-

Lapis, quem Saturnus, pro Jove filio devoratum, evomuit,
Pro monumento in Helicone mortalibus est positus.

EPIGRAMMA XII.

Nosse cupis causam, tot cur HELICONA poëta
Dicant, quòdque ejus cuique petendus apex?
Est LAPIS in summo, MONUMENTUM, vertice positus,
Pro Jove deglutiit quem vomuitque pater.
Sic euv verba sonant rem captas, mens tibi leva est,
Namque est Saturni CHEMICUS ille LAPIS.

H

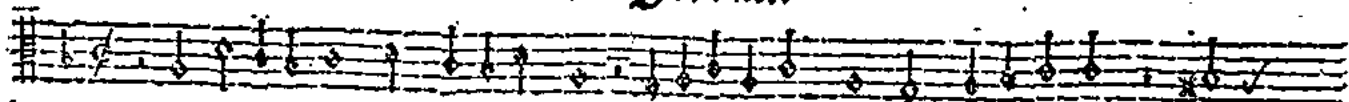
SATURNI

SATURNI allegoriam diversimodè acceptam esse invenimus. Astronomi enim ad planetarum in ordine summum; Chymiaſtyrones ad metallorū infimum, nempe plumbum retulerunt. Poëte Ethnicipro Jovis patre, Cœli filio. Mythologi pro tēpore habuerūt. Verūm hi omnes licet ſuo reſpectu rectè ſenſiſſe rationēmque ſuæ opinionis probabilem habuiſſe videantur, tamen quæ de Saturno aliàs dicuntur, non explicabunt, cur filios & lapidem pro Jove devorarit & evomuerit, cur veritatis inventor, cur falce, ſerpente, nigredine, moroſitate conſpicuus & loripes exiſtat? Hoc ultimi optimè interpretari ſe putant, dūm tempus veritatem aperire & eruere è tenebris dicunt, ut ſerpentem volvendo elabi, velut falce omnia morte proſternere, devorare filios, id eſt, omnes res, quas generarit, lapides duros concoquere vel abſumere non poſſe, idēoq; eos quaſi revomere. Athæc conveniunt quidē ex parte, ſed rei veritati & circumſtantis omnib. non quadrant. Philoſ. verò exercitati dicunt, in ſuo opere Saturnum primò ad eſſe, qui ſi revera præſens ſit, errari non poſſe, veritatem in tenebris inventam eſſe; Nil verò exiſtere præter nigredinem. Unde dicunt: Quicunq; color poſt nigredinem advenerit, laudabilis eſt in turba philoſ. Et cūm videris materiam tuam denigrari, gaude; quia principium eſt operis. Et, cūm primum denigratur, clavem operis dicimus eſſe, quoniam non ſit abſq; nigredine, ut Roſarius habet ex Arnolſdo. Et ex ſpeculo; cūm in opere fueris, fac ut principio habeas colorem nigrum, & tunc certus eris quod putrefacis & viam rectam procedis. Et mox: Iſta nigredo nuncupatur Terra, quæ ſit levi decoctione toties reiterata, donec nigredo ſuper emineat. Hinc iidem dicunt, quod Saturnus teneat terram, Mercurius aquam, Jupiter aërem, Sol ignem. Nigredo itaq; Saturnus eſt, veritatis index, qui lapidem pro Jove devorat. Nigredo enim, hoc eſt, fuſca nubes lapidem tegit primò, ne videri poſſit. Inde Morienes, omne corpus, inquit, cūm anima caruerit, tenebroſum & obſcurum invenitur. Et Hermes: accipe cerebrum ejus, aceto acerrimo tere, vel urinâ puerorum, quouſque obſcuretur. Hoc peractō vivit in putrefactione & fuſcæ nubes, quæ ſuper ipſum fuerant

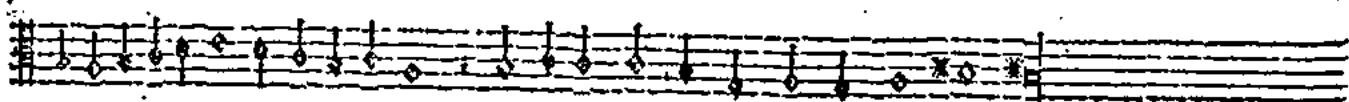
& in suo corpore, antequam moreretur, revertuntur. Hic lapis iterum evomitur à Saturno cum albescit, atq; tunc in Heliconis apice statuitur pro monumento mortalib. ut Hesiodus scribit: sub nigredine enim albedo revera latet, quæ ex vêtre ejus extrahitur, hoc est, ex Saturni ventriculo. Hinc Democritus, *Mundifica stannū cum præcipua ablutione, extrahe ab eo nigredinem ejus & obscuritatem & apparebit candor ejus.* Et in turba dicitur: *Jungite siccum humido, id est, terram nigram cum aqua sua, & coquite, donec dealbetur.* Id Arnoldus in novolumine cap. 4. optimè declarat cum inquit: *Humiditas ergo quæ curabat in decoctione nigredinem, se desiccata ostendit, dum color albus incipit apparere:* Et paulo post. *Et dixit mihi magister meus, quod ista bruxitas ascendebat, quod albedo extrahebatur à nigredinis ejus ventre, sicut in turba dicitur. Cum enim videris ipsum nigrum, scito quod albedo ipsius in ventre nigredinis primo apparentis occulta est.* Eadē nigredo ut Saturnus dicitur, sic & plumbum: Inde Agadimon in turba: *Coquite as donec exeat nigredo, quam numum vocant, & res artis nostræ bene miscete & invenietis nigredinem statim, quæ est plumbum sapientum, de quo sapientes in suis libris multa tractavere:* Huc Emigani dictum spectat, quod Saturni splendor dum scandit in aëra, non apparet, nisi tenebratus. Et Platonis in rolario; *Primum regimen Saturni est putrefacere & soli imponere:* Ex quib. constat longè aliam esse mentem Philosophorum: cum de Saturno quid dicant, quàm à vulgo accipiatur. Hic Saturnus generat Jovē, id est, fuscā albedinem, Jupiter ex Latona, Dianā, id est, perfectā albedinem, & Apollinem, id est, rubedinem; Et hæc est colorum omnium perfectorum successiva permutatio: Hic lapis à Saturno. ejectus pro monumento positus dicitur mortalibus in montis cacumine, quod verissimum est.

Das Erß der Weisen ist wassersüchtig/ vnd wil gebadet
seyn siebenmal im Fluß/ wie der auffseige Naaman
im Jordan.

*Atalanta
Fugiens.*

Prætu mido languens æs tur get hydropes Sophorum In-

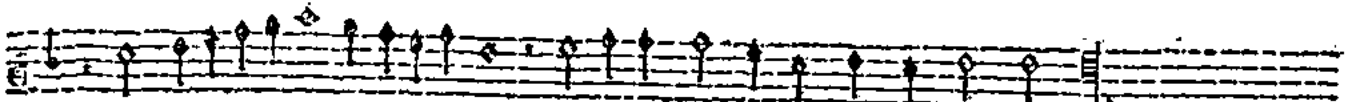

de salutiferas appetit illud aquas, aquas, aquas.

*Hippom.
Sequens.*

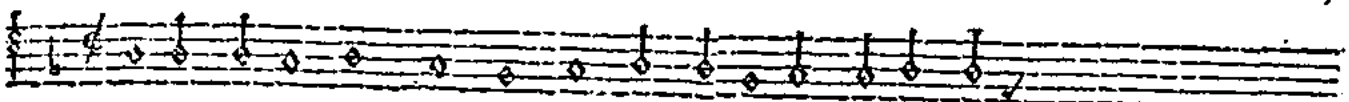

Prætumido languens æs tur get hydropes Sophorum

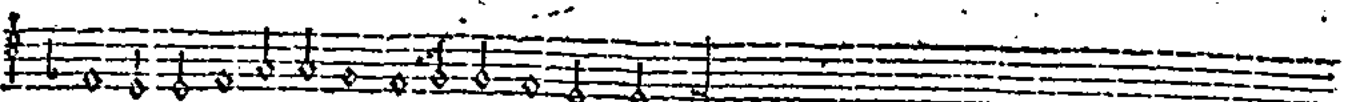

In de salutiferas appetit illud aquas, aquas aquas.

*Pomum
Morans.*

Prætumido languens æs turgit hydropes Sophorum

Inde salu tiferas appetit illud. aquas.

XIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Weisen Erß ist ganz mit Wasser am Leib überladen/
Darumb es Wasser begehrt/ sich darinn wol zu haben:
Wie Naman den Aufsatz durch den Jordan hat vertrieben/
Wirt es zu siebenmal mit Wasser wol gerieben.
Derhalben stürz hinein deine Leiber in süße Flüßsen/
So wirt es in Kranckheit bald seiner Hülff genießen.

*Æs Philosophorum hydropicum est, & vult lavari septies in
fluvio, ut Naaman leprosus in Jordane.*

EPIGRAMMA XIII.

PRatumido languens æs turget hydrope Sophorum,
Inde salutiferas appetit illud aquas.

Utque Naman Jordane lepræ contagia movit,
Abluitur lymphis tæque quaterque suis:

Ergo præcipites in aquam tua corpora dulcem,
Moxq̃ feret morbis illa salutis opem.

QUOD Naaman Syrus ex Prophetæ jussu in Judæam se contulerit, inque amne Jordane septies se abluerit, ejus confidentiæ in Prophetæ verba ascribendum, q̄ verò à lepra eâ lotione liberatus fuerit, divinæ omnipotentiae miraculū est: Lepra n. quæ in sanguine & radicalib. corporis humani mēbris impacta, velut cancer universalis existit, nullis lotionib. externis curari aut tolli potest, multò minus aquæ frigidæ, qualis fuit Jordanis. Eodē modo, q̄ æs Philos. laborās hydropisi, ab ea liberetur aquæ lotionib. imò q̄ imperfectū ad perfectionē & ægrū ad sanitatē reducat, adeò ut aliis ægris eandē impertiri possit, miraculo proximū est: Nō n. in natura aliās ejusmodi exemplū exstat, nec naturæ ordinaria via est producere tincturā Philos. absolutissimā, nisi ab artifice gubernetur, eiq; apta subjecta administrētur cum efficiēte externo. Sic luxationū restitutio nō est naturæ propria, sed arti; Nihilominus miraculosè in partu humano os sacrum se aperit, ut foetus per id exire possit, velut postitū, inq; hoc Deus Opt. Max: per naturā supra naturā operatur. Ita q̄ Lapis perficiatur, hyperphysicū qd, quāvis reverà physicū sit, videri potest: Unde Philos. apud Rosariū, scias, inquit, q̄ lapis noster aërius & volatilis est in suo manifesto frigidus & humidus, & in suo occulto calidus & siccus est: Et illa frigiditas & humiditas, quæ in manifesto est fumus aquosus, corrumpēs, denigrās & destruēs se & omnia, fugit ab igne: Et caliditas & siccitas, quæ est in occulto, est aurū calidū & siccū, & est oleū mūdissimū, penetrativū in corporib: & nō est fugitivū; quia caliditas & siccitas Alchymiae tingit, & nō aliud: Fac ergo, q̄ frigiditas & humiditas aquosa, quæ est in manifesto, sit cōpar caliditati & siccitati, quæ est in occulto, ita ut insimul cōveniāt & cōjungātur & fiāt insimul unā penetrās, tingēs & profundans: Has autē humiditates oportet destrui per ignē & gradus ignis cum molli tēperamēto & cōgrua ac moderata digestionē. Hæc ibi: Quod si verū, quomodo a quis ab aquis liberari poterit? sed respōdendū, esse quasdā aquas calidas & siccās in qualitate, quales sunt multæ thermæ, in quib. Philos. abluendū sit: Hoc n. est, q̄ dicūt, lava igne & cōbure aqua: Nā ignis, qui lavat, & aqua, quæ cōburit, nō nisi nomine ab invicē distāt, effectu & operatione conveniunt: Hac itaq; aqua, vel hoc igne illud æs abluen-

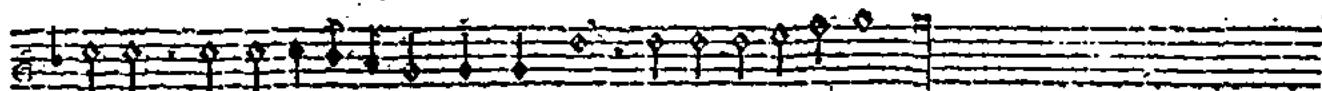
abluendum à superfluis suis humiditatib. id est, exiccandū erit: De
 hydropicis curatis per semestrē abstinētiā ab omni potū, per sepeli-
 tionē in arena calida aut fimo bubulo, per inclusionē in furno calido,
 & sudationē, aliāq; innumera auxilia, experimēta novimus, imò et-
 iam per thermas exiccātes, ut sunt Carolinæ & Wisbadenses nō p-
 culā Moguntia: Iisdem modis hic æger curādus erit nunc aquis, nūc
 aëre calido furnorum, nunc fimis, modò arenis & à potu abstinētia:
 sunt n. hæc remedia efficacissima in utroq; casū, hīc & ibi adhibēda:
 In omnib. autem hisce calor operator est, qui aquas superfluas p sua
 emunctoria, vel etiam poros corporis educit & cōsumit: Exterior n.
 calor interiorē excitat, hoc est, spiritus vitales, ut expellāt sibi noxiū
 humorē, tanquā inutile excrementū, à quo calor naturalis, tanquā
 ab hoste antea suppressus erat: Magnā in hac curatione diligentia o-
 puse est & præcautione, ne dum uni viscerum succurratur, alterum
 lædatur: In Quartana (Platonica Medici comprobatione) experti
 sumus, q̃ humores crassi & viscosi instar gummi aut visci arborum
 ex omnib. venis & massa sanguinea cōgregati per venā cavā seu ma-
 gnā descēdant usq; ad dorsi profunditatem, ubi cū obstruant ve-
 nas emulgētes, quæ ex sanguine serosum humorē eliciunt, vel ostia
 illarum, minūs operari illæ poterunt, & plus liquoris serosi manet in
 corpore, atq; sic brevi, nisi prospiciatur, hydrops cōtingere poterit
 etiam illæsis aliis viscerib. primario: Diuretica hīc parū aut nihil pro-
 sunt, purgantia adhuc minūs, nisi successu tēporis impactilis fiat dimi-
 nutio &eductio: sudorifica etiam manifestē nocēt, quia subtiliores
 partes educāt, relictis crassioribus & continuata vires prosternant:
 solet n. natura eā viā sibi p poros invenire ad serositates evacuandas,
 cū illa ad vesicam præclusa est: Hæc itaque Scylla, altera Chary-
 bdis est, quam utramq; evitare oportet eum, qui sibi prospectum ve-
 lit. Qui verò hydrops ex læso epate aut liene accidit, si sit confirma-
 tus, difficilimæ est curationis: In ære autem Philosophico cura nō est
 impossibilis, cū affectus potius sit per accidens & secundarius, quā
 essentialis aut primarius, dum modò cautē incipiatur, ut de copia se-
 ri diximus in quartana, ne scilicet nimia exiccatione in tabē aut hu-
 mectione in hydropem curatu difficilem incidat.

Diß ist der Drache/welcher sein eigenen Schwantz
aufffrißt.

Atalanta
Eugiens.

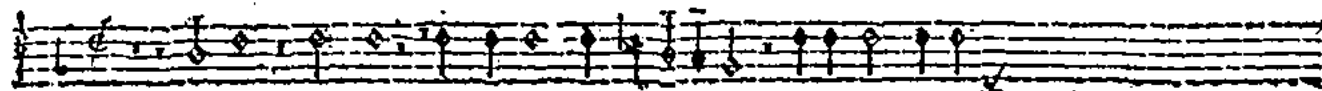

Dira .fames Pòlypos docu .it sua rodere cru-

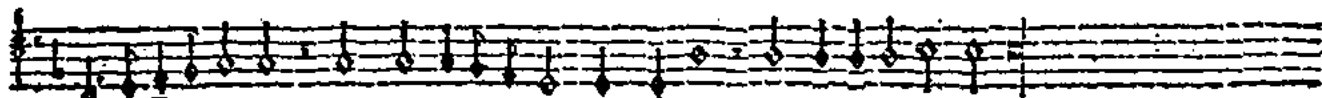

ra Humana que homines se nutriisse dape.

Hippomen.
Sequens.

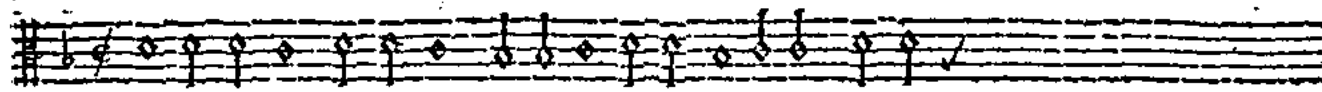

Dira .fames Polypos docu .it sua rodere

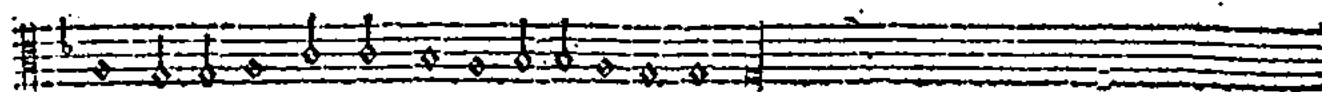

cru .ra Humana que homines se nutriisse dape.

Pomum
Morans.

Dira .fames Polypos docuit sua rodere crura

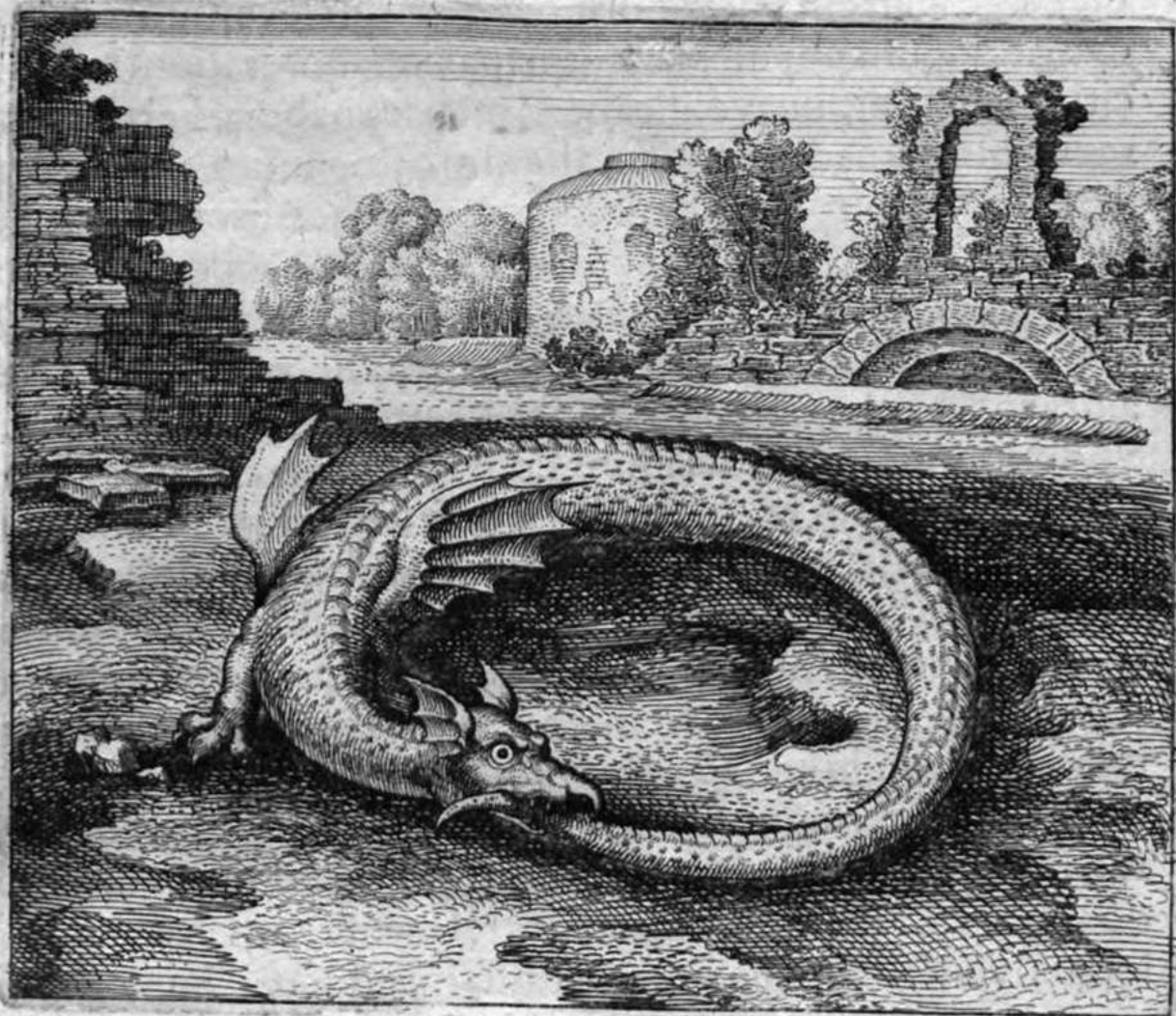

Humanaque homines se nutriisse dape.

XIV. Epigrammatis Latini versio Germanica:

S Er Hunger zwingt dem vielfüßigen Fisch sein Fuß zu verzehren/
Vnd daß Menschen mit Fleisch von Menschen oft sich nehren/
Also dem Drachen sein Schwantz zu beissen vnd schlingen nicht verdriess/
Daß er ein Theil seines Leibs für seine Speiß genießet/ (set/
Derselbe zu zähmen ist durch Schwerdt/ Hunger vnd gefänglich hafft/
Diß er sich ist ganz vnd speyt/ sich tödt vnd das Leben schafft.

EMBLE-

EPIGRAMMA XIV.

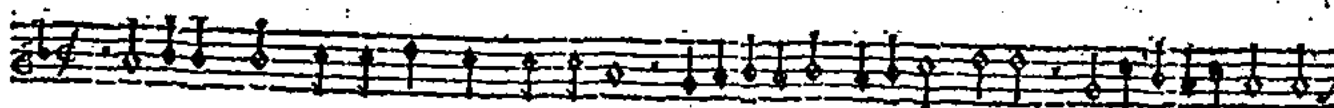
Dira fames Polypos docuit suarodere crura,
Humanâque homines se nutriisse dape.
Dente Draco caudam dum mordet & ingerit alvo,
Magnâ parte sui fit cibus ipse sibi.
Ille domandus erit ferro, fame, carcere, donec
Se voret & revomat, se necet & pariat.

VETERES dixêre, quod serpens, qui serpentem devorarit, fiat draco: Sævit enim in proprium genus ut latro & sicarius in suum. Tales esse in Africa, tanta magnitudine & copia constat, ut magnam partem Alexandrini exercitus deleverint. Apud Asachæos Æthiopum populos nascitur maximi, qui cratium modo impliciti erectis capitibus velificant ad meliora pabula. Ferunt Indorum reges duos dracones aluisse, alterum octogenum, alterum verò nagenum cubitorum magnitudine: Ex recentiorum quoque hoc tempore observatione innotuit, tales adhuc prope Angolam inveniri, ut malos ingentes navium exæquent. Sic in Indiæ & Africa montibus quibusdam referunt magnam esse auri vim, sed custodiri à draconibus, ne quis eò accedat & auferat: Ad fontes enim seu rivus, qui ex montibus decidunt, conveniunt dracones & sic per accidens apud aurum excubias agere dicuntur. Hinc à Philosophis tot dracones aut serpentes suis thesauris ascribuntur, ut Velleri aureo, Horto Hesperidum, aliisque personis seu subjectis chymicis, Cadmo, Saturno, Æsculapio, Mercurio, cujus caduceum gemini serpentes cingunt, mas & foemina: Per Dracones verò illi nihil aliud intelligunt quàm subjecta chymica: Hinc dicunt, Dant Rebus montes dracones terræque fontes, Et quod Draco caudam suam devoret, famem ejus maximam denotantes Quod licet alii exponant de anno in se redeunte & circulum referente, tamen primitus à philosophis suis rebus accommodatum fuit, qui per hunc draconem intelligi volunt serpentem, qui alium sui generis devoret & hic vocatur propriè sulphur; prout omnes innumeris locis testantur. Lullius in codicillo cap. 31. Hoc est, inquit, sulphur, fili, & hic coluber & draco devorans caudam suam, Leo rugiens & gladius acutus, scindens omnia, mortificans & confringens. Et Rosarius. Draco non moritur, nisi cum fratre & sorore sua interficiatur. Et mox. Draco est argentum vivum extractum à corporibus, habens in se corpus, animam & spiritum: Hæc aqua alio nomine ibidem dicitur foetida, quæ habetur post separatiōem Elemētorū. Devorare autem draco caudam suam traditur, cum partem volubilem, venenosam & humidam

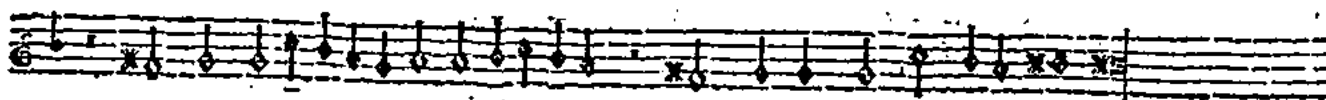
midam absumat, ut post absque cauda videatur corpulentior & tardior, siquidem motus & volubilitas ejus magna ex parte ratione caudæ contigerit. Cætera animalia innituntur pedibus, at dracones, serpentes & id genus vermes constrictione & explicatione corporis pro pedibus utuntur & veluti aqua effusa in certos circuitus definiunt, nunc huc, nunc illuc se flectendo, ut in fluviis ferè omnibus videre est, quomodo instar serpentum cursus suos inflectant & gyris obliquent. Hinc argentum vivum serpentem non absque causa vocârunt, & Mercurio serpentes adhibuerunt, cum & caudam quasi trahat & nunc huc, nunc illuc volubili pōdere procurrat: Serpēs enim ut serpit, sic & Mercurius, qui alas in pedib. & capite propterea habet. In Africa serpentes volatiles esse ferunt, qui depopularentur omnia, nisi ab Ibide vastarentur. Unde Ibis inter Ægyptias imagines sacras statuitur tum propter manifestam utilitatē, quam toti regioni præstat, tum propter occultam rationem, quam pauciores intellexerunt. Draco hic de morfa cauda, pelle veteri abjecta novam acquirere una cum juventute dicitur, ut non solū cornicibus, corvis aquilis & cervis natura vitam longiorem concesserit, sed etiam serpentino generi. Formica senescens alas acquirit, sic quoque multi vermes. Homo senescens terræ mandatur, at ex terra redivivus æternæ vitæ consecrabitur. Ex quolibet serpente combusto fit pulvis, qui assumitur contra omnia venena innoxie cum magno effectu. Ejusmodi Alexipharmacum fieri quoque debet ex hoc dracone, qui jam caudam suam (quæ in viperis amputari solet) devoravit, contra fortunæ & corporis mala præsentissimum remedium.

Deß Töpffers Werck/ so bestehet in Trucken vnd
Feuchte/laß dich lehren.

*Aralanta
sequens.*

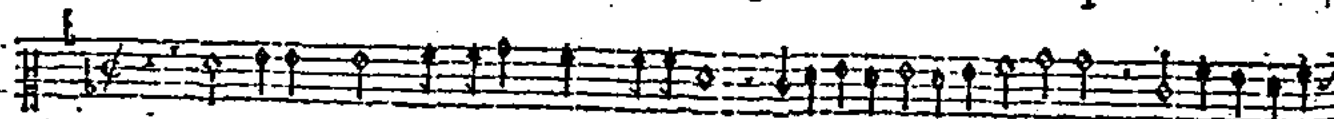

Aspice quàm celeri, quàm celeri fi gulus su a vasa figu ret

Axe rotæ argillam dum pede miscet aquæ.

*Hippom.
sequens.*

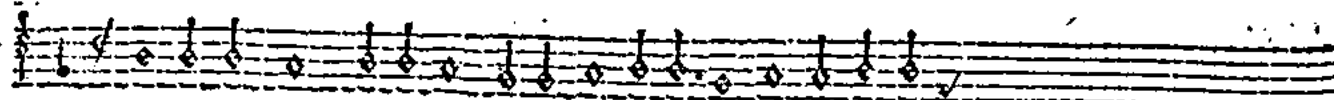

Aspice quàm celeri, quàm celeri figu lus su a vasa figu-

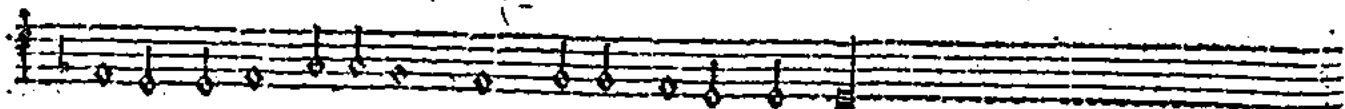

ret Axe rotæ argil lam dum pede miscet aquæ.

*Pomum
morans.*

Aspice quàm celeri figulus sua vasa figuret

Axe rotæ argillam dum pede miscet aquæ.

XI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Eshaw an den Töpffer/der da machet sein Gefäß mit der Scheiben/
Wie er das Wasser thut im Leim mit füßen treiben/
In diesen zween sein Hoffnung steht/ damit Feuchtigkelt bequemt/
Das truckne Pulver erfeucht / vnd ihm sein Durst benehmt/
So mußt du auch thun/ wie dich dieses Exempel hat gelehret/
Daß Wasser nicht vberwind die Erd/ odr vbrwunden werde.

EMBLE-

EPIGRAMMA XV.

Aspice quàm celeri figulus sua vasa figuret
Axerota, argillam dum pede miscet aqua:
In binis illi est fiducia rebus, ut humor
Pulveribus siccis temperet arte sitim.
Sic quoque tu facies exemplo doctior isto,
Terram aqua ne superet, nec superetur humo.

UT orbis hic terræ & aquæ complexu conglobatus est in unum corpus rotundum, sic quoq; figulinum opus ex iisdem elemētis particulatim compositum videtur, nempe ex sicco & humido, ut unum temperet aliud: si n. terra esset absq; aqua, nec Oceanus, mare, lacus, fluvii, fontēsve existerent prope terram, ipsa nihil ex se ferret, sed sterilis maneret: Sic nisi aqua esset intra cavitates terræ recepta, at circum illam staret, facile totam terram tegeret, atq; ita eadem inhabitabilis maneret: Verùm cùm una in aliam amicabiliter intrârit, & aqua terræ siccitatem, hæc illius humiditatem moderata sit mutua sui commixtione, hinc fertilitas & commoditas utriusq; elementi conspicitur: simili modo figulus lutum aquæ miscet, ut massam inde tractabilem efficiat, quam rota sua efformat, & aëri exponit calido, ut pedetentim exiccetur: Post addit ignis violentiam, ut probè indurentur, & in lapidem durabilem ejus vasa coalescant, quæ & aquæ & igni resistent: Sic quoq; in opere naturali procedi ipsi Philosophi attestantur, ideóq; documentum à figulis sumi debere asserunt. Quoad siccum n. & humidum, hoc est, terram & aquam in utroq; multum ad finitatis esse: Verùm in modo coctionis & elementorum componendorum materia & forma plurimum differentiae existere non dubitamus: Figulinæ n. testæ artificialem formam, tinctura Philosophica naturalem omninò habet, iisq; tantò nobiliorem, quantò hujus materia illarum excellentior: Utrumque opus terreum quidem est, at in Philosophico nihil esse dicitur, quod cælum aëris non petierit, in illo terra crassa, & fœculenta prædominatur: Effectus utrobiq; lapis est, ibi communis, hic Philosophicus: Quo nomine persona quædam seducta factitios. lapides seu lateres magno numero cistæ inclusit uni, alteri verò silices candidiores ad certum tempus, Diabolicis conjurationibus de super factis, quibus hi in argentum, illi in aurum purum converti debuerunt: At cùm hi Philosophorum lapides esse putarentur, ideóque magna pecuniæ summa in varias res coëmendas effusa esset, dum expectaretur novum aurum & argentum, ad certum tempus, quo cùm id non appareret, nec lapides in aurum, quod sperabatur, conversi essent, pudorem

rem mors finit: Non enim inde, in quo naturaliter non inest, peti debet aurum vel argentum, cum Magia diabolica in operibus hisce divinis locum non inveniat, sed tantum ab iis distat, quantum ejus author ab homine devoto & pio, infernus à coelo: Ita etiã si verus lapis Philosophicus habeatur, non tamen quisquam sibi persuadeat, res impossibiles hoc præstari posse, ut Isaac admonet: Cum ad impossibilia nemo adstringatur, tam per leges naturæ, quam Politicæ: Inde de gemmarum per eum transmutatione, vitrique malleabilitate præstanda quilibet ipse dignoscat, an hæ res sint possibiles & huic naturæ convenient necne: Multa per allegoriam dicere Philosophos Geber affirmat, & de seipso, quod ubi clarè locutus sit, nihil dixerit, ubi autem per figuram, ibi veritatem, tanquam triticum sub paleis absconderit: Quæ quis seminat, eadem & metet, quod in vegetabilibus & animalibus locum habet, quamvis diversæ species à seminatis aliquando proveniant: An hæc metallis applicari debeant, quæ non per semina propagantur, ut illa, considerandum erit: In his partes solummodò sunt homogeneæ, sulfur & argentum vivum, in istis heterogeneæ seu organicæ existunt: In his nulla receptacula feminis, in istis verò sunt: In his nulla nutritio, augmentatio aut extensio in omnes dimensiones invenitur, in illis maxime: Imò hæc sunt elementata pondera solam mixtionem agnoscentia; illa etiam præter mixtionem, animam vel vegetativam vel sensitivam: Nihilominus esse aliquid in subterraneis locis, quod jam non est aurum, at post mille annos futurum est aurum per naturam, absque dubio verum est: Hoc quis esse auri semen analogum negabit? Cumque aurum & natura aurifica sint unius originis, licet hæc nobilioris formæ, ideoque cognito auri semine, de hujus quoque constabit: Philosophi siccum & humidum, seu sulphur & argentum vivum id esse affirmant, quod purissimum ex duobus montibus petendum sit.

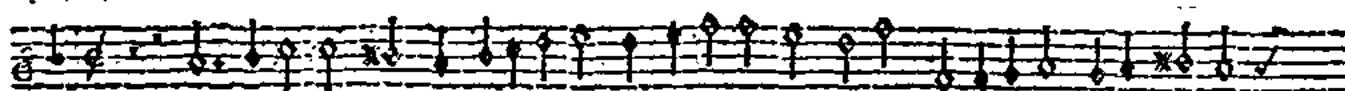
Dieser Löw keine Federn/aber jener hat.

*Atalanta
fugiens.*

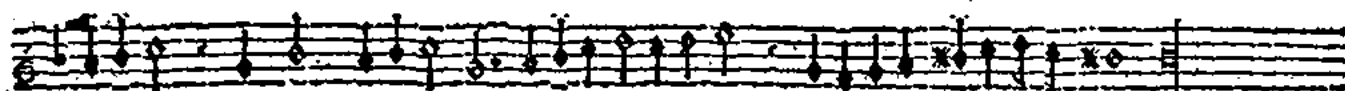
Vi ctor quadrupedum Le o pectore fortis & un-

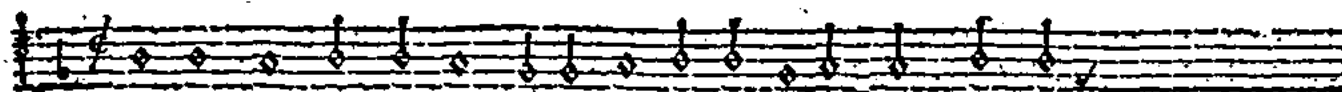
gue Absque me tu pu gnat dissimu lar que fugam

*Hippom.
sequens.*

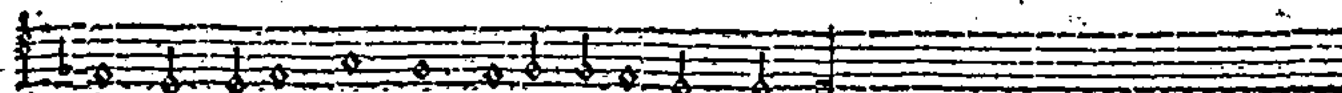
Vi ctor quadrupedum Le o pectore for tis & un-

gue Absque metu pu gnat dissimulatque fugam.

*Pomum
morans.*

Victor quadrupedum Leo pectore fortis & ungue

Absque metu pugnât dissimulatque fugam.

XVI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Löw/so überwindt die Thier mit Stärke vnd Klawen/
 Streitt ohn alle Furcht/ vnd läßt seine Flucht nicht schawen/
 Seh du ihm zu ein Löwin/so geflügelt sey/welch ihn erheben/
 Sich vnter steh/ daß sie beyd möchten in Lüfften leben/
 Aber er bleibe ganz fest stehn/vnd auff der Erden sich haltet/
 Diß Bild der Natur/dir schawt den Weg/dadurch sie waltet.

EMBLEMA XVI. *De secretis Natura.*
Hic leo, quas plumas non habet, alter habet.

73

EPIGRAMMA XVI.

Victor quadrupedum LEO pectore fortis & ungue
Absque metu pugnat, dissimulatque fugam:
Aligeram cui tu pedibus conjunge Leanam,
Quæ volat & secum vult relevare marem:
Ille sed immotus stat humo, retinetque volantem;
Hæc tibi natura monstret imago viam.

K

LEO-

LEONEM non tam magnitudine & robore corporis quàm generositate cæteris prævalere animalibus, ab experiētia notum est. Si in venatu videatur, erubescens dare terga, sese paulatim recipit, si multitudine opprimatur: Remotus ab aspectu venantium, fugam properè molitur, turpitudinem absconsione purgari existimās: Salutu caret in fuga, quo utitur, dum quid insectatur. Ejus ossa solida sunt minimèque vacua, quæ adeò dura dicuntur, ut inter se concussa ignem velut ex chalybe & silice reddant. Omnium maximè ignes reformidat. Videtur ex natura solis substantiam deducere. Nam impetu & calore cætera præstat animalia, uti sol sydera. præterea oculis semper igneis & patentibus cernitur, ut sol patenti igneoque oculo terram conspicit. Leæna pro catulis dimicans oculos in terram defigit, ne venabula expavescat. Leo ubi Pardi coitum sentit, in adultera leæna supplicium sumit, & tota vi consurgit in poenam. Propterea leæna culpam & odorem flumine abluit, aut conscia sceleris & masculi meru fugientem adulterum comitatur. Quàm miram hujus beluæ naturam dum Philosophi contemplantur, de Leone varias allegorias, quasi hieroglyphicas scripturas de suo arcano opere attestantes, produxerunt. Leonem esse animal constans, firmum, dolis carens & suspicione animadvertentes, potiolem suæ compositionis Philosophicæ partem huic assimilarunt. Ut enim ipse nō fugit, sic nec hæc: ille solidis ossib. ita hæc fixa & vincine scia. Leæna verò ab adulterio uti non est semper libera aut immunis, ita nec Luna seu Mercurius omni macula caret, sed ab ignaris nunc huic, mox illi materiæ adjungitur, unde potius adultera conjunctio rerum in natura discrepantium, quàm verum matrimoniū committitur: Ex pardo enim & leæna geniti, non habent speciosas circa colla, & armos jubas; Quo insigni ornantur solùm concepti ex Leone. Leæna itaque philosophica suo proprio mari jungatur, & genuinus generosusque inde nascetur leunculus, qui ex ungue facile agnosci poterit. Oportet verò leenam esse non quamvis, sed alatam, quæ cum leone pugnas inire possit, freta suarum plumarum pernecitate; ne scilicet illius nimia iracundia supprimatur, sed si
quando

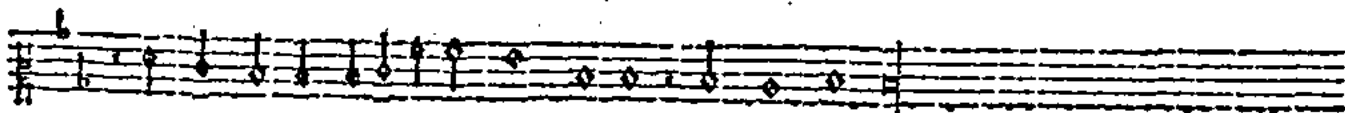
quando absque causa in furorem incidat, fugam meditari. Ipse enim dum fugituram moratur, majori erga eam amore incitatur, post litem factâ amicitia. Verum quis unquam, dices, vidit leânâ alatam, aut plumâ leânæ quid profuerint? Prope Cytharonem montem vallis est profunda, in qua non nisi leânæ volatiles visuntur: In ipso verò montis ejusdem vertice Leo rubens versatur ex eo genere, quod Hercules trucidavit. Captandus itaque leo est, & in vallem ducendus, & mox leânæ alatæ copulabitur: Illa quoque facile se superari patietur, nempe par à pari. Post ex valle dicta in montis cacumen uterque sublimandus erit & ab hinc nunquam à se invicem fugient, at semper inviolato fœdere commanebunt. Leonū captura, fateor, non est facilis, sed multis periculis obnoxia, nihilominus instituenda erit. Leo non pascitur cum leâna, sed separatim errat, ut tradunt. Hinc cujusque indagatio & venatio seorsim fieri debet: Quod si verò utrique à primis unguiculis, cū primò incedere incipiant, quod fit post secundum à partu mensem, pulli leonini conquirantur, & adultiores facti, ut dictum, jungantur, res carebit omni periculo. Nascuntur autem verno tempore, quod observandum, apertis oculis. Cū verò post partum Leones obliquo ingrediantur itinere, ne cubile deprehendatur, ideò summâ diligentia & curâ inquirendi, eorumque pullia auferendi erunt.

R ii C m

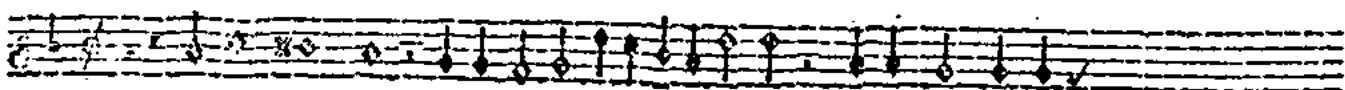
Ein vierfältige Feuer Kugel regiret diß Werck.

Acalan:
Fugiens.

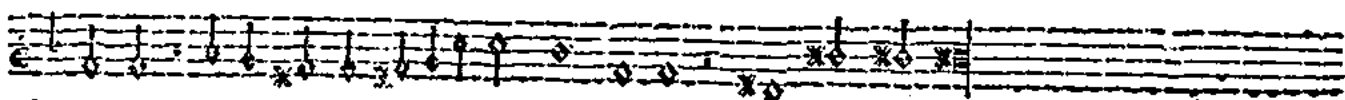
Naturæ qui imitaris o pus tibi quattuor orbes

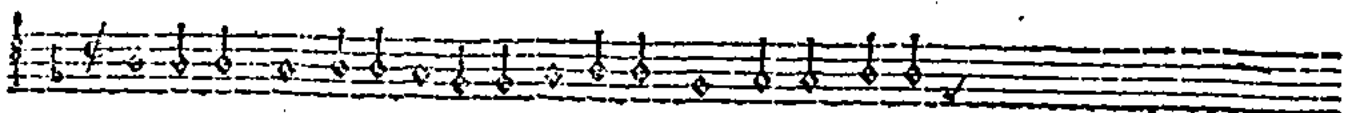
Quærendi inte rius quos levis ignis agat.

Hippom.
Sequens.

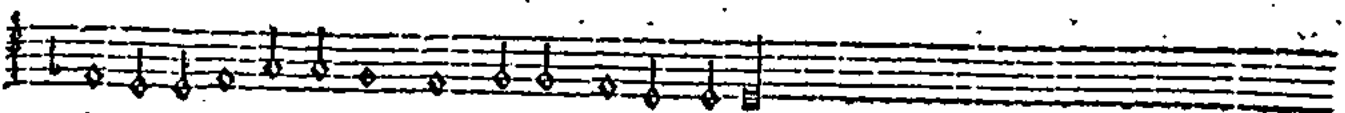
Naturæ qui imitaris o pus tibi quattuor

orbes Quærendi interius quos levis ignis agat.

Pomum
Morans.

Naturæ qui imitaris opus tibi quattuor orbes

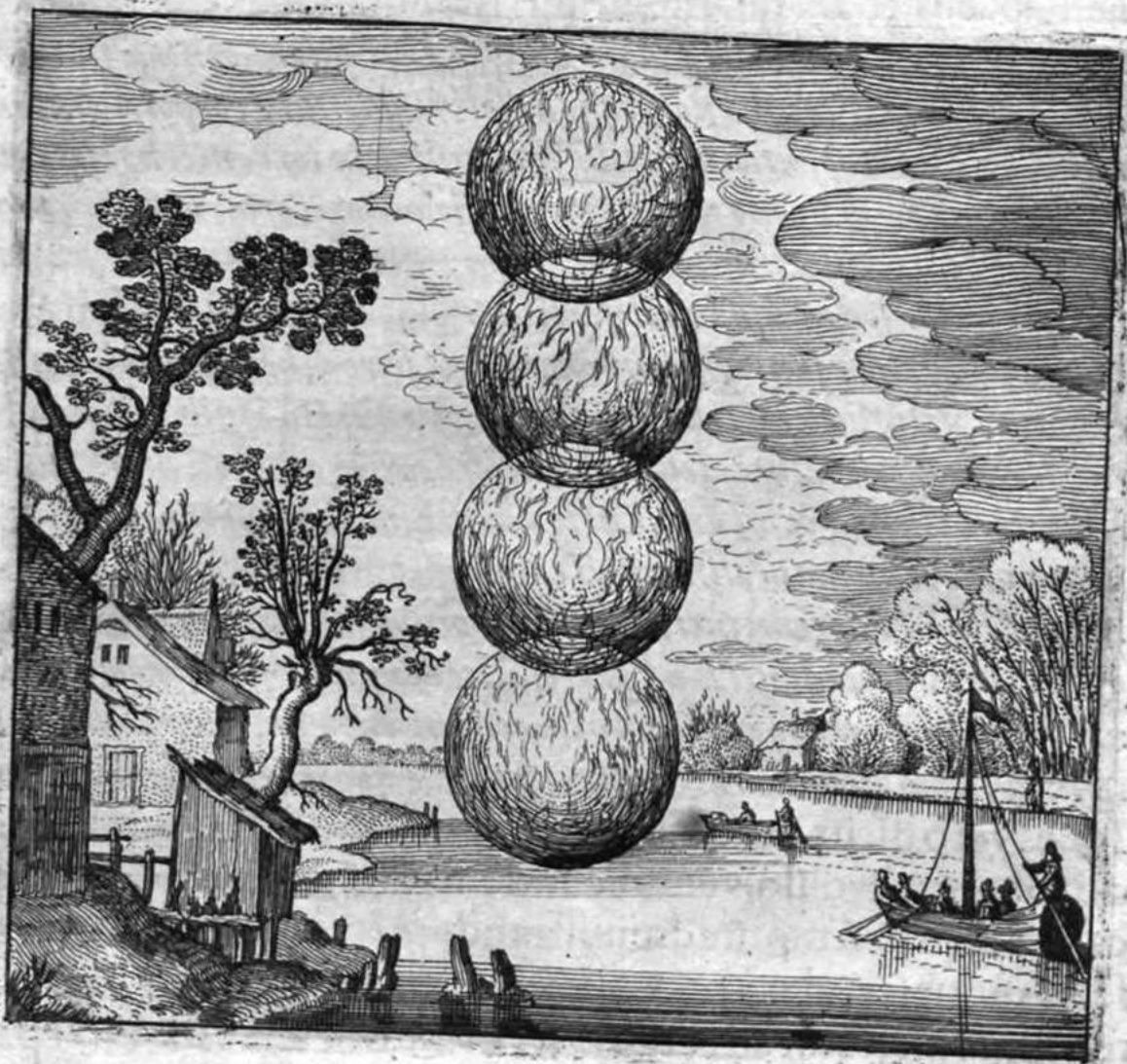
Quærendi interius quos levis ignis agat.

XVII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Ze du der Natur Werck gedenckst wol zuermessen!
 Muß vier Sphæren voll Feuer zusuchen nicht vergessen!
 Die vnter des Vulcani ist/ die ander Mercurium zeiget/
 Die dritt hat den Wohn/indie obern die Sonne steigt/
 Welche ist das Feuer der Natur/laß dir gänzlich befohlen seyn
 Diß Kette/das sie möglic in der Kunst die Hände dein.

EMBLE-

Orbita quadruplex hoc regit ignis opus.

EPIGRAMMA XVII.

Natura qui imitaris opus, tibi quattuor orbes
 Quarendi, interius quos levis ignis agat.
 Imus Vulcanum referat, bene monstret at alter
 Mercurium, Lunam tertius orbis habet:
 Quartus, Apollo, tuus, natura auditur & ignis,
 Ducat in arte manus illa catena tuas.

K

3

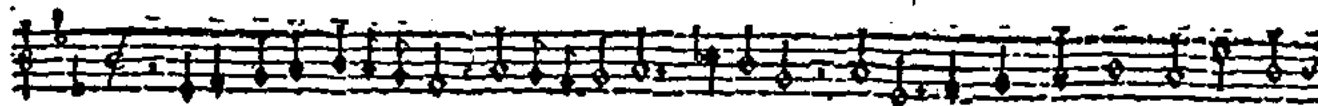
PHI-

PHILOSOPHI de quatuor ignium generibus ad opus naturale necessaris multis in locis meminerunt, nempe Lullius, Author Scalæ, Riplæus, & alii quamplurimi: Et hinc loquens de ignibus, (Scala inquit) Raymundus: *Notandum est, quod hic jacent contraria operationes: Quia sicut ignis contra naturam dissolvit spiritum corporis fixi in aquam nubis, & corpus spiritus volatilis constringit in terram congelatam, ita contrario ignis natura congelat spiritum dissolutum corporis fixi in terram globosam, & corpus spiritus volatilis fixum per ignem contra naturam resolvit non in aquam nubis, sed in aquam.* Philos. Ripleus clariùs de hisce ignib. Porta 3. sic loquitur: *Quatuor sunt ignium genera, quæ scire debes, naturalis, innaturalis, & contra naturam, elementalísq., qui accedit lignum: His ignib. utimur, & non plurib. Ignis contra naturam debet excruciare corpora, ipse est draco, quem admodum tibi dico, violenter comburens, ut ignis inferni. Ignis natura est tertium mestrum, ille ignis naturaliter inest cuiq. rei: Ignem occasionatum vocamus innaturalem, ut calorem cinerum & balneorum ad putrefaciendum: absq. his ignibus tu nihil perduxeris ad putrefactionem, ut possit separari tua materia, ut simul sit proportionata ad novam conjunctionem: Fac igitur ignem intus in tuo vitro, qui comburat corpora efficacius, quam ignis elementalis: Hæ illi: Ignēs verò dicuntur, quia virtutē igneam habent, naturalis coagulando, innaturalis dissolvendo, contra naturam, corrumpendo, elementalís, calorem & primum motum administrando: Atq; in his catenatus ordo observatur, ut secundus à primo, tertius à secundo, quartus à tertio & primo simul incitetur ad actionem, sic ut unus sit agens, & alter patiens, idemq; agēs & patiens diverso respectu: Quod in annulis seu stylis ferreis per magnetem continuatis, & mutuo actu cōnexis animadvertitur, idē in hisce ignib. Elementalís n. instar magnetis, vim suam mittit per secundum & tertium ad quartum usq., & unum alteri per operationes mutuas conjungit & cohærere facit, donec interna actio inter superiores peracta sit. Primus est ignis elementalis re & nomine, secundus aër est sive aërius, tertius aqueus seu lunaris naturæ, quartus terreus: De primo supervacaneum est, aliquid dicere, quia omni videnti & tãgēti cognitus est: Tres reliqui sunt dracones, mēstrua, aquæ, sulfura & Mercurii: Dracones, quia venenositatis participes, devorent sui generis*

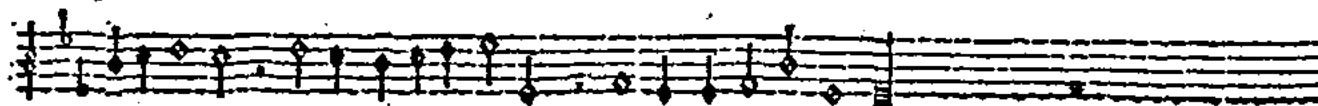
neris serpētes, corpora sibi cōmixta atterāt & alterēt, hoc est, solvāt & coagulēt: Mēstrua dicuntur, quia ex illis foetus Philos. producit & nutritur, usq; ad ejus nativitātē: Lullius in lib. de quinta essēt. dist. 3. duplex habet mēstruū, vegetabile & minerale; Riplæus in præfatione portarū triplex, quæ reverà unū sunt & cōveniūt: Ex omnib. n. illis simul fit generatio foetus & aqua alba ejus ortū præcedit, quæ nō est de substantia foetus sed superfluitate, ideōq; segregāda: Aquæ sunt, quia aqueā naturā in igne ostēdāt, hoc est, fluxum & liquiditatē, quæ aquæ cōvenit: Aquarū esse diversas & mirabiles proprietates cōstat, quarū aliæ sunt lapidescētes, dū in durissimos tophos ad ædificia hominū per aptos coagulātur: Hisce persimiles sunt aquæ Philos. minerales, quæ indurescūt, & in lapideam resistantiā transeunt: Sulphura quoq; appellātur ob sulphuris virtutē, quā in se habēt: Nam sulphur naturæ cum alio sulphure miscetur & fit unū, & duo sulphura ab uno solvuntur, unumq; à duob. segregatur, & sulphura à sulphurib. continētur, ut Yximidius in turba inquit: Quid autem sulphura sint ibidem Dardaris declarat his verbis: Sunt autem sulphura animæ occultæ in quatuor elementis, quæ per artem extractæ se invicem continent naturaliter & conjunguntur: si autem occultum, quod est in ventre sulphuris, aqua regatis & bene mundetis, occultum obviā suæ naturæ lætatur, similiter aqua pari suo. *Mosius* quoq; dicā, inquit, vobis jam quid sit: *Unum quidem, quod est argentum vivum igneū, duo, corpus in eo compositum, & tertium est aqua sulphuris, qua abluatur & teritur ac regitur unum, donec opus peragatur.* Quod de sulphurib. dictum, idem de totidem Mercuriis intelligendum erit: Sic n. ille ipse *Mosius* in sequentib: *Argentum vivum Cambar est magnesia, argentum verò vivum seu auripigmentum est sulphur, quod ascendit de cōposito misto:* sed testimonia, cū sint infinita & cuique obvia, intermittam huc plura adducere: Hi quatuor ignes quasi sphaeris & orbibus inclusi sunt, hoc est, singuli habent singula centra, à quibus vel ad quæ eorum tēdat motio, at nihilominus ita partim à natura, partim ab arte colligati observantur, ut unus absque alio nil aut parum operetur, imò unius actio alterius sit passio, & econtra.

Das Feuer macht feurig/nicht güldin/
sondern das Gold.

*Acalanta
Fugiens.*

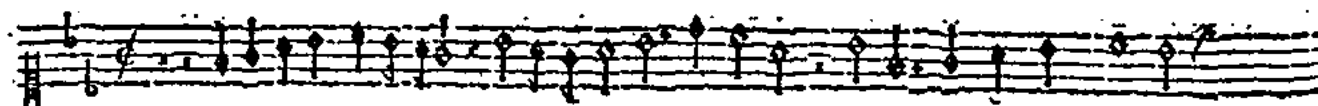

Si quod a gens fu erit naturæ mittit in orbem vires atque

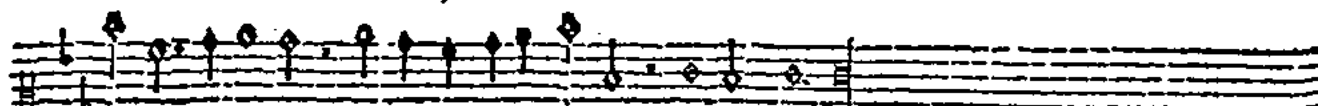

su as multiplicare cupit, multiplicare cupit.

*Hippomen.
Sequens.*

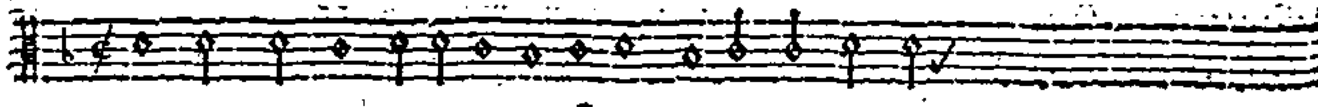

Si quod a gens fu erit naturæ mittit in orbem vires

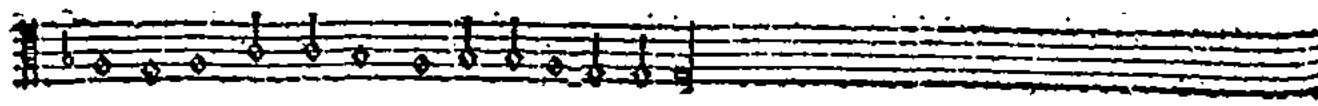

atque su as multiplicare cupit, cupit, cupit.

*Pomus
Morans.*

Si quod agens fuerit naturæ mittit in orbem

Vires atque suas multiplicare cupit.

XVIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In jedes wirkendes Ding der Natur rund umb sich läßt gehn/
Seine Krafft/ dadurch mag ein Vermehrung geschehn/
Also das Feuer alles/ so ihm nahet/ pflegt feurig machen/
Und nichts bringt ein Werck so edel ohn Ursachen/
Das Gold kan nicht geben des Feuers/ noch Feuer des Goldes Krafft/
In jedem Ding sein eigen Samen natürlich hafft.

EMBLE-

EPIGRAMMA XVIII.

SI quod agens fuerit natura, mittit in orbem
Vires atque suas multiplicare cupit.
Obi va sic ignis facit ignea cuncta, nec est res,
Absque sua causa nobile quæ det opus.
Aurum nil ignit per se, nil ignis inaurat,
Quodlibet agnoscit quod sibi semen inest.

L

NATURÆ

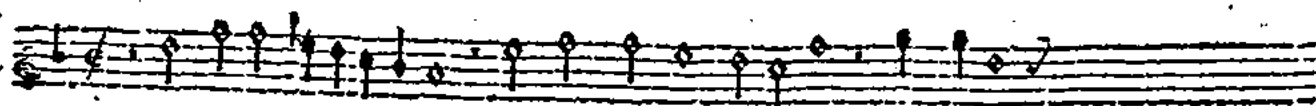
NATURÆ operādi ratio est in omnib. universi individuis, ut simplici utatur processu ad unū simplicē motū perficiendū, quē admodū apparet in Anatomia corporis humani, in quo unus musculus tantū uni inservit motui, nempe attractivo, expansivo verò alter primo oppositus, ita ut, si in gyrū aliquod membrū ducēdū sit, id variis in circulum positis musculis efficiatur: Ita ignis operatio una & simplex est, ut nimirū calefaciat & igniat, imò sibi assimilet & cōburat omnia, quib. admovetur, si sint cōbustibilia: Hinc Avicēna in lib. de congelatione lapidū, quod cadit, inquit, in salinas, fit sal, & q̄ in ignē, fit ignis, sed quædā citius & quædam tardius, secundū potentiā activarū & resistentiā passivarū: Estq; locus in Arabia, qui colorat omnia corpora in ea existētia, suo colore: Ita singulæ res naturales sibi à natura infusam virtutē possidēt, qua agāt in sibi mixta vel admota assimilādo & alterādo eorū naturā & formā: Quod in vegetabilib. & animalib. generatio est per seminū propagationē, hoc in simplicib. vel simpliciter mixtis corporib. est virtutis infusio & assimilatio: Sol, coeli lumē, radios de sese projicit in terras, qui collectis in concavis vel cōburentib. speculis, demonstrāt sese à tali causā productos esse, ac quasi formas projectibiles Solis videri: Unde constat radios solares nihil aliud esse, quā flammā igneā extēsā & dispersā in amplā latitudinē, quæ collecta & iterū in se cōdēsata instrumētis cōcavis, diaphanis & circularib. vel percussivis, cōcavis & chalybeis speculis, uti flāmma emicat & obvia cōburit: Eundem admodū in quodā elementato corpore virtus quædā, velut vapor, dispergitur, quæ si colligatur & attrahatur in unū, fit aqua & ex ea aqua terra: Hinc Avicēna ante allegato loco, ex aqua, inquit, fit terra, cū vincūt eā qualitates terræ & è converso: Est autē res quædā, quā utūtur quidā ingeniosi cū volunt rē siccam coagulare, quæ cōponitur ex duab. aquis, & dicitur lac virginis, quod est ejus effectus certissimus. Hæc ille: Sunt, qui promittant, se in magnete lapide vires duplicare vel multiplicare posse, veluti ejusmodi nobis visus est argēto inclusus vix pōdere unius libræ, qui anchorā ferreā 28. librarū attraxit & sustinuit, q̄ impossibile fuisset, nisi vis auctior & fortior reddita

in

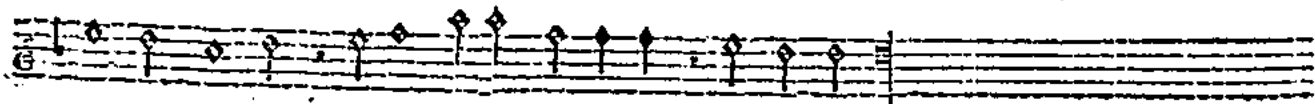
in eo extitisset; quod absque dubio per revocationem disperfarum virtutum in unum quasi punctum seu polum, factum fuit, vel ex magno corpore in minus attractionem earundem; Inveniuntur alii, qui plumbificū lapidem ex Saturni sulfurea aurā in Mercurium vulgi donec inde coaguletur, infusa & retentā, fieri posse dicant, qui Mercurium communem continuè convertat in plumbum. Quidam ex antimonio vel ejus stellato Regulo cuprum ex cupri odore, eo temporis spacio, quo quis ovum comedat, efficere posse jactant, imò omnia metalla fecisse: verum illis sua sit debita fides, quamvis in hoc mihi non fiat verisimile: Audaciores, nescio an foeliciores sunt, qui aurum ex auro deducere conantur juxta Poëtæ aurei dictum: Hordea cui cordi, demum ferit hordea, in auro femina sunt auri. Habet quidem quælibet res naturalis vim quandam sese multiplicandi, at hæc in vegetabilibus & animalibus saltem in actum profertur, ne utiquam in metallis mineralibus, terræ fossilibus aut meteoris: Plantarum quædam ex parvo seminii grano ortæ dant non rarò mille aut plura seminum grana, seque ita multiplicant & propagant, idque annuatim; Animalia & suos habent foetus magni vel parvi numeri, pro cujusque natura. At aurum, argentum, plumbū, stannum, ferrum, cuprum aut argentum vivum nunquam inventum est eo modo sese vel suam speciem multiplicasse, licet unum in aliud commutatum & nobilitatum sæpissimè repertum sit: Nihilominus Philosophi affirmant, ut in igne ignificandi principium extat, sic in auro aurificandi: verum tinctura quæritur, cujus medio aurum fiat: Hæc indaganda est in suis propriis principiis & generationibus non in alienis: Nam si ignis ignem producat, pyrus pyrum, equus equum tum plumbum plumbum & non argentum, aurum aurum & non tincturam generabit: Ad hæc aurum philosophis proprium est, quod non negant pro fermento in fine operis Lapidis aurifico adjici debere, sed necessario requiri quoque asserunt. Cum fermentum ducat fermentatum in sui naturam, sine quo tota compositio ad perfectionem nunquam rediret.

So du von vieren ein ertödest/bald werden
sie sterben all.

*Atalanta
fugiens.*

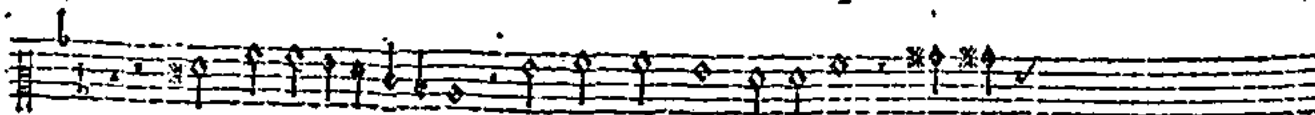

Bis duo stant fratres longo ordine, pondera

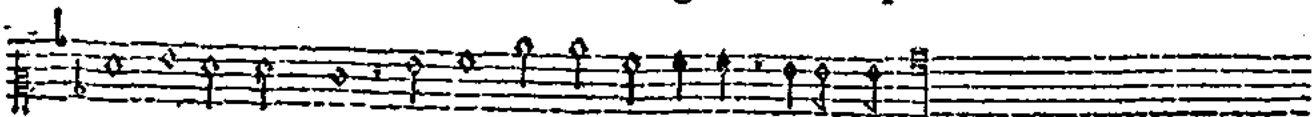

terræ quorum unus dextra sustinet, alter aquæ.

*Hippom.
sequens.*

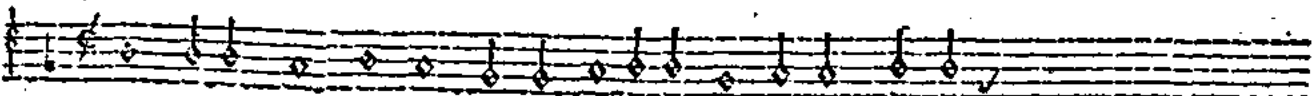

Bis duo stant fratres longo ordine, ponde-

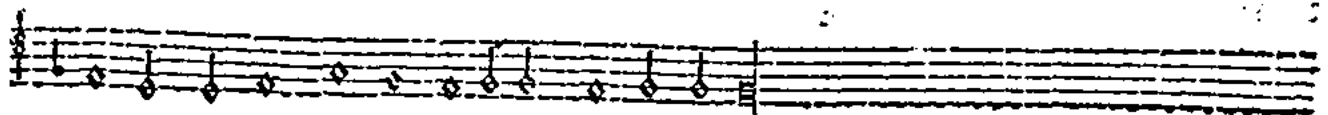

ra terræ quorum unus dextra sustinet, alter aquæ

*Pomum
morans.*

Bis duo stant fratres longo ordine, pondera terræ

Quorum unus, dextrâ sustinet, alter aquæ.

XIX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Brüder stehn in langer Ordnung/ davon einer offenbar
Erden hat in der Hand/ der ander Wasser sehr klar/
Die vbrigen haben Lust und Fehr/ so du wilt/ daß alle
Sterben geschwind/ nur ein'n mit tode vberfalle/
Und also bald werden sie sterben/ und ihr Leben enden/
Dieweil sie zusammen gehafft durch natürliche Bänden.

EMBLE-

Si de quattuor unum Occidas, subito mortuus omnis erit.

EPIGRAMMA XIX.

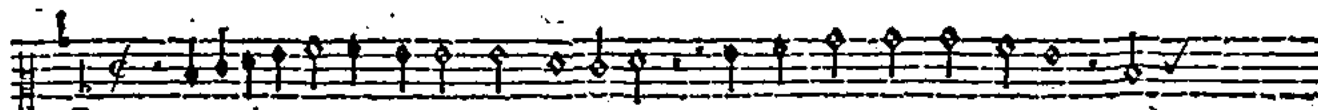
BIs duo stant fratres longo ordine, pondera terræ
 Quorum unus dextrâ sustinet, alter aqua:
 Aëris atque ignis reliquis est portio, si vis
 Ut pereant, unum tu modo morte premas:
 Et consanguineo tollentur funere cuncti,
 Natura quia eos mutua vincla ligant.

POËTÆ fingunt Geryonem Hispaniæ regem tricorpore[m] extitisse, qui boves purpurei coloris habuerit, quibus canis capitum duorum & Draco septem, ut excubitores præfecti erant: Ipse autē Geryon Chrysaoris ex sanguine Medusæ nati filius, & Draco Typhonis & Echidnæ, traditur: Quæ cū nulli historiæ aut rei, prout sonat, veritati convenient, & in omnib. Chymicis allegoriis applaudant, non immeritò hisc[e] à nobis aggregata sunt: Per Geryonis verò terna corpora, tres facies in uno patre visas, juxta Hermetis mentē, intelligimus, vel, ut alii volunt, quatuor, ad elementa totidem respicientes: Ex quadrangulo n. debet fieri triangulus, ut ille ex circulo factus, sic hic in circulum reversurus: Est autem corporum Geryonis, aut elementorum tanta consanguinitas & naturalis conjunctio, ut uno superato vel occiso & reliqua ex sese concidant & putrefiant absq[ue] ulla vi manuali adhibita. De bicorporib. notum est, quod uno mortuo & alter tabescat: quemadmodum puerum 4. annorum ætatis in Italia vidimus bicorpore[m], qui fratris sibi adhærentis caput intra suum corpus abscondebat, cætera propendebant umbilico tenus, in quo colligati seu connati erant: Quod si ille, qui propendebat, & quia longè minor, gestabatur ab alio, durius circa manus aut pedes tangeretur, hinc major dolorem sensit, imò & famem, si minor exinanitus cibo foret: Atq[ue] hæc est naturæ combinatio & sympathia, quâ membra & partes unius corporis vel cum alio connati afficiuntur, & in se invicem commoventur; Ex quib. si unum sit sanū & illæsum non tamen inde reliqua necessariò sana aut illæsa manēt, si verò læsum graviter, & reliqua compatiuntur, eodēmq[ue] malo pereunt: Sic si vicinus multum lucri faciat, inde nihil commodi ad vicinum pervenit, at si incendium patiatur, plurimū mali: Nam tua res agitur paries cū proximus ardet: Ex unius itaq[ue] horum quatuor fratrum interitū, quod & alii tres moriantur, non est à veritate absolum, cū id variis modis contingere possit, vel quia uno partu & patre ac matre editi eosdem vitæ terminos, ut initia, experti sint, ut quibusdam contigisse legimus, fortè ex astrorum inclinatione, vel quia non solū animis, sed & corporis artub. cohæreant, vel mentis conster-

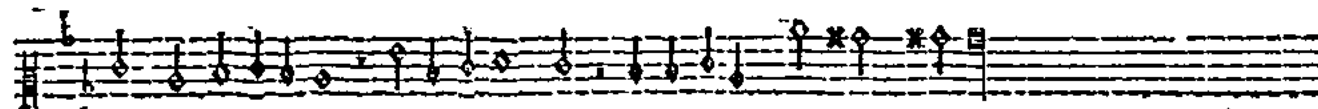
consternatione, forti imaginatione in pestifera huc, vel ex feederis voto: In India sub imperio magni illius Mogolli (qui nonus nunc ex posteris Tamberlani ibi regnat) gens quædam Ethnica degit. Pythagoricorum nomine, apud quam ab antiquo tempore hic mos observatur huc usq; ut si maritus moriatur, uxor ejus igne comburatur, aut ut nunc, perpetuò in summa infamia vivat, derelicta ab omnib. & quasi pro mortua habita, quod ideò factum, ne venenis uxores viris suis vitam abrumperent, nisi & ipsæ mori vellent: Sic in opere Philosophico, uno ex fratribus mortuo, & alii igne pereunt, non coactè, sed ultrò, ne cum mœstitia & infamia superstites vivant: Aut si unus petatur fuste, ferro vel lapide, ipse intestinum bellum cum fratribus incipiet, ut patet in Terrigenis ex dentibus draconis natis contra Jasonem, & alibi etiã contra Cadmum insurgentibus, atque sic omnes mutua internecione cadent: Tange enim vellæ de aërigerum, & ipse insurget in duos simul, sibi propinquiore, nempe aquarium & igniferum, sed hi utrinq; in terrigerum & primam pugnam cientem se opponent tamdiu, donec mutua sibi dederint & acceperint vulnera, quibus extinguantur: Ita enim comparatum est cum fratribus, quod quò se impensius & acrius ament, si semel se inceperint odisse, irreconciliandi sint, sed se ad necem persequatur, veluti ex melle dulcissimo in calidiori stomacho aut epate corrupto bilis amarissima generatur. Interfice ergo vivum, sed ita, ut mortuū resuscites, aliàs mors occisi tibi nihil profuerit; Mors enim illum revelabit, nempe dum resurget, & fugient ab eo mors, tenebræ & mare, ut Hermes testatur, solisque radios Draco fugiet, qui foramina observabat, filiūque noster mortuus vivit & Rex ab igne venit: *Cap. 3.* *Belinus* in sua metaphora apud *Rosarium* idem innuit, cū dicit: *Et hoc fiat, quando extraxeris me partim à natura mea & partim uxorem meam à natura sua, & postea occidatis naturas & suscitamur resurrectione nova & incorporali, eò quod postea mori non possumus.*

Die Natur lehret die Natur des Feuers zu überwinden
bald werden sie sterben all.

*Atalanta
fugiens.*

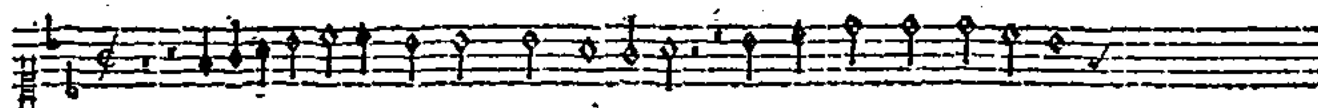

Flam ma vorat quæ cuncta velut Draco, gnaviter ur-

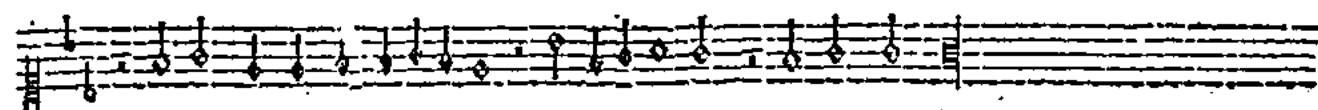

fit virgi nis eximium vi superare decus, decus.

*Hippom.
sequens.*

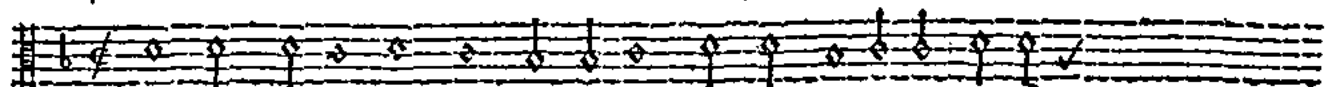

Flam ma vorat quæ cuncta velut Draco gnaviter

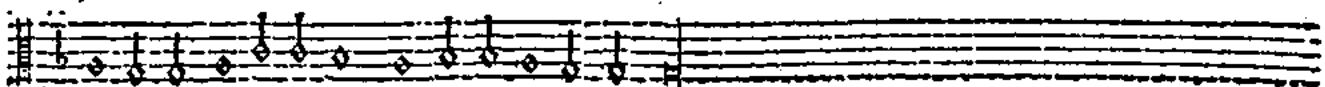

urfit virginis eximium vi superare decus, decus.

*Pomum
morans.*

Flamma vorat quæ cuncta, velut Draco, gnaviter urfit

Virginis eximium vi superare decus.

XX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Die Flamm/so alles frist/gleich einem Drachen thät begehren
Ein Jungfräwliches Bild mit Gewalt zu verzehren/
Drumb sie von Thränen naß gesehen ist von einem Mann/
Welcher ihr zuhelffen mit Raht vnd That zeigt an/
Also bald er sie bedeckend vnterm Schildt/den Feind thut erwachten/
Vnd lehret sie sein dräwen gang hernach zu verachten.

EMBLE

EMBLEMA XX. *De secretis Naturæ.*
Naturam natura docet, debellet ut ignem.

89

EPIGRAMMA XX.

Flamma vorat quæ cuncta, velut Draco, gnaviter urfit
Virginis eximium vi superare decus:
Hinc lachrymis suffusa viro dum fortè videtur,
Ille fuit misera ferre paratus opem.
Protinus hanc clypeo velans contendit in hostem,
Et docuit tantas spernere mente minas.

M

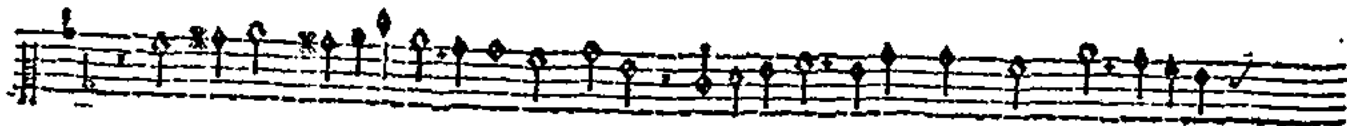
C O M-

COMMUNE Philosophorum symbolum est, quo se mutuo agnoscant, naturam à natura duci, doceri, regi, superari, nempe discipulam à magistra, pedissequam à domina, subjectam à regina, imò filiam à matre & affinem ab affini: Id quàm verū sit à quotidiana patet experientia, in educatione sobolis apud homines, aliisque actionibus, ut literaria institutione, dominatione & similib. De lusciniis scribit Plinius, quod una aliam in canendo erudiat, attendat, observet, imitetur, vincat aut se victam doleat, quòdque in certamine aliquando superata gutture rupto, pereat & in medio cantu exanimis cadat: Videmus quoq; quomodo omnia avium genera suos pullos adhuc implumes ac teneros ad volatum incipiant assuefacere & instituire, ut non solum in illis natura, sed quoque ars aut usus volandi habitum compararit, quamvis potentiam & organa ad eam actionem exercendam sola natura dederit, sine quibus nec institutio seu ars fundamentum aut locum inveniat: Ita hinni ad cursum ab equa, catuli ad latratum à cane & vulpeculæ ad dolos instruuntur, nec ulla natura seu naturæ species animata & sensitiva invenitur, quæ non aliam naturam, nempe suam sobolem ducat, doceat & regat, vel ab alia, nempe parente, se superari patiat. In vegetabilib. disciplinam ejusmodi non animadvertimus, attamen usus in illis hominumq; manus plurimum valere observatur; Nam dum messis in herba est, expurgari ab inutilibus carduis, lolióq; potest, dum arbor adhuc virga existit, incurvari & ad placitum ut crescat, cogi potest; Sic in metallis & Philos. subjectis una natura aliam in igne tenet, conservat & tutatur; prout notum est fusorib. & docimastis, in primis verò rerum naturalium magistris: Ferrum argento & auro adhuc tenello & spiritali, ut vocant, in mineris suis cum Cadmiâ, arsenico, antimoniove prædatore commixto, plurimum subvenit & obstetricem manum præbet, si in igne furnorum in mineras exurendas conjiciatur; Eodem modo ipsum ferrum, si in chalybē mutari debeat, ne comburatur, salvatur lapidib. albis ad littora maris inventis: Nonnulli pulveribus metallicis liquefaciendis ne pereant nimio igne, super injiciunt vitri cristallini pulveres, aut fel vitri: Hujus vice Philos. sua Eudicantur

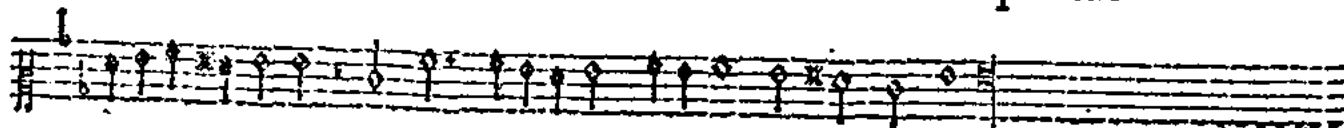
tatur, quàm Morienus dicit esse quoq; fel vitri & in vitreis vasis querēdā: Calor n. ignis corpus ipsum festina cōbustione cōsumit: At Eudica ei apponitur, ipsa corpora in terrā mutata ab omni cōbustione curabit: Nā corpora postquā suas jam nō retinēt animas, citō comburūtur: Eudica (fœx vitri) quidē bene omnib. corporib. cōvenit: nā ea vivificat & aptat, & ab omni cōbustione defendit: Hæc Morienus Romanus: Hæc itaq; est natura, quæ docet aliā naturā contra ignē pugnare, eiq; assuefieri, quæ est magistra instituēs discipulā, & si bene respicias, quæ est regina regēs subjectā, & quæ est filia nobilitās matrē; Hic est servus ille rubēs, q. matri suæ odoriferæ matrimonio cōjūgitur, & ex illa generat parētib. suis longē nobiliore progeniē: Hic est Pyrrhus Achilles filius & juvenis rubri capillitii, aurei vestimēti, oculis nigris, pedibus albis: Hic est eques torquatus gladio & scuto cōtra draconē armatus, ut ex faucib. ejus eripiat virginē inviolatā Albificā, Bejā seu Blācā cognomine: Hic est Hercules mōstricida, qui Hesionē Laomedōtis filiā Ceto immani expositā liberavit à mōstro: Hic est Perseus ille, qui Andromedā, Cassiopes & Cephei, Æthiopū regis filiā à mōstro marino, ostēso capite Medusæ defēdit, & à vinculis ereptā in uxore duxit: Hic est, qui cōparari potest cū antiquis Romanis illis liberatorib. & purgatoribus *M. Curtio. L. Scaevola, Horatio Coclite, Manlio Capitolino*, & his similib. ut urbē, veluti matrē, periculis eripiat. Est n. hæc naturæ ad perfectionē alicujus operis tēdētis ratio & via, ut ex uno aliud, ex imperfecto pfectius deducat & ex potētia actū faciat, nec omnia in momēto, sed unū post aliud, absolvat: Nec hoc solū, sed Vicariū quoq; sui in primis statuit, cui relinquit potestātē vitæ & necis, hoc est, formā di alia, Exēpli gratiā, in generatione hominis longo utpote decē mēsiū processu utitur, ubi primò cor, juxta Aristotelis mētē, fabricat, tāquā vicariū & præcipuū viscus, cor verò reliqua deinde mēbra ad nutritionē, vitā, sensus & generativā potētiā necessaria, delineat, efformat & perficit, iisq; vitā & spiritus vivificos imptit p systolē & diastolē sive dilatationē & compressionē arteriarū, quādiu à morbis & violētia nō impediatur: Atq; sic una natura aliam docet, q. pro exemplo operis Philos. ceu clarissimū, annotabis & sequēris.

Mache von Mann vnd Weib einen Circel/darauff ein
 Quadrangel/hierauff ein Triangel/mache ein Circel/vnd
 du wirst haben den Schein der Weisen.

Atalanta
 Eugiens.

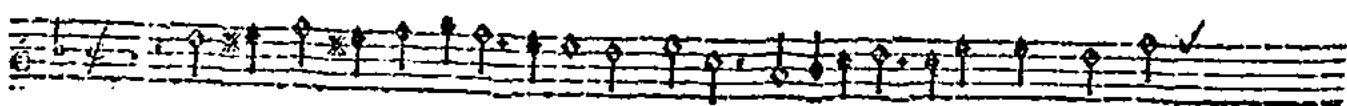

Fœmina mas que unus fiant tibi circulus ex quo sur-

gat habens æquum forma quadrata latus

Hippom.
 Sequens.

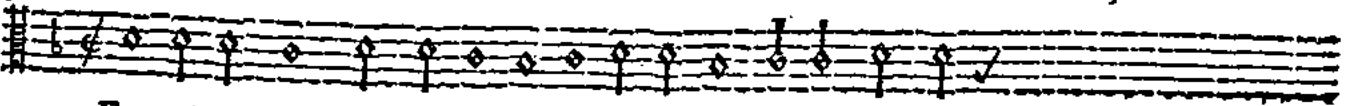

Fœmina mas que unus fiant tibi circulus ex quo sur-

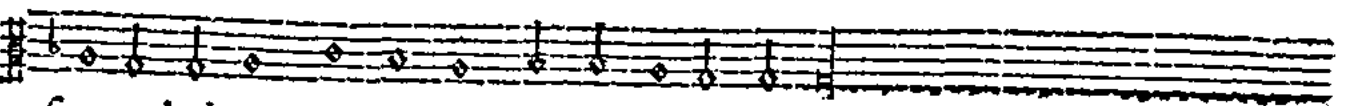

gat habens æquum forma quadrata latus.

Pomum
 Morans.

Fœmina masque unus fiant tibi circulus, ex quo

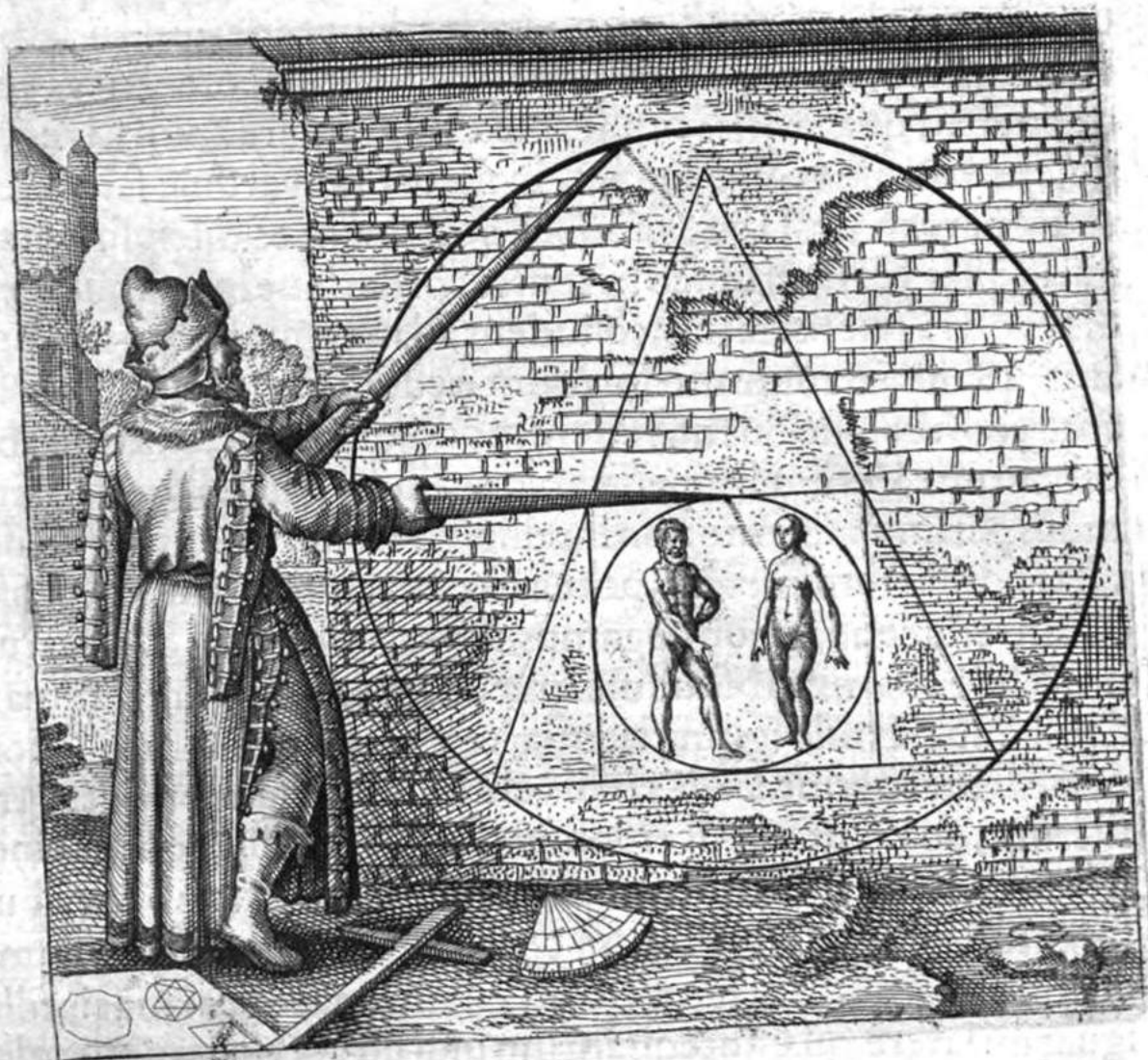
surgat habens æquum forma quadrata latus.

XXI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Wß Mann vnd Weib mache dir ein Circel allermassen rund/
 Darauff zieh ein Figur so vier Ecken hat zur stundt/
 Bald verkehr solch in ein ander/so drey Ecken hat eben/
 Vnd diese laß widerumb ein Circel rund dir geben/
 So ist gemachet der Schein/welchs so du nicht kanst wissen/
 Die Geometrische Lehr zu verstehn sey geßissen.

EMBLE-

Fac ex mare & foemina circulum, inde quadrangulum, hinc triangulum, fac circulum & habebis lap. Philosophorum.

EPIGRAMMA XXI.

Foemina masque unus fiant tibi circulus, ex quo
 Surgat, habens aequum forma quadrata latus.
 Hinc Trigonum ducas, omni qui parte rotundam
 In sphaeram redeat: Tum LAPIS ortus erit.
 Si restant tua non mox venit obvia menti,
 Dogma Geometra si capis, omne scies,

M 3

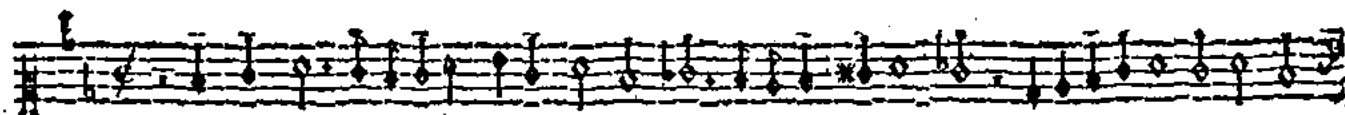
PLA

PLATO Philosophus ille celeberrimus menti humanæ noticias, quæ sunt artium & scientiarum omnium fundamenta, esse quasi insculptas & impressas actu tradidit, quarum rememoratione & repetitione omnes doctrinas capi & cognosci à quoquam posse; Quod ut probet, introducit puerum adhuc tenerum, rudem & literis incultum, cum quo ita interrogationes geometricas instituit, ut puer ad quæstiones omnes rectè respondere animadvertatur, & nolens volensque sive inscius, in media tam arduæ scientiæ penetralia pervenisse. Unde omnem doctrinam & disciplinam non ab initio disci vel hauriri, sed saltem recordatione in animum revocari & revolvì à pueris statuit, colludens ad magnum suum annum, quo ante 48. millia annorum solarium eadem personæ, res & actiones, ante cœli revolutionem, eodem modo, quo nunc, extitisse ab eo dicebantur: Verùm hæc esse absque ullo veritatis fundamento somniis per similia, nemo non intelligit. Esse nobis insitas quasdam scintillas noticiarum, merasque potentias, in actum per usum & institutionem reducendas, non negamus, sed eas esse tantas & tales: ut artium & scientiarum absque ullo præcedente cultu sint seminaria, inficias imus: Unde igitur scientiæ & artes provenerunt, si homines non eas invenerint, an ex cœlo vel à Diis gentium primitus traditæ fuerunt, quærent alii? Respondeo, aliud est dicere, sub cineribus tegi prunas ardentes tantâ copiâ, ut si saltem, remotis cineribus proferantur, sufficiat ad ciborum coctionem aut calefactionem frigidorum nostrorum artuum, aliud est, affirmare saltem scintillas exiguas ibi latere, quæ antequam sint usui ad coctionem aut calefactionem, industriâ, arte & curâ humanâ fovendæ, excolendæ & augendæ sint suis fomitibus, aliàs facile extinguì posse, & in frigidos cineres totas redigi: Ultimum Aristotelici, primum Platonici asserrunt: At ultimo astipulatur ratio & Experientia, primo saltem phantasia seu imaginatio. Unde quæri posset, cur Plato suæ scholæ ostio inscripserit, Geometriæ rudem in id non admitti, cum & puerulos eam actu scire affirmarit? An sunt homines fortè pueris in eruditiores? Aut quæ pueri sciunt, an adultiores illa oblivioni tradiderunt?

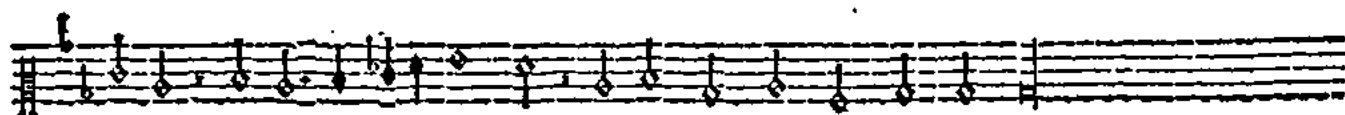
runt? Id non opinandum erit; quia videmus brutam à natura edocta abhorre & cavere pericula ab igne, aqua, casu præcipiti & his similia, etiam recens in lucem edita, infantem non sapere aut cavere talia, nisi læsum aut digito parùm usto ad flammam candelæ instar pyraustæ, quæ alas adurit & decidit: cur apicula, musca, culex in ignem suo celerrimo volatu se non præcipitant, cum ab experientia non noverint periculum inde ipsis exoriturum? Quia natura eas docuit, at non hominem recens natum. Si Geometria adeò naturalis & facilis est pueris, qui fit, quod ipsi Platoni quadratura circuli non innotuerit, adeò ut Aristoteles Platonis discipulus eam scibilem esse, at necdum scitam affirmârit; Verùm hanc Philosophis naturalibus non incognitam fuisse apparet ex eo, quod circulum in quadrangulum cōverti jubeant, & hunc, per triangulum, iterum in circulum: per quem illi intelligunt corpus simplicissimum absq; angulis, uti per quadrangulum, quatuor Elementa, quasi dicant, sumendam esse corpoream figuram simpliciorē, quæ inveniri possit eamq; in quatuor colores Elementales dividendam & futurum quadrangulum æquilaterum. Quadrationem autem hanc esse physicā & naturæ convenientē, quilibet intelligit. Ex qua lōgè plus utilitatis ad Rem pub. ut & plus illustrationis ad humanā mentē pvenit, quàm ex illa mathematicā & merè theórica seu à materiā abstractā. Illa ut addiscatur, Geometram de solidis corporibus agentem oportet investigare, quæ figurarum solidarum, exempli gratia, Sphæræ & Cubi profunditas agnoscat & ad usum seu praxin manualement transferatur: Si sphæræ capacitas seu circūferētia sit 32. pedum, quantū erit unū ex cubi lateribus, ut capacitatem hujus sphæræ adæquet, e contra, si sphæra 32. mēsuras capiat in tanta circūferētia, quantum erit latus unū cubi, ut tantundem capiat, aut respiciendo à mensuris, quarū capax est sphæra vel cubus, ad pedes cujusq; circūferētiæ. Similiter volūt Philosophi quadrāgulū in triangulū ducendū esse, hoc est, in corpus, spiritū & animam, quæ tria in trinis coloribus ante rubedinem præviis apparent, ut pote corpus seu terra in Saturni nigredine, spiritus in lunari albedine, tanquam aqua, anima sive aēr in solari citrinitate: Tum Triangulus perfectus erit, sed hic vicissim in circulū mutari debet, hoc est, in rubedinē invariabilem. Quæ operatione scēmina in masculinum conversa & unum quid cum ipse facta est, & senarius primus ex perfectis numeris absolutus per unum, duo, cum ad monadem iterum redierit, in quo quies & pax æterna.

Wenn du hast das weisse Bley/so mache der Weiberwerck/
das ist/foche.

*Acalanta
Fugiens.*

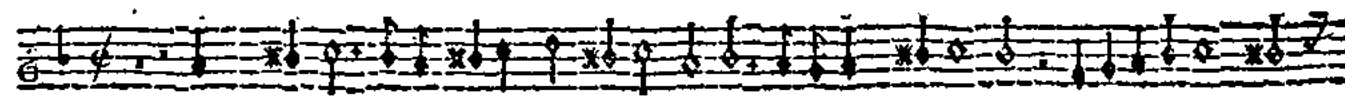

Quisquis a mas facili multum præstare la bore, Sa-

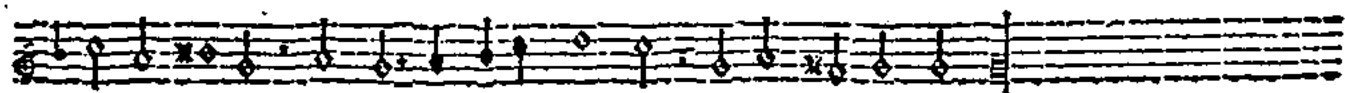

turni in faci em(quæ nigra)sparge nives, nives.

*Hippomen.
Sequens.*

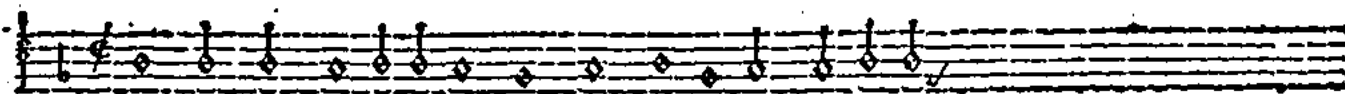

Quisquis a mas facili mul tum præstare la bo-

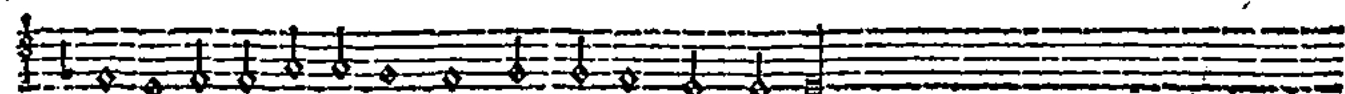

re, Saturni in faciem(quæ nigra)sparge nives, nives.

*Pomum
Morans.*

Quisquis amas facili multum præstare labore,

Saturni in faciem(quæ nigra)sparge nives.

XXII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der du begehrt mit weniger Mühe viel zu vollbringen! (gen/
Solst in Saturni Gesicht (so schwarz) ein Theil Schnee schwin-
Und es wird dir werden ein Bley mit sehr weisser Klarheit!
Nach welchem nichts oberig ist/als nur Weibliche Arbeit/
Den focher/ wie thut ein Weib/so läßt ihr Häfen am Feuer stehn/
Aber laß du die Trave in ihrem Wasser vergehn.

EMBLE-

Plumbo habito candido fac opus mulierum, hoc est, COQUE:

EPIGRAMMA XXII.

Quisquis amas facili multum prestare labore,
Saturni in faciem (que nigra) sparge nives:

Et dabitur tibi materies albißima plumbi,

Post quod, fæmineum nil nisi restat opus.

Tum COQUE, ceu mulier, qua collocat ignibus ollas,

Fac, sed ut in propriis TRUTA liqueßcat aquis.

N

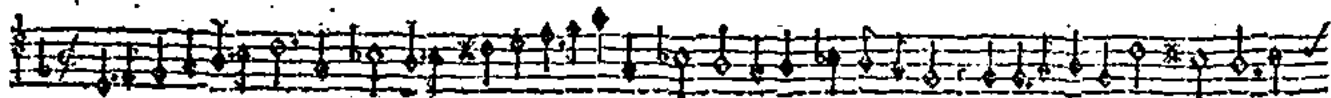
QUEM-

QUEMADMODUM intriviis statuæ Mercuriales unà cum indice & inscriptione poni solent ad deducendum ancipites viatores in viam rectam, sic quoque à Philosophis sententiæ quædam acutæ hinc inde in eorum libris & voluminibus allegoricis & dubiis sparsim statuuntur, ut investigator veritatis iis admoneri possit, & in semitam veram quasi manu duci: Ex hisce hæc emblematica inscriptio una est: Cujus hæc mens habetur, quod ex ære Philosophico faciendum sit plumbum, ex plumbo stannum, quod à Gebro vocatur plumbum album, qui docet quoque, qua ratione Saturnus per lationem cum Mercurio migrent in Jovem; Quapropter huic indici, quavis Battologo, fides adhibenda est, si quando boves Philosophicas prodat, quo loco versentur, dum montibus, inquit, erant, & erāt sub montibus illis: Multi enim, ut Arnoldus in novo lūmīn. c. i. testatur, in montibus errantes hæc animalia non cognoscunt: Venduntur autem palam minimo precio: In summis montibus etiam æstate nonnunquam, nives observantur, ac nubes sæpissimè, quibus tanquam vapore & aqua plumbum nigrum abluitur & incandorem vertitur: In imis verò vallibus & fodinis illorum cristalli ex glacie congelati & indurati inveniuntur unà cum lapide speculari & talco ad albedinem & venustatem faciei commendato, si oleum inde fiat: In primis verò Mercurius clarus & currens, qui benè præparatus Saturni nævos emendat, eumque in solium Jovis evehit: Non autem Saturnus & Jupiter de vulgaribus intelligi debent, quia vulgaria metalla non intrant in opus physicum, sed de longa præparatione purgatis & physicis factis: Saturnus omnium gentilium aut potius aureolorum pater est, & prima porta arcanorum: Cum hoc, inquit R. hasis in epist. aperiuntur portæ scientiarum: Huic succedit filius Jupiter, qui patrem de regno deturbavit & eviravit, ne scilicet plures generaret filios; Ex membro verò virili in mare projecto nata est Venus foeminarum pulcherrima: Ex Jove, qui est plumbum cādīdum præparatum, nati sunt planetæ reliqui, ut Mars ex Junone. Mercurius ex Maja, Atlantis montis Mauritanie filia, Luna & Sol ex Latona: qui quatuor solâ coctione seu opere mulierum, in lucem

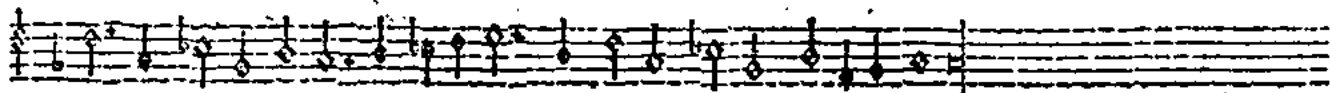
prodeunt: Per coctionem verò maturatio, & crudiorum partium dispersio intelligitur, quæ fit per Vulcanū in Philosophiæ vasis: Non enim arbitrandum est, quod vulgaris sit coctio, quantum ad operandi modū, sed quoad finem cum ea convenit: Ut enim mulier pisces in aquis maturat, hoc est, omni superflua humiditate ab illis in aquas & aërē resolutā molliat, bullit & coquit, sic Philosophus suum subjectum tractat, id in aqua propria, quæ aceto acerrimo fortior est, macerando, colliquefaciendo, solvendo, coagulando & fixando in Hermetis vase, cujus juncturae sint strictissimè clausæ, ut decet, ne aqua exhalet, & id, quod in vase est, cōburatur: Hoc est vas supra vas & olla Philos. balneum laconicum, in quo senex sudat: Sunt, qui pisces, carabos, cancos vel pisa recentia bulliant in duplici olla, ita quod jam dicta sint in olla superiori, & aqua sola in inferiori, sintque ollæ una supra aliam dispositæ cum orbibus, ne vapor exeat: qua ratione solus vapor aquæ ascendens penetrat contenta & maturat, facitque ea tenera & mollia longè perfectiūs, quàm si in aqua bulliissent. Hic est Philosophorum modus laudatissimus, quo id, quod durum est, emolliant, quod compactum, dissolvant, quod densum rarefaciant: Aërenim est seu vapor insensibilis, qui fructus in arboribus maturat, coquit & perficit, non aqua cruda & frigida, quatenus talis: Aër quoque est, qui poma aurea in Hesperidum hortis tingit & colorat: Nam, si bene consideretur, ebullitio aquæ, quæ carnes crudæ coquantur quoad sint esui utiles, nihil aliud est, quàm aquæ rarefactio & in aërium vaporem transmutatio, cum bullæ sint aër intra aquam contentus, quæ facile evanescunt, aëre ex aquis in suam sphaeram se conferente, & aqua in centrum suum subsidente.

Es regnet Gold/dieweil Pallas wirt geboren/zu Rhodys/
vnd die Sonn bey Venere ligt.

*Aralanta
fugiens.*

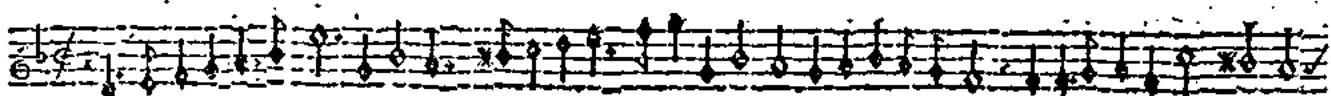

Res est mi ra fi dem fecit, fidem fecit, sed Græcia nobis Ejus

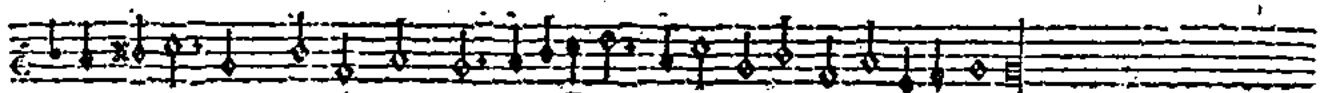

apud Rho di os quæ celebrata fuit, fuit.

*Hippom.
sequens.*

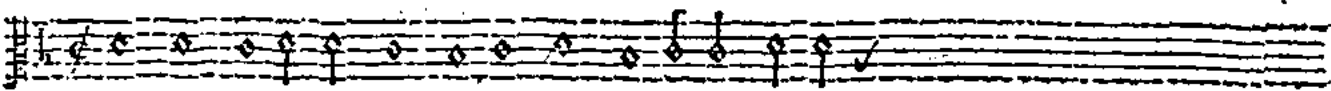

Res est mi ra fi dem fidem fe cit, sed Græcia nobis Ejus

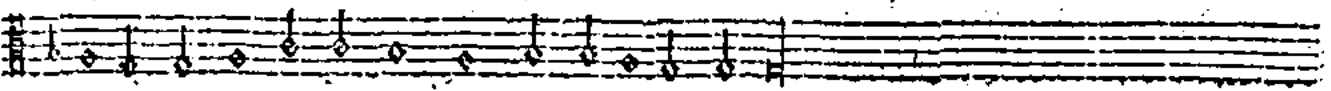

a pud Rhodios quæ celebrata fuit, fuit.

*Pomum
morans.*

Res est mira fidem fecit sed Græcia nobis

Ejus apud Rhodios quæ celebrata fuit.

XXIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In Wundersach ist/ so die Griechen vns lehren für Warheit/
Welch zu Rhodys gewesen berühmet in alter Zeit/
Sie zeugen/das von Gold gefallen sey ein fruchtbar Regen/
Wie die Sonn bey Venere in Liebes Brunst gelegen/
Auch auß Jovis Gehirn/wie Pallas thäte außsteigen/
So muß auch in dein' in Geschirz/wie Regen/Gold sich zeigen.

EMBLE-

Aurum pluit, dum nascitur Pallas Rhodi, & Sol concumbit Veneri.

EPIGRAMMA XXIII.

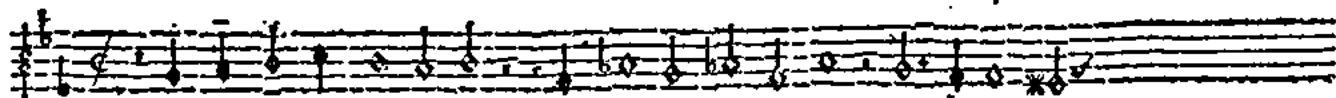
R *Esest mira, fidem fecit sed Gracia nobis
Ejus, apud Rhodios qua celebrata fuit.
Nubibus Aureolus, referunt, quòd decidit imber,
Solubierat Cypria junctus amore Dea:
Tum quoque, cum Pallas cerebro Jovis excidit, aurum
Vase suo pluvia sic cadat instar aqua.*

AURUM aliquando in terras pluiffe, nisi allegoricè intelligeretur, infania esset, affirmare: Non enim sunt fluvii auriferi aut fodinæ minerarum aurearum in nubibus, ut ibi generatum dici posset, nectam exigui ponderis est aurum, ut cum vaporibus attractum æstimeretur. Sed tropus hæc omnia admittit & excusat. Quam verè enim actum Pallas ex cerebro Jovis nata est & Sol adulterio Veneri conjuncta, tam verè & aurea pluvia cecidit; non quasi dubitemus, id utrumque accidisse, sed ut vulgarem & literalem sensum allegoricè dictis tollamus. Si enim verba sequamur nuda hujus Emblematis, nihil iis absurdius, si mentem, nil verius existit. Est autem Rhodos insula primò Ophiusa dicta ob serpentum multitudinem, post Rhodos à rosetis ibidem florentibus, deniq; & Colossicola à Colosso solis, qui ibidem existens inter 7. orbis miracula numeratus fuit. Hinc antiqui Philosophi, cùm eorum materia mercurialis cruda instar serpentis se habeat, postea verò præparata & cocta Rosæ purpureum assumat colorem, à Rhodo insula quasdam similitudines sumpserunt: Eadem quoque causa est, cur ei aureū imbrem ascripserint, cùm Sol seu Apollo Veneri concumberet: Hoc primitus tropicè dictum ansam præbuit, cur Rhodii superbiores facti, quia tanti Dii apud ipsos liberis operam dederint, Solis quasi idolum stupenda magnitudine & sumptu erexerint. Fuit enim, ut tradunt historiæ, ille colossus 70. cubitorum altitudinis ita positus, ut naves expansis velis inter crura ejus tendere possent: Dignitatem æquabant vulgares statuas & pauci pollicem amplecti poterunt: Artifex fuit Chares Lyndius Lysippi discipulus, à quo factus est annis duodecim: Post quinquagesimum sextum annum terræmotu prostratus, etiam jacens fuit miraculo: Soldanus Ægypti, cùm Rhodum occuparet, ex ære hujus statuæ 900. camelos onerasse fertur. Quod Sol est inter planetas, inquit Philosophus, id aurum est inter metalla; atque hoc soli in primis appropriatur ab calore, colorem, virtutem & essentiam: Hinc aurea pluvia debetur solis generationi: cùm parvi soles à Venere concipiuntur: Habet enim Venus roseum in facie colorem, qui si semini Solis infundatur, sobolem

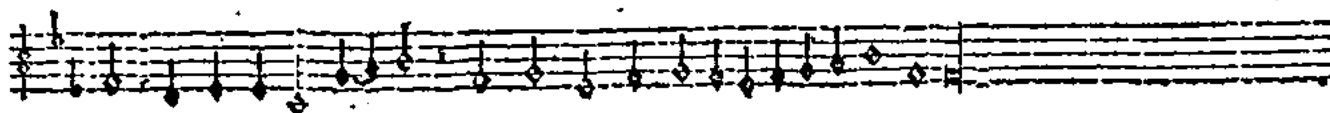
lem hinc natam Rhodum revera esse oportet: Hic est formosus, ro-
sis similis, Philosophorum filius, qui omnium oculos & mentem ad
se illicit & trahit, amorēque meretur, quo nato non mirum est si
miracula contingant: Ipse enim in omnibus suis factis miracolus
futurus est & auream pluviam excitaturus: Hic est frater Augiæ So-
lis filii, qui boves ex patrimonio habuit, quorum fimerum Hercules
uno die expurgavit: Est & Ætæ frater, qui vellus aureum possedit
ab Jasone occupatū: De Pallade ex Jovis cerebro prodeunte, absque
matre, referunt, q̄ apud Tritonē amnē edita sit, ideōq; Tritonia di-
cta: Sapiētiæ præfecta Dea fingitur, quæ ex cerebro nata, ubi sapiē-
tiæ sedes, nō immerito dicitur: Hujus quoq; natalē aurea pluvia de-
coravit Rhodi, ut in memoria hominū remaneret, quādo in hāc lu-
cē venerit. In publico gaudio seu festo, utpote, Regis coronatione
ve etiā regiæ hæredis nativitate aurei nūmi aliquādo projiciūtur in
vulgum tanquam aurea pluvia: Sic in Palladis exortu eadem con-
tingit: Est enim Pallas, sapientia seu sophia, quæ sanitatem in dextra
& divitias in sinistra gestat, hominūque saluti & commodis pro-
spicit: Huic Perseus caput Medusæ saxificum, serpentinis & vipe-
reis capillis horrendum attulit, quo ipsa usa est in clypeo adversus
hostes suos, incultos & rudes populos, eos in saxa commutando. Et
revera sapientia seu Philosophia naturalis incredulos illos oculos &
invidos reddit stupidos & sensus intellectūsque vacuos per illud
ipsum, ex quo Chrysaornatus est, qui Geryonis antedicti Tricorpo-
ris pater fuit, hoc est, sanguinem Gorgoneum lapidificantem, qui ni-
hil aliud est, quā Tinctura lapidis philosophici.

Der Wolff den König gefressen hat/ vnd wie er
verbrant/ wider gegeben.

*Atalanta
fugiens.*

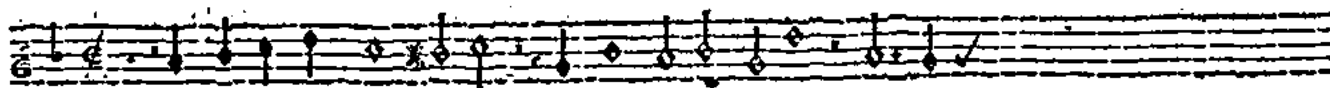

Multivorum cāptare lupum tibi cura sit il-

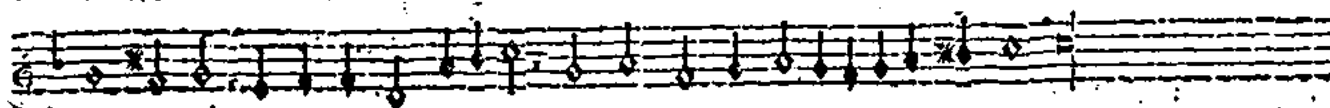

li projiciens Regis corpus ut inglu viem;

*Hippom.
sequens.*

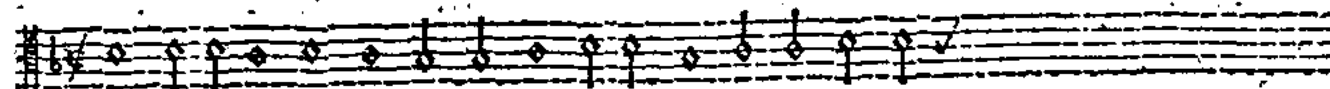

Multivorum captare lupum tibi cura sit

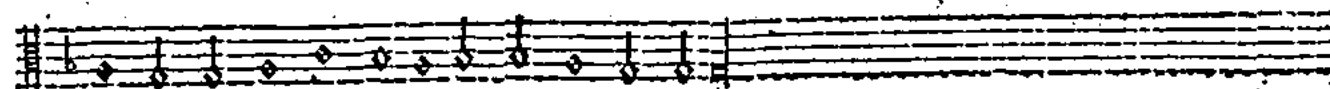

il li projiciens Regis corpus ut inglu viem.

*Pomum
merans.*

Multivorum captare lupum tibi cura sit, il li

Projiciens Regis corpus ut ingluviem

XXIV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

DEngelzigen Wolff zuzangen/ laß dir befohlen seyn/
Vnd würff ihm für des Königs Leib/ daß er ihn schlinge ein/
Leg ihn auff's Holz/ vnd laß Vulcanum zünden an das Gewr/
Damit verbrennen mög dasselbe Thier vngewehr/
Dis thu öffter/ so wird der König vom Tode wider auffstehn/
Vnd mit einem Löwen Herk stoltz vnd frech hereiner gehn.

EMBLE-

EPIGRAMMA XXIV.

Multivorum captare lupum tibi cura sit, illi
Projiciens Regis corpus, ut in gluvie
Hoc domet, hunc disponerog, Vulcanus ubi ignem
Exicet, in cineres belua quo redeat.
Illud agas iterùm atque iterùm, sic morte resurget
Rexq, Leonino corde superbus erit.

O

QUANTA

QUANTA sit lupi fames & voracitas, vulgo notum est: ubi enim alimenta defint, in summa fame vescitur terrâ; quâ quoque ventrem explere traditur, si magna armenta aggressurus sit, ut illâ quasi sarcinâ factus onerosior, non tam facile excutiat, sed resistat fortius. Cum caulas intraverit, non solum interficit, quod satis est ad ventrem, sed & totum gregem passim jugulat præ aviditate. Sacer est Apollini & Latonæ, quæ ei parienti astiterit: Nec enim absque lupi præsentia Latona parere potuisset. Unde non immerito Apollini, cujus natalicium celebravit, lupus acceptus creditur: Ad hæc quia oculi ei noctu splendent & lucem jaculantur. Huic igitur ingenti fame obfesso Regium corpus exanime projicitur, non ideò, ut totum consumat & in nihilum redigat, sed ut vitam & vires ei restituat propria morte. Est enim nescio quid virtutis amatoriae in lupi cauda, quæ regi semimortuo infunditur, unde omnibus pergratus est hominibus. sanitatem & formam pristinam recuperans: Hyrcani non ad alium usum nutriebant canes, quàm ut iis vitam functos objicerent vorandos, ut Cicero tradit: Sic & Massagetæ ex morbo mortuos canibus dant in prædam: Philosophi verò Regem lupo: Nec verò Sabæorum mos placuit, defunctorum corpora, eodem modo, quo sterces ducere, qui & reges rejiciebant inter sterquilinia, nec Troglodytarum, qui mortui cervicem pedibus alligabant & raptim cum jocis & risu efferebant, nullâque loci ratione habitâ, terræ mandabant: At Magorum institutum sequi in hoc maluerunt, qui non humabant corpora suorum, nisi prius à feris laniata: Aut Indorum, qui se vivos cremari jusserunt, coronatos deorum laudes concinentes, ne senectus præveniret: Verum omnibus illis ultimum fatum hunc morem imposuit absque ulla resurrectionis spe aut vitæ innovatione: Longè aliter apud Philosophos dispositum est: Illi enim certissime noverunt, ex rege mortuo à lupo devorato, vivum, fortem & juvenem apparitum, lupumque ejus vice igne crematum iri: Est namque lupo facile interimendus, si ventrem ita onerârit, Rex verò licet mortuus, tamen Martialis vel Cygnea vi pollet, ut vulnerari nec absumi possit. At ubi venandus erit hic lupo, & unde Rex accipiendus? Respondent Philosophi

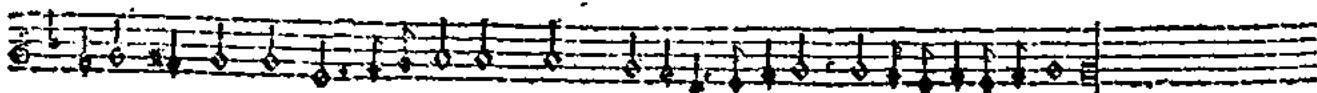
Philos. quod in montibus & vallibus passim lupo erret, ut prædam capter, qui ex antris suis extrahendus & ad usum servandus erit: Rex verò ab oriente veniens diuturni itineris fastidio fatigatus tandem occumbit: cui mœror quoque mortem accelerat, quia videat, quod apud externos in nullo sit honore, parvique æstimetur, ita ut propter paucos aureos in servitutem vaneat: Oportet autem, ut lupo ex frigidiori regione accipiat: Nam sæviores sunt, qui frigidâ nascuntur plagâ, quàm in Africa aut Ægypto, propter majorem famem à frigore externo subortam: Rex hinc devoratus leonino revivit pectore; qui deinde omnes feras domare potest: Et quamvis sit aspectu vilissimus inter sex suos fratres, ut pote omnium junior, tamen post multas tribulationes & miseras ad regnum potentissimum tandem perveniet: Inde Gratianus apud Rosarium; *In Alchymia inquit, est quoddam corpus nobile, quod movetur de domino ad dominum, in cuius principio erit miseria cum aceto, sed in fine gaudium cum laticia. Et Alanus ibidem: Una res ex omnibus eligenda, quæ est lividi coloris, habens speciem metallicam lymphidam & liquidam, & est res calida & humida aquosa & adustiva, & est oleum vivum & tinctura viva, lapis mineralis & aqua vitæ miræ efficacis.* Regibus extra suorum regnorum fines peregrinari, non semper tutum est; si enim agnoscantur, latere cupientes, ab adversariis pro proditoribus habentur & incarcerantur; si agniti procedant absque exercitu eodem modo periclitantur: Ita & huic regi Indico accidit, aut non morte prævento accidisset. Hæc est prima sublimatio, lotio, & nobilitatio, quæ Philosophi utuntur, ut secunda & tertia eò facilius fiant: Nec enim illæ absque hac ullius sunt momenti, regem pusillanimo, somnolento & ægro adhuc existente. Nam oportet eum à sibi subjectis censum & tributum exigere primo, unde sibi vestes & alia necessaria comparet, & post factus dives erit, ut omnibus subditis nova vestimenta, quoties voluerit, impartiri possit: Magna enim plerumque ex parvis initiis orta deinde parva subvehere possunt, vel etiam magna suppressere, si velint. Exemplo sint civitates ab initio parvæ, quæ post magnis regibus imperarunt & ex pagis oppida spaciola populosaque fecerunt.

Der Drache stirbet nicht/er werde dann von seinem Bruder
vnd Schwester getödtet/welche seynd Sonn vnd Mond.

*Aralanta
Fugiens.*

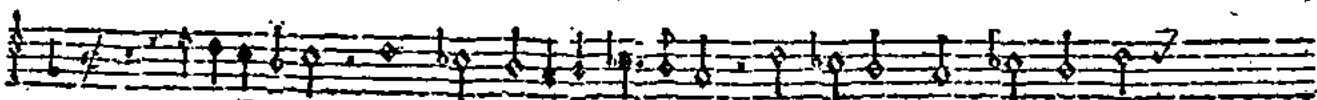

Exigu æ est non artis o pus stravisse Draconem fune-

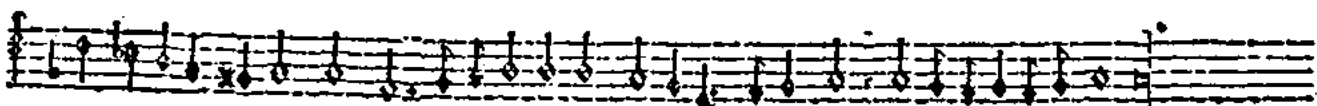

re ne ser pat mox redivi vus hu mo.

*Hippom.
Sequens.*

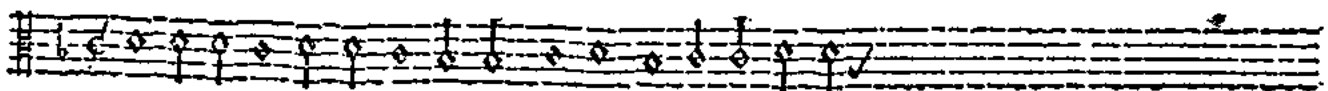

Exigu æ est non artis o pus stravisse Draconem fu-

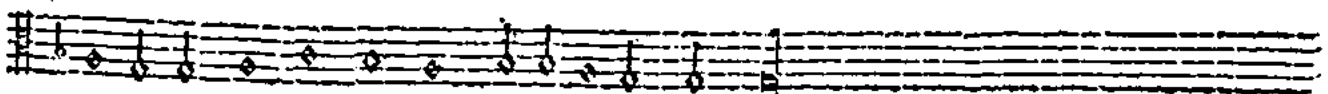

ne re ne ser pat mox redivivus hu mo

*Pomum
Morans.*

Exigu æ est artis opus stravisse Draconem

Funere ne serpat mox redivivus humo.

XXV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Es ist kein Ding von geringer Kunst/den Drachen vberwinnen/
Daß er nicht wider freich vnd zu lebñ thue beginnen/
Sein Bruder vnd Schwester zusammen ihm das Haupt zerschlagen/
Mit Keulen/sonst niemand kan ihn zu tödten sich wagen/
Apollo, der Bräder ist/vnd die Schwester Diana, Python.
Von ihm getödtet ist/aber von ihr Orion.

EMBLE

DRACON non moritur, nisi cum fratre & sorore sua interficiatur, qui sunt Sol & Luna.

EPIGRAMMA XXV.

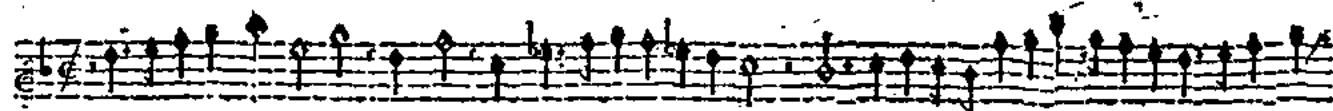
EXigua est non artis opus, stravisse Draconem
 Funere, ne serpat mox redivivus humo.
 Frater & ipsa soror juncti simul illius ora
 Fuste premunt, nec res fert aliena necem.
 Phæbus ei frater, soror est at Cynthia, Python
 Illâ, aſt Orion hac cecidère manu.

IN occupatione aurei velleris Draco omnium primò interimēdus erat, q̄ labor cū multis tentatus esset frustra, à Dracone sup̄ati & veneno exitiali necati fuerunt: Causa fuit, q̄a non satis muniti erant adversus draconis virus, nec instructi, quo astu ille interficiendus foret: Jason verò (medicus) nulla remediorum genera neglexit, quorū diversa à Medea (mentis consilio) atq; inter hæc Solis & Lunæ imagines recepit, quibus usus feliciter victoriā cum brabejo, hoc est, AUREO VELLERE adeptus est. Draco itaq; à sole & luna seu imaginibus eorū è medio sublatus fuit, q̄ Philosophi passim inculcant: Sic n. Rosarii authorem alii habet: Hermes; Draco nō moritur, nisi cum fratre & sorore sua interficiatur, nō per unū solū, sed per ambos simul, scil. per solē & lunā. Philosoph. Mercurius nunquā moritur, nisi cum sua sorore interficiatur, id est, cum luna vel sole illū cōgelare oportet. Nota, q̄ Draco est argentū vivū extractū à corporib, habens in se corpus, animā & spiritū, super quo dicit: Draco nō moritur, nisi cū fratre suo & sorore sua, id est, sole & luna, id est, sulphure extracto, habēte in se naturam humiditatis & frigiditatis ratione lunæ; cum illis draco moritur, id est, argētū vivū ab eisdem corporib. extractū à primordio, quæ est aqua permanēs Philosoph. quæ fit post putrefactionē, & post separationē elemētōrū, & aqua illa alio nomine dicitur, aqua foetida. Hæc ille: Cui reliq̄ omnes cōsentiūt, ne singulorū authoritatē adducere opus sit. Draconē in Apollinis tēplo Epyrotæ venerati sunt ob interceptū Pythonē. Draconi bellū & odiū genuinū est cum Elephāte, cuius oculos & jugulū petit, donec humi cōcidēs Elephas simul & draconem mole corporis occidit, unde sanguis draconis in nostras oras advehitur: Oculos habet draco æstimatione gēmarū; Aciem habet peracutā & clarissimā; unde & servādis thesauris plerūq; adhibitus est, ut pomis Hesperidū, & ut dictū, aureo velleri apud Colchos: Antiqui Æsculapio quoque, ut hieroglyphicū adjūxerūt: Sed dracones Chymici suis operib. appropriāt, nō quidē re ipsa, sed allegoriā: Mercuriū n. draco semper denotat, sive ille sit fixus, sive volatilis: Hinc Mercurius duplici serpēte visendus in caduceo cōnexis (cūm draco sit ingēs serpēs) & Saturnus cum uno, qui caudā devoret, veluti & Janus.

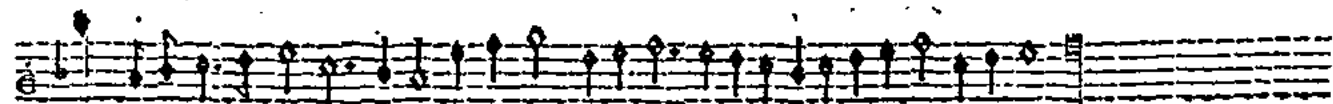
nus: Æsculapio Apollinis filio, medicinæ inventori (Medicinæ Philosoph.) serpens dicatur, in qua forma ex Epidauro Româ advectus creditur, ibiq; semp cultus ob pestiferæ luis cessationē ab eo, ut putabatur, causatâ: Est autē draco Philosoph. semp vigilantissimus & vivus, nec facilè vulnerādus, tum ppter cutis densitatē, tum dentiū, venenique, quib. armatus est, acritudinem: Etsi n. vulgares dracones veneni expertes dicantur, hic tamē eo non caret, nisi cautè tractetur, in obviū quemvis emittēdo: Per vim itaq; rarò superari poterit, nisi & astutia accedat cōsanguineorum: Nā verè poëta dixit, Tuta frequēsq; via est p amici fallere nomen, quæ alibi aliisq; in negotiis, non hîc, Tuta frequēsq; licet sit via, crimen habet. Circulatores & agyræ dicuntur vermes ex pueris expellere enecatos aliorum similium vermiū pulvere, hoc est, fratres cum fratrib. & sororib. ita hîc draco enecandus cum fratre & sorore simul, hoc est, cum Sole & Luna: Unde apparet, & draconem esse ex planetarum numero, videlicet, ut jam ex Rosario patuit, Mercurium extractum à corporib. Draconem, Herode apud Judæos regnante, amasse puellam nubilem & pulchram, eiq; in lecto accubuisse, sunt ex Græcis qui tradant, & alium à Tiberio Imperatore in oblectamētis habitum, quem ex consuetudine manu sua cibare solitus sit: Ita & Philosoph. draco, si ritè tractetur, sævitiam deponit, & fit homini amicus, licet infestus sit, si aliter. Xáthus historiarum author apud Plinium testis est, occisum draconis catulum revocatum ad vitam à parente herbâ, quam Balin nominat: q̃ tamen potius ad allegoriam Philosoph. quàm historiam veram refero, siquidē in chymicis solis draconi mortuo redditur vita, & vivo mors palternas vices: Verùm quærat quis, unde & quomodo draco captādus erit? Respondent Philosoph. p̃ versum brevissimè, Dant Rebis montes, dracones, terrâq;, fontes: De captatione verò videatur Tacitus, quantâ curâ & industriâ invigilârint quàm plurimi ut ingentem draconem, in Africa observatum caperent, & ad Imp. Tiberium adducerent, nempe intra lapides iter draconis solitum, septum & sensim in angustias coarctatum, ubi retib. & vinculis inclusus, fustib. & verberibus tandem domitus, & ut onus multorum plaustrorum in navem, quâ Romam portatus est.

Der Menschlichen Weißheit Frucht das Holz des Lebens ist.

*Atalanta
Fugiens.*

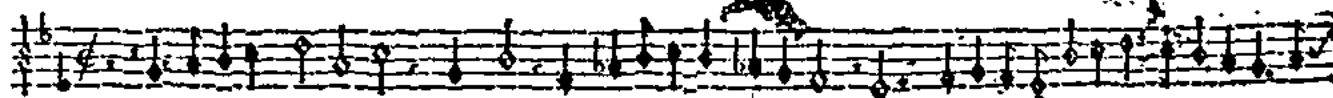

Major in humanis non est, non est sapientia non est sapien tia re-

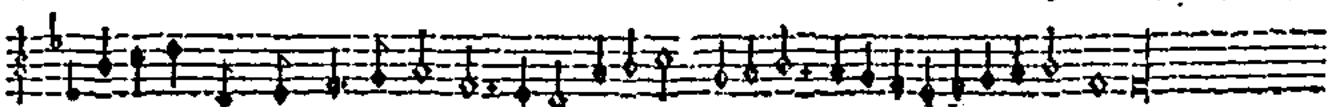

bus, quàm quâ divitiæ vitaque sa na ve nit.

*Hippomen.
Sequens.*

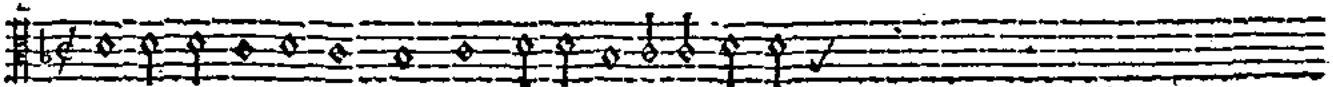

Major in humanis non est, non est sapientia non est sa pi enti-

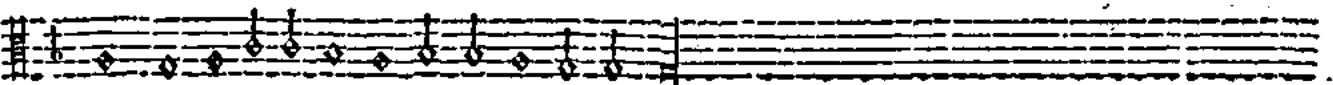

arebus, quàm quâ divitiæ vitaque sa na venit.

*Pomum
Morans.*

Major in humanis non est sapienti a rebus,

Quàm quâ divitiæ, vitaque sana venit.

XXVI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Es ist kein grösser Weißheit in Menschlichẽ Sachẽ gethan vns kundt/
Denn dadurch Reichthumb herkompt/ vnd langes Leben gesundt.
Ihr rechte Hand zeigtet an/ groß Alter zuerlangen ohn Beschwerd/
Die linckẽ/ so viel Güter/ als jemal einer begehrt/
So jemand mit Vernunft vnd Hand hiez zu thut gerahten/
Vom Baum des Lebens Frucht er spühet in allen Thaten.

EMBLE-

EPIGRAMMA XXVI.

Major in humanis non est sapientia rebus,
Quàm quâ divitiæ vitæque sana venit.
Dextra salubre tenet spaciosi temporis ævum,
Illius at cumulos læva recondit opum.
Siquis ad hanc ratione manûque accesserit illi
Vitæ fructus in hac arboris instar erit.

PRÆCLARÈ *Tullius* hominis differentiam essentialem, quâ à reli-
 quorum animalium genere differt, descripsit in hunc modum:
 Ut avis ad volatum, equus ad cursum, sic homo ad ratiocinandum
 natus est: Quemadmodum enim leones, ursi & tygrides in feritate,
 elephantes, & tauri in robore corporis, aquilæ, falcones & accipitres
 in præda volucrum & pernicitate alarum sese exercent & ostentant;
 ita homo in ratione, discursu mentis & intellectu illis & cæteris o-
 mnib. antecellit: Unde non est tanta feritas, vis corporea, celeritas
 aut ejusmodi quid in beluis, q̃ non unâ ratione mitigari, domari &
 anteverti possit: Est n. ratio non quid humanum, aut ex humo ortû,
 sed ut Poëta inquit, divinæ particula auræ, cœlitûs corpori humano
 missæ: Vocatur autem aliquando memoria, aliquando vis intelle-
 ctualis, cui si usus sive experientia accedat, nascitur inde sapientia,
 quæ preciosissima homini existit: Usus n. ut pater, & ratio seu me-
 moria, ut mater, tam generosæ prolis traditur: Hinc illud vulgare:
 Usus me genuit, mater verò peperit memoria: Verùm quæritur quæ
 vera sit sapientia & hominis inquisitione dignissima, cùm infinitæ
 sint opiniones de ea, quolibet ad suas imaginationes illam trans-
 ferente? Respondendum, sapientiam (in divinis ad animæ salutem
 spectantib. semper excipiendo) in humanis, non esse sophisticas ar-
 gutias, non oratorios & phaleratos sermones, non poëticos versuum
 sonores, non criticas grammaticorum subtilitates, non per fas & ne-
 fas, per dolos & perjuriam, per deceptiones & mendacia, per immise-
 ricordiam & pauperum sudorem, nummos & opes coacervandi a-
 stutiam, sed nec quicquam aliud, nisi veram Chymicæ cognitionem,
 cum praxi, humano generi utilissima, conjunctam: Hæc est sapien-
 tia omnib. supereminens, quæ dextrâ ad Orientem, sinistrâ ad occa-
 sum penetrat, totâmq; terram amplectitur: De sapientia verò *Salomon*
 in lib. sapientiæ discretè disserit: Sic n. c. 8. v. 9. 18. *Qui cognati ejus*
sunt, æternam permanentiam habent, & qui amici ejus, sinceram voluptatē,
& qui diligenter eam inquireret, magnum gaudium capiet: Nam nullū est tæ-
diū versari cum sapientia, nec fastidiū, illi adesse, sed lætitia & gaudium: Et
quamvis vinum & musica quoq; latificent cor hominis, tamen sapientia his
jucundior

Sir. 6. 4. 13.

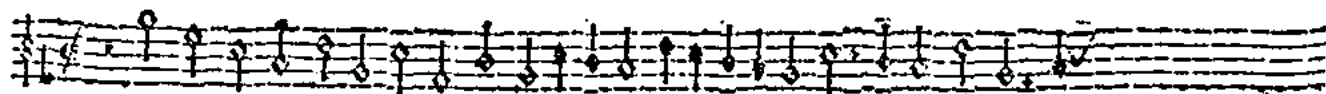
Sap. c. 8. 16.

Sir. 6. 4. 20.

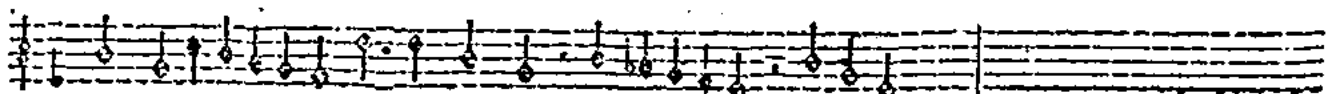
jucundior est: Est n. arbor vitæ omnib. qui apprehendunt eam & beati sunt, Sap. 10. 10.
qui servant eam: Lactantius vocat eam alimentum animæ: Sapientes verò Prov. 1. 13.
honorabuntur & qui sapientiam in precio habebit, ille per eam exaltabitur Lac. 13. 13.
& honore afficietur: Sapientia n. filios sublevat, & qui firmiter ei adheret, Prov. 3. 35.
fruetur honore. Immortale quoq. nomen ex ea provenit apud posteros: Ipsa po- Sir. 1. 24.
tentior est rebus omnibus, & sapientem magis confortat quàm decem potē- Sir. 4. 12.
tes, qui in civitate sunt: Ad hanc quoque mundanam sapientiam ap- 14.
plicari potest, quod à Baruch Propheta dicitur: Disce itaq. veram sa- Sap. 6. 21.
pientiam, & experiaris quis sit ille, qui vitam longam, opes, gaudium & pa- Sap. 8. 13.
cem largiatur. Et Sapientia c. 9. v. 17. affirmatur, quod sapientia sit arcanū Sap. 10. 12.
consilium in cognitione Dei: Sapientia omnia confert. & infinite divitiæ pro- Eccl. 7. 10.
veniunt ex labore manuum ejus: Imò cuncta bona ab illa procedunt, & ma- Baruch. 3.
gnæ divitiæ & opes sunt in manibus ejus, & qui ei adjungitur, cum honore ab 14.
ea attollitur: Et Sirach c. 1. v. 26. In thesauris sapientiæ intellectus & scien- Sap. 8. 5. 13.
tiæ religiositas, & alibi vocat eam disciplinam sensus, aut doctrinam intelle- Sap. 7. 11.
ctus: De hac Morienus Philosophus: Hec n. scientia est, inquit, quæ Dominū Sir. 1. 24.
suum abstrahit ab hujus mundi miseria & ad scientiam bonorum futurorum
reducit. Quod autem sit donum Dei, idem testatur his verbis: Con-
fert n. Deus hanc divinam & puram scientiam suis fidelibus & servis scilicet
quibus eam à primævæ rerum natura conferre disposuit sua mirabili fortitu-
dine: Et mox: Nam hæc res nihil nisi donum Dei altissimi potest, qui prout
vult, & etiam cui vult ex suis servis & fidelib. illud committit & monstrat:
Decet igitur omnipotenti Deo esse in omnibus humiles & omnino subjectos.
Et post: Scire etiam tibi convenit, o Rex, quod hoc magisterium nihil aliud
est, nisi arcanum & secretum secretorum Dei altissimi & magni: Ipse n. hoc
secretum suis Prophetis commendavit, quorum scilicet animas in suo paradi-
so collocavit: Lignum verò vitæ dicitur, non quod salutem æternam
in se habeat, sed ad eam quasi viam monstret, & fructus huic vitæ u-
tiles portet, quibus hæc carere nequit, ut sunt sanitas, bona fortunæ
& animi; Absque his enim homo vel vivens mortuus est, brutoque
non absimilis, etiam si externâ eum, qui esse deberet & non est po-
tiore sui parte, repræsentet.

Welcher in der Philosophen RosenGarten wil gehen ohne
den Schlüssel/ist gleich einem Manne/ der gehen wil
ohne Füssen.

*Atalanta
fugiens.*

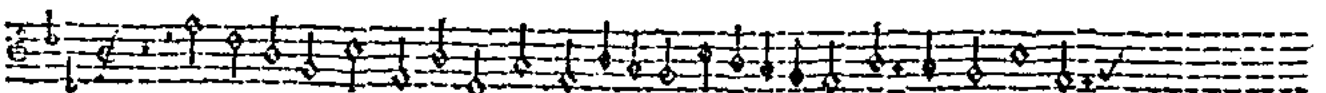

Luxuriat, luxuriat Sophiæ diver so flo re Rose-

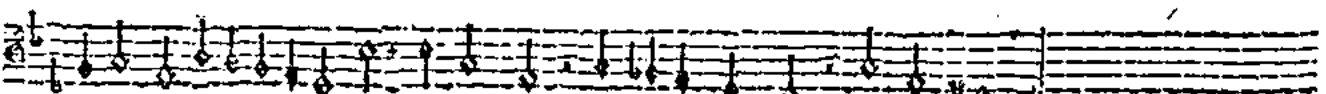

tum semper at est firmis ja nu a clausa feris.

*Hippom.
seguens.*

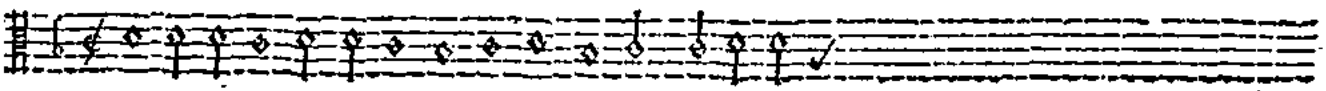

Luxuriat, luxuriat Sophi æ di ver so flo re Rose-

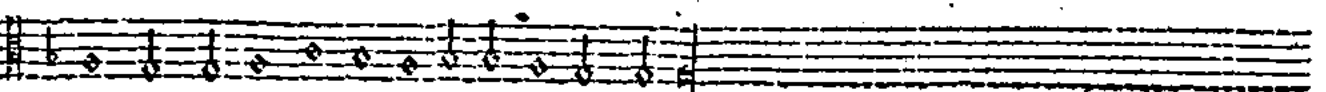

tum sem per at est firmis janua clausa se ris,

*Pomum
merans.*

Luxuriat Sophiæ diverso flore Roserum,

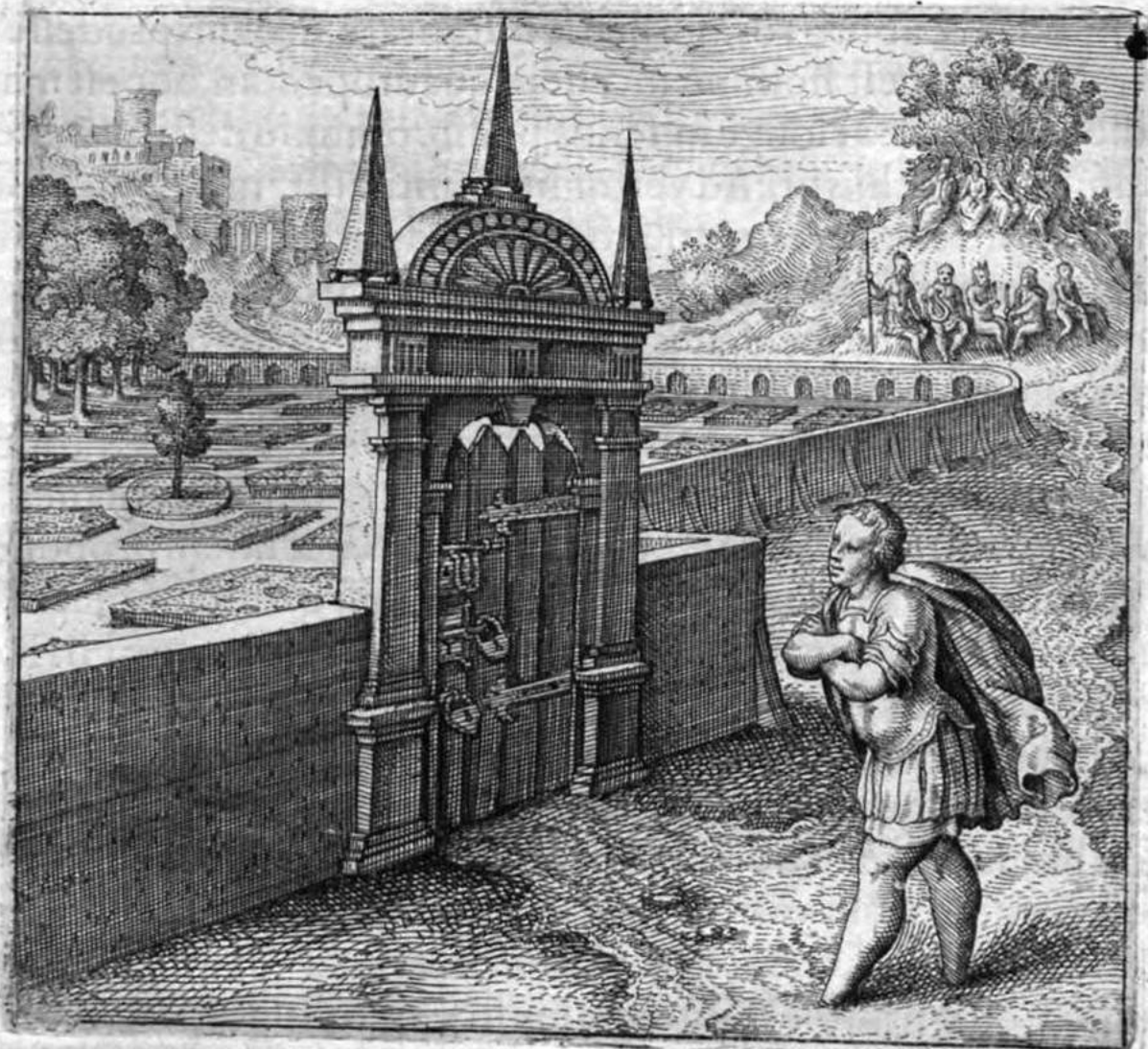
Semper at est firmis janua clausa feris.

XXVII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Obt Rosen vielerley Art ist geziert der Garte der Weißheit/
Aber sein Thür steht fest mit Schlossen versehen allzeit/
Ein gering Ding/ so schleußt ihn auff/in der Welt gefunden werd/
Ohn welches du wandlest gleich ohne Füsse auff Erd/
Vmbsonst du auff den hohen Berg Parnassum trachtest zu gehn/
Der du auff ebenem Weg kaum auff ein'm Schenckel kanst stehn.

EMBLE-

Qui Rosarium intrare conatur Philosophicum absque clave,
assimilatur homini ambulare volenti absq; pedibus:

EPIGRAMMA XXVII.

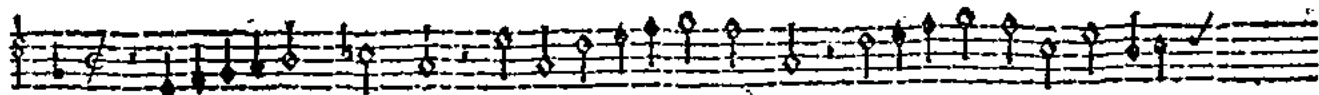
Luxuriat Sophia diverso flore ROSETUM,
Semper at est firmis janua clausa seris:
Unica cui clavis res vilis habetur in orbe,
Hac sine, tu carpes, cruribus absque viam.
Parnassi in vanum conaris ad ardua, qui vix
In plano valeas te stabilire solo.

DE Erichthonio scribunt, eum ex semine Vulcani cum Pallade sapientiae Dea luctantis in terram emissum natum serpentinis & absque humanis fuisse pedibus: Huic per similes, absque sapientia Palladis, solius Vulcani operâ freti, gignunt foetus, videlicet mostrosos, Apodas & abortivos, qui nec se sustentare, nec aliis prodesse possunt: Miserum est hominem incedere quadrupedem, hoc est manibus pedibusque simul: at longè miserius pedibus omnino destitutum esse eorumque vice brachiis uti: Ad vermium enim naturam degenerasse videntur, qui vermium serpentium more incedunt: Sunt autem gemina crura membra organica in homine, sine quibus ambulatio vera fieri nequit, ut nec absque oculis visio, aut absque manibus apprehensio tangibilium: Ad eundem modum Medicina, & quaelibet ars operativa duo crura, quibus insistat, nempe Experientiam & rationem habere traditur, sine quorum alterutro ars ea mutila & manca, nec perfecta sit in suis traditionibus & præceptis, nec finem propositum adipiscatur: In primis verò Chymia duplici gaudet subiecto (uti cruribus) quorum unum clavis est, alterum pessuli lorum; His Rosetum Philosophicum undiquaque seratum aperitur, inque id aditus datur legitimè intrantibus: Quod si unum deficiat in hoc intraturo idem erit, tanquam loripes leporem fugam antevertere conetur. Qui absque clave in hortum intrat ab omni parte conclusum aut septum, furem imitatur, qui tenebrosa nocte veniens nil discernet quid in roseto crescit, nec furtivis frui poterit: Est autem clavis res vilissima, quæ propriè vocatur lapis in capitulis notus & est radix Rhodi sine qua germen non protruditur, nec gemma protuberat, nec Rosa vernat aut folia millicupla explicat. At quæri posset, ubi quærenda sit hæc clavis? Respondeo cum oraculo, quod ibi investiganda fuerit, ubi Orestis ossa inventa dicuntur; nempe, **UBI VEN- TI, PERCUTIENS, REPERCUSSUS ET HOMINUM PERNI- CIES** simul reperiantur, hoc est, ut Lychas interpretatus est, in officina fabri ærarii: Nam per ventos folles; per percutientem, malleum; per repercussum, incudem; per hominum perniciem ferrum oraculum intelligi voluit: Hanc clavem in hemisphærio Zodiaci se-
pten

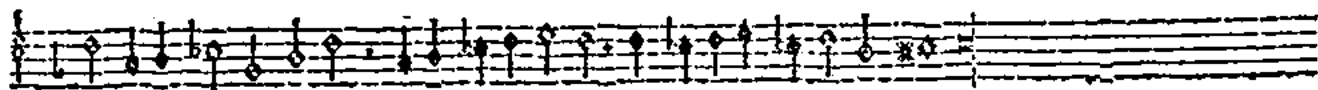
ptentrionali reverà inveniet si signa bene numerare & discernere sciat, & lorum pessuli in meridionali: Quibus occupatis, facile erit aperire ostium & intrare. In ipso verò introitu Venerem cum suo amasio Adonide videbit; Illa enim sanguine suo albas rosas tinxit purpureas: Ibidem & draco animadvertitur, quemadmodum in hortis Hesperis, qui rosas custodiendis invigilat. Rosarum odor allis applantatis intendi dicitur, idq; propter gradum caliditatis excellentem, qui allis adest, unde venenis frigidis resistit: Egent enim rosæ calore solis & terræ, antequam colorem & odorem gratissimum oculis & naribus acquirant: Ad hæc rosas rubras fumus sulphuris communis, quâ parte attingit, albefacit, è contrâ spiritus vitrioli seu aqua fortis colore rubeo saturato reficit, qui perdurat. Sulphur enim commune sulphuri philosophico adversatur, quamvis illud destruere nequeat, aqua verò solutiva amicatur & colorem illi cōservat: Rosa Veneri dicata est ob venustatem, quâ cæteros flosculos antecellit: Ipsa enim virgo est, quam natura armavit, ne absque vindicta violaretur impune: Violæ inermes sunt & pedibus obte-
runtur; Rosæ intra spinas abditæ capillos flavos habent interiùs & vestem viridem exteriùs: Nemo has nisi sapiens carpet & à spinis separabit, si secus, aculeum sentiet in digitis: Sic nullus nisi cautissimus Philosophorum flores decerpet, nisi apiculas & aciculas in alveariis; & fel in melle experiri velit. Plurimi Rosarium manibus prædatoriis clam ingressi sunt, sed nil præter dolorem inde retulerunt, hoc est, oleum & operam perdiderunt. Hinc *Bacusser* in turba; *Libri enim nostri*, inquit, *magnam injuriam videntur inferre his, qui solummodo semel bis vel ter scripta nostra legunt, cum intellectu, omnique eorum studio frustrati etiam (quod pessimum est) opes, labores & tempus, si quod in hac arte insumpserunt, amittunt.* Et paulo post, *Dum enim quis putat se fecisse, mundum habere, nihil in manibus suis inveniet.*

Der König badet im lüfftigen Bade/ vnd wirt der
schwarzen Gallen entlediget durch Pharut.

*Atalanta
fugiens.*

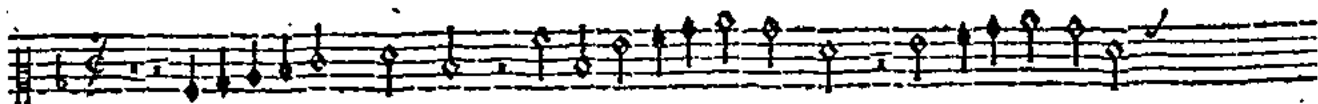

Rex Duenech(viridis cui fulgent ar ma Leonis)bile

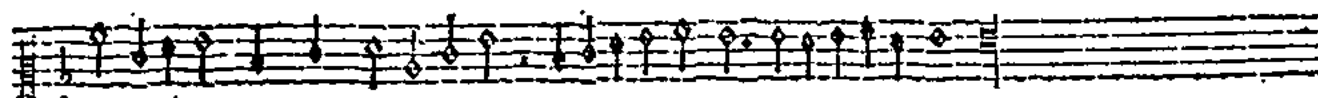

tumens rigidis mo ribus u sus erat.

*Hippom.
sequens.*

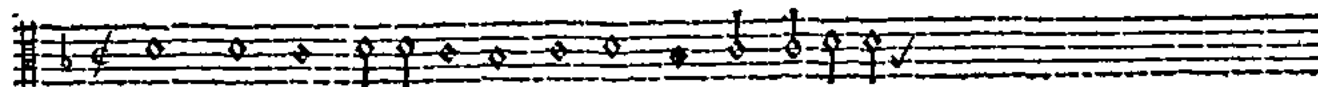

Rex Duenech (viridis cui fulgent ar ma Leo-

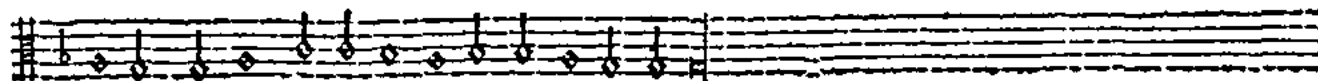

nis)bile tumens rigidis moribus u sus erat.

*Pomum
morans.*

Rex Duenech(viridis cui fulgent arma Leonis)

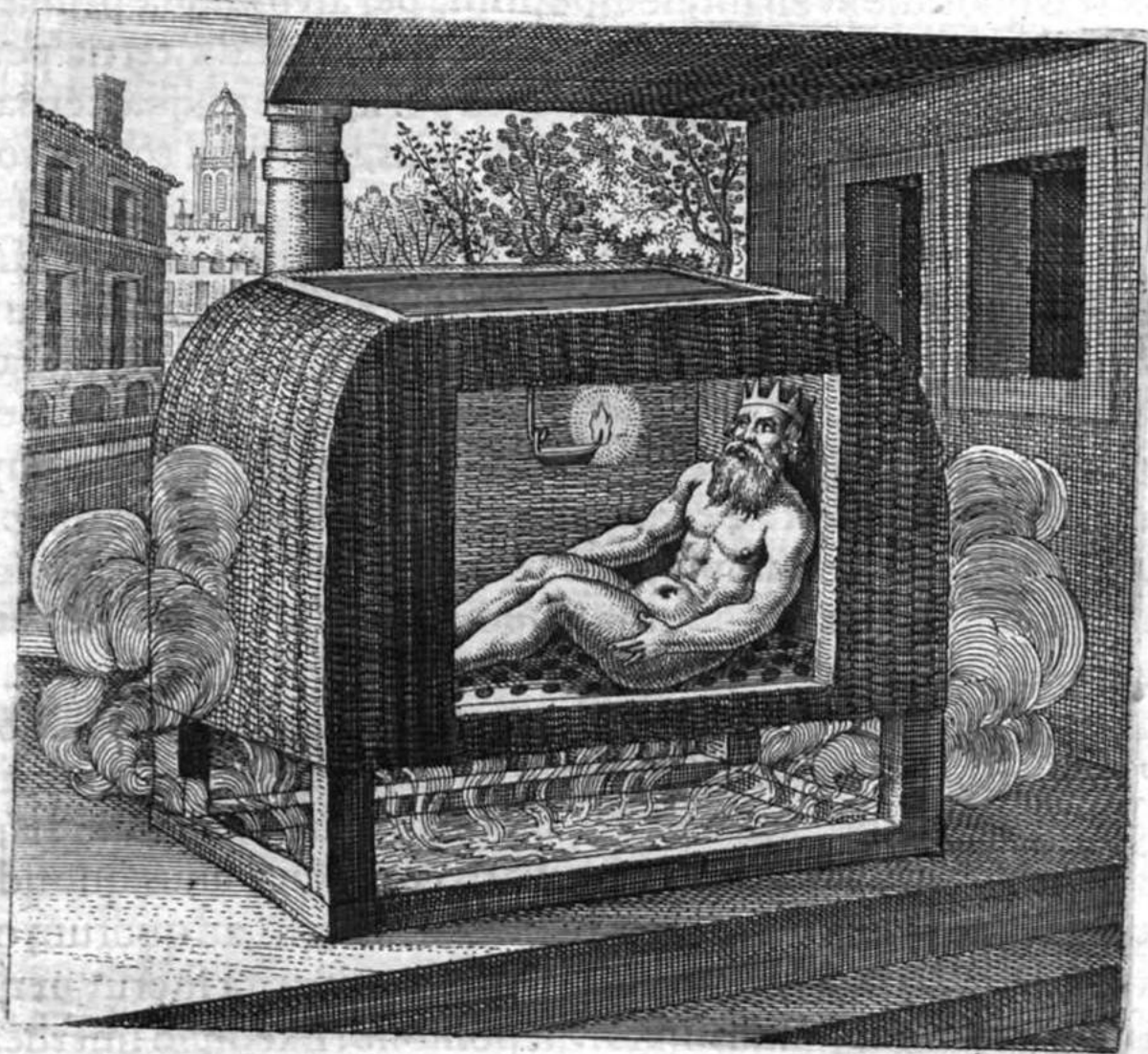
Bile tumens rigidis moribus u sus erat.

XXVIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der König Duenech (der ein grünen Löwen führet in seinem Schilde)
Durch der Gallen Überfluß von Sitten scheint ganz wildt/
Drumb fordert er zusich den Arzten Pharut/der zusage
Ihm zuhelffen / vnd bald ein lüfftig Wasserbad macht.
Hierinn er badet sehr oft mit gläserm Gewölbe vmbgeben/
Wiß er vom Thaw benehet/ von der Gallen frey thät leben.

EMBLE-

Rex balneatur in Laconico sedens,
Atrâque bile liberatur à Pharut.

EPIGRAMMA XXVIII.

Rex Duenech (viridis cui fulgent arma Leonis)
 Bile tumens rigidis moribus usus erat.
 Hinc Pharut ad sese medicum vocat, ille salutem
 Spondet, & aërias fonte ministrat aquas:
 His lavat & relavat, vitreo sub fornice, donec
 Rore madenti omnis bilis abacta fuit.

Q

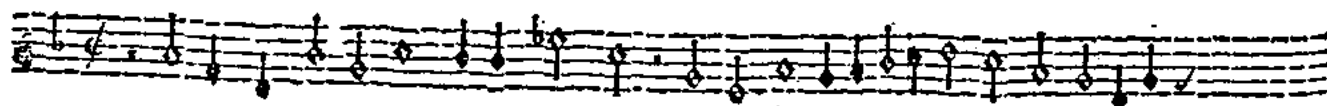
UT

UT tres sunt in homine concoctiones, prima in ventriculō, secūda in epate, tertia in venis, ita & totidem sunt universales excrementorum evacuationes, quæ illis correspondeant, earūmq; superfluitates quotidie evehant, nempe prima per alvum, quæ primæ cōcoctioni propria est, altera per urinam, quæ secundæ, tertia per expirationem ex poris totius corporis, seu per sudorem, quæ tertiæ cōvenit: In priori chylus, in sequenti chymus, in ultima ros seu rorida substantia elaboratur, & singulis partib. corporis apponitur: Primæ excreta seu fœces sunt crassæ, biliosæ & pingues, quæ per intestina in posticam evehuntur, & si quando sistantur, per purgantia seu alvūducentia leniter, mediocriter aut fortiter ejiciuntur; Secundæ excrementa sunt liquida, tenuiora, biliosa & salsa, quæ ex venis per renes & vesicam, tanquam aquæ ductus, educuntur, & horum hypostasis urinæ index est: Tertiæ superfluitates sunt adhuc magis tennes, ideóq; ex tenuissimis poris per se expirant plerumq; aut unā cum fero humorum evehuntur, ut sudor: Hæ sudorificis, ut antecedentes diureticis, adjuvantur: Ad ultimas hæc fœces evacuandas antiqui Græci & Romani fuere valde solliciti: Hinc n. tot ludorum & exercitiorum genera ipsis usurpata sunt, utpote frictio omnium membrorū matutina, inunctio cum oleo, & lucta, pugilum ars, cursus certamen, pilæ palmaris, reticularis & magnæ lusus, quotidiana lotio & balneatio in fluviis vel balneis artificiosis, ad quorum commoditatem tot magnifica ædificia Romæ extructa fuerūt, ut nobis ea magis admirari, quàm imitari sit possibile: Exemplo sint thermæ Diocletiani, quæ magna ex parte adhuc sunt reliquæ & Archægelis, nisi fallor, inscriptæ, quàm alta, superba & splendida sint opera. Eadem ferè, quæ antea dictæ, sunt concoctionum species in metallurgia: Prima n. suo modo fit in magno anno, hoc est, revolutione supremæ sphæræ, secunda in revolutione infimæ sphæræ, tertia in mediæ: Verùm Philos. ut has excrementitiarum superfluitatum saburras cōmodiùs partis ministerium educant, inveniunt quoq; varias vias, ut ablutiones, purgationes, balneationes & laconica, quibus id præstiterunt in Philos. opere, quod medici in humano corpore: Duenech
itaque

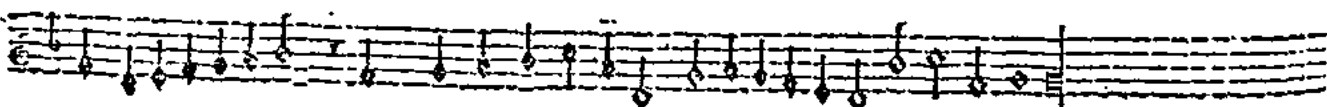
itaq; à Pharut in Laconicum introduci:ur, ut ibi sudet, & tertiæ cōcoctionis fœces per poros excernat: Est autem hujus regis affectus melācholicus seu atrabilarius, unde omnib. aliis principib. in minori authoritate & precio est habitus, dum Saturni morositate & Martis cholera seu iracundia fuerit taxatus: Ipse igitur aut mori aut curari voluit, si id possibile sit: Unus ex medicis inventus, qui hāc sibi provinciam impositā suscepit, precib. præmiisq; adductus: Estq; hæc allegoria p̄ frequēs in scriptis Philos. utpote Bernhardi, Alani, tractatulo de Duenech & innumeris aliis; ideò circūstantias alias ex iis petendas non adjicimus: Satis sit hic observāsse, cujus coctionis excrementum p̄ balneationem educatur: In hoc n. totius rei cardo versatur: Solet autem in thermis seu balneis calidis calor in corpore conclusus ad cutis superficiem unā cum sanguine revocari, unde color venustus faciei & toti corpori conciliatur; qui si adfuerit, signum erit, q̄ melancholica nigredo, quæ cutim inficit, evacuari sensim possit, omnesque humores corrigi, ut optimus & roseus post generetur sanguis: Necessariū est, ut totum temperamentum ejus corporis emendetur, q̄ bono sanguini reclamatione, estq; frigidū & siccum, cū ille e contrā sit calidus & humidus, q̄ an fieri possit, medico prognosticis præscire & prædicere convenit. Sunt aliquando inventi, qui Cerdonem pro magno principe aut regis filio acceperunt, at tandē qualis foret origine & educatione ex certis signis perceperunt: Hoc ne contingat artifici cavendum, nempe ut veram regis sobolē in primis eligat, quæ etiam si auréo ornatu nō sit splendidus, at amictu despecto & vili, nec non colore livido & melancholico, ne propterea eam rejiciat, aut alium ejus vice capter; Si n. optimè lavetur, mox regia ejus indoles apparebit, veluti in Cyro, Paride, Romulo, apud rusticolas educatis: Animadvertendum verò est, ut balneum sit Laconicum, hoc est, vaporosum & sudoriferum, ne aqua ejus carnem tenerā adurat, aut poros obstruat, unde plus nocumenti, quàm emolumenti contingeret, nec effectus ejus curaretur: De vestib. regis post balneationē illi induendis nemo sit sollicitus; Filia n. regis Alcinoi ut olim Ulyssi naufrago & nudo vestes præbuit, sic erit qui ipsi preciosissimas mittet, ut filius Solis meritò agnosci possit. *Q. ii. Wie*

Wie der Salamander lebet im Feswr/
also auch der Stein.

Atalanta
Fugiens.

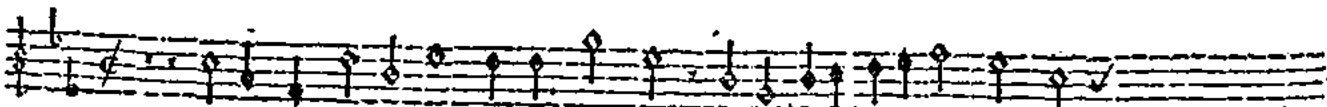

Degit in ardenti Salamandra Salamandra potentior

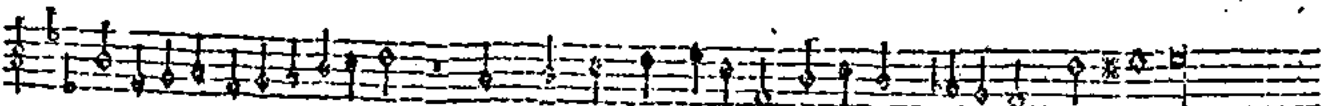

igne Nec Vulcane tuas æsti mat illa minas.

Hippom.
Sequens.

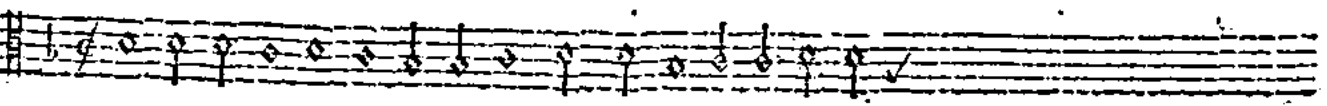

Degit in ardenti Salamandra Salaman dra poten-

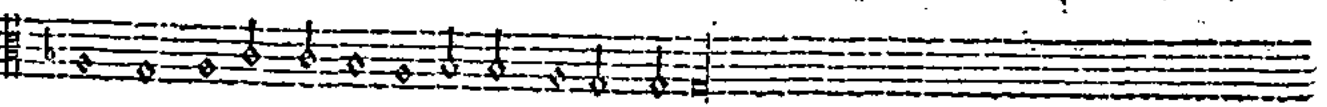

ti or i gne Nec Vulcane tu as æstimat il la mi nas.

Pernam
Morans.

Degit in ardenti Salamandra potentior igne

Nec Vulcane tuas æstimat il la minas

XXIX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Salamander fräfftig lebet in starckem Feswr unversehret/
Vnd Vulcane ganz nicht an dein Dräwen sich/kehret/
Also auch der Flammen grausam Entzündung achtet klein/
Der geborn ist in starckem Feswr der Philosophen Stein/
Der selbe kalt löschet auß das Feswr/ vnd unverletzt entgehet/
Dieser aber ist heiß/drumb in gleicher Hitze steht.

EMBLE-

Ut Salamandra vivit igne sic lapis:

EPIGRAMMA XXIX.

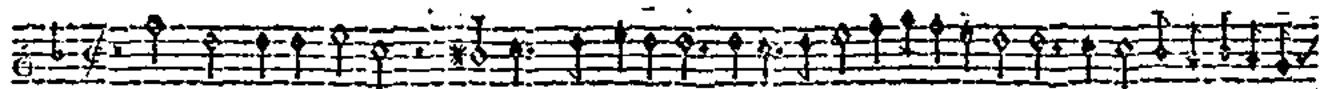
DEgit in ardenti Salamandra potentior igne,
Nec Vulcanæ tuas æstimat illa minas:
Sic quoque non flammæ incendia sæva recusat,
Qui fuit assiduo natus in igne Lapis.
Illa rigens æstus extinguit, liberâque exit,
At calet hic, similis quem calor inde juvat.

DUo sūt Elemēta, in quib. animalia degunt, aqua & aër, & totidē in quib. nihil animatū superesse potest, terra & ignis. Ut n. illa sunt mediæ, & tēperatę cōplexionis in primis & secūdis qualitātib. sic hęc sūt extrēę; aut corpora nimis crassa, aut subtilia, ita ut crassities alia corpora nō admittat, subtilitas admittat qdē, sed penetret & adurat: Quod verò in cellis, & fodinis subterrāeis vivāt homines, id ratioe aëris cōtingit eò usq; descēdētis, & ea loca, ne sint vacua, suppletis: At hic de unoquoq; Elemēto p se loquimur: In aqua pisces incredibili nūero, varietate & fēcunditate vivūt, imò animal. ū omniū maxima; In aëre homines, quadrupedes, volucres, vermes, & insecta: Quicquid de spiritib. oberrantib. in terræ abditis dicitur, aliud est. nec n. sunt animalia. In igne verò solā Salamādrā vivere ajūt: Est autē Salamādra vermis repens nō ab similis lacertæ, sed tardiori incessu, grandiori capite & alio colore, qualem me vidisse memini in Alpib. seu jugo Splugę, post tonitrua & imbres ex cavernis saxorū progressam, inque viā morantē, admonente quodā ejus loci ruricola, quod vocaretur ein Molch: Habebat autē circa se se lētā & viscosā hūiditatē, quā ignes liberē p vadit absq; noxa. Sed Philos. Salamādra lōgē alia est, quāvis huic assimiletur. Illa n. in igne nascitur. Hęc nequaquam. sed si incidat in ignem sua copiosa & summa frigiditate ac humiditate non statim comburitur, quin liberē per meare flammam possit: Illa est calidā & sicca, hęc frigida & humida: Quodlibet n. materni uteri naturā refert, seu locū & patriam imitatur: Ignis nil nisi calidū & siccū producit, tāquā sibi simile, & ecōtra humidæ & frigidæ cautiū cavernæ, imbris us repletæ, hunc vermem, frigidum & humidum mittūt. Illa similitudine naturæ igni gaudet, hęc cōtrarietate extinguit eū aut ejus vim aliquādiu à se repellit. Ajūt ex furnis ærariis Cypri pyraustā in igne genitā evolare: At nēo hoc verū, nisi p allegoriā, crediderit: Ignis enim animalium quorūcūq; corpora destruit & corūpit, si continuetur, cū & terrā adurat in vitrū, & ligna solidiora in cineres, cæteraque omnia composita, paucis exceptis, ut pote mercurialib. quæ vel totā manent, vel tota a volant ex igne, nulla partiū separatione in iis factā. Vulcanus carnifex est rigidissimus, qui omnia mixta ex Elemētis in examen suum

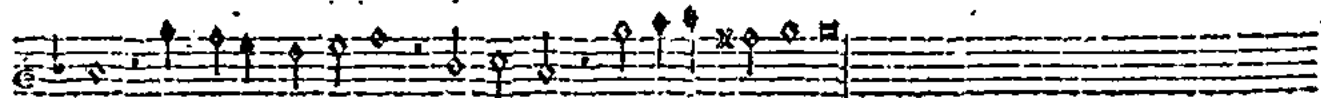
suū vocat & judiciū, exēptis ab ejus foro non nullis tānquā naturæ Imperatricis privilegiis & indultis: In hæc p se, nisi alios sibi adjūgat Areopagitas, nil juris obtinet, sūtq; Salamādræ præ ejus violētia, quā nō extimescunt: Avicēna in porta diversa corporū tēperamēta enumerat; quæ omnia sunt inæquata, ideōq; corruptibilia igne, aliisq; injuriis: Sed unū optimè æquatū tradit, q̄ tātū habet calidi, quātum frigidi, tātū sicci, quātū hūidi, nō ad pōdus sed justitiā, ut medici vocāt; & hoc est illud q̄ magis est patiēs, quā agēs; In quo si ignis aquā sibi adversā resolvere in aērē sibi familiarē nititur, terra hāc resolutionē nō admittit, quia aque incorporata est: Et ignis internus cōpositi hāc terræ scētētiā suffragio cōprobat, quia terræ intimus est amicus. Cessat itaq; judiciū Vulcani, qui alio adhuc diverticulo utitur, dū terrā tentat in cineres comburere, ut solet; at aqua illi adhærēs contra Exceptiones adfert, quæ se terræ unitam ostendit ac sibi aērē, terrę verò ab altero latere ignē; Ergo qui velit terram incinerare, incineret & reliqua elementa: Atq; sic Vulcanus elusus judiciū suū suspendit, ne risui sit omnib. Hoc corpus est Salamandræ verissimæ simile, in quo Elementa balance virtutum æquata sunt: De eo Rosarius ex Gebro *Itē*, inquit, *Philosophus iste vult istam substantiam Mercurii mortificatam; sed naturaliter Mercurius illius est in illo venerabili lapide, ut omnibus est manifestum: Ergo &c. Itē iste Philosophus vult istam substantiā Mercurii esse fixā, ut patet, quia ingenia fixādi docet cum cautelis multis & ingeniis, sed quis dubitet substantiā istius lapidis preciosi esse fixissimā? certē nullus qui cognoscit eum.* Ex q̄b. patet quod ad Salamādræ naturā p fixationē lapis redigēdus sit; hoc est, ad summā fixitatē, quæ ignem nō declinet aut renuat. Nec n. Salamādra esse potest, antequā ignē tolerare patiētissimā didicerit, q̄ lōgā tēporis morā fieri necessū est. De Achille & Triptolemo sub ignis favillis noctu positis, donec vehemētissimū calorē ferre potuerint, post dicitur discursu emblematico 35. qui Salamandrā quoque nātī sunt proprietatem per consuetudinem & assuetudinem: Consuetudo enim altera natura est, quæ tamen nisi potentiam communicarit, & alterationem quasi magistra inceperit, consuetudo nihil aut parum efficere poterit; Inde est, quod glaciem, ad ignem figere sit impossibile, cristallum autem possibile, quia natura hunc incepit: Ita de Mercurio aquoso & volatili existimandum est, quod figi sua natura nequeat, nisi per complexum maritati sulphuris, quod est Tinctura Philos. & figit omnes spiritus volantes. *De*

Die Sonn bedarff des Mondes/wie der Han der Hänn.

*Aralanta
Fugiens.*

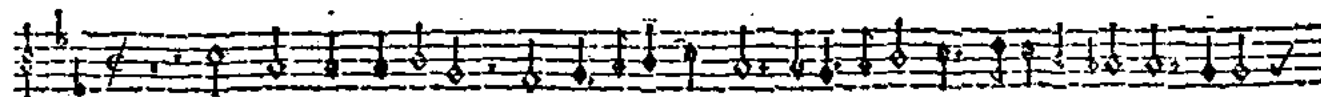

O Sol solus agis, ô Sol solus agis nil si non vi ribus ad-

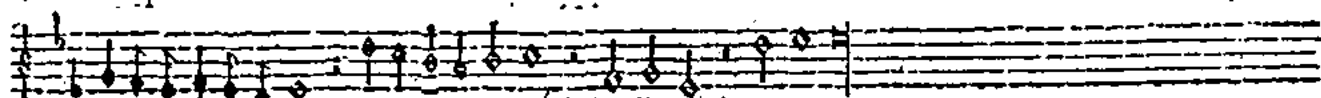

sim Ut sine gallinæ est gallus inanis o pe.

*Hippomen.
Sequens.*

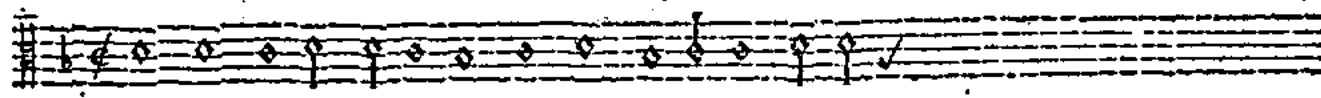

O Sol solus agis nil si non viribus adsim Ut sine gallinæ

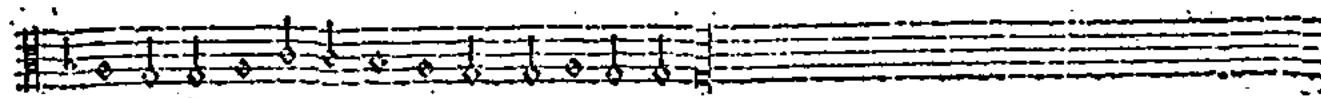

est gal lus inanis o pe.

*Pomum
Morans.*

O Sol solus agis nil si non viribus adsim

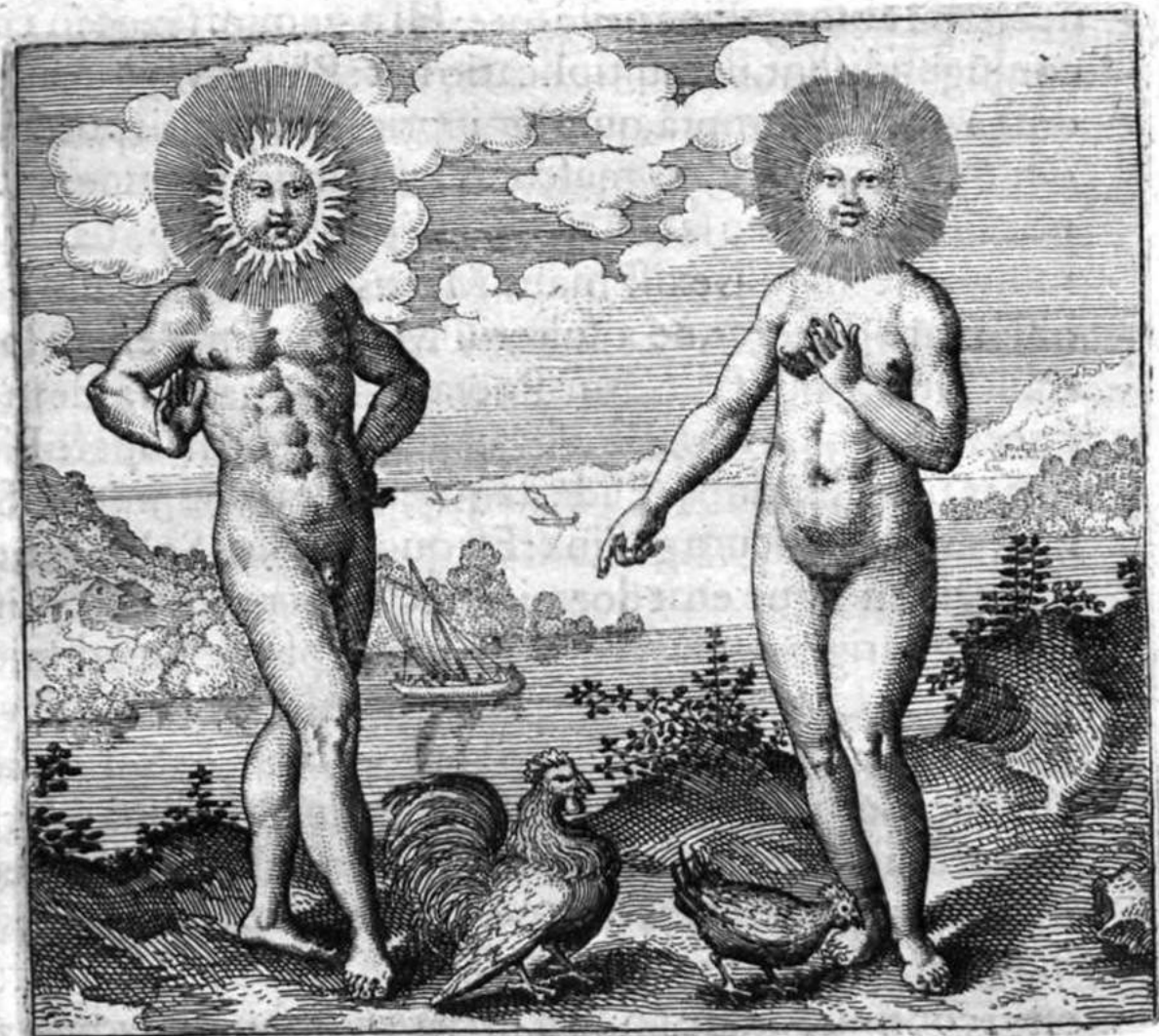
Ut sine gallinæ est gallus inanis ope.

XXX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Sonn allein du nichts schaffst / so ich nicht mit mein Kräfteen thu
Gleich wie der Han ohn die Hänn vergeblich wirt gehalten / (walten/
Vnd widerumb deine Hülff gegenwertig ich Luna begehre/
Wie von der Hännender Han wirt auch begehret sehre/
Welche die Natur wil haben gefüget zusamen/
Die seynd nicht weiß / so solche zu scheiden sich nicht schämen.

EMBLE-

Sol indiget lunâ, ut gallus gallinâ.

EPIGRAMMA XXX.

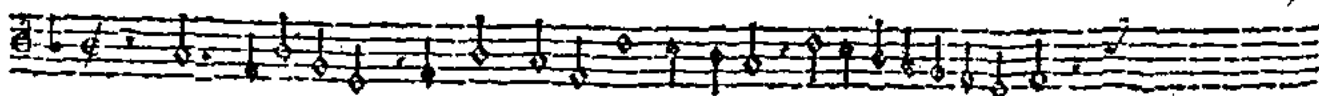
O SOL, solus agis nil, si non viribus adsim,
 Ut sine gallinæ est gallus inanis ope.
 Auxiliūque tuum præfensego luna vicissim
 Postulo, gallinæ gallus ut expetitur.
 Quæ natura simul conjungi flagitat, ille est
 Mentis inops, vinclis qui religare velit.

AVICENNA in lib. de anima aliquoties monet, ova nō esse ad artē sumenda, nisi earū gallinarū, quib. gallus adfuerit: hoc est, absq; virtute masculina foemineum subiectum nihil valere, & vice versa, nec gallū absq; gallina utilē fore: Hi n. gemini sexus in corte Philos. conjūgendi sunt, ut multiplicatio fiat: Philos. verò utuntur similitudine à gallo desumptā, quia hic in primis sulphuris potētiae correspondet magis, quā alius masculus ex avibus cū unus multis gallinis præesse possit, nec facilē rivalē in eodē fimeto patiat, sese parē & sufficientē singulis existimans. Martis avis est ex Gallo puero, q Solē observare deberet, ne adulteriū Martis cum Venere specularetur, transformata, ut fabulatur Poëtæ, & Martialis valdē in pugnā, qua decertat cum adversario usq; ad necē: Solem in opere Philos. repræsentat, ut gallina lunā: Eadē itaq; necessitas conjūgēdi Solē cum luna, quā gallū cum gallina: Est quoq; gallus Soli sacer, cui venienti assurgit, cūque eo it dormitum: Coelū crebrò aspicit, inq; sublimē falcatas erigit caudas: contra serpētes pro gallinis dimicat: Nūcius est lucis & Latonæ charus, qā ei parienti astiterit: Pepit verò Latona solē & lunā, unde matri & filio appropriatur: At Sol, Luna & Latona chymicis subiectis cōveniūt: Sic & gallus & gallina: Verū & hi ex ovo prodierūt, & iterū ova relinquūt in pullos gallinaceos excludēda; sic quoq; Philos. sua sunt ova in aves ejusdem generis transeūtia, dum modò foveātur tēperato calore, prout gallinæ incubātis calor est, q continuè durat: Cū n. in cæteris volucris & masculus ovis insideat, solus gallus ab hoc officio sive onere sese immunem ostendit; Unde gallinæ omnis cura & labor ova excludēdi, & pullos educandi incūbit; Ubi ejus sedulitatē, & diligentia animadvertere licet, quā properè edat & bibat, vētrēmq; exoneret, mōxque ad ova, antequā frige fiāt, recurrat. Deinde quantā vi & impetu defendat pullos, quā benignitate nudos sub alas suas recipiat & tegat, quā voce, tanquam campanā, cōvocet & cōtineat, quo studio ipsis frangat duriores micæ aut grana & rostro, quasi cultro ministret, admiratione dignum naturę opus est: Atq; hęc omnia, ne homini ad alimētū desint ova vel foetus gallinacei: Eūdē ad modū Philos. sive artifex diligentissimè & providē

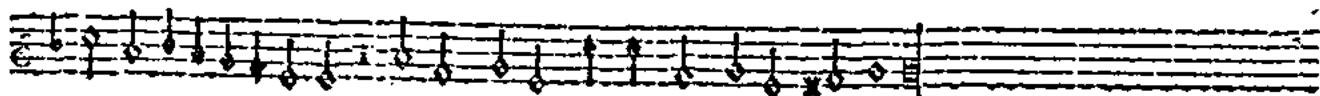
providè omnib. suis operationib. procedit; Ovañ. ex suis locis, quib. gallus adfuerit, cōgrit, ea ne sint subvētanea rimatus, postea purgat, pparat, & disponit suis vasis veluti nidis, calorēq; aptū ministrat, quo de die in diē inter se cōmixta subiecta agūt & patiūtur ab invicē, eò usq; donec post lōgū tēpus, varios colores trāseūtes ad unū colorē & essentiā devenerint: In quo ope solutio, coagulatio, sublimatio, ascē-sio, descē-sio, distillatio, calcinatio & fixio, tāquā intermediæ absol-vūtur: Durū n. & cōpactū alterari neq; ideo solutio præmittitur, ut liquefiat & mollescat: Ubi autē solutū qd est, ut quoq; coaguletur, cōvenit, non ad duritiē pristinā sed melleā tractabilitatē; sublimatio verò segregat purum ab impuro, & vile reddit dignius, inferius su-pius: Unde nec hæc abesse debet, sed est quasi domina omnium & magistra: Dum fit sublimatio, aliquæ partes altiùs ascēdunt, quæ est ascē-sio, & alię iterū descēdunt, & sic descē-sio fit: Distillatio abhinc clarificat totum sæpius interposita, & q; in fundo remanet calcina-tur: Utrumq; verò figitur & sic opus pficitur. Quod si q; omnes has operationēs speciales sub generali, quæ est Coctio, cōgreget, non multū aberrabit à pposito: Ut n. quotquot sunt pulli, q; dispersim hinc inde currūt, sub unā matrē aut nutricē gallinā conveniunt, sic tam variæ operādi viæ & modi ad opus mulieris, hoc est, coctionē u-nā cōcurrunt: Luna est, quæ ad solis sublimitatē exaltādā venit, pro-pter quā hæc omnia fiunt, hoc est, matrimonium inter solē & lunam durabile intenditur, q; si factum fuerit, cessabunt omnes legationes, despōsationes, copulationes, dubitationes, & erit unus lectus & ca-ro utriusq; amor mutuus & cōstās, pax æterna & foedus indissolubi-le: Sol absq; Luna nō magnæ est æstimationis, & luna absq; sole abje-ctæ cōditionis & vilis originis: Athæc à Sole cōjuge, splēdorē, digni-tatē, & robur seu animi corporisq; firmitatē accipit, Sol verò à Luna plis multiplicationē, generis ppagationē: Hinc Rosarius: *Si in lapide nostro esset tantū alterū ipsorū, nunquā facile flueret medicina, neq; tincturā daret. & si daret, nō tingeret, nisi in quātū esset & reliquum & Mercurius in fumo evolaret, quia nō esset in eo receptaculū tincturæ*: Et Geber probat in libro examinum, quod si Sol & Luna insimul incorporentur cum arte, non separantur de facili.

Der König/schwimmende im Meer/schreiet mit lauter
Stimm/wer mich errettet/wirte ein groß Geschenk
empfangen.

*Aralanta
fugiens.*

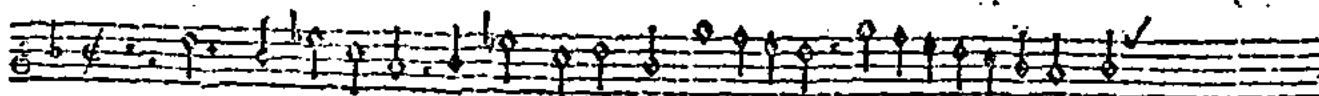

Rex, Diadema caput cui prægravat, æ quore vasto

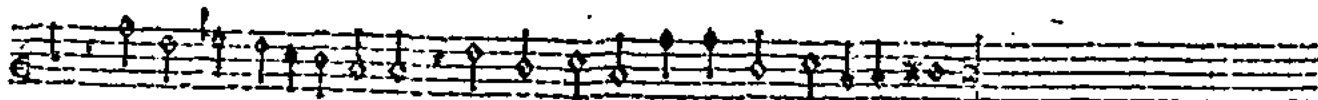

Inna tat atque altis vo cibus usus ait.

*Hippom.
sequens.*

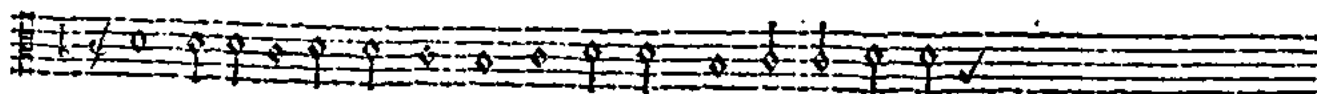

Rex, Diadema caput cui prægra vat æ quore vasto

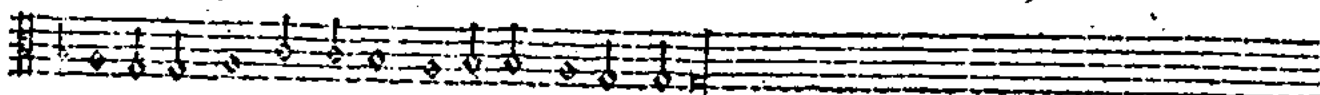

Inna tat atque altis vocibus u sus ait.

*Pomum
morans.*

Rex, Diadema caput cui prægravat æquore vasto

Innatat atque altis vocibus usus ait.

XXXI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der König/dem sein Haupt ist von einer güldnen Kronē ganz schwer/
Rufft also vberlaut/schwimmende im tieffem Meer:
Warumb helfft ihr mir nicht? Warumb kompt nicht g'lauffen jederman/
Solcher rettet auß Noth des Wassers/begaben kan/
Bringt mich/so ihr weiß seht/in mein Reich/vnd es sol zu keiner Zeit
Euch Armuth trucken/oder beschwerlich Leibes Krankheit.

EMBLE

Rex natans in mari, clamans altâ voce: Qui me eripiet,
ingens præmium habebit.

EPIGRAMMA XXXI.

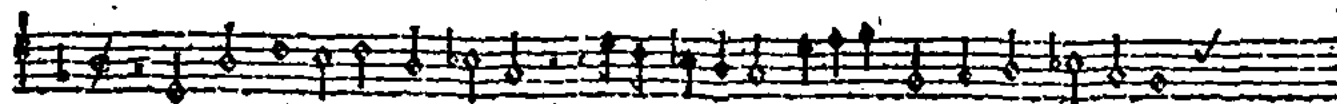
Rex Diadema caput cui prægravat, æquore vasto
Innatat, atque altis vocibus usus ait:
Cur non fertis opem? Cur non accurritis omnes,
Quos ereptus aquis sorte beare queo?
In mea, si sapitis, me regna reducite, nec vos
Pauperies premet aut corporis ulla lues.

PRIMA omnis disciplinæ rudimenta antiquitus fuere natandi peritia & in literis institutio: Hinc de homine rudi dici & impolito consuevit; Neq; nare neq; literas novit: Considerarunt enim antiqui natationem salvando & periculis aquæ eripiendo corpori sæpe numero profuturam, literarum verò scientiam animo è fortunæ fluctibus. Ad hæc natatio militiæ in primis servivit belli tempore, literarum cognitio domi, pacis: Et veluti animadvertimus brutis sua arma esse in procinctu & à natura provisa, homini horum vice adversus vim externam, manus & ingenium ministrata, ut hoc arma excogitet & inveniatur, illæ faciatur & usurpēt, sic iisdem bestiis natandi facultas naturaliter insita est, homini nequaquā: Illæ ex aquis natatione sæpè evadūt etiā juvenes, in quib. homo vel senex aut robustissimus suffocatur: Opus itaq; fuit pueris natandi exercitationē imperare, nunquam non vitæ cujusq; utilissimam, ut quod per naturam deesset, partis usum suppleretur: Eodē exercitio magnates, principes & reges usi sunt, ad sui corporis tutelā: Non enim alio loco natati à fortunæ casib. liberi omnino sunt, sed æquè illis, ut alii homines expositi: Si Dionysius nec nare nec literas novisset, cū regno Siciliae, ceu tyrānus pelleretur, in Corinthiaco sinu naufragus fluctib. maris periisset, verū natatinoe periculis ereptus, Corinthū se cōtulit, ubi scholā docēdis pueris aperuit, literasq; humaniores professus est, ex rege factus ludimoderator, virgā p sceptro tenens, unde dictum, Dionysius Corinthi: Simili modo nisi regius Philosophorū filius natare posset, nemo ejus clamorem audiret, nec illi suppetias ferret jam pridē aquis submerso: Natatio itaq; omnis conditionis homini necessaria & utilissima est: Etiam si enim nō mox liberet ex immensi maris fluctibus, tamen concedit tempus vitæ, quo ab aliis liberari queat: Dictus verò rex diutissimè se sustinet & huc usque clamat quamvis à paucissimis exaudiat aut videatur ob maris amplitudinem & ejus remotionem. Fortè enim rupem seu lapidem prægrandem natando attigit: quo contineatur, si fluctus prævaleant. At quæritur quale sit mare? Respondeo, Erythræum seu rubrum, Tropico Cancris subjectum; in quo cum magnetes abundantissimi sint

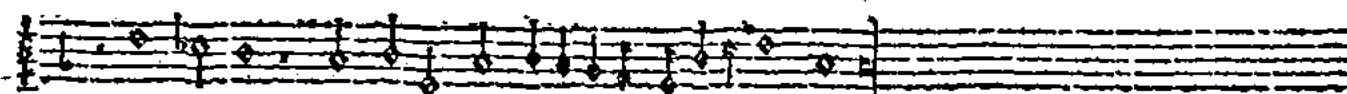
in fundo, unde non tutum est navibus ferro compactis aut oneratis per id transire: Facile enim in fundum magnetis vi attrahi possent. Quod cum ignoraret jam dictus rex, & navi submersa reliqui perirent, ipse natatione evasit solus. Corona illi remansit rubinis lucens insignibus, qua facile agnosci & in regnum suum reduci possit. At quæ bona sunt, quæ regius hic filius illi, à quo in propriū regnum reduceretur, impertiri queat aut velit? Sanè non ejusmodi, qualia Ptolomæus rex Ægypti ultimus, Põpejo, à quo pater ejus in regnū Ægyptium restitutus erat, scilicet, proditionem & mortem, sed sanitatem, morborum sublationem, vitæ ab iis præservationem, rerum necessariarum usum & cornu copiarum, honorem & amorem; quæ cum non sint vulgaria aut mediocria, sed summa hujus vitæ viatica & ornamenta, quis ea non, nisi plumbeus, appeteret? quis non adnataret illi? quis manum non præberet & in scapham pertraheret? At videndum, ne inter opitulandum illi diadema in mare decidat: Tum enim vix pro rege agnosceretur, nec à subditis recipere-tur: Quia pyropus periisset omnibus venerabilis, quia Bezoar lapis, omnibus sanitatem spondens, evanisset: Hinc Rosarius citat Aristotelem, his verbis. *Elige tibi pro lapide, per quem reges venerantur in diadematis suis, & per quem phisici habent curare egrotos suos; quia ille est propinquus igni.* Absque enim virtute medicinali corona esset nullius valoris. At quid faciendum regi jam liberato? Ab aquis haustis liberandus est per sudorifica, à frigore per calorem ignis, à torpore membrorum per balnea moderatè calida, à fame & inedia per administrationem convenientis diætæ & ab aliis externis malis per sua contraria & salutifera remedia. Deinde de matrimonio Regali illi providendum erit, & suo tempore ex eo generabitur proles optatissima, gratissima omnibus, pulcherrima & fecundissima, quæ omnes suos proavos superabit potentia, regnis, ditionibus, populis, divitiis & opibus atque hostes sibi subjiciet, nō bello, sed humanitate, non tyrannide, sed clementia, quæ ipsi genuina & propria est.

Die Corallen / wie sie wachsen vnterm Wasser / vnd durch
die Lufft erhartet werden / also auch der Stein.

*Atalanta
fugiens.*

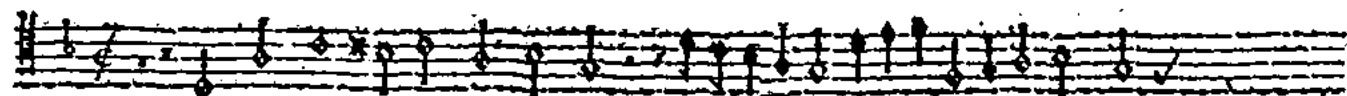

Plan- ta ma- ris ve- ge- ta- ns Si- cu- li sub- flucti- bus u- da

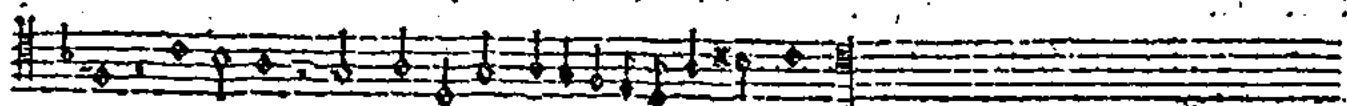

Ra- mos sub- tepidis mul- ti- pli- ca- vit a- quis.

*Hippom.
seguens.*

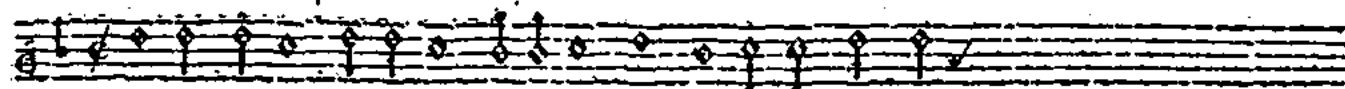

Plan- ta ma- ris ve- ge- ta- ns Si- cu- li sub- flucti- bus u-

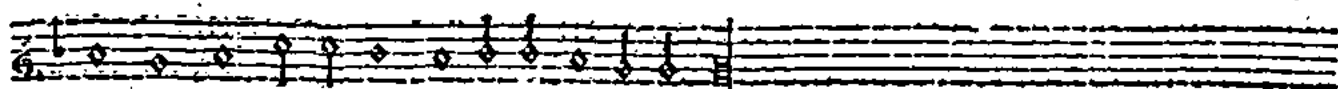

da Ra- mos sub- tepidis mul- ti- pli- ca- vit a- quis.

*Pomum
morans.*

Plan- ta ma- ris ve- ge- ta- ns Si- cu- li sub- flucti- bus u- da

Ra- mos sub- tepidis mul- ti- pli- ca- vit a- quis.

XXXII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In Pflanze feucht / wachsend im Meer von Sicilien nicht weit /
Vnterm warmen Wasser hat sein Zweiglein fein außgebreitt /
Des Namen ist Corallen / welch in Härte bald sich thut endern /
Wann nur ein trockner Wind wehpet von kalten Ländern /
Es wird zum Stein / vnd behält sein rothe Farbe vnd Zweig viel /
Diß ist des natürlichen Steines bequemlich Beyspiel.

EMBLE-

Corallus sub aquis ut crescit & aëre induratur, sic lapis.

EPIGRAMMA XXXII.

PLanta maris vegetans Siculi sub fluctibus uda
 Ramos sub tepidis multiplicavit aquis.
 Illa, CORALLUS, habet nomen sibi, durior exit,
 Cum Boreas rigido mittit ab axe gelu:
 Fit lapis, & rubeum multâ cum fronte colorem
 Possidet: hac Physicæ est apta figura Petræ.

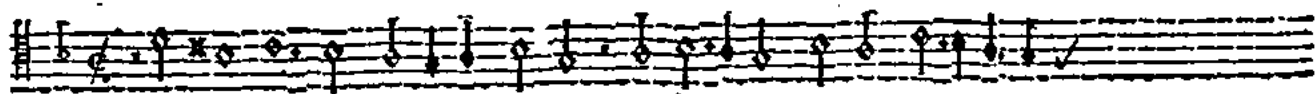
PHILOSOPHI vocant lapidem suum vegetabilem, quia instar plantæ vegetet, crescat, augmentetur & multiplicetur: quod quidem ignavis mirum & à veritate alienum videtur; cùm constet lapides nec vegetare, nec crescere hoc modo, nec ad metalla liquabilia quicquam spectare: sed illi falluntur suo iudicio: Quod enim illis ignotum est, id non extare in rerum natura arbitrantur, metientes universi immensitatem suo captu: Quis unquam credidisset lapidem crescere sub aquis, vel plantam ibi generatam lapidescere nisi Experientia & constans scriptorum fides id comprobaret? ubi illa lapidifica, ubi colorativa vis, quæ corallum indurat & tingit, existit, an in aquis, an in aëre, an in terra? plantam esse mollem & plicatilem, dum est sub aquis, ut affirmant, verisimile est, valde tamen terrestris naturæ, quæ dum refecatur & ventis frigidis exponitur, indurefcit & lapideam frangibilitatem acquirit, dum à frigido & sicco aëre aquæ partes abundantes exiccantur (hi enim septentrionales suo flatu siccitatem inducunt) & reliquum corpus terrestre à terræ qualitatib. frigiditate & siccitate, congelatur: Sola enim constrictio inest terræ, non aquæ, nec aëri, quoad virtutes cujuslibet proprias & genuinas. Dat præterea mare aliis in locis tres lapides medicinales partim ex vegetabili genere, partim ex animali, aut potius partim ex naturæ arcanis depromptos; utpote margaritas, succinum & ambram gryseam: Margaritarum proven-tus & captura nobis innotuerunt, at non reliquorum: Succinū in Sudaviæ maritimis oris colligitur, in littoribus, post vehementiorem flatum Circii sive Cori, quod absque dubio ex terræ venis in mare ebullit, vel ab aquis eluitur, & fluctibus ad littora impellitur. Nam mineras quasdam, ferri & argenti succino adnatas vidimus, quod fieri non potuit, nisi in terra. Quod verò muscæ, culices, aranei papiliones, ranæ & serpentes in quibusdam frustulis cernantur (quemadmodum nos 120. globulos ex succino tornatos habuimus, qui singuli muscas, culices, araneas, papiliones aliquot continuerūt una etiam particula 9. non sine naturæ singulari miraculo) ex pro-fluentia & imaginatione cœli accidit; ut alibi demonstravimus.

Ambra

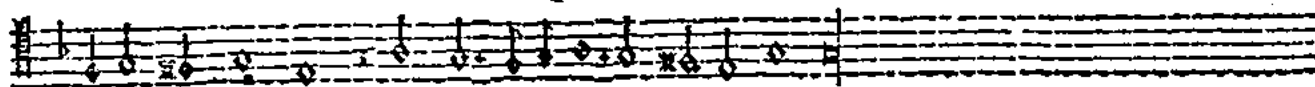
Ambra Grysea quod eodē modo in Indiæ orientalis & occidentalis littoribus inveniatur, negari non potest, & quamvis quidam ad arborum succum seu gummi (uti succinum ante dictum) eam referāt, qui tamen ex terræ venis prodire existiment probabilius judicant: Arbores enim ambrae succinique feraces nusquam visæ sunt, quas tamen extra aquam in aprico crescere, si sint, certissimum est. Ad venas itaque subterraneas seu lapides, utramque ambram referimus, uti margaritas ad Zoophyta, & corallum ad vegetabilia. Assimilatur verò his lapidib. & in primis corallo, Philosophorum lapis. Nam ut corallus in aquis crescit & ex terra nutrimentum sumit; sic & lapis Philosophicus ex mercuriali aqua cōcrevit & ex ea quicquid est terreum assumpsit ad sui augmentationem, humiditate iūpfluâ expirāte. Color quoq; rubeus illi ex coagulatione intenditur, quem recentiores vocant tincturam coralliorum, non aliter quàm lapidi physico, qui in ultima cōgelatione sui rubescit & instar coralli ruberrimi apparet, quæ tinctura est: verum ut corallus frigido & sicco, sic ille calido & sicco indurescit, quo augmentato itidem liquefcit, contra naturam reliquorum lapidum, qui liquefcunt quidem, sed in vitrum abeunt, quod huic ne utiquam convenit: Utque corallus in varias medicinas magnæ virtutis præparatur, sic & Philosophorum corallus omnium herbarum vires in se transtulit, quod ille unicus tantum possit, quàm omnes omnium vegetabilium medicinae. Sol enim cœlestis, qui vegetabilibus virtutem & efficaciam medicinalem infundit, huic suo filio & vicario terrestri plus tribuit, quàm aliis omnibus: Hic est corallus philosophicus vegetabilis; animalis & mineralis, qui in amplissimo mari delitescit, nec agnoscitur, nisi oculis ignarorum exponatur & manibus inseratur: At cautissimè sub aquis refecandus erit, ne succum & sanguinem amittat, & nil nisi terrestre chaos absque verâ suâ formâ remaneat: In hoc enim omnis difficultas coralli captandi versatur, præter quam vix ulla occurrit: Humiditatem superfluam intelligo, quæ interficit lapidem, nisi separetur, quæ corallinum ruborem apparere non sinit, quæ coagulationem, dum adest, non admittit.

Der Hermaphrodit einem Todten gleich/ im finstern
ligende/ bedarff des Fehrs.

Atalanta
Fugiens.

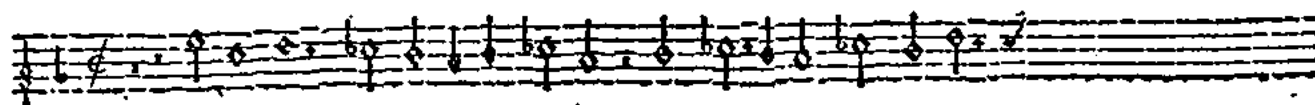

Il le biceps gemini sexus en funeris instar Appa-

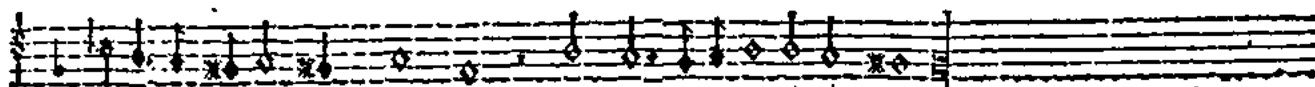

ret, postquam est hu miditatis inops

Hippomen.
Sequens.

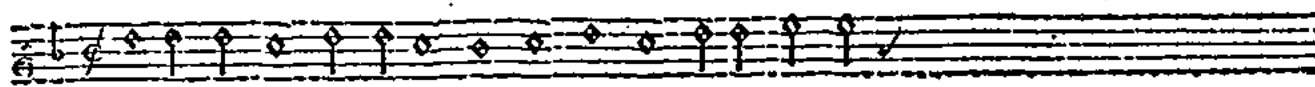

Ille biceps gemini sexus En funeris instar Ap-

pa ret, postquam est humi ditatis inops.

Pomus
Morans.

Ille biceps gemini sexus en funeris instar

Apparet, postquam est humiditatis inops.

XXXIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der zweyköpffig Hermaphrodit gleicht einem Menschen der ist
Wann er wegen geraubter Feuchtigkeit leydet groß Noht (Tode/
So er in finster Nacht sich decket/ mustu ihm mehr Fehr geben/
Welches/ sobald du thust/ kompt ihm wider das Leben/
All Krafft des Steins im Fehr/ all rohter Schwebel im Golde steht/
Vnd der weiß Mercurius allein auß Silber hergeht.

EMBLE

Hermaphroditus mortuo similis, in tenebris jacens, igne indiget.

EPIGRAMMA XXXIII.

Ille biceps gemini sexus, en funeris instar
 Apparet, postquam est humiditatis inops:
 Noctetenebrosâ si conditur, indiget igne,
 Hunc illi præstes, & modo vita redit.
 Omnis in igne latet lapidis vis, omnis in auro
 Sulfuris, argento Mercurii vigor est.

EX arcanis naturæ est, quòd, ingruente hyeme, ranæ & hirundines, aquis submersæ, veluti mortuæ jaceant, & vere novo calore Solis operante recuperent sensum & motum seu vitæ sensitivæ actionis peragant: Quod si verò ipso Brumali tempore in aquis reperiatur in aërem seu hypocæustum calidum adferantur, mox sese movere, ut in æstate, incipiunt: Unde apparet, quod illis nil nisi calor deficiat externus, qui calorem naturalem internum conclusum excitet & in actum deducat: Eodem modo Philosophi de suo Hermaphrodito loquuntur, qui si in tenebris jacens appareat mortuus, ignis calore indigeat: In tenebris verò jacere dicitur, dum per noctem hyemis opacam & frigidissimam dimittitur, hoc est, in nigredine, quæ frigiditatis signum est, manet, à quâ ad albedinem per majorem ignis intensiorem adduci debet, & adhuc per majorem, ad rubedinem: Absque calore enim, ut Bodillus in turba ait, nihil generatur, & balneum intensi caloris perire facit, si verò frigidum sit, fugat, si autem temperatum sit, corpori conveniens & suave fit. Ibidem Bonellus, cuncta, inquit, quæ vivunt, Deo sic volente, etiam moriuntur: Propterea illa natura, cui humiditas adæpta est, cum per noctes dimittitur, mortuo similis videtur, & tum illa natura igne indiget, quousque corpus & illius spiritus in terram vertatur, & tunc sit pulvis mortuo similis in suo tumulo: His peractis reddit ei Deus spiritum & animam, & omni infirmitate ablata confortata est natura nostra & emendata: Oportet igitur illam rem comburere absque timore, &c. Ignis itaque, qui omnes alias res destruit, hanc construit, quæ reliquis mortem, huic vitam præbet. Unicus est Phoenix, qui reparatur igne, qui innovatur flammis & ex cinere emergit redivivus, atque hic Philosophis solis notus, crematur & in vitam revocatur, quicquid alii somniant de avē, nescio quā, volatili, nusquam existente, nec visā, nisi fabulosè: Est autem Hermaphroditus, de quo Philosophi loquuntur, mixtæ naturæ, masculeæ & foemineæ, quarum una transit in alteram calore operante; Ex foemina enim fit masculus, quod non adeo mirum in Philosophorum opere videri debet, cum & sexum mutasse quamplurimos, si historiis fides habenda est, repertum sit: Poætæ Ceneas, Iphin & Tiresiam commemorant, ut Pontanus in stellis:

Pœniteat

Poeniteat generis tamen & se *Ceneam* malint,

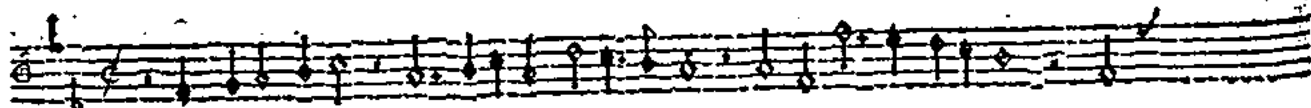
Aut in foemineam penitus transire figuram: Et *Ausonius*:

Moeret in antiquam *Ceneus* revocata figuram.

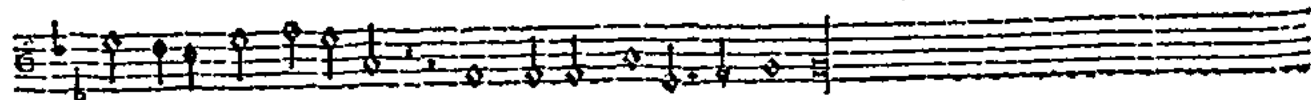
Ita *Licinio Crasso* & *C. Cassio Longino* Cos. *Cassini* puer factus est ex virgine: Et *Licinius Mutianus* apud *Plinium* prodit, visum à se *Argis Aristontem*, cui nomen *Aristusæ* fuisset; nupsisse etiam, mox barbâ & virilitatem provenisse, uxoremque duxisse: *Plinius* ipse ait se vidisse in *Africa* mutatum in marem die nuptiarum *L. Cossicium* civem *Tisdritanum*: Hæc vera esse & multis aliis comprobari posset, si opus foret: Ex calore verò auctiore reddito genitalia membra seu virilia ex corpore protrusa certum est. Cum enim foemina sit longè mare frigidior, interiusque abscondita habeat, quæ mas foris, ut medici dicunt, hinc natura dubia, num marem an foeminam generaret, foeminam expressit exterius, licet marem interius meditata sit. Hinc calore per ætatem crescente & motu accedente recondita membra eruperunt seque omnibus visenda monstrârunt: Eodem modo apud Philosophos foemina calore aucto fit masculus, hoc est, *Hermaphroditus* foemineum sexum amittit, & fit mas fortis & severus, qui nihil muliebris in se habeat mollitiei aut levitatis. Ita à celeberrimo illo *Cass. Tagliacotio Bononiensi* medico vidimus aliquando artis chirurgicæ industriâ nobilem puerum *Hermaphroditum* in perfectum marem, generandæ soboli (ut spes erat) aptum, mutatum vel potius promotum esse, facto per mentulam (quod deerat ibi) foramine novo & occluso inferiori quasi muliebri. Philosophi hisce omnibus manuariis operationibus non egent. Cum enim frigiditas & humiditas lunæ adfuerit, foeminam vocant, cum caliditas & siccitas Solis, masculum; Cum omnes illæ quatuor qualitates simul. Rebis vel *Hermaphroditum*; Et sic facile conversio fieri poterit foeminæ, hoc est, frigiditatis & humiditatis, in marem mutatio, quæ fit solo ignis calore, ut dictum; Calor enim sequestrat & separat superfluitates humiditatum & sui ideam in subiecto Philosophico statuet, quæ est tinctura.

Im Wasserbad wirt er empfangen/ vnd in der Lustt geboren/
wenn er aber roht worden/ gehet er auff dem Wasser.

*Atalanta
Fugiens.*

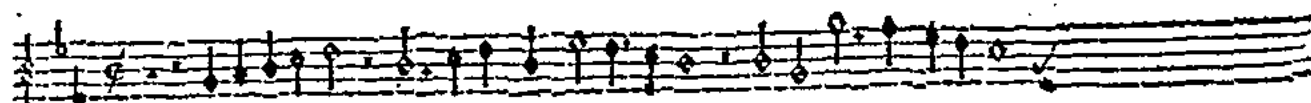

Bal · nea · conceptu pue · ri natalibus a ãr splen-

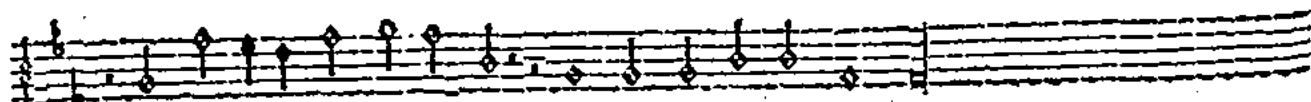

det & hinc rubeus sub pede cernit aquas.

*Hippom.
Sequens*

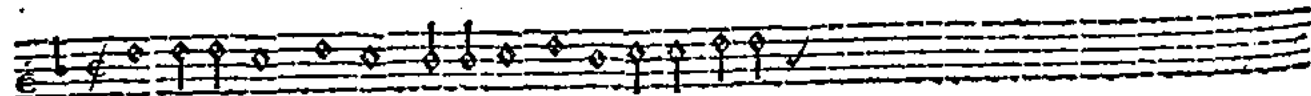

Bal nea conceptu pue ri natalibus a ãr

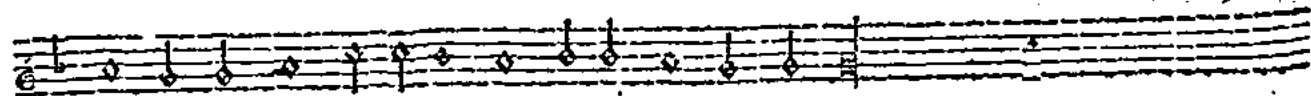

Splendet & hinc rubeus sub pede cernit aquas.

*Pomum
Morans.*

Balnea conceptu . pueri natalibus aër

Splendet & hinc rubeus sub pede cernit aquas.

XXXIV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

In Wasserbad gescheyt ist sein Empfängnuß/ aber in Lüfften
Ist er geboren/ vnd roht geht vber die Wasserflüßten/
Er wirt auch weiß in der Höhe der Berg/ so der Weisen allein
Angenemmer vnd einig Herkenlust pflaget zusehn/
Es ist ein Stein/ vnd auch nicht/ welch himmlisch vnd edle Gaben/
Gelücklich ist/ so jemand auß Gottes Geschenk wirt haben.

EMBLE-

In balneis concipitur, & in aëre nascitur, rubeus verò
factus graditur super aquas.

EPIGRAMMA XXXIV.

BAlnea conceptu pueri, natalibus aër
Splendet, & hinc rubeus sub pede cernit aquas.
Fitque super montana cacumina candidus ille,
Qui remanet doctis unica cura viris.
Est lapis, & non est, cæli quod nobile Donum,
Dante DEO fælix, si quis habebit, erit.

T

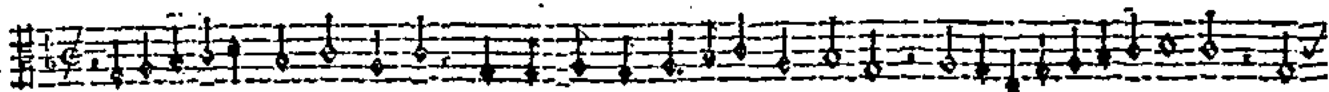
Ho-

HOMINUM opinio vel adulatio quibusdam præ reliquis mirabiles ortus, at certè fabulosos attribuit, veluti, Alexandro Magno, non à Philippo Macedonũ rege, sed Jove Hammonio, genito, Romulo & Remo, à Marte, Platoni ex virgine Perictione ex Apollinis oppressa phantasmate, nato. Ita Ethnici à diis se oriundos demonstrare voluerunt, quemadmodum & Theſſalus Hippocratis medici filius sese ab Apolline ortum ducere Atheniensibus inter alia persuadere conatur: Sed nos illis non creduli, qui scimus, illos nec homines nec deos fuisse, ad quos sui generis originem referunt; Et si heroës quasi divini inter mortales exstitissent, ex adulatione subditorum, discipulorum vel aliorum omnia sua magnifica mundo venditantium, hæc de iis ficta & in opinionem vulgi falsariis scriptis insinuata esse, animadvertimus: Alia res est, quod Philosophi suo filio conceptionem & nativitatem inusitatã tribuant: Habet enim hic quid peculiare præ cæteris omnibus in mūdō natis, cum conceptio ejus facta sit in balneis & ortus in aëre. Scimus mulieres steriles ex nimia frigiditate & siccitate multū adjuvari posse balneis calidis, ut ad conceptum reddantur habiles & apræ, at quod is in balneis fieri debeat, aut factus sit inauditum: Soli huic illud competere videtur ob mirabilis naturæ potentiam ab aliis longè diversam. Alibi dicunt quod conceptio ejus fiat in fundo vasis & ortus in alembico: quæ sententia magis est conspicua: Nam aquæ balneorum, si quæ adsunt, non in summitate, nec medio vasis sed in fundo erunt, in alembico verò vapores sunt aërii: Conceptio itaque ubi facta est, ascendit in alembicum & fit ortus ejus in albo colore: In fundo nigredo dominatur, de qua Rosarius; Conceptio, inquit, est cum terra in nigrum solvitur pulverem & incipit aliquantulum de mercurio retinere; tunc enim agit masculus in foeminam, id est, azoth in terram. Et paulo post: Conceptio & desponsatio fit in putredine in fundo vasis & generatio genitorum fiet in aëre, scilicet in capite vasis, id est, alembici: Estque conceptio in balneis nihil aliud nisi putrefactio in in fimo: sic enim idem Rosarius continuat: corpus nihil facit, nisi putrefiat, & non potest putrefieri, nisi cum mercurio: Et mox pu-
trefactio

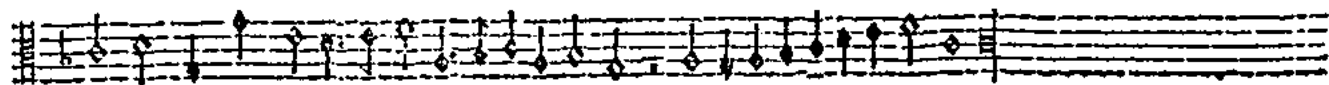
trefactio fiat igne lentissimo fimi calidi & humidi, & nequaquam alio, ita quod nihil ascendat: quia si aliquid ascenderet, fieret separatio partium, quæ fieri non debet, donec masculus & foemina sint perfectè conjuncti, & unum recipit aliud; cujus signum est in superficie nigredo perfectæ solutionis. Ortus ejus est albus, qui fit in cacumine montium, hoc est, in aëre seu alembico; Quod per Rosinum ad Euthiciam sic explicatur: Dixit sapiens. Accipite res è mineris suis & exaltate eas ad altiora loca & mittite eas à cacumine montium suorum & reducite eas ad radices suas: Et post: Per montes autem significavit cucurbitas, & per cacumina montium alembica: Mittere autem secundum similitudinem est recipere aquam illarum per alembicum in recipiente: Reducere verò super radices, est super hoc, à quo prodeunt: & nominavit cucurbitas montes, quia in montibus invenitur sol & luna: sic etiam in his montibus, qui sunt cucurbitæ, generantur Sol & Luna eorum. Hæc ille: Postea fit rubeus & incipit ire super aquas, hoc est, super metalla in igne liquefacta, quæ stant instar aquæ mercurialis: Est enim hic dominus aquarum, in quas imperium exercet, instar Neptuni, estque rex maris & possessor montium. De Xerxe Persarum rege tradunt, quod expeditionem moturus in Græciam legationem instituerit ad mare & montem Athum, ne sibi injuriam facerent, illud fluctuum, hic flammarum æstu, aliàs se pœnam de utroque sumpturum esse. Verùm surdis narrata est fabula, & mare aliquot ex ejus navibus submersit, Athos verò incendio non paucas perdidit. Hinc iratus rex, tanquam maris & montium dominus, illi certum numerum plagarum infligi jussit, montis verò magnam partem in mare abjecit: Sed hæc magis audaciam, quàm prudentiam tanti regis demonstrant: Hic, de quo nobis sermo, omnes aquas ab obstaculis & immunditiis purgat non edicto, sed facto, & liberè per eas incedit, quas quoque (quod amplius est) congelat, ut currus suâ duritie sustineant, quæ antea tulère naves: Ipse montes æquat vallibus & flammis ignis non reformidat, ideòque quocunque vult, ab Herculis columnis in ultimam Indiæ oram ad Dionysi columnas liberè contendit.

Wie Ceres Triptoleum, die Thetis Achillem unter
 Gewr zu tawren gewehnet hat/ also sol der Künstler
 den Stein gewehnen.

*Mealanta
 fugiens.*

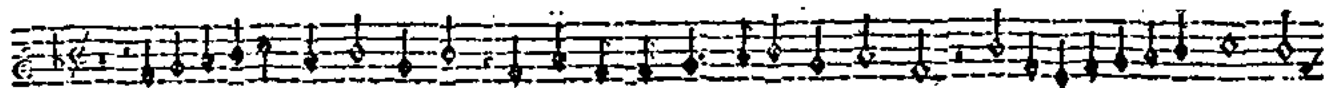

Respice Triptoleum, durumq; in prælio Achillem, A chillem Ma-

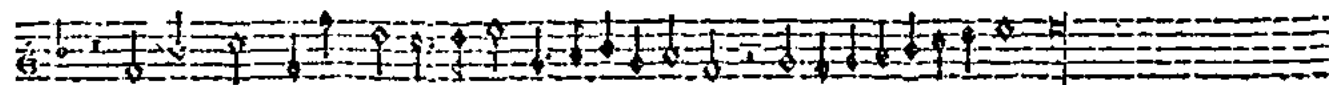

tre docente æstus ut di dicere gra ves.

*Hippom.
 sequens.*

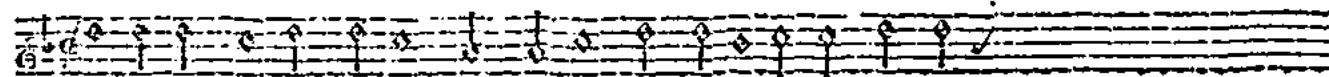

Respice Triptoleum durumq; in prælio Achillem A chillem

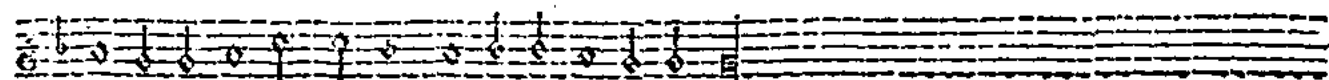

Matre docente æstus ut di dicere gra ves.

*Tomum
 morans.*

Respice Triptoleum durumq; in prælio Achillem

Matre docente æstus ut didicere graves.

XXXV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Schau an Triptoleum und Achillem großmühtig im Streite/
 Wie sie zuvertragen Hiß von ihr Mutter seynd bereit/
 Jenen hat Ceres, disen Thetis, im Gewr verhartet
 Bey Nacht/ und gegeben Milch bey Tage wol geartet/
 Nicht anderst die Arznei der Weisen muß werden registret/
 Als ein Kinde an Mutter Brüst/ durch Gewr werden ernehret.

EMBLE.

Ceres Triptoleum, Thetis Achillem, ut sub igne
moraria assuefecit, sic artifex lapidem.

EPIGRAMMA XXXV.

Respice Triptoleum, durumque in praelio Achillem,
Matre docente, astus ut didicere graves.
Illum Diva Ceres, Thetis hunc durabat in igne
Noctu, lacte ferens ubera plena die:
Haud secus assuescat medicina beata Sophorum,
Quam puer ad mammas, ut queat igne frui.

T 3

Ly.

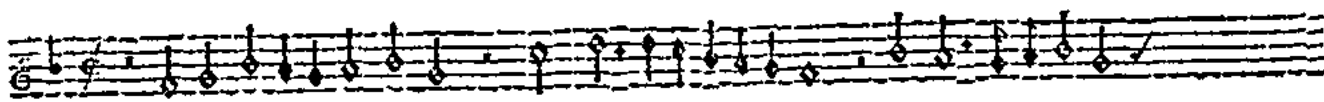
LYCURGUS ille Spartanorum legislator, quantum consuetudo valeat, & usus, sive bonus sive malus, oculari exemplo populo in theatralli concione exposuit, dum adduceret binos catulos uno enixu editos; inque medio poneret ollam pulte refertam ac leporem; quorum catulorum unus cum videret cibum & leporem, eo relicto hunc insecutus est, quia ita assuefactus erat, alter verò neglecto lepore, ollam evacuavit, cum & sic consueverat: Quo facto, en, inquit, hic videtis, quantum valeat educatio, & à parvulis assuefactio etiā in illis, quos natura pares & similes produxit. Hoc itaque modo naturam emendare aut ad meliora dirigere convenit, quæ cærea est, ut in vitium vel virtutem facile flecti possit. Quod ille in politicis verum demonstravit, Philosophi quoque in Phisicis se ita habere consentiunt: In hominibus, brutis quantum consuetudo valeat, quotidiana exemplar per totum visuntur mundum: In vegetabilibus quoque non pauca occurrunt: At in mineralibus & metallicis eadem dari, rarioris experientiae est: Nihilominus tamen lapidem suū fixant per assuefactionem in igne sibi conveniente, quemadmodum in numeris locis innuunt: Nutriendus enim est igne, tanquam puer lacte super ubera matris suæ: Unde dicit Emiganus, inspicite lactantem puerum, & ne impediatis eum: Et Bodillus, Fœtus autem extractus non nisi lacte nutritur, & igne per se & paulatim dum parvulus est, & quanto magis exurit, ossibus confortatis, in juventutem deducitur, in quam perveniens, sibi sufficit. Et Arnoldus in Rosar. l. 2. c. 7. Oportet tamen ipsam medicinam diutius assari super ignem & nutriri instar pueri in uberibus. Hæc eadem antiquissimi Philosophi demonstrare voluerunt in allegoriis de Triptolemo & Achille sub igne assuefactis jacere & induratis, cum uterque nil nisi chymicum subiectum denotet, præter quod insulsa esset fabula, indigna quæ vel aliis rebus moralibus accommodaretur, vel doctorum auribus inculcaretur: Ceres, veluti nutrix Triptolemmum interdum lacte nutrit, noctu sub ignibus posuit, unde cum puer optimè aleretur, pater Eleusius aliquando hoc observavit: Hinc Ceres Eleusium interemit, & puero Triptolemo currum donavit, anguib. tractum,

quo

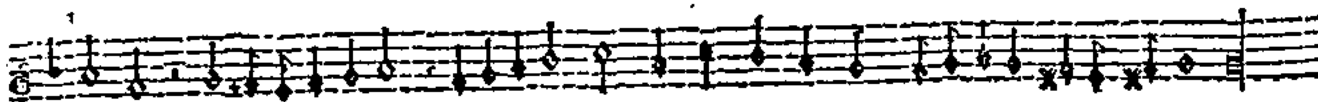
quo ille per aërem in omnes mundi partes contendit, & mortales frugum seminationem docuit: Sed hic Triptolemus tinctura est Philos. eo modo sub igne nutrita, quæ à serpentibus ducta, hoc est, Mercurio, docuit homines, quomodo semina Philos. in suam terram jacienda sint. Hæc eadem ascribuntur Osiridi, qui ideò terrarum orbem perlustravit, ut alibi demonstravimus, & Dionysio, qui vini usum homines docens peregrinatus est per mundum: Sunt verò hi tres Triptolemus, Osiris & Dionysius unius intentionis & officii, imò res una; ut etiam Achilles, qui fortissimus ad bellum Trojanum mittendus erat; Ejus pater Peleus, id est, terra, vel Peleus mons, mater Thetis dea marina seu aquarum; his nascitur Achilles: At in eorū nuptiis pomum aureum Eridos prolatum est, prima causa belli Trojani, unde ex iis nuptiis natus, non immeritò ejus executor exitit: Induratus verò eodem modo Achilles à matre sua dicitur, quo antedictus Triptolemus à Cerere; de quo lib. 6. Hieroglyph. satis diximus, quod hic repetere supervacaneum ducimus. Lapidis itaque nutrimentum ignis est, at non inde, ut quidam perperam existimare posset, in longum, latum & profundum, extenditur, neque in pondere incrementum sumit; quia saltem virtutem, maturationem & colorem ab igne acquirit, omnia reliqua, tanquam commeatus & viatica secum adferens. Quando enim ex diversis locis ejus partes sunt congestæ, purgatæ & conjunctæ, habet in se omnia, quibus indiget: Unde apud Rosarium Philosophus: *Omnia fert secum, quibus indiget hæc aqua factum.* Nec verò quicquam peregrini ab initio ad finem illi additur, nisi sit homogeneous, nec separatur, nisi heterogeneum: Quilibet autem animadvertere debet, ut dracones Triptolemi curruj jungendos bene agnoscat, antequam quid incipiat, qui sunt alati & volatiles; quos si scire desideres, in fimo Philosophico invenies. Sunt enim fimus, & generantur ex fimo, suntque illud vas, quod Maria dicit, non esse negromanticum, sed regimen ignis tui, sine quo nihil efficies: Veritatem tibi aperui, quam hausi incredibili labore, non absque sumptu multorum annorum, ex veterum monumentis.

Dieser Stein ist verworffen auff der Erden/ vnd erhobet auff
Bergen/ wohnet in der Luft/ vnd wirt erhehret in Flüssen/
das ist der Mercurius.

*Atalanta
fugiens.*

Vile recrementum fertur la pis atque ja cere

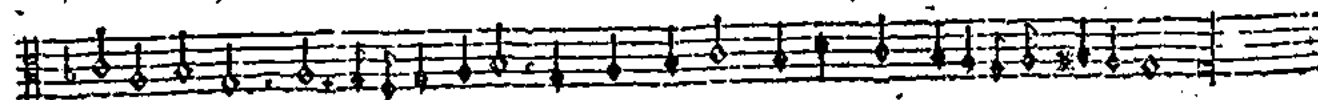

Fortè vi is sibi ut hinc dives inopsque pa rent.

*Hippom.
seguens.*

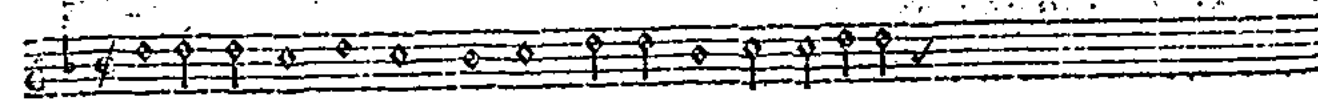

Vile recrementum fertur la pis atque ja-

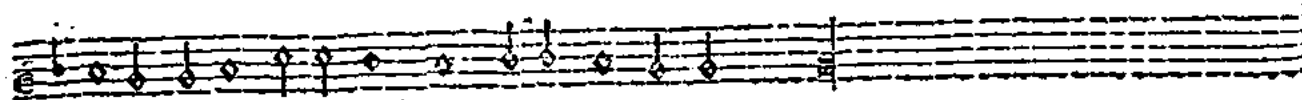

cere Fortè vi is sibi ut hinc dives inopsque pa rent.

*Pomum
morans.*

Vile recrementum fertur lapis atque jacere

Fortè viis sibi ut hinc dives inopsque parent.

XXXVI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

An sagt/ daß der Stein sey ein verworffen Ding vnd schlecht/
Soligt am Weg/ daß ihn Reich vnd Arm könn haben mit Recht/
Es sagen andre/ daß er sey in hohen Bergen zuschawen/
Oder im Luft/ andre/ daß er sich erhehr in Awen/
All: s ist wahr/ nach seinem Verstand/ Ich wil/ daß du warnemst
Solch Gabe auff Bergen/ wo er zu finden bequemt.

EMBLE-

Lapis projectus est in terras, & in montibus exaltatus, & in
aëre habitat, & in flumine pascitur, id est, Mercurius.

EPIGRAMMA XXXVI.

Vllerecrementum fertur LAPIS atque jacere
Fortè viis, sibi ut hinc dives inopsque parent.
Montibus in summis alii statuere, per auras
Aëris, at pasci per fluvios alii.
Omnia vera suo sunt sensu, postulo sed te
Munera montanis quæreret tanta locis.

V

AB

AB omnibus, qui lapidis nomen & potentiam vel semel audiverunt, nisi sint ex penitus incredulis, quæri solet, ubi inveniendus sit, ut rectâ quasi viâ ad eam currant? Respondent Philosophi duplici modi: Primò quod Adam eum secum ex Paradiso attulerit, quod sit in te, in me, inque omni homine, quod volantes eum secum portent ex longinquis locis. Secundò, quod in terris, montibus, aëre & flumine reperiatur. Utriigitur viæ insistendum, an huic, an illi? Utrique, ut opinor, sed suo respectu; licet hæc nobis magis arrideat & securior videatur. In terras projectus dicitur, quia elementum terræ primò apparet in obscuro & nigro corpore. Deinde, quia vilis, parvi precii res sit, quæ in viis peregrinantium & in ipso fimo calcatur. Unde Rosarius, & si vero, inquit, nomine nuncuparem, insipientes eum esse non crederent. Et Morienus Calidi quærenti, an multum de eo inveniatur, respondet: Non est hoc nisi, sicut sapiens dicit, ad divitem scilicet & pauperem, & ad largum & ad avarum, euntem quoque & sedentem. Nam hoc in viis projicitur, & in sterquilinis suis calcatur, & multi jam in sterquilinis foderunt, ut hoc ab eis extraherent, & in hoc decepti sunt. Mundus quoque in turba inquit, si venditores cognoscerent eam, non venderent eam tam vili precio. Et Arnoldus asserit, quod lapis gratis haberi possit, in tanta copia, qua quis velit, nec interrogandus quispiam sit eam ob causam. Quæ omnia vera sunt. Quis enim, nisi inhumanus, petenti aquam & terram denegabit? Cymbri antiquissimi à Romanis cum eadem munera petissent, nec obtinere possent, effusis copiis Italiam ingressi multa millia Romanorum cum Consulibus suis trucidârunt, ut historiæ testantur. Terra enim, ut mater omnium preciosissima est, ut materia putrefactorum ultima, vilissima; Nil vilius luto aut cœno, quod tamen nihil aliud est, quam terra aquæ mixta. Quid gleba terræ communius? Attamen Euripylus Neptuni filius eam Heroibus Argonautis pro xenio obtulit, ex qua non recusatâ, sed grato animo acceptâ, post dissoluta in aqua Medea multa vaticinata est. Oportet enim terram in aqua dissolvi, alias nec hæc, nec illa quicquam valet: Hoc modo lapis projicitur in terras, in quibus tamen abjectus non permanet, sed

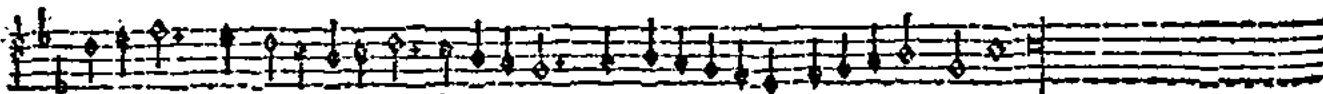
sed exaltatur ad montes, utpote Athum, Vesuvium, Æthnam, & his similes flammivomos, quales in diversis orbis partibus permulti visuntur. In his enim ignis perpetuus ardet, qui lapidem sublimat, & ad summam dignitatem evehit. In montibus, ut crescit, in rudi forma ex sulfure & argento vivo, sic in montium vertice maturatur & perficitur, ubi & provenit herba, sine qua ignis temperari nequit; quia hac frigidâ & humidâ in ignem conjectâ ejus vehementia retunditur per sui contrarium: A montibus ad aërem transit, ubi habitationem invenit. Aër enim ipsi domus fit, quâ circumdatur, quod nihil aliud est, quàm quod portetur in ventre venti, nascatur in aëre, de quibus terminis antea dictum est. Tandem in fluviis pascitur, hoc est, in aquis, Mercurius: Inde in ejus honorem Athienenses hydrophoria agebant, quia materia Philosophorum lapidis est aqua, ut Rosarius inquit, & intelligitur de aqua illorum trium. Quam ob causam Mercurius triceps quoque dicebatur, utpote marinus, cœlestis & terrestris, quia aquæ, terræ & aëri adesset. A Vulcano educatus traditur, furacitate insignis, quia Mercurius igni assue fieri docetur, qui volatilis est, & secum aufert id, cui miscetur. Ægyptiis leges & disciplinam, imò Thebanis quoque sacerdotibus & magnæ mundi parti, antiquitus, religionem dictavit, quia à chymicis institutis Ægyptii politiam, & res sacras habuerunt, ab his Græci, ab his Romani, ab illis quàm plurimæ aliæ gentes, ut latius alibi demonstratum est. Argum saxo occidit, seu lapide & Battum in lapidem indicem convertit. Quid multis? Chymicorum volumina omnia nil nisi Mercurium inculcant, unoque hoc versiculo ejus potentiam satis confirmant; Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes. Hic itaq; quærendus erit, donec inveniatur, sive in aëre, igne, aquis aut terra moretur. Vagus enim est, & nunc huc, nunc illuc currens pro Deorum chymicorum ministerio, tanquam illis à pedibus, quod officium ejus indicatur, dum Angeliam ipsi filiam nonnulli ascribant.

Drey Dinge seynd genug zur Meisterschafft/ der weißse
Rauch/das ist Wasser/ der grüne Löw/ das ist das Erz
Hermetis, vnd das stinckende Wasser.

*Atalanta
Fugiens.*

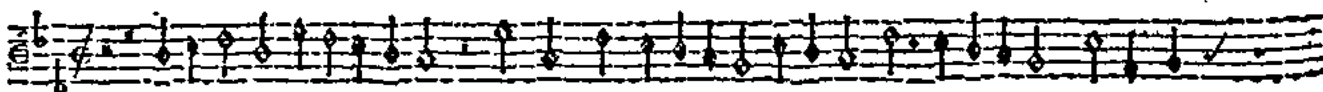

Ter na magisterii, Terna magisterii sunt se mina, fœ tida

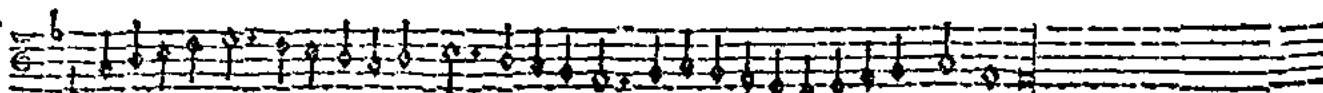

lympa, Et ni veus va por ac pel le Le o viridi.

*Hippomen.
Sequens.*

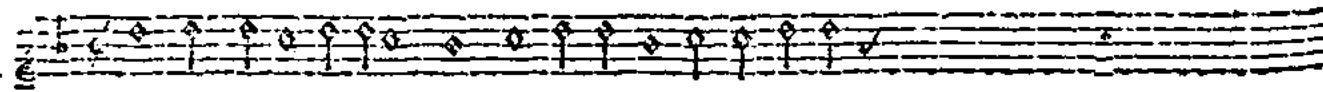

Ter na magisterii Terna magisterii sunt se mi na, fœtida

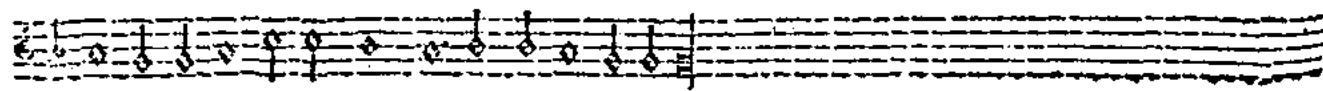

lympa, Et ni veus ac pel le Le o viridi.

*Pomum
Morans.*

Terna magisterii sunt semina, fœtida lympa,

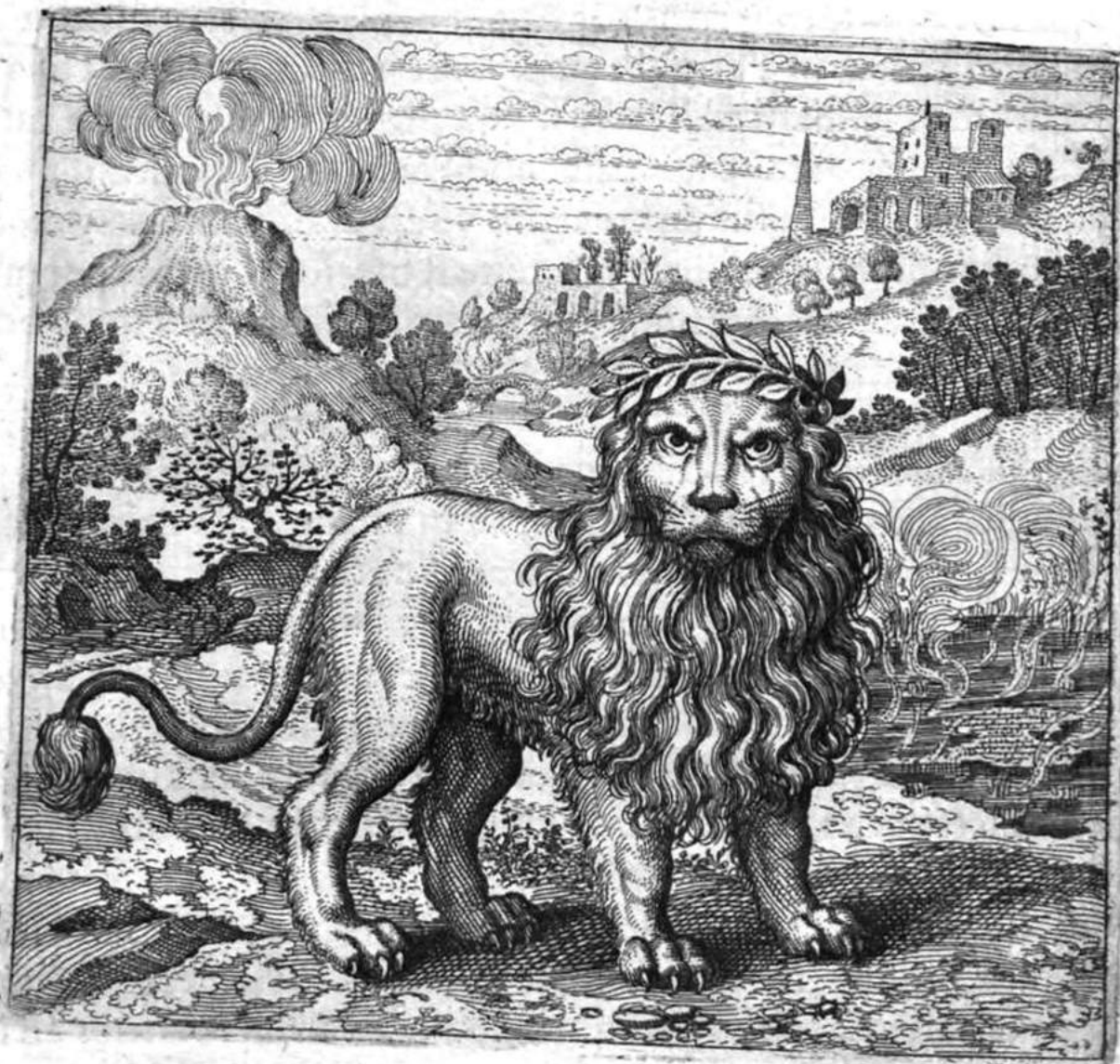
Et niveus vapor ac pelle Leo viridi.

XXXVII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Drey Ding zur Meisterschafft gehören/ Wasser/ so stinckend ist/
Vnd der schneeweiße Rauch/ sampt dem Löwen grün gewiß/
Das Wasser ist aller Elementen Mutter/ denn der Schein/
Daß er gemacht werd/ das erst vnd lezt das Wasser muß seyn/
Der grüne Löw ist das Kupffer Hermetis vnd Stein genandt/
In Capiteln der Bücher/ der weiß Rauch Wasser/ erkandt.

EMBLE-

Tria sufficiunt ad magisterium, fumus albus, hoc est, aqua, leo viridis, id est, æs Hermetis, & aqua foetida.

EPIGRAMMA XXXVII.

Terna magisterii sunt semina, foetida Lympha,
 Etniveus vapor, as pelle LEO viridi:
 Unda parens peperit, restant quæ elementa, Sophisque,
 Ut lapidem faciant, ultima primaque ea est.
 Æs Hermetis at est viridis LEO, petræque nota
 Librorum capitlis, Fumus & albus aqua.

UT tria essentialia ad cuiusque ædificii constructionem requiruntur, quorum uno absente, ejus nulla adesse potest perfectio, quæ sunt fundamentum, parietes & tectum, ita totidem desiderantur ad Philosophorum compositum absolvendum, quæ hic nominantur propriis suis nominibus: Author Auroræ, c. 20. de separatione elementorum loquens, Terra, inquit, ibidem relinquitur, ut alia tria elementa in ea valeant radicari; si ipsa non esset, elementa fundamentum non haberent ad ædificandum super id domum novam Theaurariam: Hoc fundamentum vocatur hic aqua foetida, quæ est mater omnium elementorum, teste Rosario, ex qua & per quam & cum qua præparant Philosophi ipsum, scilicet Elixir in principio & in fine: Foetida dicitur, quia foetorem sulphureum de se mittit, & odorem sepulchrorum: Hæc est illa aqua, quam Pegasus ex Parnasso ungulâ suâ percusso elicuit, quam Nonacris Arcadiæ mons ex jugis emittit è saxo prorumpentem, quæ in sola ungula caballina servari potest ob vim ejus fortissimam: Hæc est aqua draconis, ut Rosarius eam nominat, quæ debet fieri per alembicum sine omnia alia re addita, in qua facienda est maximus foetor: Quæ verba cum quidam audiverint ad stercorea distillanda humana vel animalium se contulerunt, in qua operatione foetorem quidem maximum senserunt, sed stercorea in stercorebus invenerunt: At ne putes Philosophos scarabæos esse, qui in stercorebus operentur, scias foetorem, si quis adest, in magnam fragrantiam mox mutari, prout Lullius testatur de sua Quinta essentia, cui tantam odoris suavitatem assignat, si ritè facta sit, ut in superiori ædium loco posita aves volantes ad se alliciat & sistat: Ponit autem in fimo suam quintam essentiam, cujus calore temperatissimo ea fragrantia sequitur, quod quidam cum vino fortiter tentarunt, sed frustra, ideoque Lullium vanitatis insimularunt, cum ipsi essent stultitiæ potius coarguendi, qui vinum Lullii nunquam gustârunt; At Lullium aureus ille poëta meliùs intellexit, qui Chrysop. lib. 1. ita canit:

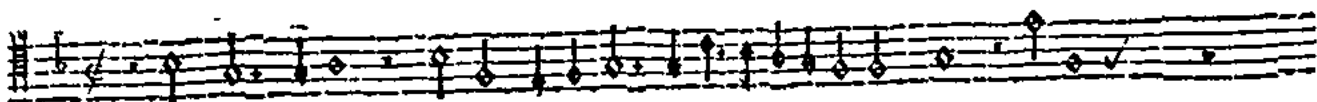
*At non ille quidem sensit, quæ dicere primâ
Est facie visus, neque tum stillantia vina
Miscebat, &c.*

Post

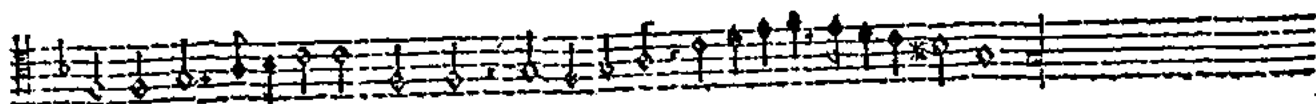
Post aquam foetidam Leo viridis occurrit: de quo Rosarius, quasi-
 visti autem de viriditate, putans, quod æs esset corpus leprosum pro-
 pter illam viriditatem quam habet: Unde enim tibi dico, quod totū
 illud, quod est perfectum in ære, est illa sola viriditas, quæ in ipso est:
 quia illa viriditas per nostrum magisterium vertitur citò in verissi-
 mum aurum nostrum & hoc experti sumus: Nullo tamen poteris
 lapidem præparare absque duenech viridi & liquido, quod videtur
 in mineris nostris nasci: Obenedita viriditas, quæ cunctas res ge-
 nerat: Unde noscas, quod nullum vegetabile atque fructus nullus
 apparet germinando, quin sit tibi viridis color: similiter scias, quod
 hujus rei generatio viridis est, quare Philosophi germē ipsum appel-
 laverunt. Hæc Rosarius: Hoc est aurum & æs Philosophorum &
 lapis in capitulis notus, fumus, vapor & aqua, sputum lunæ, quod
 Solis lumini jungitur; Hic leo viridis pugnat cum dracone; sed ab eo
 superatur & successu temporis devoratur; putrefacto autem leone
 dulcedo ex ejus ore (velut à Sampsonē occisi) proventura speratur.
 Draco superior factus leoninā adeò se carne replet, ut paulò crepet
 & emoriatur: Ex quo, cum Leonis adeps per se quotidianus febrib.
 medeatur, apudque reges & populos eo perunctis gratia & favor
 concilietur, Medicina præstantissima fieri poterit, quæ per multis
 affectibus sit utilissima. Tertio sequitur fumus albus, qui si coagule-
 tur, fit aqua & aqua officiū præstat in abluendo, solvendo, & maculas
 abstergendo instar saponis: Hic est ignis contra naturam, quem vi-
 deat invenias, ita dictus, quia contrarius est naturæ retexendo &
 destruendo illud, quod ea diligenti curâ composuit: Hic ignis non
 est ex spiritu vini aut oleo incensus sed ex materia incombustibili, æ-
 qualis per durationis & caloris, & est ignis absque luce & combusti-
 one magnæ virtutis & efficaciam, quem reperire in tenebris, cum
 non luceat, est non exiguæ difficultatis, sed operi debito applicare
 modo, longè majoris; cujus circumstantias & proprietates in diver-
 sis locis satis descripsimus.

Das Rebis wie ein Hermaphrodit wirt geböhren auß
zween Bergen des Mercurii vnd Veneris.

Atalanta
Fugiens.

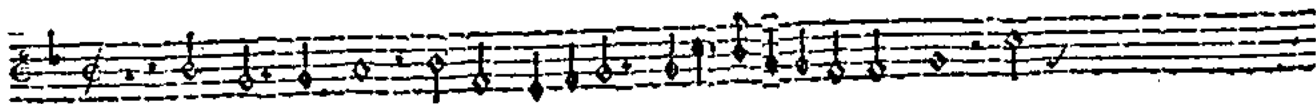

Rem geminam Rebis veteres dixê re, quod uno

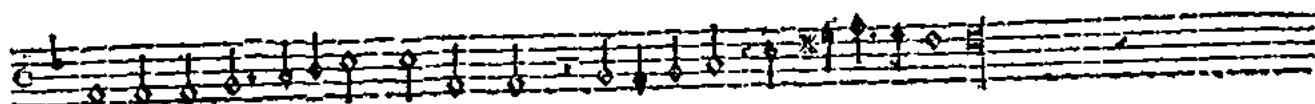

corpore sit mas hæc fœminaq; An drogyna

Hippom.
Sequens.

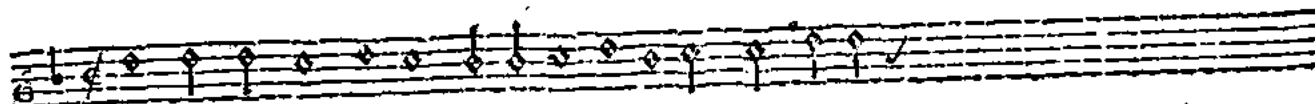

Rem geminam Rebis veteres dixê re, quod u-

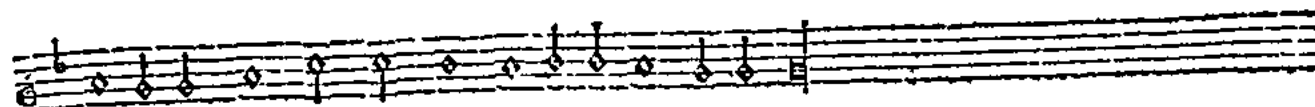

no corpore sit mas hæc fœminaq; Andro gyna.

Pemum
Morans.

Rem geminam Rebis veteres dixêre, quod uno

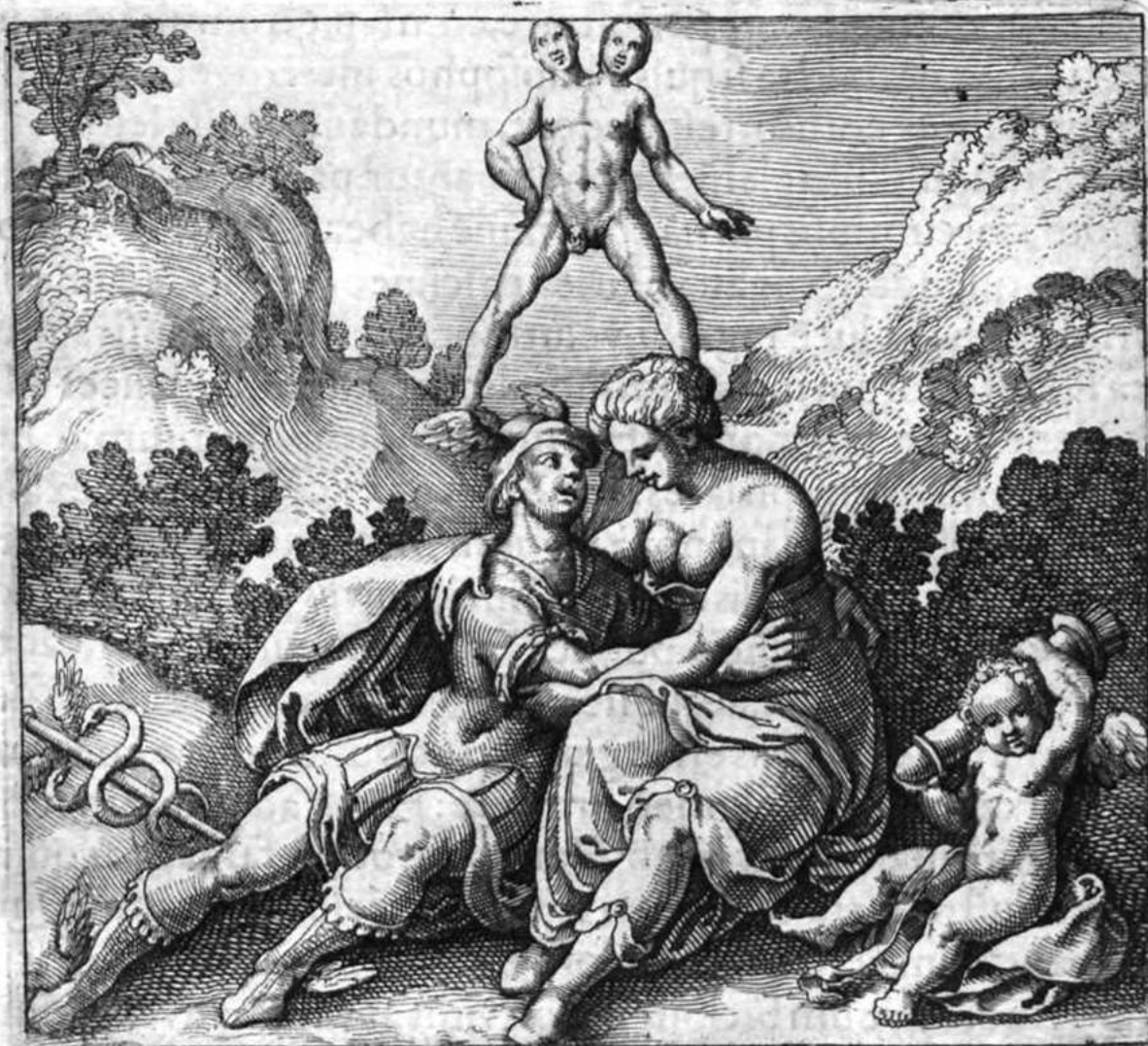
Corpore sit mashæc fœminaq; Androgyna.

XXXVIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Die Alten haben zwey Ding genant Rebis mit einem Namen/
Dieweiles in einem Leib Mann vnd Weib ist zusamen.
Denn auff zween Bergen ist der Hermaphroditus erköhren/
Welchen dem Mercurio die Venus hat geböhren/
Verachte du nicht das doppelte Geschlecht/ so Weib ist vnd ein Mann/
Dann es dir hernachmals den König gebähren kan.

EMBLE-

Rebis, ut Hermaphroditus, nascitur ex duobus montibus,
Mercurii & Veneris.

EPIGRAMMA XXXVIII.

Rem geminam REBIS veteres dixere, quod uno
Corpore sit mas hac faeminaque, Androgyna.
Natus enim binis in montibus HERMAPHRODITUS
Dicitur, Hermeti quem tulit alma Venus.
Ancipitem sexum ne spernas, nam tibi Regem
Mas idem, mulierque una eademque dabit.

SOCRATES interrogatus, cujas esset, Cosmopolitam seu mundi civem, respondit: Quo innuere voluit, se, etsi Athenis natus sit quo ad corpus, animo tamen totū mundum, tanquam patriam, inque eo contenta, liberè perlustrare, cū sapiēti omnis terra, ubi bene vivat, sit patria: Ita si quis Philosophos interroget, cujas sit Hermaphroditus eorum, respondent, mundanum esse seu in omnibus mundi angulis, ubi elementa inveniantur, prostare, nempe sapientū filium, qui cum ipsis patriā communē habeat: Verū cū non contingat, quendam bis aut pluries nasci, nec diversis, sed uno in loco primitus hanc lucē ingredi, veluti Socrates Atheniensis agnoscitur, ita Rebis duorum montium inquilinus censetur, videlicet Mercurii & Veneris, unde & nomen Hermaphroditi ipsi inditum ab utroque parente. Montani ipsi lares sunt, & patria excelsa, ideóq; ex alto loco genitis existit; Est sanè non exiguum momentum ad res præclare gerendas patria nobilis & ampla, in qua cives præferuntur exteris & promóventur ad officia publica, ne in obscuro delitecant, ut in humili loco cōtingit, atque sic aliquid lucis ex patria ad eos perveniat, at majus se propriis emergere virtutibus, etiam re angusta domi, & patriæ suæ de sese lumen præbere: Hunc ad modum montes hi incogniti quampluribus ab Hermaphrodito famam acquirunt ob illius illustria facta & nomen toto orbe celeberrimum. Quis enim vel tantillum versatus in Philosophorum libris non agnovit Rebis? quis Androgynum bicipitem non vidit aut animadvertit? Hic equidem ad Indos usque innotuit & latius ejus fama, quàm vel Alexandri regis, dispersa est. Per multi ad doctum aliquem virum, vel alias ob singularem industriam militarem, artem vel scientiam notissimum, videndum & alloquendum ex longinquis oris proficiscuntur, multò autem plures ad Montes dictos Rebis sese confèrent, dummodò sciant, ubi locorum offendendi sint: Quanto studio & cura Morienus Adferum Alexandrinum Romā profectus indagaverit & tandem invenerit, ipse testatur in suo libro, ideóq; felicior æstimandus est, Deo que gratus, quod à vivo præceptore & non à mutis magistris, hanc rem, hoc est, natalē locū, Rebis didicerit & corā viderit

Non

Non minori assiduitate & diligentia uti debent illi, qui patriam Re-
bis ex sese quærunt, ratione & librorum indicio edocti: Verùm li-
bris etsi aliquando claritas inesse videatur, tamen eam magnà ob-
scuritas undique cingit & obvelat, ut illa præ hac vix agnosci aut
discerni queat: Quocirca cautè in his procedendum, ne qui pro re-
medio concinnati, pro veneno usurpentur: Certè oceanus sunt im-
mensus, in quo errantes latitudinem seu æquatoris supra horizon-
tem elevationem instrumentis astronomicis experti nauæ scire
possunt, magnete polum septentrionalem ostendente, at longitu-
dinem, seu quanto graduum intervallo à primo meridiano, insulis
Fortunatis proximo, absint, nequaquam; Unde incerti sunt, quo lo-
co inter occasum & ortum versentur: Quid ergo hic faciendum?
Quod iidem nauæ solent, Experientiam consulere ratione, & ab ea
discere iter longinquum determinare per signa particularia, pro-
montoria, insulas & alia, ne in syrtes & cautes incauti incidant: At
hic minus est periculum, si res non procedat, si verò sic, majus lucrū,
quàm ibi, ubi bona & vita perduntur in una hora: Est autem Mercu-
rii Philosophici mons non Nonacris, nec Atlas, ubi alias natus cre-
ditur, sed bifido vertice Parnassus, in quorum uno Hermes, in altero
Venus moratur: Hic quoque Apollo cum Musis est, & fons Pega-
seus, Hippocrene, cum lauru semper viridi: Unus est mons nomine
at re geminus, ut Hermaphroditus in uno corpore biceps & bi-
membris visitur: At quis ex mille ad hujus montis cacumen con-
tendere perseverat? Quis non in radicibus hærescit præpeditus re-
moris nescio quibus? Quotusquisque umbilicum ejus medium at-
tingit?

Nam, non levis ascensus, si quis petat ardua, sudor

Plurimus hunc tollit, nocturna insomnia oliva

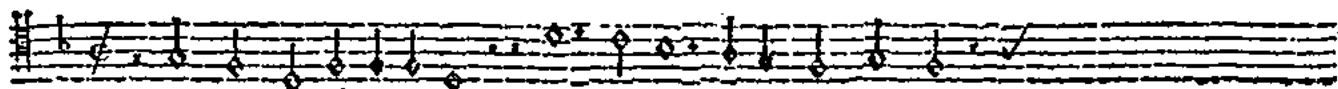
Immoritur, delet quod mox laudaverat in se,

Qui cupit æternæ donari frondis honore.

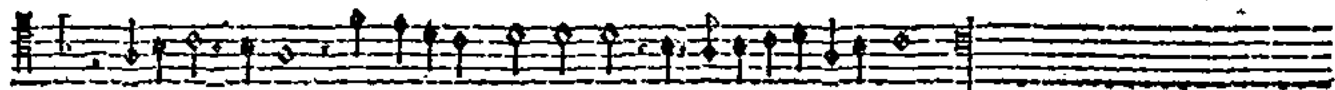
Unde non mirum, si saltem unus ex Myriade Herculeos hosce ex-
antlet labores, ut pedem in vertice Montis figat, laureæque brabe-
jo fruatur immortalis, quo ut dociles, virtuti & literis dediti, bonæ
mentis quicunque gaudeant, Grilli verò & vertagi frustrentur, uni-
cè optandum est.

Oedypus wie er Sphyn gem überwunden/ vnd sein Vatter
 ertödtet/ nimpt sein Mutter zum Weib: Des Räzels Meynung
 ist diese: Der Stein ist ein Triangel im Wesen/
 vnd ein Vierangel in der Qualität.

Atalanta
 agiens.

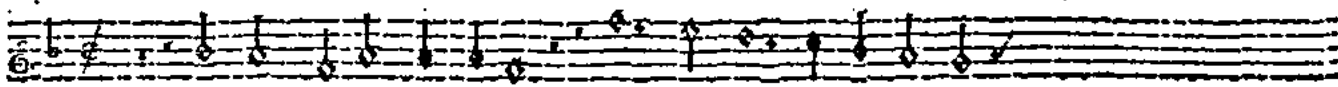

Sphyn gem ænigmatico Thebis sermone timendam

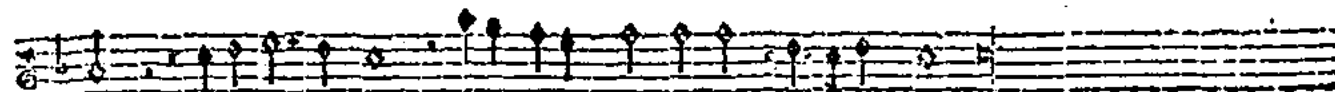

Oedypus ad propriam torserat arte necem.

Hippom.
 equens.

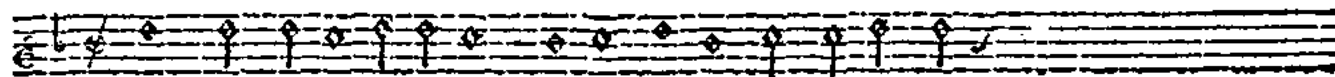

Sphyn gem ænigmatico Thebis sermone timen-

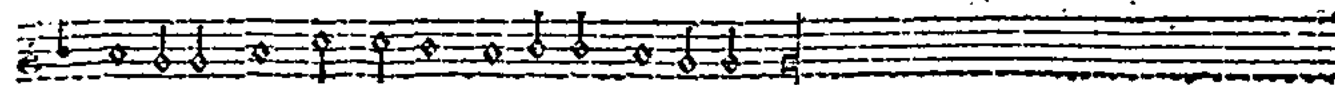

dam Oedypus ad propriam torserat arte necem.

Pommit
 morans.

Sphyn gem ænigmatico Thebis sermone timendam

Oedypus ad propriam torserat arte necem.

XXXIX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Es hat Sphyn gem, mit Räzeln den Thebanern sehr erschrecklich/
 Der Oedypus durch sein Kunst zum Tode gebracht listiglich.
 Es ward gefragt: Was da hält des Morgens vier Fuß/ am Mittag
 Nur zween/ vnd am Abend widerumb drey Füße trag/
 Dessn Überwinder sein Vatter/ so nicht weichen wolt/ erschlägt/
 Vnd nimpt zum Weib seinen eygen Mutter mit Recht.

EMBLE.

Oedypus Sphynge superata & trucidato Lajopatre
matrem ducit in uxorem.

EPIGRAMMA XXXIX.

Sphyn gem anigmatico Thebis sermone timendam
Oedypus ad propriam torserat arte necem:
Quasitum est, cui manè pedes sint bis duo, luce
Sed mediâ bini, tres, ubi vesper adest.
Victor abhinc Lajum nolentem cedere cedit,
Ducit & uxorem qua sibi mater erat.

X 3

BA

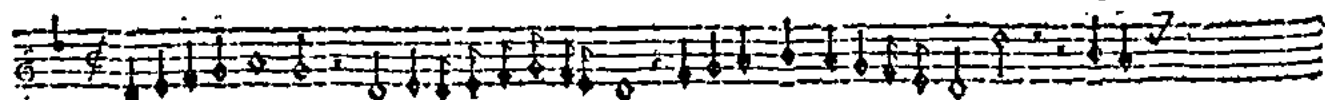
BACASSER. Philos. in turba, q̄, quæritis, inq̄t, parvi nequaquam est precii: Thesaurū n. maximū & munus Dei excellentissimū quæritis. Et cognoscite, ō investigatores, id q̄ Philos. dudū intimaverunt dicentes, **QUOD RECTUM** non nisi errore discernitur, & nihil magis dolorem cordi generat, quā error in hac arte & opere. Dum n. q̄s putat, se fecisse, mundum habere, nihil in manib. suis inveniet. Hæc eadem Philos. antiq̄ innuere voluerūt, Sphynge proposita, quasi ipsa artis obscuritatē & tricas denotaret. Hinc Ægyptiī in sacris Isiacis, quæ fiebant in honorē Osiridis, à sacerdotib. mitratis, rasis capitibus omnib. corporis partib. albâ talarīq; & lineâ veste amictis, ut illa tecta plebīq; incognita manerēt, Silentii statua, quæ Sigalion dicebatur, in altaris principio erigebatur, favere linguis jubebātur assistentes. & oculos ad eā imaginē cōvertere, eādēq; ob causā SPHYNGUM simulachra ad altaris angulos addebāt, quæ arcanam rerum factarū cognitionē denotabant; ut ex veterib. Boissardus demonstrat. Est n. Sphinx mōstri quædā species obscurissima Thebanis, pponēs ænigmata, nec solū illis, sed ut prius Ægyptiis, ita post omnib. aliis ad artē aspirantib. inq; Philos. lib. tāquam ante portas Thebarū excubat; q̄ si aliq̄s mōstrū prætereat, nil mali ab ipso patitur, q̄ verò animi vel ingenii audacia fretus ejus ænigmata dissolvere conetur, nisi id faciat, excidiū sibi parat, hoc est, dolorē cordi & damnū reb. suis ex errore in hoc opere. Qui ejusmodi allegorica ad historiā refert, fungū habet p̄ cerebro & peponē p̄ corde, ut ait Comicus, & nō plus sapit, quā q̄ delirat in recto tramite. Nimis puerilia sunt & aniculis digna, si ad litteram capiātur, aliās, pfundæ doctrinæ tecmiria & indicia. Dicūtur qdē feræ mōstrosæ in Africa esse Sphynḡū nomine, sed de illis hīc nō disq̄ritur, etiamsi hujus fictitię origo & denominatio ab iis desumpta videatur. Sphinx Philos. sermonem humanum, utpote græcāicū, intellexit & usurpavit, nec nō gryphos subtiles & ænigmaticas quæstiones, in quib. intelligentiæ & doctrinæ singulare acūmē apparet, aliis hominib. q̄buscunq; non ita obviam (à quo bruta longissimē absunt) pposuit. Talia esse Philos. dogmata, q̄ saltem in illis versatus est, facile intelliget. Ubi n. unū dicitur, & alterum intelligitur, ibi æqui-

æqvocatio errorem parit, q̃ Solis Philof. non ſolùm cōceſſum, ſed & imperatū eſt. Ænigmatib. itaq; Sphyn̄gis Thebarū civitate diu vexatā tandem Oedypus q̃dam adfuit, q̃ ita ad quæſtiones oblatas reſpōdit, ut ipſa Sphynx è ſaxo ſe deturbare coacta ſit. At q̃s Oedypus? Regis Thebanorum filius, quō nato cū patri ab oraculo prædictū foret, ipſum à filio occiſum iri, Oedypum interfici juſſit, q̃ cum fune p̄ pedes trajecto ad arborem ſuſpenſus ac dereliſtus eſſet, ab alio ruricola liberatus & educatus; Hic ad ultior factus pedes quidē tumidos obtinuit, at vegetum ingenium ante omnes in hujus ænigmatis à Sphynge p̄poſiti enodatione ſatis declaravit. Feruntur autem quāplurima Sphyn̄gi fuiſſe ænigmata, ſed hoc præcipuū, Oedypo obiectū. Manē quadrupes, meridiē bipes, veſpere tripes q̃d eſt? Quid reſpōſum ſit ab Oedypo ignoratur; ſed alii ad hominis ætatē interpretati ſunt, q̃ fallūtur. Nā quadrangulus ſeu quatuor elemēta omnium primò conſideranda ſunt, hinc ad hemiſphærium (duas habēs lineas rectam & curvam) hoc eſt, lunam p̄venitur albam, ab hinc ad Triangulum, q̃ conſtat corpore, ſpiritu & anima, ſive Sole, luna & Mercurio: Hinc Rhaſis in Epift. *Lapis*, inq̃t, *Triangulus eſt in Eſſe, quadrangulus in qualitate*. Huc quoque ſpectat emblemata vigefimum primum, ejusq; expoſitio. Eſt autem Oedypus parricidio & inçeſtu notatus, quæ duo ſunt teterrima vitia, quæ unquā excogitari poſſunt, at nihilominus eū ad regnū (aliàs ſibi debitū) p̄moverūt; quia patrem devia ſibi cedere nolentem occiſit, & reginam, Laji cōjugem, propriā matrem in uxorem duxit. Sed hoc nulli p̄ hiſtoria, nec exemplo imitando ſcriptum eſt, cū à Philof. ſaltem ad aperienda doctrinæ ſuæ arcana fictum & allegoricè introductum ſit. In hoc n. opere utrumq; contigit; quia efficiens primum, id eſt, pater, à ſuo effectu, id eſt, filio, è medio tollitur & proſtigatur, & poſt idem effectus efficiens ſecundum ſibi copulat eò uſque, donec unum fiat cum eo, & ſic filius matri ſuæ copulatur matrimonio, potiturque regno paterno armorum; conjugii & ſucceſſionis, quaſi triplici jure. Tumidos habet pedes, q̃a currere non poteſt, & eſt veluti urſus, ut habet ſecretū maximū, aut bufo, lēto incedēs gradu; q̃a fixū eſt figens aliud & ignē non fugiens aut reformidās, quo licet vili medio Philof. maximè egēt.

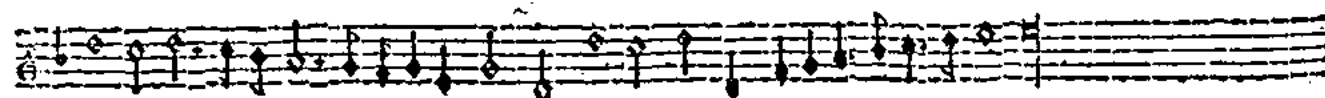
Auſ

Auß zweyen Wassern mach eins/ vnd es wirt seyn
das Wasser der Gesundheit.

*Atalanta
fugiens.*

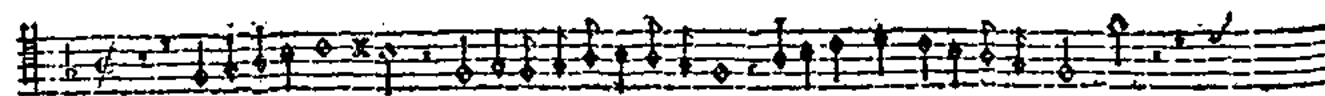

Sunt bini liqui do salientes gurgite fontes Hinc

pu e ri calidam suggerit unus a quam.

*Hippom.
sequens.*

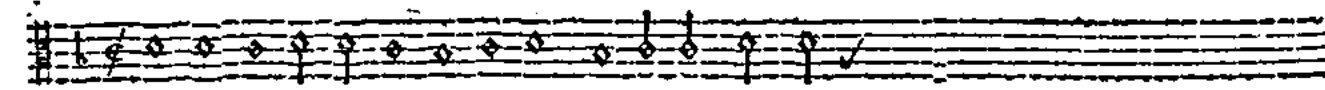

Sunt bini liqui do salientes gurgite fontes

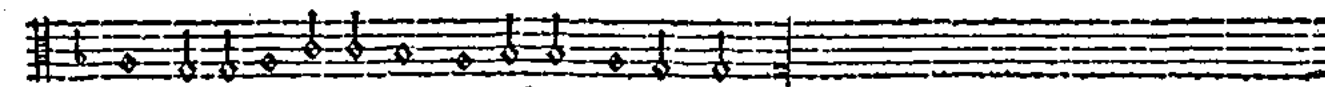

Hinc pue ri calidam suggerit unus aquam.

*Pomum
morans.*

Sunt bini liquido surgentes gurgite fontes

Hinc pueri calidam suggerit unus aquam.

XL. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Wen Brunnen quellen auff mit starckem Lauff klar vnd süß/
Eindeß Knäbleins/ so gibt warm Wasser mit Ueberfluß/
Der ander aber kalt/ genennet der Jungfrauen Brünlein/
Mische diß/ vnd mache auß zwey Wassern/ daß nur werde ein/
Als dann diß Wasser all beyder vermischte Krafft in sich behalt/
Wie Jovis Hammonii Brunn warm ist vnd darzu kalt.

E M B L E

EPIGRAMMA XL.

Sunt bini liquido salientes gurgite fontes,
Hinc Pueri calidam suggerit unus aquam:
Alter habet gelidam, quæ Virginis Unda vocatur,
Hanc illi jungas, sint aquæ ut una duæ:
Rivus & hic mixtas vires utriusque tenebit,
Ceu Jovis Hammonii fons calet atqueriget.

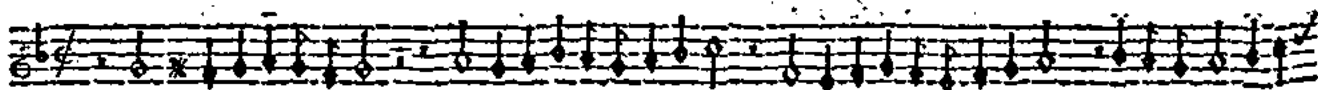
TOT & tanta sunt aquarum miracula, ut vix magno volumine comprehendi possint, de quibus parsim varii egerunt authores. Sed præ omnibus duæ aquæ Philosophicæ celebrantur eo nomine, quod quasi cæterarum omnium vires & proprietates non tantum æmulentur, sed quoque superent. Sybaris, Axus Macedoniae, Melas Boeotiae, fluvii, nigras reddunt pecudes, si bibantur; Crathis verò, Clitumnus Mevaniae & Cephissus fluvii ex nigris albas. Aquæ Sinuessanae in Campaniæ regione sterilitatem utriusque sexus abolent. Afrodissius fluvius mulieres steriles facit: Cabura fons Mesopotamiæ aquam habet jucundè olentem; Anygri aqua in Peloponneso admodum foetet: Jovis Hammonii fons die friget, noctu calet, mane & vespere repet alternis vicibus. Reliqua nemoremur, omnia etiam contraria sibi invicem à Philosophorum aquis præstantur. De quibus Lullius lib. de Quinta essent. distin: 3. de inceratione; Et sic est, inquit, duplex consideratio in arte, scilicet componere ex una natura unius metalli duos liquores contrarios in compositione; unum, qui virtutem habeat fixantem, congelantem & indurantem, & alterum, qui sit volatilis, infixus & mollis. Iste verò secundus liquor induratur, fixatur & congelatur per primum. Ex quibus ambobus liquoribus resultat unus lapis congelatus fixus & induratus, qui habet virtutem congelandi non congelatum, indurare mollicum & mollicare durum. Ex quibus apparet quæ sint aquæ illæ binæ, & cur in unam aquam redigendæ: Lapis enim aqua dicitur, quia funditur, & vice versa, aqua lapis, quia teritur. Verum ex locis diversis hæ aquæ ducuntur, interdum longo tractu, velut Romæ videre est circa Aquam Virginis aliosque fontes factitios, & deinde per cõfluxum miscenda sunt, ut una fiat ex duabus. Si enim una est virtutis calidæ & altera frigidæ, commixtæ mixtas vires obtinebunt & miro modo se invicem temperabunt: Hinc aquæ medicatæ & thermæ præstantissimæ orientur, quæ omnis generis morbos & affectus profligabunt, hominemque firmæ sanitati restituent. Natura quidem occulto suo compositionis artificio multas aquas terræ gremio cum diversis minerarum virtutibus confundit & miscet, quæ plurimis ægris sint saluti-

Salutiferæ, sed si ars accedat cum debito regimine, præmissis universalibus evacuationibus aliisque præmittendis, & miscëat inter se miscenda, cõpositio illa longè effacior erit. Quæ quamvis artificialis videatur, est tamen merè naturalis, quia res fit una & simplex, homogenea ex diversis, quæ arte nunquam fieri potest. Crama quidem & confusio ab arte causatur absque naturæ ope non vera & naturalis unio, quæ à sola fit natura: In Theriaca variorum simplicium est mixtio artificialis, quæ per contritionem & fermentationem fit, at nemo eam naturalem compositionem, multo minùs homogeneum Medicamentum affirmabit, nisi temerè: De substantiarum mixtione artificiali constat, quod non per minima se invicem ingrediantur, quamvis humana industria iterùm ab invicem discerni ac separari nequeant. At de qualitatũ omnium mixtione disquiritur, num primæ omnium simplicium Theriacæ, in unam Quintam essentiam transferint, an verò adhuc in suis pulveribus vel substantiis, ut prius, sint velut accidentia in subjecto vel color in pariete; Ac de inde qd de secūdis, tertiis & quartis qualitatib. dicēdũ? Probabile est omnes qualitates in suis propriis adhuc hære subiectis, nec vera naturali mixtione inter se componi; Alias si qualitates corpora sua relinquerent, essent quatuor quintæ essentiæ in quolibet composito artificiali, juxta numerum ordinis qualitatũ, primarum, secundarum &c. absque suis corporibus, & separabiles; quod ita se non habet. De coagulo leporino scribunt, quod in fluxu à tenuitate sanguinis, eum sistat & quasi coagulet, in coagulatione verò & grumis eundem incidat & resolvat; sic aceti, plumbi & multorum aliorum sunt contrariæ operationes pro diverso eorum usu, quia natura ita mirabiliter ea miscuit: sic & aqua Philosophica diversas & contrarias, habet virtutes. quia natura ex contrariis artis adminiculo eam miscuit in unam indivisibilem substantiam, quæ nihil aliud est nisi Quinta essentia, respectu aliorum cum ea miscendorum.

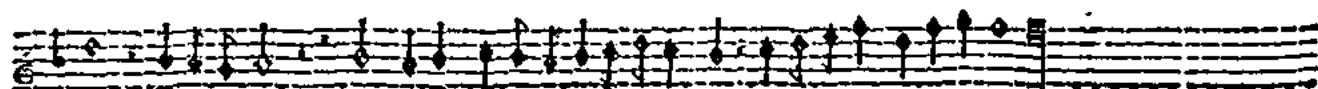
172 FUGA XLI. in 3. infra. retrograda existente simplici seu Bassi.

Adonis wirt von einer wilden Saw erlegt/welchem wie die
Venus wolt Hülffe thun/ hat sie mit Blut die Rosen
roht gefärbet.

*Atalanta
Fugiens.*

Ex pa tre Myrrha suo pulchrum suscepit A do-

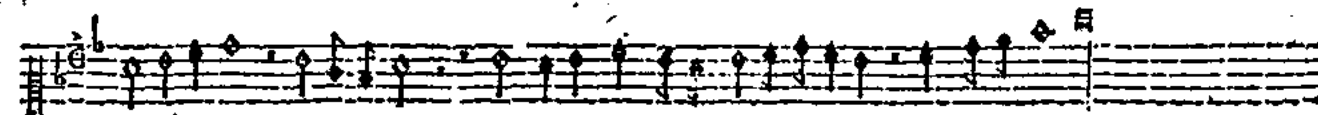

nim Delicias Cypriæ, quem nece stra vit a per.

*Hippomen.
sequens.*

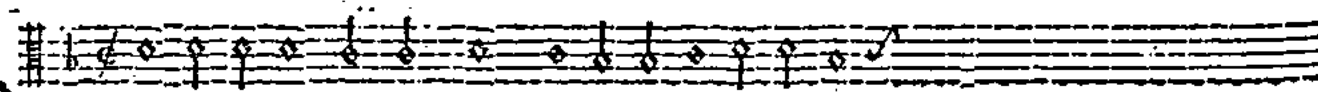

Ex pa tre Myrrha suo pulchrum suscepit A-

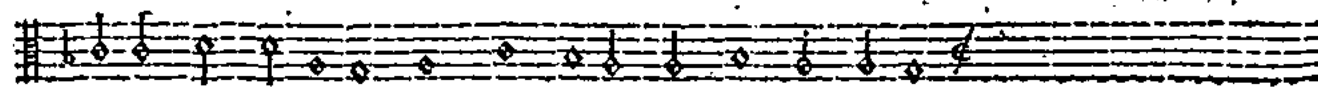

do nim Delicias Cypriæ, quem ne ce stravit aper.

*Pomum
Morans.*

aper stravit nece, quem Cypriæ De li ti as.

Adonim suscepit pulchrum suo Myrrha patre Ex

XLI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Won ihrem eygnen Vatter hat die Myrrha Adonim gebohren/
Welchen die Venus sehr liebt/ ein wild Saw tödt im Zoren/
Venus laufft zu/ vnd in dem verlegt am Rosenstrauch ihr Bein/
Daher von ihrem Blut die weissen Rosen roht seyn.
Die Götter weynen (die Syrer weynen jederman darumb leydt erdget/)
Vnd hat ihn bald vnter die weiche Lattich gelegt.

EMBLE-

Adonis ab apro occiditur, cui Venus accurrens tinxit
Rosas sanguine.

EPIGRAMMA XLI.

EX patre, Myrrha, suo pulchrum suscepit Adonim,
Delitias Cypriae, quem nece stravit aper.

Accurrit Venus & pede laesa cruore ruborem

Contulit ipsa rosa, quæ prius alba fuit.

Flet Dea (flect Syri, luctus communis in orbe est)

Illum lactucis mollibus & posuit.

Y 3

Ado.

ADONIDIS allegoriam quàm improprie quidam ex mythologis explicent, & eum nunc ad Solem, aprum, à quo occisus est, ad Brumam hirsutam, nunc ad semina frumentorum, quæ 6. mensibus apud Proserpinam subtus terram, & totidem supra terram apud Venerem sunt, referant, alibi satis expositum & refutatum est à nobis. Hic Solem esse Philosophicum sub Adonide intellectum cum concordantia omnium pronunciamus: Unde Versiculus:

Omnia sunt idem, Dionysus, Sol & Adonis.

Et Orpheus: qui vario lætari nomine Adoni,

Germinum & idem author, pariter puer atque puella:

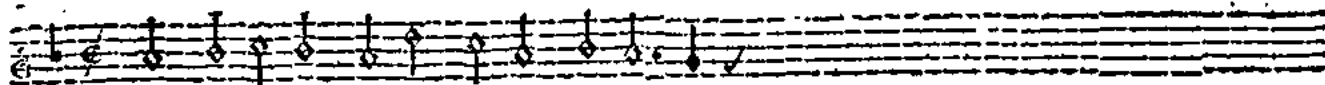
Quæ omnia de Sole cœli nullo modo intelligenda sunt, sed de Philosophico; Hic enim utrumque sexum exprimit, ille non item: Sic & Dionyso & Soli id ipsum tribuunt, quod Adonidi, & e contra, quem admodum & Osiridi. Adonis vero ab Apro interimitur, hoc est, ab aceto acerrimo seu aqua solutiva, cui aprugni & fulminei sunt dentes, quibus Adonidem stringit; quia Sol Philosophicus ab eo apro lethaliter vulneratur, in membris solvitur & discinditur; At Venus amasio suo opem ferre conatur, qui cùm esset mortuus, inter lactucas eum posuit & custodivit. Eundem ad modum Osiris à Typhone occiditur, & in varias partes disseccatur, quas Isis, Osiridis conjunx, recollegit & conjunctas sepulturæ tradidit. Idem luctus, qui mortem Osiridis in Ægypto quotannis secutus, & Adonidis in Syria & vicinis regnis sequebatur; ubi per aliquot dies planctus & ejulatus auditus, post data sunt lætitiæ signa & tripudia, quasi ille, qui mortuus fuisset, jam denuò viveret illatus cœlo: Unde vanitas eorum religionis seu superstitionis Ethnicæ oborta est, quæ crevit in immensum, Diabolo præbente occasionem, falsaque miracula procurante. Natus fuit Adonis ex Cinyra (ut fingunt) Cypri rege, ejusque filia Myrrha, natus dicitur in cœstu, si historia spectetur, nefario, si allegoria, non illicito, sed in primis necessario. Nisi enim ex matre & filio, vel ex patre & filia, fiat conjunctio, indeque nascatur, nihil in hac arte perficitur. Hic enim, quo conjuges sint sibi invicem sanguine propinquiore, in primo gradu consanguinitatis, vel secundo, eò sunt foecun-

fœcundiores & e converso, quo remotiores, eò infœcundiores, quod in hominum matrimonio tolerabile non est. Hinc Oedypus propriam matrem ducit, Jupiter sororem, sic & Osyris, Saturnus, Sol, servus rubeus, Gabritius; De Adonide Sol (in metaphora Belinia apud Rosarium) hoc est, de seipso ita loquitur: *Scitote, quod pater meus Sol dedit mihi potestatem super omnem potentiam, & induit me vestimento gloria: Et mox. Ego enim unicus sum & assimilior patri meo, & c. servos meos extraho de potentia & natura eorum, & induo eos de splendore & lumine meo pulchro quem dedit mihi pater meus, in omnibus operibus eorum: Ego enim sum excellens, qui ex alto & de primo cuncta, & nullus servorum meorum potest super me, nisi unus, cui datum est, quod contrarius est mihi. Et ipse destruit me, non tamen destruit naturam meam. Et ipse est Saturnus, qui separat omnia mea membra: Postea vado ad matrem meam, que congregat omnia membra mea divisa & separata: Ego sum illuminans omnia mea, & facio lumen apparere patenter in itinere de patre meo Saturno, & etiam de matre mea quem mihi inimicatur. Hactenus dicta adeò clara sunt, ut vel mediocriter in lectione authorum versato tenebras à mentis oculis discutiant, & lucem solarem patefaciant, quæ in concordantiis adductis rerum & personarum abundè perspicitur. Nam quæ vera sunt, etiam si sub velo allegoriæ recta, miro inter se suffragio consentiunt, quæ falsa, secum cumque aliis pugnant, & in diversa abeunt.*

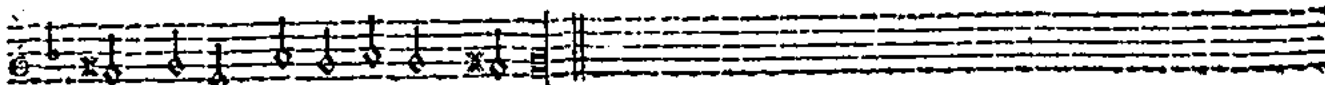
Dem

Dem/der in Chymicis versiret, sey die Natur/Vernunft/
Erfahrenheit vnd Lesen/wie ein Führer/ Stab/
Weyllen vnd Lampen.

Atalanta
Fugiens.

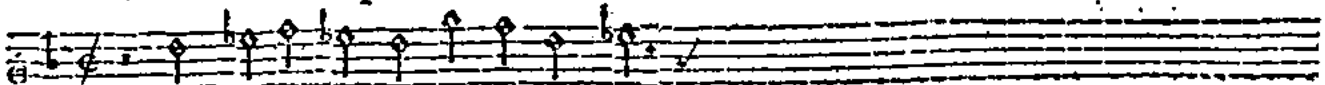

Dux Natura ti bi tuque arte tu-
E sto lubens, erras, erras, erras, er-

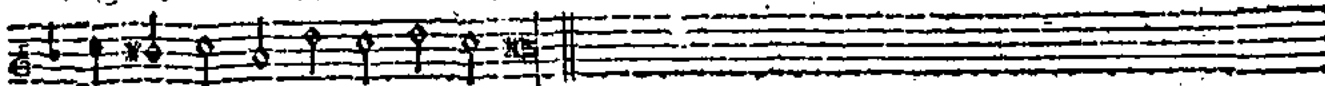

que arte pedissequus il li-
ras, ni comes ipsa via est.

Hippomachus
Sequens.

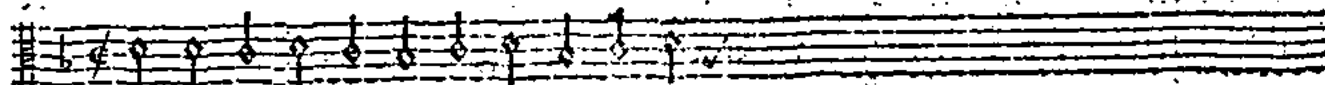

Dux Natura ribi tuque ar-
E sto lubens, erras, erras er-

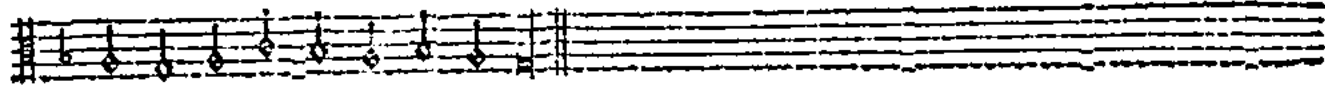

te, ar te pedissequus il li-
ras, ni comes ipsa via est.

Pomum
Morans.

Dux Natura ribi, tuque arte pe-
Esto lubens, erras, eras, eras, er-

dissequus, pedissequus il li-
ras, ni comes ipsa via est.

XLII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Ein Führer in die Natur sey/ welcher du must folgen von weiten/
Williglich/ anders du irrst/ wo sie dich nicht thut leiten/
Die Vernunft sey dein Stab/ vnd es muß stärcken die Erfahrung
Dein Gesicht/ daß du kannst sehen/ was gelegt ist weit vnd breit/
Daß Lesen sey wie ein Lamp im finstern leuchtend hell vnd klar/
Dadurch du mögst verhüten der Sack vnd Wörter Gefahr.

EMBLE-

In Chymicis versanti Natura, Ratio, Experientia & lectio,
sint Dux, scipio, perspicilia & lampas.

EPIGRAMMA XLII.

Dux Naturæ tibi, tūque arte pedissequus illi
 Esto lubens, erras, ni comes ipsa via est.
 Det ratio scipionis opem, Experientia firmet
 Lumina, quò possit cernere posta procul.
 Lectio sit lampas tenebris dilucida, rerum
 Verborumque strues providus ut caveas.

Z

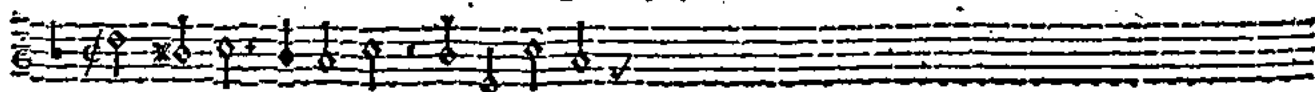
CAS-

CAsus, qui peregrinantibus accidere possunt, innumeri sunt, præsertim si pedibus noctu per loca lubrica & periculosa iter facere instituant: ad quod quatuor tanquam summè necessaria requiruntur, ne de viatico & robusto corpore quicquam dicamus: Primò locorum, per quæ eundum erit, non ignarus comes aut dux: Si enim ignarus ignarum duxerit, idem iis quod cæcis contingit, ut si non in foveam, tamen in errores & ambages ambo præcipitentur: Secundò, bacillus vel scipio, quo viæ lubricitas, ne cui damno sit, præcavetur: Tertiò, oculi sani; cæcis enim aut lippis ejusmodi itinera sunt periculosissima: Quartò, lampas sive fax incensa, ut discrimina viarum dignosci possint. Eodem modo si quis difficilimo se committat itineri, ut Medicinam Philosophicam indaget, præter sumptus & corporis robur, quaterna desiderabit ante dictis parallela & correspondètia ex æquo, videlicet Naturam, Rationem, Experientiam & Lectionem: quorum si unum aut alterum defuerit, reliqua parùm aut nihil juvabunt: Hiscè enim, tanquam quatuor rotis currus Philosophicus incedit, cui ex rotis una deesse nequit, si supersit, nil prodest. Natura præsupponit corpora naturalia, & spiritus, tanquam subiecta primo à natura ministrata, in quæ ars postea agat id præparando, purificando & habile reddendo, ut de eo id fieri possit, quod ars pro fine promittit: Sic figulus sumit aquam & terram, vitrarius cineres & arenam, faber ferrum, æs stannum, plumbum, argentum vel aurum, coriarius pelles crudas & sic alii alia: Ita quoque chymix artifex ad sua materialia respicit: Illis sua sunt notissima vel primò die, huic per multos annos, cum incipit, plerumque ignota manent, ne dicam per totam vitam. Natura quidè digitorum intendit in materias, sed multa sunt, quæ impressionem naturæ obscurant, ut agnosci nequeat. Prima itaque intentio est, naturam intimè contemplari quomodo procedat in suis operationibus eo fine, ut subiecta Chymix naturalia absque defectu aut superfluitate haberi queant: Unde natura sit dux & comes tanti itineris, cujus vestigia sequenda sunt. Secundò Ratio sit instar scipionis, qui firmet gressus & pedes stabiliat, ne vacillent, Absq; ratiocinatio-

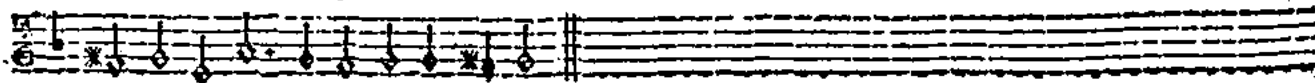
ne enim quis ad lapsum in errores erit proclivis, Unde dicunt Philosophi; Quicquid audis, ratiocinare, num ita esse possit, nec ne. Ad impossibilia enim credenda vel peragenda nemo impellitur, nisi ipse debilis memoria, obtrusi ingenii & fatuæ imaginationis, ut sibi imponat falsa pro veris accipiendo & vera pro falsis renuendo: Ajunt quoque se non curare de verbis, quicquid dicatur, sed saltem de rebus, quid intelligatur; Et verba esse propter res & non res propter verba. Exempli gratia, dicat quis, tincturâ Philosophicâ vitrum fieri malleabile. Quid ni hoc credidero, si modò ratio dicteret? Tertiò Experientia dabit perspicilia, quibus remota videri possint; Hæc sunt instrumenta optica imbecillitatem oculorum humanorum juvantia & corrigentia, arte inventa & facta. His persimilia sunt Experimenta circa mineralem materiam cujusque generis tentata, visa vel verè audita; quæ quò plura fuerint in memoria, eò plura ratiocinatio inde sumet & inter & cum aliis comparabit, ut animadvertat, quid sit verum, quid non. Quartò Lectio quasi lampada perspicuam in intellectu incendat, sine qua erunt ubique tenebræ & densæ nubes. Debet autem lectio bonorum authorum sæpè iterari; aliàs nihil proderit. Hinc Bacasser in turba: *Qui ergo inquit, longanimis erit; libenterque patientiâ fruitor, in tramite justo hujus artis meabit qui verò citius se putat ex libris nostris fructum capere posse, fallitur, satiusque fuerat, non inspicere quidem, quàm unquam contigisse. Et quæ ibidem sequuntur.*

Hör zu dem Geyer so reden kan/der fälschlich
dich nicht setzt an.

*Atalanta
Fugiens.*

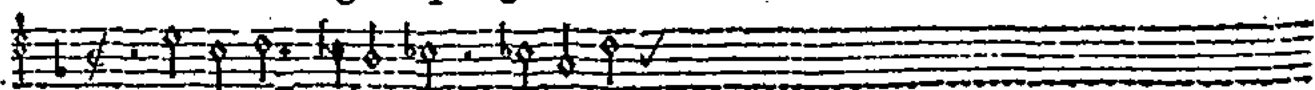

Montis in excelso consistit ver-
Al si du è clamans, assidu è

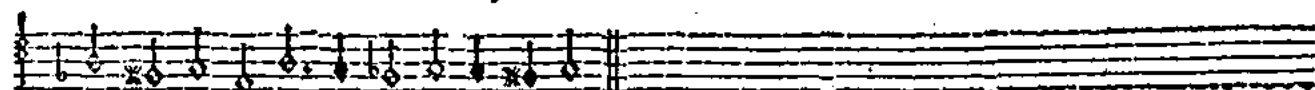

rice vul tur, vul tur
clamans: Albus ego atq; niger.

*Hippom.
Jequens.*

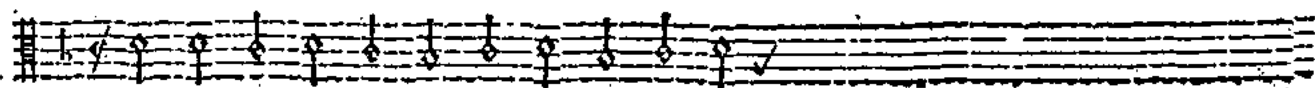

Montis in excelso consistit
Assidu è clamans, assidue

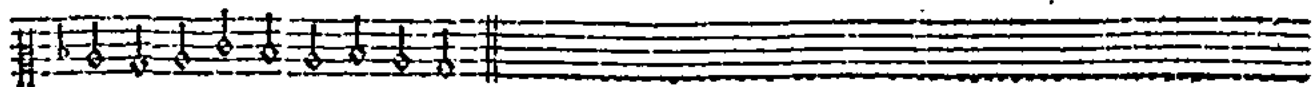

vertice vultur, vul tur,
clamans: Albus ego atq; ni ger.

*Pomum
mutans.*

Montis in excelso. con si stit, confi-
Al fidu è clamans, assi du è cla-

stit verice, vertice vultur
mans: Albus ego atq; niger.

XLII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Wff der Spitzen hoch des Bergs der Geyer thut sitzend laut schreyen
Dhn unterlaß: Ich bin der weisse vnd schwarze allein/
Der Citron Farb vnd roht: Ich lieg nicht; der selb ist auch der Rab
So fluge/ob wol ihm seyn die Flugel geschnidten ab/
In si-ster Nacht/ auch wenn die Sonnerhoben am Welttag steht/
Dann dieser/oder der ist/darauf die ganze Kunst geht.

EMBLE

EPIGRAMMA XLIII.

Montis in excelsis consistit vertice vultur
Assidue clamans; Albus ego atque niger,
Citrinus, rubeusque feror, nil mentior: idem est
Corvus, qui pennis absque volare solet
Nocte tenebrosa, mediaque in luce diei,
Namque artis caput est ille vel iste tua.

LOQUACES seu vocis humanæ æmulas volucres, videlicet Psittacos, corvos, monedulas, & picas quotidie passim audimus. Sic Plinius suo tempore, quo historiam edidit, Agrippinā Claudii Cæsaris uxorem habuisse turdum, sermones hominum imitantem scribit. Habuerunt & Cæsares juvenes sturnum & lusciniæ Græco latinoque sermoni assuefactas, & assidue nova loquentes longo etiam verborum filo. Cumque ejusmodi non raræ occurrant aves, minus admiratione dignæ nunc censentur, siquidem usus & assuefactio omnes volucres latiori lingua præditas hoc modo vocales & garrulas reddere possit. Verum vultur ille, cujus Philosophi mentionem faciunt, voces, si quas edit, non ex usu didicit, sed eas natura ipsius tacite exprimit. Philosophi verò dicunt, quod assidue clamet, altaque voce pronunciet, quis sit & qualis, in quo magnos imitatur principes, qui titulos suos & hæreditates semper in initio suarum intimationum innotescere volunt, non superbiæ alicujus notâ, sed aliorum causa, ut & ipsi sciant, quibus principatibus dominantur, aut jus hæreditarium prætendant. Sic multum interest, ut agnoscatur, quibus coloribus, tanquam armorum & titulorum insignibus, Philosophica avis gaudeat, & cæteras antecellat. Ego, inquit, ut Rosarius habet ex Hermete, sum nigrum albi, & Citrinus rubei, & certe veridicus sum & non mentiens. Nigrum se adfirmat, album, citrinum & rubeum, & talis revera est, etsi enim tres ultimos colores actu nondum possideat, tamen hæreditatum eorum expectat. Hinc Rosinus in lib. divinæ interpretationum; Recipe, inquit, lapidem, qui est niger, albus, rubeus, citrinus, avis mirabilis, qui nigredine noctis, & diei claritate sine alis volat. Ex amaritudine namque in suo gutture existente, coloratio accipitur, à suo verò cruore mera aqua accipitur, sicut dixit Alexander. Recipe lapidem quatuor colorum fili. Colores hosce omnes, qui sunt principales, successio ordine adesse lapidi, ad nauseam Philosophorum libri dictitant. Cur verò Vultur appelletur Philosophicum subiectum, non abs re erit. Ex vulturibus nigri prævalent, rapaces sunt, sed tardè volant, propter corporis molem. Ajunt hanc avem concipere sine masculorum semine, & sine conjunctione

junctione generare; natósque ex iis in multam ætatem procedere ad annum usque centesimum. Nidificant in altis rupibus, nidos nemo attingit. Foetus ferè cernuntur bini; Auxilio sunt contra serpentes. Euro gravidæ fiunt. Cùm coeperunt nova edere, aliquid adferunt ex Indico tractu, quod est tanquam nux, intus habens, quod moveatur, sonumque subinde reddat, quod ubi sibi apposuerunt, multos foetus producant, sed unus tantum remanet, qui IMMUSULUS vocatur. Hermodorus Fonticus apud Cœlium testis est, vultures esse omnium animalium innocentissimos, quia nihil prorsus attingant eorum, quæ ferant homines, plantent, alant. Animantium præterea nullam interimant. Volucris quoque vel mortuis abstineant, quodam cognationis intellectu: Hinc in auguriis præstantissimi habebantur, ut indicant Urbis Romæ primordia. Has vulturum proprietates ferè omnes cùm Philosophicus ales exprimat, hinc non immeritò vultur ab Hermete aliisque appellatur, qui & tardus in volatu & niger colore est; Concipit ex sese: Sicut enim Rosarius circa finem; *Et ipse est draco, qui maritat seipsum & imprægnat seipsum & parit in die suo, &c.* Et Rosinus ad sarratant: *Et ipsum est serpens seipsum luxurians, seipsum imprægnans & in die una parturiens, &c.* Diutissimè vivit & superest, seque multiplicat. Quod enim Virgilius de Phœnice ave scribit, huic æquè (quia eadem est) convenit:

Alipedem cervinum corvister vincit, at illum

Multiplicat novies Phœnix reparabilis ales:

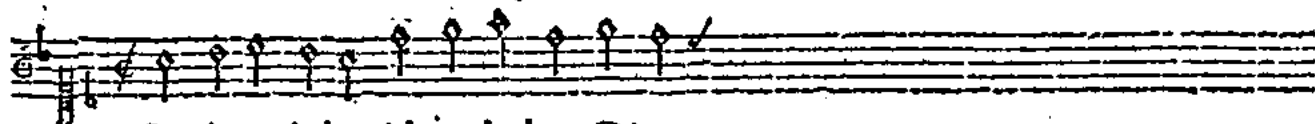
Hujus nidos attingere valdè difficilè est: Cum serpente Mercuriali pugnat, eumque vincit, hoc est, Sol cum luna. Ex vento concipitur, & in ventre ejus portatur, & in acie nascitur. Erit lapis lapillum habēs intra se sonantem, à multis tot ū dicitur. Unus saltem immus. Alus in nido Philos. invenitur. Innocentissima quoque avis est Philos. quia nulli nocet, omnibus scientibus prodest, & in auguriis præstantissima. At cur in montē nidificat, & sedens ira clamat? Respondet Rosinus ex Rasi, qui inquit: *Contemplare altissima montana, quæ sunt à dextris & à sinistris, ac ascende illuc: ibi lapis noster invenitur. & in alio monte, qui fert omne genus pigmentorum, & spiritus vel species, ibi similiter est: Morienus: Concedite alta montana, arboribus confita, quia ibi lapis noster invenitur & absconditus est: Et Hermes: Recipe lapidem benedictum, comminuite & lavate lapidem rubeum, de quo extrahitur, qui invenitur in montibus & maxime aliquando in cloacis veteribus.*

Quid

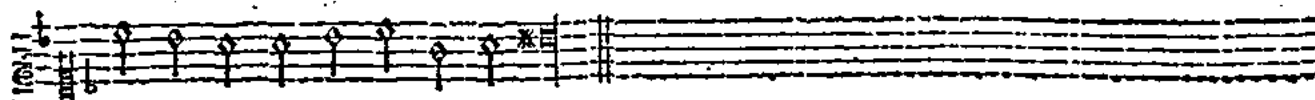
184 FUGA XLIV. in 5. seu 12. supra. Bassi sola proportione existente.

Durch Betrug Typhon Osirim tödtet/ vnd seine Glieder
zerstrewet/ welche widerumb zusammenbringt die Isis,
so weit berümbt.

Atalanta
fugiens.

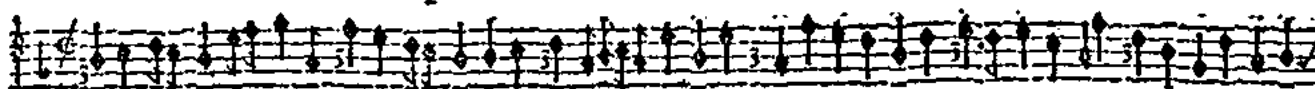

Sy ri a Adonidem habet, Dio-
Ægyptus, qui sunt nil nisi Sol Sophi-

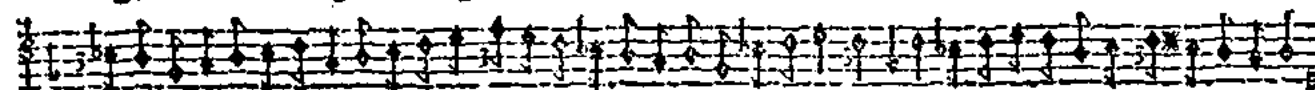

ny sum Græcia, O si rim
æ, nil nisi Sol Sophi æ.

Hippom.
sequens.

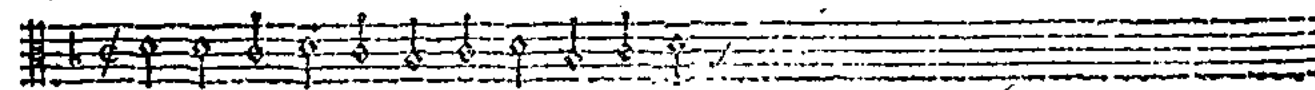

Syria Ad ni dem ha ber Dio ny sum
Ægy ptus, qui sunt nil ni si Sol So phi-

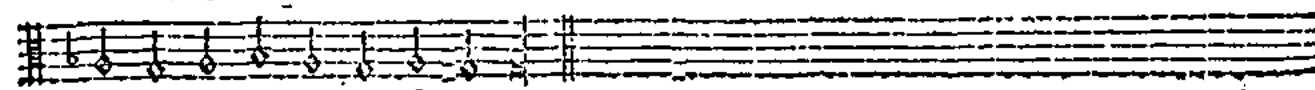

Græ cia O si rim
æ nil nisi Sol Sophi æ.

Pomum
morans.

Sy ri a Adonidem habet, Dio-
Ægyptus, qui sunt nil nisi Sol Sophi-

ny sum Græcia, O si rim
æ, nil nisi Sol Sophi æ.

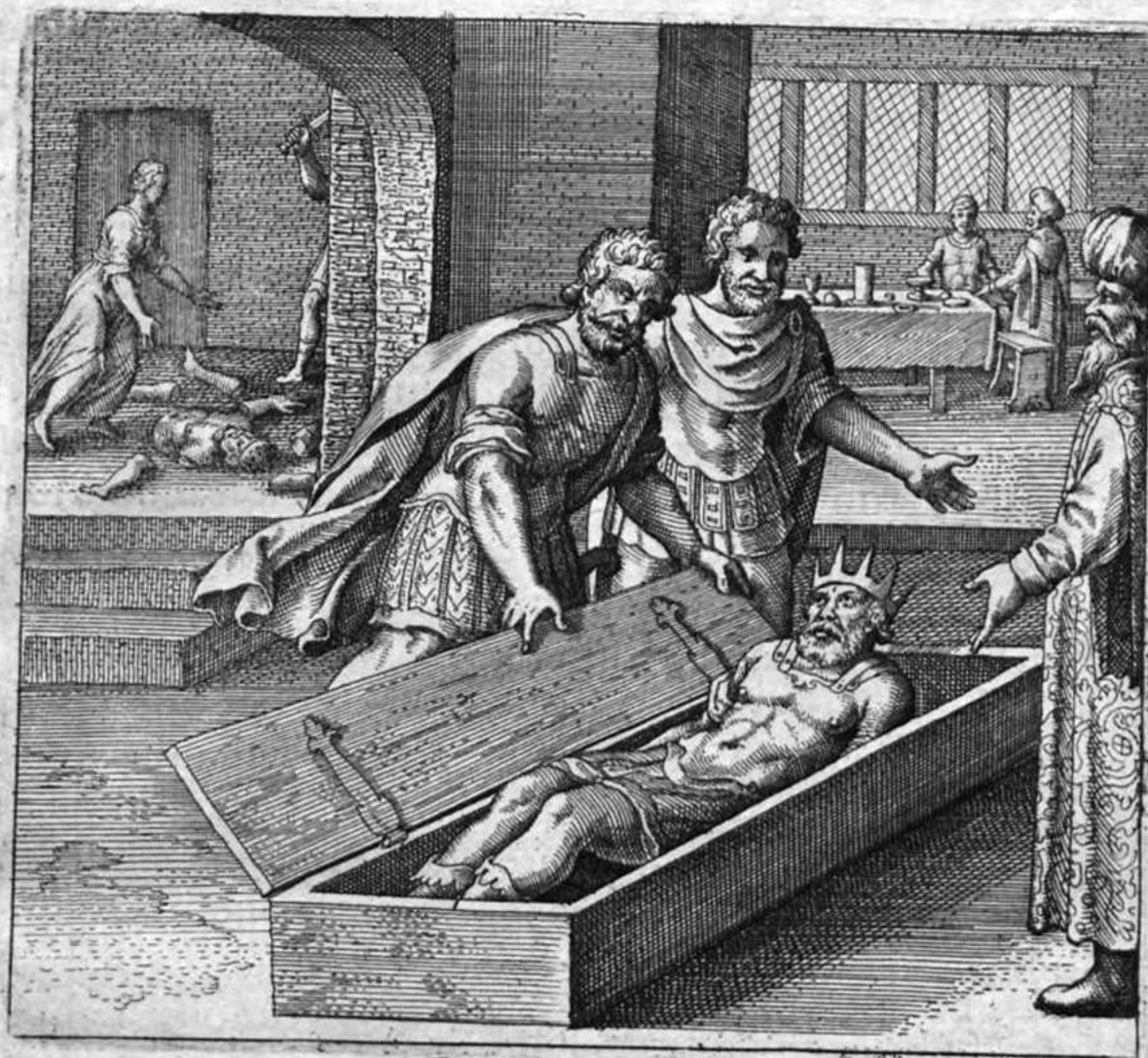
XLIV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Syrien Adonim hat/ Dionysum Griechenland eben/
Egypten Osirim, so seynd die Sonnen Weisen geben/
Die Isis ist die Schwester/ auch Mutter vnd Osiridis Weib/
Welchs Glieder der Typhon theilt/ sie wider fügt in ein Leib/
Ihm aber gebracht das Glied des Manns / im Wasser verlohren/
Dann der Schwebel vergeht/ so den Schwebel geböhren.

EMBLE-

EMBLEMA LXIV. *De secretis Naturæ.*
 Dolo Typhon Osyridem trucidat, artúsque illius
 Hinc inde dissipat, sed hos collegit Isis inclyta.

185

EPIGRAMMA XLIV.
 SYRIA Adonidem habet, Dionysum Græciæ, Osirim
 Ægyptus, qui sunt nil nisi SOL Sophia:
 ISIS adest soror, & conjunx ac mater Osiris,
 Cujus membra Typhon diffecat, illa ligat.
 Defluit at pudibunda mari pars, sparsa per undas,
 Sulphur enim, SULPHUR quod generavit, abest.

Aa

OSYRI-

OSYRIDIS allegoriam alibi, nempe in i. lib. Hieroglyph. ad suam veram originem, quæ Chymica est, reduximus & plenariè explicavimus. Quocirca hic eadem repetere (quamvis eadem de iisdè dici debeant) supervacaneum arbitramur. At nihilominus discursum hic instituemus parallelum, q̃ intra carceres Antiquæ Chymix (quæ tota poëtis decantata & figurata est) semper versabitur & manebit. Osyridem tu mihi Deum, aut regem Ægyptium persuadebis? Non credam, etiamsi persuaseris, ut credam: Longè aliter enim canes, longè aliter (ut est in proverbio) suos olent: Deum planè nego, & tu mihi assentiêris, nisi sis Ethnicus aut distortæ à recta ratione opinionis. Regem nec fuisse, demonstratur ex circumstantiis omnib. quæ alibi considerantur: Sol est, sed Philos. cujus nomen cùm illi passim attributum legatur, vulgares, qui nullum alium nisi mundanum illud lumen noverunt, pro eo interpretati sunt. A sole mundi sol Philosophorum denominationem habet, quia proprietates naturæ ab illo sole cœlesti descendentes, aut ei convenientes, continet. Sol itaque Osyris est, Dionysus, Bacchus, Jupiter, Mars, Adonis, Oedypus, Perseus, Achilles, Triptolemus, Pelops, Hippomenes, Pollux. Luna verò Isis, Juno, Venus, mater Oedypi, Danaë, Deidamia, Atalanta, Helena: Item Latona, Semele, Europa, Leda, Antiope, Thalia. Atq; hæ sunt compositi partes, quod ante operationem lapis dicitur, & nomine omnis metalli, Magnesia: post operationem, Orcus, Pyrrhus, Apollo, Æsculapius. Adjuncta sunt, Typhon, Python, Aperi: Artifex Hercules, Ulysses, Jason, Theseus, Pyrrhus: Labores & pericula innumera, quæ ab his artificibus exantlata fuere. Videantur Herculis labores, Ulyssis errores, Jasonis pericula, Thesei conatus & Pyrrhoi remora. Magnum hoc est materiæ & doctrinæ volumen, per quod Vulcanus, Mercurius & Saturnus omnibus paginis currunt & recurrunt, hic ut pater omnium & causa, sine qua non, ille, ut materia & forma, iste, ut efficiens. Sol ducit sororem lunam in uxorem. Jupiter Junonem, ut Saturnus Rheam, & Osyris Isidem: Dionysus ex matre Semele combusta fulmine Jovis eripitur immaturandus in femore Jovis patris, Æsculapius ex Coronide matre:

Diony-

Dionysus adultus novam vini portionem monstrat hominibus usque; in Indiam expeditionem suscipiens; Osiris & Triptolemus, frugum seminationem & usum, Æsculapius, medicinæ administrationem: Dionysus Græcis sic dictus, Romanis Bacchus est, Ægyptiis Osiris, Syriis Adonis. Oedypus patrem occidit, & matrem duxit; Perseus avum interemit, Typhon fratrem Osirim, aper Adonim, Ceres nutrix Triptolemi patrem ejus Eleusium; Hippomenes pomo aureo Atalantam vicit, Tantalus pater Pelopis Hippodamiam curruli certamine obtinuit. Osiris in partes dissectus & ab Iside matre, sorore & conjuge iterum conjunctus fuit. Pelops puer coctus & bullitus humero à Cerere de pasto vitæ restitutus, addito humero eburneo: Achilles & Triptolemus sub carbonibus noctu positi, & interdium lacte nutriti sunt, hic à Cerere nutrice, ille à Thetide matre: Achilles & Helena Trojani belli causæ fuerunt, hæc ut impulsiva, ille ut efficiens; Helena nata ex ovo est, & in Pelei & Thetidis nuptiis, ex quibus Achilles natus, pomum Eridos, prima causa raptus Helenæ, projectum fuit. Pollux adfuit Argonautis, qui quinquaginta ferè annis ante bellum Trojanum inceptum vixisse præsupponuntur (si vixerint) & Helena cum Polluce ex uno ovo prodiit; Fuit itaque anus Helena, cum raperetur à Paride: Achilli in Elysiis campis Medea nupsit, tum anus edentula: nisi fortè sibi juventutem restituit, ut Æsoni, Jasonis patri, & Ceres Pelopi, unde bis pubescens appellatur: Perseus alatum equum accepit à Pallade, ei que caput Medusæ in remunerationem attulit, cui Mercurius harpen, & alii Dii alia arma ministrârunt, Triptolemus à Cerere currum cum draconibus alatis: Ex Jovis cerebro Palladè nata Rhodi pluit aurum, ut & Sole concubente cum Venere; Et Jupiter, ut aurum compressit Danaen, ut Cygnus Ledam, ut cucullus sororem Junonem; ut Taurus Europam, ut Satyrus Antiopen, & sic concordantia est in omnibus.

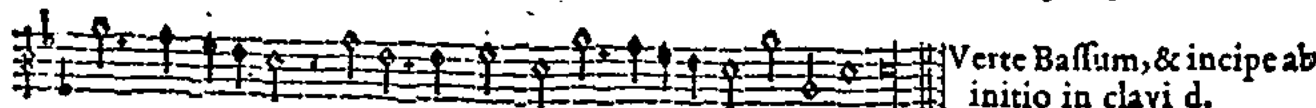
188 FUGA XLV. in 3. sup. vertendo Bas. & incip. ab initio in clave d.

Die Sonn vnd ihr Schatten vollbringen
das Werck.

*Atalanta
Fugiens.*

pen-dens corpora non densa corpora non poli clara fax, Sol

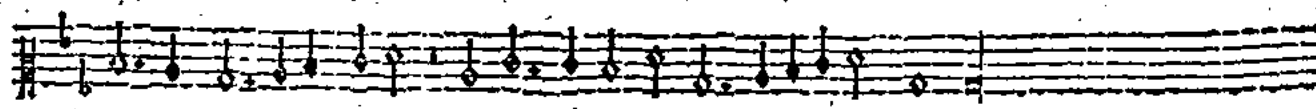
Verte Bassum, & incipe ab
initio in clavi d.

manet um bra partibus adversis il li hinc trar

*Hippomen.
sequens.*

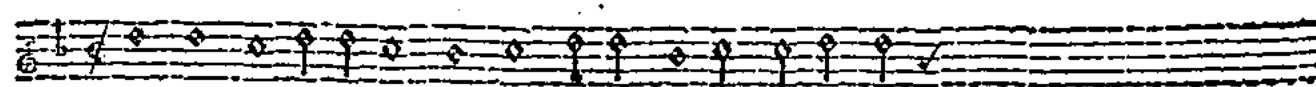

Sol, fax clara poli non corpora densa, non corpora densa

penetrat, Hinc illi adversis partibus umbra manet.

*Pomum
Morans.*

Sol, fax clara poli non corpora densa penetrat,

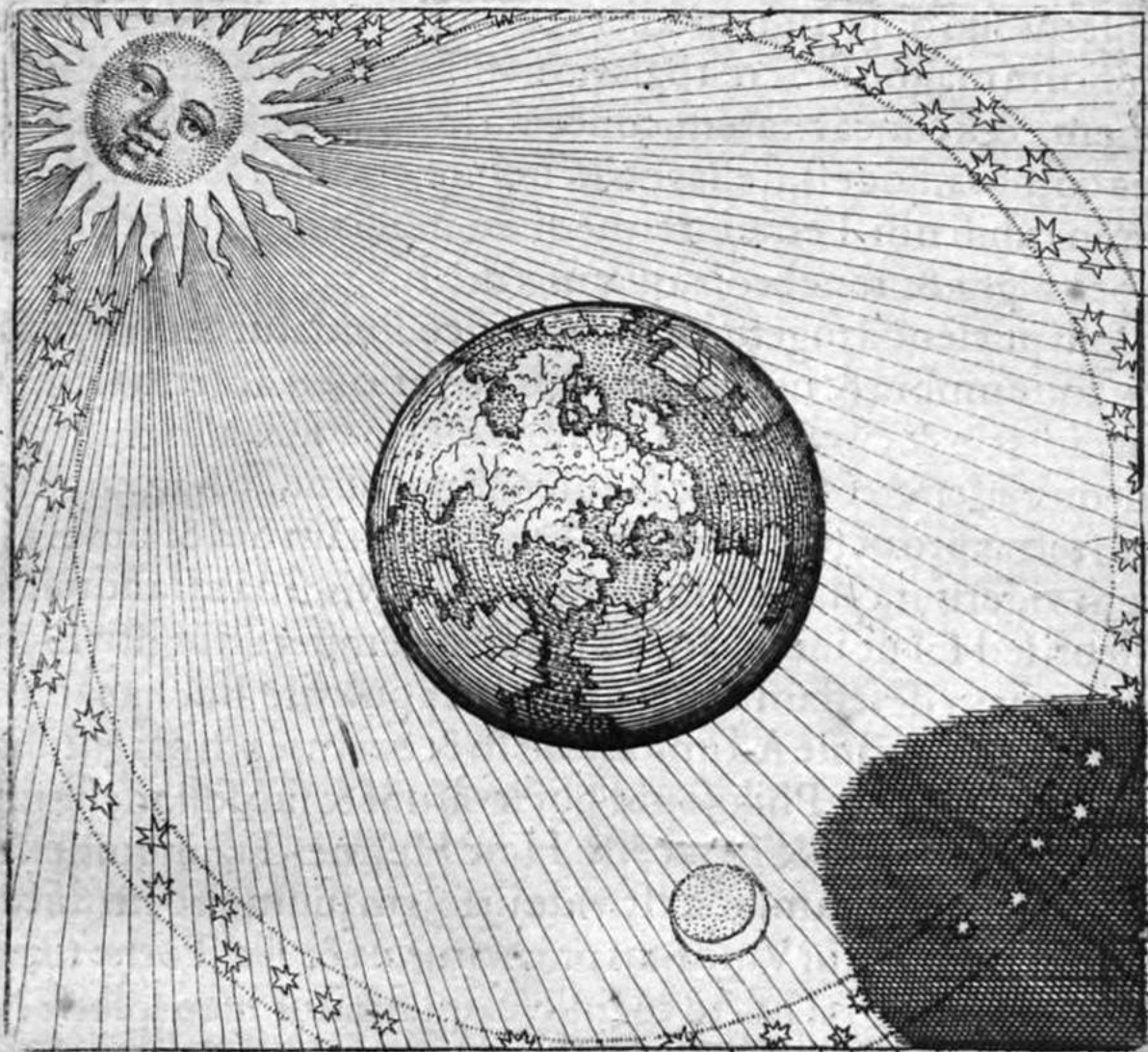
Hinc illi adversis partibus umbra manet.

XLV. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Die Sonn des Himmels klares Licht kan nicht dicke Leiber durch gehn/
Drumb bleibt ein Schatten an den Orien/so sie nicht kan sehn/
Ob wol derselbige ist sehr gering vnter den Dingen allen/
Zedoch thut er nützlich den Astronomis gefallen/
Aber mehr Geschenck geben hat den Weisen die Sonne vnd ihr Schatt/
Dann sie die gülden Kunst vollführen mit der That.

EMBLEM

Sol & ejus umbra perficiunt opus.

EPIGRAMMA XLV.

SOL, fax clara poli, non corpora densa penetrat,
 Hinc illi adversis partibus umbra manet:
 Vilior hæc rebus quam vis est omnibus usu
 Attamen Astronomis commoda multa tulit:
 Plura Sophis sed dona dedit SOL ejus & umbra,
 Aurifera quoniam perficit artis opus.

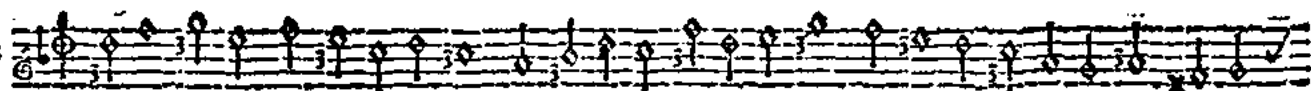
QUEMADMODUM in Palatio rotundo seu formæ sphaericæ, uno loco ignis incensus illustrat circum circa omnes parietes superiores & inferiores partes, exceptis iis, ubi mēsa vel tabula in medio consistens suo objectu impediatur & umbram tenebrosam admittat, ita & Sol in magno illo cœli palatio sive Theatro cœlato constitutus omnem cœli concavitatem, contenta in eâ diaphana & lucis receptiva corpora, hoc est, stellas quasunque, errantes & fixas, radiis suis illuminat, nisi ubi Terræ intermediæ densitas prohibeat: Ibi enim umbra nigra & tenebrosa, quæ nox dicitur, tam diu permanet, donec solis præsentia fugetur & lux ejus vice fundatur & conspiciatur. Est itaque umbra & nox solaris lucis privatio seu absentia, dies e contra irradiatio & circumfusio. Umbra est, quæ solis aspectum tolerare nequit, idcirco fugiens & se abscondens nunc ab hac, nunc ab illa parte terræ, prout sol est ex opposito. Nunquam Sol & umbra se invicem viderunt, quamvis in momento quovis, si natura admitteret, possent; sed sol ut inimicam sibi audiens semper illi insistit fugienti, nec unquam defessam capere potest, ut pulchrè Buchananus in libro sphaerico cecinit. Ad imitationem & exemplum magni illius solis, ejusque umbræ, Philosophi observârunt & suo soli adesse umbrâ nigram, nebulosam & fugacem: Hinc Hermes, Fili, inquit, extrahe à radio suam umbram, hoc est, vide ut solem tuum circum ducas per primum mobile, cui Vulcanus præficatur, ut & illa Terræ tuæ pars, quæ nunc umbrosâ nocte tegitur, clarâ fruatur luce solari: Nisi enim per motum primum totum Firmamentum cœli cum omnibus contentis singulis diebus naturalibus, hoc est, viginti quatuor horis semel circumduceretur, sed saltem motu suo proprio, secundo & annuo dicto Sol moveretur, qui in franos sunt Antipodes, ferè semestri temporis spacio noctem habere & nos diem unum contingeret, & post vice versa illos diem & nos noctem: ut si totus annus ex una nocte & die constaret, veluti nunc sub utroque polo hæ vices experimento & ratione verissimæ comprobantur. At providentiæ Divinæ longè aliter visum fuit, quæ idcirco duplices motus ordinavit planetarum, primum & secundum, & sic annum in multos dies distribuit:

buit: Umbra autem illa & sol diem & noctem faciunt simul, quod sol per se solus non posset, cujus est illuminare omnia opposita loca & corpora, non autem umbram facere, nisi per accidens suâ absentia. Ita & Sol Philosophicus cum sua umbra facit diem, hoc est, lucē & noctem seu tenebras, nempe Latonam seu magnesiā, cujus umbram ignito pharmaco delendam & comburendam esse tradit Democritus, ut lib. 3. Auræ mensæ patet in initio. Umbrarum utilitas in Astronomicis adeo magna est, ut sine iis illa scientia absolvi vix possit, Chymici quoque suis umbris ascribunt, quod eorum ars ad perfectionem veniat; Quid enim Sol hic sine umbra? Quod pistillum sine campana: Illud quidem facit motum primum, ut sonitus detur, at hæc dat sonitum; illud est plectrum, hæc organum; illud lingua, hoc os magnum: Umbra res vilissima est, non Enti proxima, sic & Philosophorum umbra est quid nigrum nigrius nigro, ut vocant, vel vilius algâ, non propter se, sed hominum opinionem & copiam; Igne quid utilius, quid aqua preciosius, quid terra amabilius, quæ dat flores & amabilia omnia? quid aëre jucundius, quo intercluso, omnia jucunda esse desinunt: Attamen, quia prostant ad hominum usus in latè patentibus suis sphaeris, vilissima censentur, præposterâ imaginatione. Sic & umbra taxatur & communis & Philosophica; Qui in umbris subterraneis diu degunt, si in claram solis lucem subito producantur, amittunt visum & aciem oculorum; Ita qui in sola umbra Philosophica morantur & operantur, nec ei solem adjungunt, judicio & oculis mentis privantur: effectūque frustrantur. In meridiem sole cœlesti elevato major est calor, est & minor umbra; sic quoque hic calore aucto diminuitur umbra & è converso; Incipiendum itaque sole à meridionali latere ad nostrum verticem se iterum flectente, in Capricorno; & prima operatio usque ad Arietem erit absoluta, tum incipit opus mulierum, usque ad Leonem; & post labor ex labore provenit, donec annus capite caudam apprehendat, ut anguis, hoc est, absolutus sit.

Zween Adler/ einer von Osten/ der ander von Westen
kommen zusammen.

Prima vox incipiat ab initio:

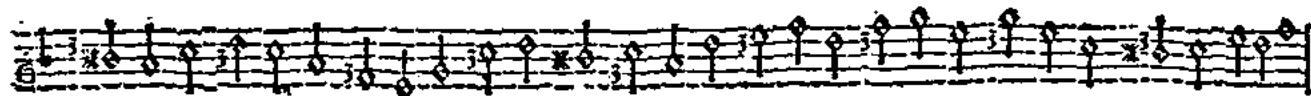
*Acalanta
Fugiens.*

Jupiter è Del phis a qui las misisse ge mel las.
Pla gas asque du ci oc as o E ad Fer tur

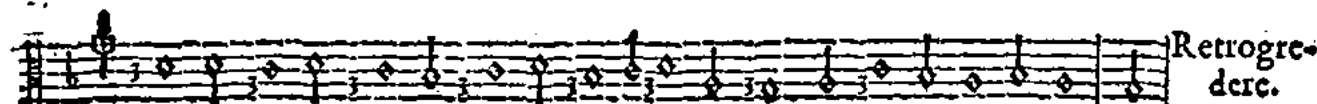
Secunda à fine, & canat versus initium.

*Hippom.
Sequens.*

Ferrur ad E o as occiduasque pla gas.
las mel ge misisse las qui a phis Del è Jupiter

*Pomum
Morans.*

Jupiter è Del phis a quilas mi sisse gemel las
Plagas occi duas que E o as ad Fer tur

XLVI. Epigrammatis Latini versio Germanica.

DEr Jupiter von Delphis zween Adler hat außgesendet/
Gegen Auffgang vnd Niedergang so fern die Erd sich endet/
Dieweiler das Mittel der Erden wolt wissen vnd verstehen/
Welch (wie man sagt) zugleich zu Delphis wider gesehen/
Es seynd aber zween Schein/ dieser von Osten vnd der von Westen/
Welch: zusammen kommen vnd in ein'n sich befesten.

EMBLE-

Aquilæ duæ, una ab ortu, altera ab occasu conveniunt.

EPIGRAMMA XLVI.

JUPITER è DELPHIS aquilas misisse gemellas
 Fertur ad Eôas Occiduâsque plagas:
 Dum medium explorare locum desiderat Orbis,
 (Fama ut habet) Delphos hæc rediêre simul.
 Ast illæ lapides bini sunt; unus ab ortu,
 Alter ab occasu, qui bene conveniunt.

Bb

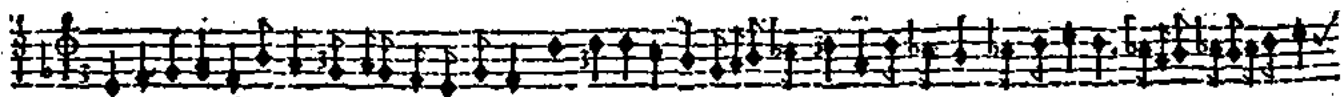
APOLLINEM

APOLLINEM antiquissimum ex Vulcano natum, Athenarum custodem tradit Cicero lib. de natura Deorum. Quæ quidem opinio, si ut debet, ad allegoriam transferatur, est verissima; Quia Vulcanus Solem Philosophicum, qui Apollo est, producit. Sed prævaluit, quod ex Jove natus sit; Cùm verò Latona uterogestaret gemellos Apollinem & Dianam, quos ex Jove conceperat, Juno Zelotypa Pythonem horrendæ vastitatis serpentem immisit, qui gravidam prosequeretur & vexaret. Mulier misera post diutinos errores tandem navigio delata in insulam Ortygiam, ad sororem suam Asteriem, quæ in ea regnabat: Cùmque ea insula ferè tota mari inundaretur, parturienti Latonæ locum dedit, unde Delus dicta, quæ adhuc erat antea. Ibi igitur enixa pueros; prima prodiit ex utero Diana, eaque se obstetricem matri in partu fratris Apollinis laboranti præbuit; Unde factum est, ut prægnantes in puerperio ejus Numen invocarent, eamque vel Lucinam vel Ilithyiam vocaverunt; quod lucem natis infantibus apertis eorum oculis ostenderet: Apollo igitur natus, & adultus Pythonem matris vexatorem sagittis confecit & Cyclopes occidit, quod fulmen Jovi fabricassent ad interficiendum ejus filium Æsculapium, quem Jupiter fulminatum ad inferos detruxit, propterea quod Hippolytum ab equis discerpit in vitam restituisset. Hæc esse merè Chymica multis in locis demonstravimus. Latona enim, Cynthia, Apollo & Python, sunt requisita artis, quæ eo modo se habent invicem, ut narratum est. Cùm verò hæc ab antiquissimis Poëtis, ut Orpheo, Lino, Musæo, Homero, scriptis vulgata essent, apud ignaros occasionem religioni & venerationi Apollinis præbuerunt. Hinc in multis locis Europæ & Asiæ cultus est Apollo, ei que erecta templa innumera. Præcipuè verò Delphis antiqua religione venerandum habuit templum, in quo statuae plurimæ ex auro solido & argento magni ponderis & artificii à regibus & principibus repositæ erant, cum aliis donariis preciosissimis, quæ ab omnis status hominibus religionis causa in sacriis recondita erant. Pausanias refert sceleton aheneum artificii admirandi appensum tholo templi fuisse ab Hippocrate. Apollini quoque

quoque sacratus fuit ille celebris tripes, à Pelope, dum uxorem Hippodamiam duceret Oenomai regis Elidis filiam, quem Tripodem fabricarat Mulciber & Pelopi donaverat. Hic in medio templi erectus erat, in quo insidens Pythia afflatum Dæmonis erumpentis è profundo hiatu excipiebat, quo correpta vaticinabatur, & responsa dabat sciscitantibus rerum futurarum eventus. Fuere autem Delphi in Bœotica ad radices Parnassi siti. Templo vicinus fuit fons fatidicus, Cassioris, cui si faces ardentes admoverentur, eas exstinguebat: si procul essent remotæ, subito accendebantur, & flammæ concipiebant. Ejusque fontis aqua pota vim vaticinandi præbebat; sed tamen brevioris vitæ reddebantur ejus aquæ potores. Cùm itaque concursus fieret ex omnibus Europæ, Asiæque partibus ad oraculum Delphicum, poëtæ eum locum, nēpe Parnassum esse in medio terræ fabulati sunt; idque ab exemplo Jovis probarunt, qui duab. aq. lib. emissis id experimentatus fuerat: Verum cùm hæc res historiæ fide non nitatur, non à veritate alienum est, eam chymicis ascribere, præsertim cùm totus Apollo, ut dictum, sit chymicus origine, licet dæmon postea hominum superstitionem sub eo nomine confirmârit & vaticinia dederit. Duæ aquilæ sunt duo lapides, ex quib. unus ab oriente, alter ab occidente venit; q. Philos. multis modis demonstrârunt. Illas Jupiter emisit, utpote suas armigeras. Aquila autem Apollini seu Soli amica videtur, quia pullos suos probat ad Solem, quem si sustinere nequeant, ut degeneres excludit. Ejus pennæ aliis reb. cōsertæ dicuntur non putrescere, & aliarum avium pennas devorare, facile in aurationem admittere. Non senio, nec ægritudine moritur, sed fame. Crescens n. rostri superioris ad uncitas impedit, ne cibum queat capere; quâ abjectâ in fontem ter se mergit, eoq. modo redire fertur ad juventutem. Hinc Psalmographus: Renovabitur, ut aquilæ, juvenus tua: Ex volatilib. nunquam fulmine tangitur. Pugna est illi in draconem, qui propterea ejus ova confectatur: Quæ omnia ejus naturæ munera causam præbuerunt, cur Philos. aquilam in arte sua prædicent, eique lapidem assimilent, cujus rei cùm innumera exempla in libris eorum sint obvia, hîc plura non adferemus.

Der Wolff vom Auffgange/ vnd der Hund vom Nidergange
kommende/ haben sich vnter einander gebissen.

*Atalanta
fugiens.*

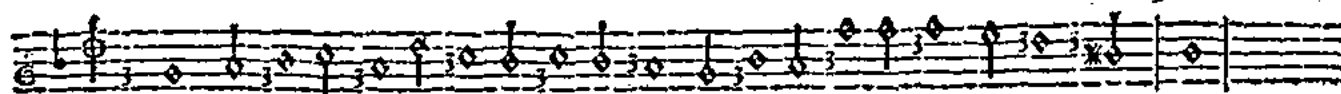

Hinc u bi Sol ori tur lu pus
Mer gi tur inde ca nis qui du o

advenit, Ast ubi Pon to
bile tu ment, qui duo bile tu ment.

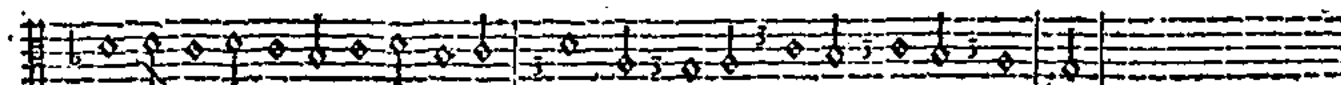
*Hippom.
sequens.*

Hinc, ubi Sol oritur lupus advenit, ast ubi Ponto, ubi Pon to
Mer gitur inde canis, qui duo bile tument, qui duo bile tument.

Incipe in nota II. & retrogradere.

*Pomum
morans.*

Hinc ubi Sol oritur lupus ad-
Ponto, Ponto ubi ast venit
Mergitur inde canis, qui duo
tument, tument bile, tument bile.

XLVII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Der Wolff von Auffgang der Sonnen/ aber der Hund komt gelauf-
vom Nidergang/ diese beyd haben der Gall ein hauffen/ sen/
Der hat diesen/ vnd dieser jenen im grossen Zorn gebissen/
Vnd haben ein den andern mit Wütigkeit zerrissen/
Es seynd zween Stein/ so werden vmbsonst einem jeden gegeben
An allen Orten vnd Zeit/ die behalt du gar eben.

EMBLE.

Lupus ab Oriente & Canis ab Occidente venientes se
 invicem momorderunt.

EPIGRAMMA XLVII.

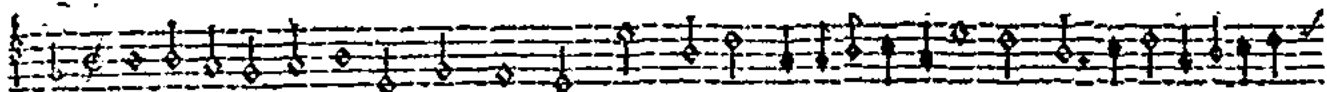
Hinc, ubi Sol oritur, Lupus advenit, aſt ubi Ponto
 Mergitur, inde canis, qui duobile tument:
 Hunc is, & hic illum, ſtimulante furore momordit,
 Et rabidus riſtu viſus uterque fuit.
 Sunt gemini hi lapides, gratis qui dantur ubique
 Omnibus atque omni tempore, quos teneas.

PHILOSOPHI multis in locis duorum meminere lapidum gratis nobis datorum, ut Isaac, Arnoldus & alii, inter quos Avicenna dicite eos in stercore jacere abjectos, neglectos vulgo, qui si conjungantur, perficiant magisterium: Quidam attollunt Mercurium occidentalem, qui prætulit se auro & illud vicit: Verum omnium optime Author consilii conjugii solis & lunæ ex Aristotelis Epistola binos describit lapides, ubi dicit: *Quod hujus artis duo sunt lapides, principales, albus & rubeus mirabilis natura: Albus in occasu solis incipit apparere super facies aquarum, abscondens se usque ad mediam noctem & postea vergit in profundum: Rubeus vero ex opposito operatur quia incipit ascendere super aquas in ortu solis usque ad meridiem & postea descendit in profundum.* Hi itaq; lapides sunt antedictæ aqlæ a Jove Delphis emissæ; Hi quoque sunt lupus & canis, ex diversis seu oppositis terræ plagis venientes, quorum unus momordit alterum, & ambo rabiosi facti sunt, velut testatur Rhasis in Epistola: Hi lapides sunt verissimum Bezoar ex quibus præstantissimum mittit India Orientalis ex ferarum ventre depromptum, aliud sed minoris efficaciam dat India Occidentalis, Peruana, ex cicuribus animalibus acceptum; Sic oriens dat lupum atrocissimum, occidens canem hominibus familiarem, hoc est, Sulphur ab Eoo, Mercurius ab Hesperio tractu venit; ex quibus hic mollis & tractabilis, illud cholericum & iracundum existit: Qui duo quam primum se invicem offendunt, in mutuos morsus incidunt: Canis verò magnitudine insignis primam victoriam obtinet prostrando lupum & semianimem reddendo: At lupus vires recolligens post canem dejecit eique dejecto instat usque ad interuentionem; Interim non minora vulnera nec minus lethalia, quàm intulerat cani, ab eo recipiens, donec se mutuis conficiant & interimant morsibus: De lupo Rosinus ad Euthiciam, inquit *quod sit miles victor duorum roboratus multi precii & intensissimi roboris, perforans corpora, cum iis obuiat, & est albus apparitione, rubeus experimento, estq; mas qui lunam duxit in uxorem, quem nonnulli putant aurum esse preciosissima connexionis, cujus congelatum nunquam dissolvitur, neque vestigia delentur quod Deus sanctis Philosophis & electis largitus est: Scito, quod natura cepit*
com-

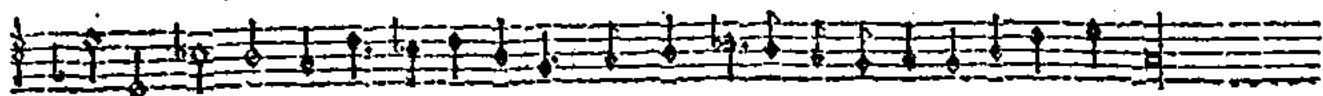
comparem ut inimicum. Hæc ille. Et mox, quod sulphur, inquit, fortissimum est & ad versus ignem pugnans quod continet & continetur: Ex his namque conjunctis color preciosissimus exit. & nunquam potest sulphur, quod naturaliter fugit postea fugere eo quod perforavit illud anima similiter & perforavit & mixta est anima tinctura corpori, & corpus animam continuit & naturale fugere prohibuit. Et deinde querenti, quis lapidum sit fortior, respondet: Lapis qui non est lapis fortior est altero inimico: rubrum verò est fortius illo quod sua fortitudine socios roboravit. Lupus itaque Orientalis fortior est cane occidentali, quamvis victoriæ non potiatur effectu, sed una cum inimico occidat: Ex utrisque verò fit venenum tingens: Differentia inter lupum & canem exigua est, cum molossus seu prægrandis canis lupinam formam & speciem ostendat, ita ut lupus origine, sed longa progeneratione cicur factus videatur: Eodem modo sulphur & mercurius parùm differunt inter se; quia illud ex hoc, vel hic ex illo ortum ducat: Mercurius quidem sulphur genuit, at sulphur Mercurium purgavit & talem reddidit: De his idem Rosinus, dum quærit Unde veniat ejus color? respondet, ex ejus intensissima amaritudine: Et illa Unde venit ejus amaritudo & intensio? respondet, ex ejus metalli impuritate: Et illa: nunquam ejus color rubens supereminet? respondet: Etiam: Et illa: nunquam etiam est igne calidior? respondet: ignis ad respectum illius est tanquam aqua ad respectum ignis. Et illa: Igne nè est fortior? respondet non. Et illa: Quare ergo asseris, eum igne esse fortiorem? Respondet, eò quod ignibus sibi ipsis obviantibus alter alterum comedit. Patet itaque quod alter alterius alimentum fiat & cibus, & quantum uni decrescat tantum alteri accrescat, donec accrescens prævaleat & draco serpentem devorârit: In magnis præliis sæpè contingit, ut stragem majorem passi campum & victoriam obtineât; Ita & canis quâvis prostratus non tamen victus occubuit omnino, cum hostem adeò strictè teneat, ut ille absque hoc vivere, ne hic absque illo mori possit.

Der König von getruncknem Wasser bekompt ein
Kranckheit/ von Ärzten aber curiret,
die Gesundheit.

Alanta
fugiens.

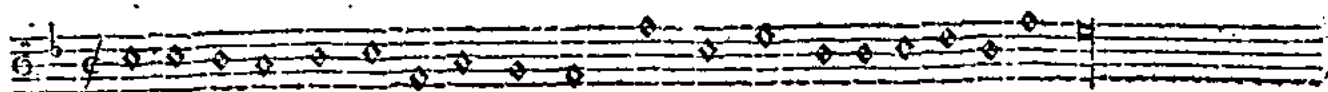

Diviti is populisq̃ue potens Rex fontis amavit, amavit, Porta-

ri à servis, quas sibi poscit, aquas, quas si bi poscit aquas.

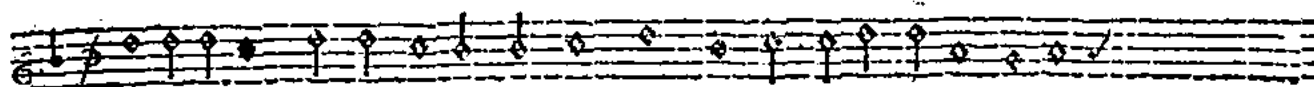
Hippom.
sequens.

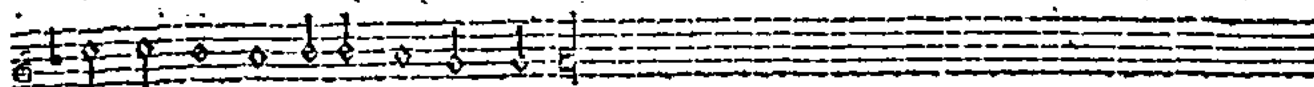
Divi ti is populisq̃ue potens Rex fontis amavit, amavit,
Portari à servis, portari à servis, quas sibi poscit, aquas.

Verte hanc vocem, & incipe à principio in clave d. ad finem.

Pomam
morans.

Portari amavit, fontis Rex potens populisq̃ue Divi ti is

aquas poscit sibi quas à servis

XLVIII. Epigrammatis Latini versio Germanica.

E Im König von Gut vñ Leuten mächtig ein Brunnwasser für allen/
So er den Dienern befohl zubringen/ thät gefallen/
Diß trunck er off/ biß daß er davon die Adern fund beschwerd
Ganz vngestalt/ von Ärzten berümpft auffgenommen werd/
Von welchen wie er purgirt durch Schweiß/ Stuel vñd auch durch den
Wie Rosen seynt erscheint seine Wangen roth zur Stund/ (Wund/
EMBLE-

Rex ab aquis potatis morbum, à medicis curatus
sanitatem obtinet.

EPIGRAMMA XLVIII.

Divitiis populisque potens Rex fontis amavit,
Portari à servis quas sibi poscit, aquas:
Has bibit & rebibit, venas mox inde repletus
Discolor à claris suscipitur medicis;
A quibus ut purgatus erat, sudoribus, alvo,
Orèque, mox tincta est utraque malarosis.

Cc

Xer-

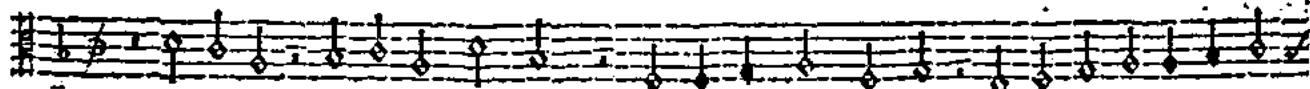
XERXES ille potentissimus Persarum rex, cum per sicca & inculta loca sub aestu exercitum duceret sitibundus haustum aquæ turbidæ à quodam milite oblatum non respuit, sed gratissimè bibit, portantemque id donarii munere amplissimo ornavit. Et sanè si quis hoc ipso tempore (ut quorundam historiæ recentissimæ testantur) per fines Persiæ peregrinetur, rarissimè fontes aquæ dulcis invenire dicitur, cumaque stagnantes sint falsæ, ac ipsum solū in superficie falsedinem offerat copiosissimam: Eo modo Rex, cujus meminerunt Philosophi siti vexatus, mandavit aquæ dulcis sibi copiam fieri; quā allatam bibit ad satietatem; veluti ex Merlini allegoria cuius constat. Curatio regis ægri & discolorati suscipitur à medicis diversis: Ægyptii suis medicinis propinatis moverunt humores adhuc crudos, quos Hippocrates prius concoctos purgari debere asserit, nisi sint fluxibiles & vagi. Tum enim mox educendi sunt, ne in partes aut viscera nobiliora fortè impetum faciant & ruant. Hinc regi symptomata periculosa, utpote lipothymia & syncope obvenerunt. Alexandrini verò medici, postremò advenientes in morbo chronico, feliciores sunt habiti, qui regem pristinae sanitati restituerunt, Tanto mereri regi est operæ precium, qui medico suo sanus factus benevolam præbet manum & faciem serenam. Legimus multorum curationes optimè fuisse recompensatas à regibus diversis, uti Democididæ à Polycrate Samiorum tyranno talentis duobus, Erasistrati (quæ Plinius scribit, fuisse discipulum Chryssippi, ex Aristotelis filia genitum) propter Antiochum regem, ex amore Stratonices novercæ ægrum sanatum, centum talentis à filio ejus Ptolemæo, ut Jacobi Cœtherii, medici Galli regis Ludovici II. à quo quatuor millia coronatorum singulis mensibus pro stipendio accepit, aliorumque recentiorum non faciamus mentionem; sed hujus regis sanatio adhuc longè majori mercède aut præmio recompensatur. Ita enim apud Rosarium Hermes & Geber; Qui hanc, inquiunt, artem semel perfecerit, si deberet vivere mille millibus annis, & singulis diebus nutrire quatuor millia hominum, non egeret. Hoc confirmat Senior, dicēs: Est ita dives habens lapidē, de quo Elixir fit, sicut qui habet ignem, potest

potest dare ignem, cui vult, & quando vult, & quantum vult sine suo periculo & defectu. Democriti pater adeo dives fuit, ut exercitui Xerxis Epulum dederit, & Pythius quidam opulentissimus obrulit eidem stipendium totius exercitus & commeatum ad menses quinque, si modo unum ex quinque filiis, natu minorem, qui suae senectutis esset solatium, ne in castra regia ire cogeretur, domi retinere liceret; sed barbarus rex indignissime petitionem Pythii ferens, iussit minorem natu filium in duas partes dissectum palis utrimque ad viam regiam adfigi, per quam totus exercitus transiturus erat, ut annotat Sabellicus lib. 2. Ennead. 3. Sed horum divitiæ nihil ad opes huius Regis, quæ sunt absque dimensione & numero. Hunc sanatum & ab aquis liberatum Reges omnes, & potentes aliarum regionum honoraverunt & timuerunt. Et quando volebant videre de mirabilibus ejus, ponebant in crucibulo unciam unam Mercurii bene loti & projiciebant de super tanquam unum granum milii de unguibus vel de capillis aut sanguine suo, & sufflabant leviter cum carbonibus, dimittebant eum in frigidari cum eis, & inveniebant lapidem, qualem scio. Hic est ille, cujus Bernhardus Comes meminit, quod sex suis aulicis tantumdem regni det, quantum ipse possidet, si modo expectent, donec ipse in balneo juventutem recuperarit, & vestibis variis, nempe thorace nigro, indusio albo & sanguine purpureo ornatus sit; tum enim singulis de sanguine suo daturum, ipsosque suarum divitiarum participes facturum se pollicetur.

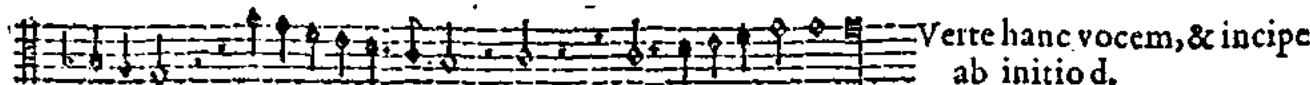
204 FUGA XLIX. in 5. suprà. vertendo Basin seu fugientem vocem
& incipiendo ab initio in d. sic vertendo simplicem
& incipiendo in fine g.

**Das Philosophische Kind erkennet drey Vätter/
wie der Orion.**

*Atalanta
Eugiens.*

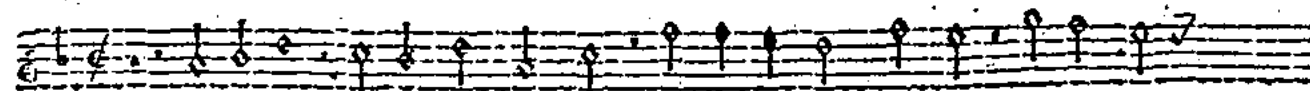
bulam pellem in Hermes & Vulcanus, Phœbus, narratur Fabula

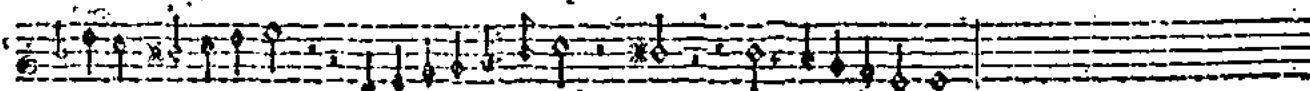
Verte hanc vocem, & incipe
ab initio d.

bu eu mi se quod erint e

*Hippomen.
Siquens.*

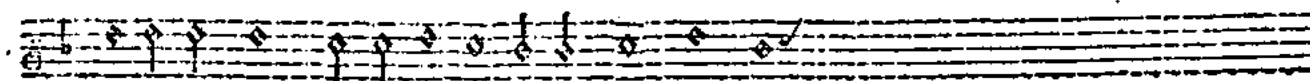

Fabula narratur, Phœbus Vulcanus & Hermes in pellem

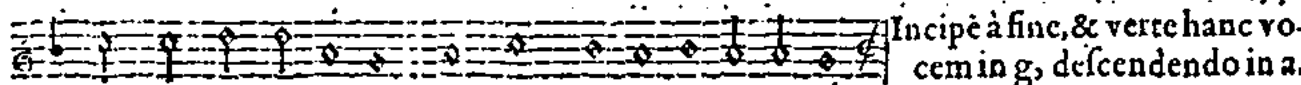

bu bu lam se mi na quod fu erint.

*Pemius
Morans.*

fuerint quod semina bubulam pellem in

Incipè à fine, & verte hanc vo-
cem in g, descendendo in a.

Hermes & Vulcanus Phœbus, narratur Fabula

XLIX. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Das Phœbus, Mercurius vnd der Jęwrgott/wie Fablen zeigen an/
Haben in ein Kindes Haut' jhyn fräfftigen Samen gethan/
Vnd seynd drey Vätter zugleich geworden deß grossen Orions,
Also sagt man/ daß da seynd drey Vätter der Weißheit Sohns/
Denn die Sonn der erste/ Vulcanus der ander wirt erkennet/
Vnd der Künstler der dritt/ dessen Vatter ist genennet.

EMBLE-

EPIGRAMMA XLIX.

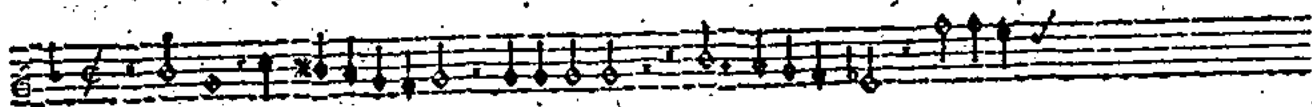
Fabula narratur, Phæbus, Vulcanus & Hermes
In pellem bubulam semina quod suerint;
Trèsque Patres fuerint magni simul ORIONIS:
Quin Sobolem Sophia sic tripatrem esse ferunt:
SOL etenim primus, Vulcanus at esse secundus
Dicitur, huic præstans tertius arte pater.

MULIERES, quæ se variis prostituunt viris, rarò sobolem vivacem concipiunt ex confusione diversorum seminum: Natura enim in generatione hominis & animalium plærorumque non admittit superfoetationem, nisi fortè rarissimè: Hinc ex unico patre & matre proles quæcunque nascitur, sive sit una aut plures, ut quoque ex historiis & eventu aliter judicantium patet, in primis Margaritæ illius Hermanni comitis Hennebergiæ uxoris, quæ anno 1276. trecentos & sexaginta quinque enixa est pueros, quorum omnium baptifatorum, & masculorum, Johannis, fœminarum Elisabethæ nomine vocatorum, post demortuorum sepultura in Lausdunensi templo; uno miliari distante Haga comitum versus mare, in Hollandia, adhuc cum pelvi æræa, in qua baptizati sint. & inscriptione historiæ, adhuc visitur: causam dicunt, quod Comitissa videns pauperulam mulierem gemellos in ulnis gestare, eam adulteram vocârit, quasi impossibile sit, ut plures liberi uno conceptu ex uno viro, sed ex diversis, necessariò ederentur: Unde imprecatione facta à paupere, quæ se ab eo crimine puram noverat, quotquot dies in anno sunt, tot ipsa concepit in utero uno tempore & ex uno viro: Miraculum hoc quidem est, at naturale opus, quod ex divina ultione contigit: In opere autem Philosophico quod alias naturæ adversum est, facilè admittitur sub allegoriæ vestimento: Hic enim unus fœtus tres dicitur habere patres vel etiam binos, ut & matres. Hinc Raymundus, ut citat Rosarius, noster, inquit, infans habet duos patres & duas matres: & quia ipse charè nutritus est ex tota substantia in igne, propter quod nunquam moritur: Ita Dionysus seu Bacchus bimater appellatur, quem immaturum combustâ matre ex ejus vêtre eripuit & femori suo insuit, ut pater mater factus sit: Sed hæc magis declarâtur in Orionis conceptu, q̃ ex Apollinis, Vulcani & Mercurii commixtis feminibus in pelle bubula inclusis perio menses, natus dicitur: Monstruosa hæc essent omnino, non tantùm fabulosa, nisi arcanum naturæ sub his involucris lateret, non omnib. obvium. Lullius in Theorica testamenti eidem fœtui Philosophico tot & ferè eosdem attribuit patres, nempe Solem, qui est Apollo
sive

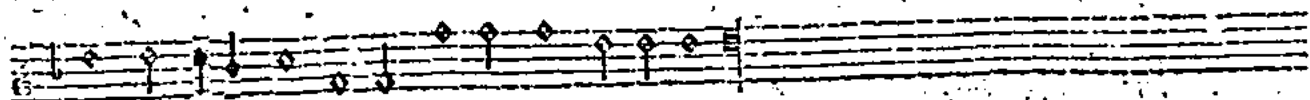
sive Sol cœlestis est primus hujus generationis author, qui virtute sua inenarrabili & occulta seu astrali operatur in materiam quandam Philosophis notam, tanquam in matricem mulieris, in eaque producit filium seu foetum sibi similem, cui postea sua arma & insignia virtutum, paterno jure, tradet & relinquet, hoc est, immatura maturandi & non tincta nec purgata, tingendi & purgandi potentiam. Quicquid enim Sol in mille annis perficit, hoc filius ejus in dimidia hora præstabit; Propterea ut vis millecuplo fortior in eo fiat quam in Sole, pater eum Vulcano in disciplinam tradit & artifici simul, ut ab his ejus generosa indoles excolatur & viribus multiplicetur; siquidem constat à teneris assuescere multum esse: Sic Achilles Jason, Hercules Chironi erudiendi fuere traditi eandem ob intentionem. Milo enim Crotoniata, qui puer vitulum gestavit, vir bovem sustulit ex consuetudine. Non injuriâ autem, præter Solem, Vulcanus & artifex hujus pueri vocantur patres, quia primus ut esset, hi ut talis & tantus, effecerunt: Nec verò æquivalens didactron magistris solvi potest ob institutionem, ut nec præmium parentibus ob generationem. Hi corpus, illi animum concinnant. Si animus potior est corpore, nec illis minor referenda est gratia, quam his. In Orionis verò ortu Mercurius materiam, Apollo formam, & Vulcanus calorem seu efficientem causam externam præbuit. Sic quoque in opere Philosophico fieri convenit, ut tres patres in unam sobolem conspirasse videantur, in qua Philosophorum sint delitiæ.

Der Drache hat das Weib vnd sie ihn ombgebracht/
vnd werden beyde mit Blut obergossen.

Atalanta
Fugiens.

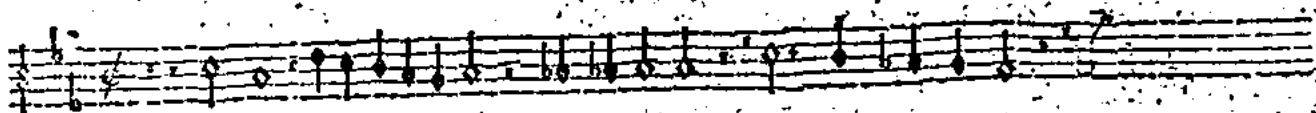

Alta veneno so fodiatur tum ba Draconi

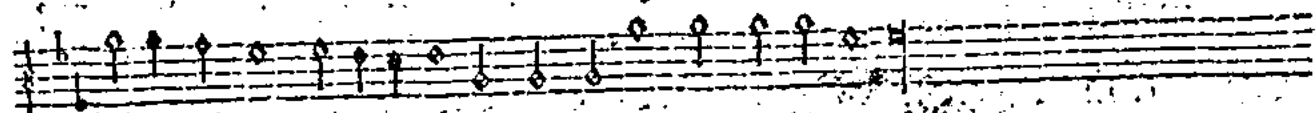

Cui mulier nexu sit bene vincta su o.

Hippom.
Sequens.

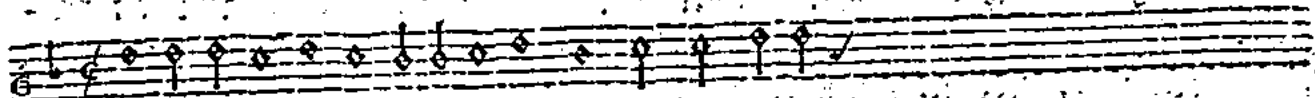

Alta veneno so fo diatur tum ba

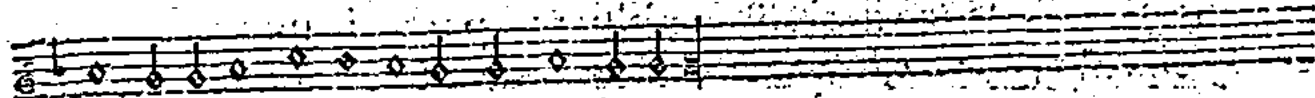

Draconi Cui mulier nexu sit bene vincta su o.

Pomum
Morans.

Alta venenoso fodiatur tumba Draconi

Cui mulier nexu sit bene vincta suo.

L. Epigrammatis Latini versio Germanica.

Laß graben ein Grab tieff dem giftigen Drachen/dem das Weib
Sol werden verbunden festiglich an ihrem Leib/
Dieweil er/wie der Mann mit ihr der Liebe genießen werd/
Stirbet sie vnd wirt zugleich mit ihm begrabn in die Erd/
Daher er auch stirbet/vnd wirt mit rothem Blut begossen/
Diß ist deines Wercks wahrer Weg vnverdrossen.

EMBLE.

Draco mulierem, & hæc illum interimit, simulque
sanguine perfunduntur.

EPIGRAMMA L.

Altavenenoso fodiatur tumba Draconi,
Cui mulier nexu sit bene vineta suo:
Ille maritalis dum carpit gaudia lecti,
Hæc moritur, cum qua sit Draco reclusus humo.
Illius hinc corpus morti datur, atque cruore
Tingitur: Hæc operis semita vera tui est.

Dd

DRACO-

DRACONUM mansio in cavernis terræ est, hominum verò supra terram in aëre proximo; quæ duo sunt elementa contraria & jubentur à Philosophis conjungi, ut actio unius in aliud fiat: Per mulierem verò alii intelligunt, ut Basiliius clave 2. *Non enim utile est, inquit, aquila nidum suum in alpibus ponere: Nam pulli ejus præ frigore nivis in summitate montium morerentur: Quod si verò aquila draconem frigidum qui suam habitationem in petris longo tempore habuit, & ex terra speluncis prorepat, addas, ambósque in infernalem sellam ponas, tum Pluto ventum afflabit, & ex frigido dracone igneum spiritum volatilem eliciet, qui suo magno calore aquila pennas cumburet, ac sudorificum balneum excitabit adeò ut nix in summis montibus colliquescat, & aqua fiat; quo minerabile balneum bene præparetur, & regi fortunam ac sanitatem tribuat.* Admirabile fanè est, quod draco frigidus spiritum ignem de se mittet; Id tamen verum esse experientia declarat in serpentibus combustis, qui flammam venenosam assistentes inficientem emittunt. Nec frustra dracones thesaurorum chymicorum custodes flammivomi dicuntur, ut aurei velleris, hortorum Hesperidum, Cadmi, & his similes. Degit autem hic draco in angustis petrarum subterranearum locis, quem ibi capere oportet, & aquilæ seu mulieri adjungere, huic in sepulchro, illi, si mavis, in nido: Natura enim draconis est aliàs, ut insidietur ovis aquilinis, cumque aquila internecinum bellum gerat. Draconem aliquando amasse puellam, cumque ea concubuisse, ex Græcis scriptoribus sunt, qui tradant. Quid mirum igitur, si Philos. velint, draconem suum cum muliere in una caverna cõcludi debere? Greverus dracones rubeos & nigros in imâ montis voragine conjungit, igneque adurit; & pereuntibus nigris, dicit montis custodem, undique illos conquirere, & in montem inferre. Merlinus in sua visione (nisi illa sit supposititia) mentionẽ facit draconis albi & rubei; Hi dracones, quicunque sint, sive una sit mulier, seu draco foemina, in se invicem agunt, donec utrique moriantur, & sanguinem emittant ex vulneribus, quo perfunduntur. Intelligitur verò hîc per draconem elementum terræ & ignis, & per mulierem, aëris & aquæ; Unde Clangor buccinæ dicit, *quod draco est materia in fundo remanens*

post.

post distillationem aqua ab ea: Et ex Hermete: Aqua aëris inter cælum & terram existens est vita uniuscujusque rei Ipsa enim aqua solvit corpus in spiritum, & de mortuo facit vivum, & facit matrimonium inter virum & mulierem. Etenim totum beneficium artis facit: De terra quoque sic inquit. Et intellige adhuc, quod ista propria terra quàm calcamus non est verum elementum, imò est elementata à suo vero quinto elemento: Nec recedit quinta substantia elementalis à suo corpore elementato, de quo terra est formata. Et mox. Sed in centro terræ est virgo & elementum verum, quod ignis non poterit ardere: Hic est draco, de quo loquimur, in centrum usque terræ se insinuans, ubi cum magnus sit calor, æstum flammæ intra se concipit, quo mulierem seu aquilam comburit. Mulier verò vel aquila, aqua est aëria; quàm nonnulli aquilam albam seu cœlestem vocant, & ex Mercurio vulgari, vel salibus sublimatis conficere satagunt, sequentes in eo ductum quorundam cæcorum in hac arte, lynceos se simulantium; Sed amen dico tibi, inquit Bernhardus Comes in Epist. quod nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissolvit, nisi illa, quæ permanet ei in materia & forma, & quam metalla ipsa possunt re congelare: Et mox. Nec corporibus pertinet aqua in solutionibus, quæ in congelationibus non permanet: Et paulò post: Amen dico tibi, quod oleum naturas naturaliter incerans & conjungens ac naturaliter introducens medicinam in alia corpora tingenda, non componitur ex alio extraneo, sed tantum ex visceribus corporis dissolvendi: Aquila itaque & mulier, nec non draco actotius ferè artis arcana hoc percepto, intelliguntur, quæ fortè nimis aper-
to naturæ gremio hætenus doctrinæ filiis exposuimus & declaravimus, ut hinc DEO SIT GLORIA.

INDEX FVGARVM ATALANTICARVM.

FUGA in 2.

- 10. infrà in b. & a.
- 12. suprà in a. & b.
- 28. suprà seu 9. in g. & a.
- 29. infrà seu 9. in a. & g.

In 3.

- 7. suprà vel 10 in f. & a.
- 15. infrà in a. & f.
- 17. suprà in f. & a.
- 20. suprà in d. & f.
- 39. suprà vel 10. in g. & b.
- 41. infrà in g. & e.
- 50. infrà in b. & g.

In 4.

- 1. infrà in d. & a.
- 3. infrà in d. & a.
- 4. suprà in d. & g.
- 6. infrà in g. & d.
- 13. suprà in a. & d.
- 21. suprà in a. & d.
- 31. suprà in a. & d.
- 42. suprà in a. & d.

In 5.

- 2. infrà in d. & g.
- 5. suprà in a. & d.
- 9. suprà in b. & f.
- 16. suprà in d. & a.
- 22. suprà in d. & a.

- 23. suprà seu 12. in g. & d.
- 24. suprà seu 12. in d. & a.
- 25. infrà seu 12. in d. & g.
- 33. suprà in g. & d.
- 33. infrà in d. & g.
- 43. infrà in d. & g.
- 44. suprà in d. & a.
- 48. suprà in d. & a.
- 49. suprà in d. & a.

In 6.

- 11. suprà in f. & d.
- 19. infrà in d. & f.
- 38. suprà in b. & g.
- 40. infrà in d. & f.

In 7.

- 18. suprà in g. & f.
- 30. infrà seu 14. in f. & g.
- 35. suprà in g. & f.
- 36. infrà in f. & g.

In 8.

- 8. suprà in d. & d.
- 14. infrà in d. & d.
- 26. infrà duplici in d. & d.
- 27. suprà in d. & d.
- 34. infrà in d. & d.
- 37. suprà in g. & g.
- 45. suprà in d. & d.
- 47. suprà in g. & g.

F I N I S.

Mo-

M O N I T I O

A D P H I L O M U S I C U M.

Optavi equidem antehac Prometheus potius, quam Epimetheus agere. Ideoque omnia, quæ ad fugas illas musicales spectant, summâ diligentia scripsi & revidi: Verum bene deliberata interdum malè cadunt: Atque sic dum ipse absum, notæ pleraque harum fugarum, nescio quomodo, sunt transpositæ & non, ut optandum esset, correctè impressæ: Ideò hic monitionem emendativam præcipuè cantilenarum præcedentium ponere cogor: Quilibet Musicæ peritus animadvertet faciliè, etiam me non monente, fugas singulas in omnibus sibi similes esse debere in valoribus, ascensu & descensu singulorum notarum, nisi quod una vox aliam sequatur in diversis clavibus; Hinc erratum Typographicum ipse emendare poterit, si alicubi quid aliter quàm rectè positum, occurrerit: Interim pro exemplis mendas nonnullas, quas obiter percurrrens notavi, hic (licet præter modum Musicæ) ponam:

In Fuga 2. pagina 16. lin. 1. nota quarta sit semiminima, nò in clave a. sed in d. supra text. Romulus.

In Fuga 6. pag. 32. linea 1. nota sexta sit semibrevis in clave c. supra text. pingui.

In Fuga 9. pag. 44. lin. 1. nota 19. sit semibrevis in clave f. supra text. aurea.

In eadem fuga, lin. 3. nota 15. semiminima in clave a. omnino deleatur, ut superflua:

In fuga 11. pag. 52. linea 1. nota quinta in clave g. non debet esse semibrevis, sed minima, supra textum, sobolem.

Ibidem, lin. 2. nota 2. in clave g. non sit minima, sed semibrevis, supra textum, fert;

In fuga 12. p. 56. lin. 3. nota 13. in clave 8. sit fissa cum puncto præcedentis notæ semiminima, supra text. Heliconæ.

Ibid. lin. 4. nota 15. non sit semiminima, sed minima, in clave d. supra text. petendus.

In fuga 13. pag. 60. lin. 4. nota prima sit minima in clave e. ad text. Inde.

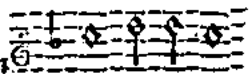
Fuga 14. pag. 64. lin. 2. nota 6. & 7. sint fissa in clave b. & a. supra text. humana.

Ibidem linea 6. clavis b. in initio est transposita,

Fuga 16. pag. 72. linea 4. nota 4. in a. sit semiminima.

Fuga 17. pag. 76. lin. 14. inf sit minima, non semibrevis, supra textum, ignis.

Fuga 19. pag. 84. lin. 1. nota 14. minima sit non in c. sed in d. supra text. ordine.

Ib. linea 2. ab initio sit ita supra textum terra quorum, nam prima nota sit semibrevis in c. secunda & tertia, minima in d. quarta semibrevis in c.

Ibid linea 4. nota secunda sit semibrevis non in g. sed in e.

In fuga 22. pag. 96. linea 4. nota 1. sit minima in b. ad text. Saturni.

In fuga 23. pag. 100. lin. 1. nota 23. & 24. in d. & c. sint fissa: ad text. fecit.

Ibid. in lin. 3. nota 7. cum puncto sit minima in c. ad textum, mira:

In fuga 24. pag. 104. lin. 1. nota 13. semibrevis non sit in e. sed in g. ad text. cura.

In fuga 25. pag. 108. lin. 4. nota 5. in clave b. non sit semiminima, sed minima: ad text. funere:

In fuga 26. pag. 112. lin. 3. nota 12. inf sit fissa.

In fuga 17 pag. 116. lin. 3. pausa in initio sint duarum minimarum va'or, seu duo dimidii tactus:
Et nota penultima in clave a. non sit semibrevis, sed minima, ad text. rosetum:

In fuga 28. pag. 120. lin. 1. nota 15 proximè ante pausam sit minima in clave e. ad text. fulgent.

In fuga 29. pag. 124. lin. 1. ultima dua nota semiminima sint posita in clav. d. & f. ad text. po-
tentior.

Ibid. in linea 3 post notam 12. deest integra nota, semibrevis in clave g ad text. Salamandra.

In fuga 30. pag. 128. lin. 1. nota 11. sit semiminima in f. non in d. ad text. agis: Ibidem: post notam
19. dele punctum.

In ceteris fugis viginti, qua restant, ut & in omnibus aliis tam notis, quàm textibus & discursibus
quacunque errata occurrerint prater jam dicta, candidus lector & cantor, non nobis, sed injuria ne-
scio unde, nobis allata ascribat, & ipse benevolè emendet.